

Pécsi Tudományegyetem
Felnőttképzési és
Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

Pécs, 2009. április 6 — 8.

**Pedagógiai, Pszichológiai,
Közművelődési és Könyvtártudományi Szekció**

KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI-ALSZEKCIÓ

Könyvtártudományi alszekció

Budai Petra

*III. évf., informatikus könyvtáros BA
Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar*

Mit jelent egy könyvtár imázsa? A marketing és a PR kihívásai két megyei könyvtárban

Eladó az egész világ! Ebben a közegben kell szolgálnia a könyvtáraknak és a könyvtárosoknak a köz javát. A marketing és a PR mindennapjaink része, ezen kulcsfogalmak és értelmezésük mentén megkaphatjuk a választ, mit is jelent egy könyvtár imázsa? A nagyszabású arculatépítés közepette nem szabad, hogy szem elől vesszük a célt: nem versenyezni jöttünk létre, hanem a felhasználók érdekében!

A szolgáltatások fejlesztése mellett a megjelenés egységének kialakítása igen nagy kihívást jelent anyagilag, mégis a két esettanulmányból kiderül, hogy a könyvtárak vezetői felismerték a marketingben rejlő lehetőségeket. Kérdés, hogy a feltörekvő szemlélet mennyire sikerül adaptálni a gyakorlatba.

Hogy alakul ki a könyvtár megítélése, elég csupán jól végezni munkánkat, és a felhasználók automatikusan elégedettek velünk?

Elégedett alkalmazott-e ma egy könyvtáros, szervezetének aktív mozgatórugója vagy az események passzív résztvevője? Az ösztönzése hiányos. Ismeretlen fogalom a cafetéria. Ezzel kapcsolatban újabb problémaként merül fel, hogyan lehet így a könyvtár arca a könyvtáros?

A két fejlődő intézmény példáján okulhat számos kisebb vagy hasonló problémákkal küzdő nagyobb szervezet: pályázni, pályázni, pályázni!

Mérhetővé lehet-e tenni egy könyvtár megítélését? Alkalmas-e a meglévő arculat a könyvtár önazonosságának kialakítására? Milyen apró buktatók, hibák vannak egy gondosan kimunkált arculatban? Van logóm, és kész? A hatalomra törő *Online Birodalom* mint a kommunikáció eszköze, hatásaiban a laikus és a szakértő felhasználónak eltérő lehet.

Ilyen és ehhez hasonló felvetésekre keresi a választ 2008-ban a könyvtártudomány és a kommunikációtan reménybeli tudora. A kérdés megválaszolását, hogy a könyvtárak felébredtek-e Csipkerózsika-álmukból a vizsgált téma tekintetében, az olvasóra bízom.

Témavezető: dr. Verók Attila adjunktus

Csesznegi Viktória

III. évf. informatikus könyvtáros

Eötvös József Főiskola Pedagógiai Fakultás

A zombori karmelita rendház 16–17. századi könyvei

A dolgozat célja a rendház legrégebb nyomtatványainak feldolgozása volt. Ehhez el kellett készíteni a kötetek bibliográfiai leírását, le kellett fényképezni a könyveket, elemezni a köteteket különböző szempontok szerint, illetve a történeti áttekintéshez forrásokat gyűjteni. A pályamunka bemutatja a karmelita rend történetét a világban és hazánkban, Zombor történetét, valamint a zombori karmelita rendház történetét és könyvtárát. A történeti áttekintés után a dolgozat tartalmazza a könyvtár 16-17. századi kötetének elemzését nyelvi, kiadási hely szerinti, tartalmi szempontból, és a possessor-bejegyzések alapján. A pályamunka ezután egy rövid útmutatót tartalmaz, majd következik a 16-17. századi könyvek katalógusa, melyet személynév-, földrajzi név-, és tárgyszómutató követ. A fotókatalógus a könyvekről készült képek segítségével mutatja be az elemzett állományt, majd tartalmaz néhány képet a rendházról és könyvtáráról, a karmeliták szerzetesi öltözetéről, illetve a karmelita rend címeréről. A dolgozat mintául szolgál a helyben őrzött régi könyvek további feldolgozásához.

Témavezető: Stohl Róbert főiskolai adjunktus

Egervári Dóra

V. évf., informatikus könyvtáros-művelődésszervező

Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

Információs kompetenciáink – avagy hogyan szerzik, értékelik és használják az információkat az egyetemisták?

OTDK-dolgozatom témája a Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Karon tanuló fiatalok információs kompetenciáinak vizsgálata. Az empirikus vizsgálat tárgyát képezte a hétköznapi tájékozódási készség, a szakirodalmi információszerzés, a könyvtárban és az interneten való eligazodás képessége. A kutatás módszerül a kérdőíves kutatást választottam. A kérdőívvel a nappali osztatlan alapképzésben résztvevő és az új bolognai képzési rendszerben résztvevő hallgatók 27%-át vizsgáltam.

A kutatás összegzésként elmondható, hogy a fiatalok körében igen kedvelt eszköz a számítógép és az internet. Ebben a társadalmi csoportban a digitális írástudás egy új alapkészség. Az írás, olvasás, számolás mellett megjelenik a számítógép használatának készsége és az interneten való tájékozódás képessége. Sok fiatal gondolja, hogy ismeri az internet adta összes lehetőséget, tud keresni a hálón, és meg tudja szerezni a legelődugottabb információt is. Valójában az ilyen fiataloknak a száma és aránya meglehetősen alacsony. Az egyetemi hallgatók információszerzési szokásait leginkább egy szóval lehetne jellemezni: felületes. Az általános webes keresőket mindenki ismeri, de nem mindegy, mire használjuk, mivel az ilyen site-ok találati halmaza tudományos szempontból gyakran nem mondható igényesnek. Márpedig az egyetemi hallgatóknak többnyire a tudományosan igazolt és ellenőrzött információkra, dokumentumokra van szükségük.

A három hipotézisből csupán egyet tudtam bizonyítani, kettőt – a felmérés alapján – cáfolnom kell. A vizsgálatból kiderült, hogy az internet vonatkozásában fordított arány figyelhető meg a hétköznapi és a szakirodalmi információszerzés szempontjából. Akik előszeretettel használják az internetet a szakirodalmi információszerzés során, az elsősorban nem adatbázisokból tájékozódnak. Akik viszont gyakran használják a szakadatbázisokat, azok célirányosan csak itt keresnek, nem pedig az általános keresőoldalakon. Az egyetlen hipotézist, melyet igazolni tudott a kutatás, az az, hogy az első- és másodéves andragógia szakos hallgatók sokkal tájékozottabbak a társadalomtudományi adatbázisokat illetően, mint felsőbb éves társaik.

Témavezető: dr. Sipos Anna Magdolna egyetemi docens

Farkas Krisztina Gabriella

*IV. évf., magyar – informatikus könyvtáros, főiskolai szak
Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar*

Az olvasás helye és megítélése az általános iskola felső tagozatában

Napjainkban egyre többet lehet hallani arról, hogy kevesebbet és igénytelenül olvasnak a fiatalok. Ennek igazát az olvasáskutatás eredményei bizonyítják. Az 1964-ben, a felnőttek körében készült országos felmérés szerint a válaszadók 60%-a minimum egy könyvet olvas el évente. A 2005-ben elvégzett vizsgálatok eredménye szerint pedig már csak a válaszadók 40%-a olvas el évente egy könyvet. Nagy Attila szavaival élve: „az olvasás kiváltsággá vált”. A diákok körében is végeztek hasonló kutatásokat, amelyekből kiderült, hogy míg az 1960-as években az olvasás az előkelő első helyen szerepelt, 2006-ban már csak a 16. helyet kapta a 25 helyezésből a 12-14 éves diákok szabadidős tevékenységeinek rangsorában.

Az olvasás nem egyszerűen a szavak felismerése. Az értő olvasás során a szöveg minden szintjén fel kell dolgozni az információt. A modern civilizációkban írásbeliség nélkül nem lehet boldogulni. A megfelelő kommunikáció nélkülözhetetlen eszköze ezen kívül a megfelelő szókincs, amelyet fejleszteni, gyarapítani kell. Ez a folyamat már a családban elkezdődik, de a gyermek a legnagyobb lendületet az írás-olvasás megtanulásával kapja, hiszen az olvasással lehet hatékonyan növelni a szókincs mennyiségét, ugyanakkor a megfelelő szókincs segíti az olvasást. A gyermekek az alsó tagozatban kapják meg az alapokat az írás és olvasás területén, majd a felső tagozatban már megfelelően kell ezeket használniuk. A fejlesztés azonban nem ér véget a felső tagozatba lépéssel. Komoly feladata van a magyartanároknak, valamint az iskolai könyvtárosoknak. A kérdőíves vizsgálatom csoportjai is innen kerültek ki, őket kérdeztem az olvasóvá nevelésről. A magyar nyelv és irodalom tantárgy keretein belül a kötelező olvasmányokat emeltem ki, hiszen szinte itt találkoznak először a regény műfajával a tanulók. Ha itt nem sikerül megszerettetni velük az olvasást, akkor nem feltétlenül lesz erre lehetőség más területen. Természetesen a diákokat sem hagytam ki a vizsgálatból. Közel 100 diák válaszolt a kérdéseimre az olvasással, a kötelező olvasmányokkal és az irodalommal kapcsolatban. Dolgozatomban a felmérések eredményei alapján keresek választ az olvasás és a kötelező olvasmányok körüli kérdésekre.

Témavezető: Czeglédi László főiskolai adjunktus

Farkas Renáta

*III. évf. informatikus könyvtáros (BA)
Debreceni Egyetem Informatikai Kar*

A Miskolci Megyei Könyvtár PR-tevékenységének új arculati elemei

Munkám során azt a célt tűztem ki, hogy a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár PR tevékenységét és annak új arculati elemeit vegyem sorra. Ezen belül is a könyvtár megjelenésével, új stílusának formálódásával, imázsával, arculatának folyamatos alakulásával foglalkoztam részletesebben. Természetesen általános áttekintést is végeztem a régióra, Miskolcra vonatkozóan, illetve a PR és azzal együtt felmerülő egyéb témák tekintetében is.

A dolgozat többször formálódott át, mire kialakult a tényleges kerete. Eredetileg csak a PR tevékenységgel foglalkoztam; de a könyvtárban folytatott személyes interjúk, a munkaterv, stratégiai terv, az arculati kézikönyv végigtanulmányozása hatására új ötletek merültek fel, és új lehetőségeket véltem felfedezni a dolgozat megírásához kötődően.

Láttam, hogy milyen változásokon ment végig a könyvtár a külső felújítások során, de ugyanakkor a PR jellegű kiadványok is egyre színvonalasabbnak, stílusosabbnak bizonyultak számomra. Ez volt számomra az egyik fontos kérdés is, hogy hogyan megy végbe egy arculatváltás úgy, hogy a felhasználók ízlésének is megfeleljen. Először nem is sejtettem, miféle folyamatok, összehangoltság, találékonyság kellett ahhoz, hogy az új arculatot létrehozzák és ötvözzék a tevékenységeken keresztül. A személyes konzultációk, telefonos, e-mailes kapcsolatok révén azonban egyre inkább nyomon követhettem milyen innovatív ötleteket próbálnak megvalósítani.

Vizsgálódásaim alkalmával kapcsolatot teremtettem a könyvtár rendezvényszervezőjével és tájékoztató osztályvezetőjével, akik állandó segítségemre voltak, bármilyen kérdésem merült fel. Szerencsére sikerült az arculati kézikönyv készítőjével is felvenni a kontaktust, így mindkét fél véleményét, tapasztalatait összegezhettem dolgozatomban. Hiszen egy könyvtári arculat újszerű kialakításában a csapatmunka, kooperáció, kölcsönös megértés elengedhetetlen. Az arculati kézikönyv közreműködői és a könyvtár rendezvényszervezője, valamint további munkatársak igyekeztek közös megegyezésre jutni az egységes kép kialakítása érdekében. Utólag azonban voltak és vannak változtatások, mert a könyvtár számára ez tűnt kedvezőbbnek, így saját elképzelése alapján újratervezte azt.

A 2008-as évben valósult meg a legtöbb változtatás iránti igény. Bár még kevés a könyvtár használótól kapott visszajelzés, de a tájékozódást az új kidolgozott PR-eszközök és az ehhez fonódó arculat máris nagymértékben segíti a könnyebb eligazodást a könyvtár tereiben.

Számomra tanulságos és érdekes volt végigjárni a témát, és úgy vélem hasznos példákra lelhetnek mások is a különböző ötletek és a kidolgozottság, megformálás szempontjából.

Témavezető: Salgáné dr. Medveczki Marianna egyetemi adjunktus

Fazakas Csilla

III. évf. informatikus könyvtáros

Debreceni Egyetem, Informatikai Kar

A Dublin Core metaadat-rendszer alkalmazása a nemzeti digitális adattárban

A tudományok világában, de főként a könyvtári szakmában egyre többet foglalkoznak az elektronikus (főként hálózati úton elérhető) dokumentumok feldolgozásának kérdésével, vagyis, hogy elektronikus környezetben mit is értünk dokumentum fogalom alatt, milyen típusai különíthetők el, illetve, ami ma a legaktuálisabb téma, hogy milyen módszerekkel dolgozhatóak fel ezek a dokumentumok a későbbi megtalálhatóság és felhasználhatóság érdekében. A dolgozat célja egy ilyen módszer vizsgálata és alkalmazásának minősítése.

A dolgozat egy virtuális kronológiai vonalat követ és azt vázolja, hogyan jutunk el az ókori papíralapú könyvtáraktól a mai elektronikus könyvtárakig, ennek kapcsán áttér a hálózati dokumentumokra és feldolgozásukra, a könyvtári metaadat-rendszerekre, amelyek ún. metaadatokkal jellemzik a leírandó dokumentumok ismertető jegyeit. A metaadatok teszik lehetővé a dokumentumok számítógép általi visszakeresését és egyértelmű azonosítását.

Az egyik, Magyarországon legelterjedtebb ilyen rendszer a Dublin Core. Ezt alkalmazzák a Nemzeti Digitális Adattárban is, jelen dolgozat pedig azt vizsgálja mennyire sikeres ez az alkalmazás. A kutatás összehasonlító vizsgálatokra épül, a HUNMARC formátum mezőit és almezőit hozza kapcsolatba a Dublin Core Metaadat Elemkészlet elemeivel és attribútumaival. Ennek alapján állapítható meg az NDA-beli rekordok pontossága és a dokumentumok egyértelmű azonosíthatósága, valamint levonható a következtetés, hogy az alap Dublin Core elemkészlet nem minden esetben alkalmas a dokumentumok pontos leírására. Ennek érdekében a DC-t alkalmazó rendszerek létrehozzák saját minősített DC sémáikat, aminek viszont az hátránya, hogy ellent mond az eredeti célnak, mely szerint egy egységes módszer, illetve rendszer kidolgozása lett volna. Vagyis egy körforgásba kerültünk, amiből egyelőre nem látni a kiutat, de a dolgozatban elvégzett vizsgálatok eredményei bátran felhasználhatóak, illetve irányvonalat szolgáltathatnak további kutatások elvégzésére és újabb, az adott célra alkalmasabb rendszerek kidolgozására.

Témavezető: Salgáné dr. Medveczki Marianna egyetemi adjunktus

Kohán László

IV. évf., informatikus könyvtáros – művelődésszervező
Eötvös József Főiskola, Pedagógiai Fakultás

Web 2.0 és a könyvtár

Az olyan sikerkarriert befutó weboldalak, mint a YouTube, a MySpace, vagy a hazai iWiW, egyazon, az internetre korábban nem jellemző koncepciója épülnek. A koncepció nehezen körülírható, de megfigyelhető sok közös jellemvonás. A tartalmat az üzemeltetők helyett a használók szolgáltatják, osztják meg és használják.

Könnyű a publikálás, a kezelés, a visszakeresés, a többi használó elérése, ennek eredményeként pedig az átalakult internet új szociális funkciókat tölt be életünkben.

A '90-es évekbeli honlapok, e-mailek, fórumok internete össze sem hasonlítható a maival, ahol aktív közösségi élet, szemmel látható kommunikáció, eszmecsere zajlik.

Ezen tényezőknek köszönhetően született meg Web 2.0 fogalma, amely az ilyen oldalakat, ezt a filozófiát, attitűdöt foglalja magában.

A könnyű kezelhetőségnek köszönhetően egyre több felhasználó felfedezi, és használja ezeket a lehetőségeket. Ez az oka, hogy az ilyesfajta tartalmak használói köre, népszerűsége folyamatosan nő.

Az internet további térnyerése mellett viszont a könyvtárhasználat tovább csökken.

A csökkenő érdeklődést a könyvtárak se nézhetik tétlenül. Jó lehetőségnek ígérkezik a fent említett internetes trendek tanulmányozása és felhasználása.

A web 2.0 jelenségből a könyvtárak is hasznot húzhatnak, mert a rengeteg új eszköz és szolgáltatás segítségével a korábbi passzív jelenlét (honlapok) helyett aktívan is bekapcsolódhatunk a világháló életébe.

Ez az aktív jelenlét pedig segíthet megtartani, vagy akár tovább bővíteni a könyvtárhasználók körét.

Az olyan jelenségek például, mint a könyvtári blogok, vagy a közösségi szájtok életébe való bekapcsolódás, mind újabb kommunikációs csatornákat nyitnak az olvasók irányába, és ez mindenképpen előnyös.

A dolgozatban a web 2.0 fogalmának körüljárása (definíciója, jellemzők, kritikák) mellett ezekre, a könyvtári világ által is használható lehetőségekre próbálok rávilágítani, ízelítőt adva a jövőben megvalósítható és már megvalósult fejlesztésekből.

Témavezető: Vass Csaba főiskolai tanársegéd

Mizera Tamás

III. évf., informatikus könyvtáros BA

Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar

A Kárpát-medence 16–18. századi olvasmányműveltsége a mesterséget űző polgárok könyvjegyzékeinek tükrében

A mohácsi vész utáni két évszázad művelődéstörténetének kutatása a könyves művelődés aspektusából viszonylag ritkán kutatott terület. A korszakot és a Kárpát-medencét érintő forrásszegénység megköveteli ugyanakkor minden rendelkezésre álló forrás vizsgálatát, amely alapján a régió polgárságának olvasmányműveltsége rekonstruálható. Az egyik legígéretesebb módszer a polgári magánkönyvtárak elemzése.

A időszak forrásainak 70%-át a hagyatéki összeírásokban szereplő könyvjegyzékek jelentik, így ez a forrástípus áll a dolgozat fókuszában. A feldolgozó és elemző munka szakaszait az összegyűjtött releváns könyvjegyzékek részletes statisztikai analízise, valamint a könyvjegyzékek bejegyzései alapján azonosított könyvek vizsgálata jelenti. Az egyes munkafolyamatokra támaszkodó eredmények, tendenciák és újszerű megállapítások által árnyalható a 16-18. század polgárságának kulturális állapotáról kialakított kép, és megválaszolhatók a kutatási terület részben nyitottan maradt kérdései: mit olvastak a Kárpát-medence polgárai? Mik vezettek az esetleges változásokhoz? Használtak-e szakkönyveket?

A dolgozat mintegy 80 korabeli foglalkozással kapcsolatban közel 600 hagyatéki összeírást vizsgál, melyekben több mint 7000 könyvre történik utalás. A terjedelmi korlátok miatt a kiemelés módszerét alkalmazva három város (Sopron, Kassa és Nagyszében) olvasmányanyagát jellemzi a teológiai művek, klasszikus auktorok és magyar szerzők előfordulásának szempontjából, illetve kitér a Kárpát-medencei mesteremberek szakkönyvhasználatára és szakkönyvtáira a 17. században.

A kutatás céljai között szerepel, hogy megteremtse az alapot és lehetőséget az adatok, eredmények későbbi nemzetközi összevetésére (Németország és Itália polgárságának vonatkozásában), illetve a feldolgozott polgári jegyzékek és azonosított könyvek elektronikus adatbázisba szervezésére.

Témavezető: dr. Verók Attila adjunktus

Móricz Péter

III. évf., informatikus könyvtáros BA

Nyugat-magyarországi Egyetem, Savaria Egyetemi Központ

Felsőoktatási fotótárak létrehozása és működtetése Összehasonlító elemzés

A témaválasztás fő indoka az, hogy informatikus könyvtáros hallgatóként a gyakorlatok során bekapcsolódtam fotók digitalizálásába, diákélettel kapcsolatos, tanszéki, illetve intézményi események fotózásába, az elkészült fotók tárba szervezésébe.

A képek fotógalériába szervezése során szembesültem a kezelhető, áttekinthető egységek kialakításának problémájával, a formai és tartalmi feltárás iránti igényekkel, különös tekintettel a keresési igényekre (témák, események, helyszínek, időpontok, személyek, intézmények stb. alapján).

A dolgozat célja: Vizsgálódásaimat a fotótár típusai (fotóarchívum, fotókönyvtár, fotógaléria stb.) közül a fotógalériákra összpontosítom, melyek a felsőoktatás jellegzetes eseményeit (gólyatábor, oktatási rendezvények, tanulmányutak, gyakorlatok stb.), illetve szereplőit (oktatók, hallgatók) örökítik meg.

Módszerek: Az alkalmazott módszerek magukban foglalják a témával kapcsolatos globális trendek követését, szakirodalmi források tanulmányozását, a fotótárak, azon belül fotógalériák) észak-amerikai és magyarországi helyzetképeinek felvázolását,

Összehasonlítom és értékelem internetes keresésben kiemelten rangsorolt észak-amerikai egyetemi fotótárak fő jellemzőit, megoldásait, módszereit, a hazai adaptálhatóságra figyelve. Ehhez egy általam kidolgozott, 10 pontból álló kritériumlistát és skálát alkalmazok. Megfogalmazom az adaptálható eredményeket, tapasztalatokat.

Következtetések: A tervezés, létrehozás, működtetése során szükséges az információ- és tudásmenedzsment, ill. minőségmenedzsment megközelítés, a folyamatokat, ezek személyi, technológiai és együttműködési tényezők elemzése.

Elengedhetetlen az együttműködés, a közös fejlesztés intézményeken belül, illetve e téren eredményt elért intézményekkel együtt, illetve országos táarakkal (pl. MÉTA, NAVA, Magyar Digitális Képtár) a megoldás során törekedni kell az új internetes és kooperatív lehetőségek feltárására.

Témavezető: dr. Pálvölgyi Mihály főiskolai tanár,
dr. Murányi Péter tanszékvezető főiskolai docens

Müller Zsuzsanna

*V. évf. történelem – informatikus-könyvtáros
Debreceni Egyetem, Informatikai Kar*

Hagyományos és online enciklopédiák és lexikonok, különös tekintettel a megbízhatóság problémájára

Dolgozatomban az enciklopédiák és lexikonok előnyeivel, hátrányaival foglalkoztam. Mivel manapság, az internet világában rendkívül sürgető kérdéssé vált az információk hitelességének kérdése, éppen ezért a hagyományos, azaz nyomtatott és az online, azaz a world wide weben keresztül elérhető enciklopédiákban, lexikonokban megtalálható ismeretek megbízhatóságát vizsgáltam. Ez a két dokumentumtípus nemcsak az információk közlésének formájában, hanem technikáiban, módszereiben és emiatt színvonalában is sok mindenben különbözik egymástól.

Az online változatokon belül fontosnak tartottam a három legfontosabb csoport ismertetését, a nyomtatott enciklopédiák és lexikonok online változatit, a csak online elérhető enciklopédiákat és a szabad enciklopédiákat. Igyekeztem több példán keresztül kialakítani egy általános mintát, amely megkönnyítheti a bennük megtalálható információk hitelességének megítélését. Külön kitértem a wikipédiákra, amelyek a XXI. század legkedveltebb, legdinamikusabb, de egyelőre legveszélyesebb információforrásai is. Ennek alapos vizsgálatára különösen nagy hangsúlyt fektettem, hiszen amellet, hogy az un. wiki-projektek jelenleg még kevesebb előnnyel rendelkeznek, mint hátránnyal, ugyanakkor a jövő legmegbízhatóbb és legkönnyebben használható adatbázisává is válhatnak megfelelő változtatással.

Vizsgálataim során, úgy vélem, sikerült egy átfogó képet adnom a manapság rendelkezésünkre álló online ismerettárak nyújtotta lehetőségekről, a bennük való keresés módszereiről, s a keresések során felmerülő problémák kezelhetőségéről. A szabad enciklopédiák azonban még számos kutatási lehetőséget rejtenek magukban, amit az is bizonyít, hogy napjainkban már több kezdeményezés született a megbízhatóságuk biztosítására de a szabadság megőrzése mellett. Így érdemesnek tartom a továbbiakban a Larousse és a Citizendum elképzeléseinek értékelését és továbbfejlesztési lehetőségeinek számbavételét.

Témavezető: Benediktsson Dániel nyugalmazott egyetemi adjunktus

Racsko Réka

*informatikus könyvtáros, végzés éve: 2008-ban végzett hallgató
Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar*

Az Internet adta új lehetőségek hatása a multifunkciós könyvtárkép kialakítására

Korunk egyik legnagyobb vívmánya vitathatatlanul az Internet és a rajta keresztül elérhető számtalan szolgáltatás, amely forradalmasította mind az információszerzést, mind pedig az átadás módját. A legfontosabb szemponttá a releváns és hiteles információ kinyerése vált, amelyhez elengedhetetlen az információs szakemberek, elsősorban a könyvtárosok által létrehozott szolgáltatások megismerése.

Dolgozatom célja, hogy egy reprezentatív kérdőíves felmérés keretében bemutassam a hazánkban, az Interneten elérhető könyvtári szolgáltatásokat, ezek ismertségét, népszerűségét és kihasználtságát a fiatal értelmiségiek körében. Lényegesnek tartom vizsgálni, hogy ezen újdonságok hogyan hatnak a könyvtárakról alkotott képre, elsősorban a multifunkciós könyvtárkép kialakítására. Úgy vélem, hogy a 21. században szinte elengedhetetlen a könyvtár és az Internet integrációja, amely által kitágulnak a térbeli és időbeli határok, és segítségével új dimenziók nyílnak meg mind a tájékoztatás, mind az ismeretek megszerzése területén. A szolgáltatások létrehozása mellett meg is kell ismertetni ezeket a felhasználókkal, hogy eredményesen és tudatosan tudják használni az új funkciókat. A problémafelvetésem is ezzel kapcsolatos, miszerint Interneten elérhető könyvtári szolgáltatások a főiskolások, egyetemisták körében nem általánosan, sokak számára egyáltalán nem ismertek, amelynek oka sokszor a nem elegendő publicitás. Ennek okát és a lehetséges megoldásokat is elemzem dolgozatomban a felállított hipotézisek elemzésével.

Főbb következtetéseim többek között, hogy a felhasználók az internetes szolgáltatások legnagyobb előnyének az otthonról való elérhetőséget tartják a szolgáltatások kiszélesedése mellett. Nagy hányaduk a világháló megjelenését szükséges változásnak tartja a könyvtárban, és egy sokrétű, egyre növekvő, elektronikusan elérhető tudásbázisban látja a jövő könyvtárát. A kutatásomat a jövőben szeretném kiterjeszteni a könyvtárak tudástámogató szerepének, a tudástechnológiában elfoglalt helyének felmérésére, hiszen már számos szolgáltatás épül erre a területre, amelyek nagyban hozzájárulnak a tanulás, és az ennek eredményeként megjelenő tudás hatékonyabb megszerzéséhez. Összességében azt mondhatjuk, hogy a világháló nyújtotta új kommunikációs felületek népszerűségét kell kihasználnia a versenyképes könyvtáraknak, hiszen ilyen módon tudnak megfelelni a kor kihívásainak és a jövő olvasói igényeinek.

Témavezető: dr. Kis-Tóth Lajos főiskolai tanár

Szőke Zsófia

III. évf., informatikus könyvtáros szak
Eötvös József Főiskola Pedagógiai Fakultás

A névtani értesítő repertórium (1979 – 1985)

Dolgozatom a Névtani Értesítő című névtudományi kiadvány annotált repertórium. Célja, hogy feltárja a kötetekben található információt, és könnyebben hozzáférhetővé, illetve visszakereshetővé tegye. A repertórium a megjelent közlések bibliográfiai adatait tartalmazza a megjelenés sorrendjében. Ennek annotált változatában a szerző és cím mellett a publikációk tartalmi összefoglalója is a repertórium részét képezi. Ezek alapján eldönthető, hogy a teljes írás megtekintése a kutatáshoz szükséges-e. A szerzőkről és készült névmutató, valamint tárgy- és földrajzi mutatók segítségével a tételszámok alapján lehet a szerzőkre, és a tanulmányok, cikkek témáira visszakeresni.

Témavezető: Stohl Róbert főiskolai adjunktus

Tóth István

III. évf., informatikus könyvtáros

Debreceni Egyetem, Informatikai Kar

A debreceni egyetem digitalizálási projektjei

A tudományos dolgozat bevezetesként tartalmazza az alapvető fogalmakat amelyek a téma megfelelő megértéséhez elengedhetetlenek.

Taglalja a digitalizálás fizikai részét, amelyből megtudhatjuk, hogy hogyan zajlik a folyamat a gyakorlatban, ez az úgynevezett technikai részre is kitér a dolgozat későbbi részében.

A képek feldolgozásának lépéseit is részletesen ismerteti.

A manapság érdekes, szerzői jog kérdéséről ad bővebb felvilágosítást.

Négy nagyobb projektje van ebben a témában a Debreceni Egyetemnek. Ezeket külön-külön bemutatja a dolgozat. Első projekt a *folyóiratok digitalizálása*, melyben részletesen felsorolja az összes periodikát, amelyet feldolgoznak. Második a *színlapok*, melyben a Debreczeni Színház színlapjait dolgozzák fel, majd böngészhető állományba töltik fel. Ezen feldolgozás és feltöltés folyamatát írja le. Harmadik a *régi kották digitalizálása*, melyben a gyűjteményről, operakottákról, a digitalizált művekről, hiányos kötetekről, zongoraátiratokról és kamarakottákról van szó. Negyediként a *régi könyvek digitalizálása* elnevezésű projektekkel foglalkozik. Új, még készülöben lévő projekt a *tankönyvek digitalizálása*, amely megvalósíthatóságának több komponenseit ismerteti a dolgozat.

Az on-line elérhetőséget szem előtt tartva kifejlesztették a Debreceni Egyetem Elektronikus Adattárát az ún. DEA-t, melynek szerkezeti felépítéséről, tartalmi elemeiről, kezelhetőségéről, keresési feltételeiről, böngészési lehetőségeiről, letölthető állományáról bővebb tájékoztatást ad a tanulmány.

Majd végül a finanszírozás kérdésére is kitér és képet ad arról, hogy hogyan tudja megvalósítani az elképzeléseit egy digitalizálással foglalkozó könyvtári osztály.

Témavezető: dr. Boda István Károly egyetemi docens

Ujlaky Éva

V. évf., informatikus könyvtáros – kommunikáció
Szegedi Tudományegyetem Bölcsészstudományi Kar

A kecskeméti EUROPE DIRECT hatásvizsgálata

A kutatásom egy aktuális Európai Unió szolgáltatással foglalkozik. Az Európai Bizottság kommunikációs hálózatával, a Europe Direct iroda működésével, szolgáltatásaival. Az ED elsődleges célja, hogy válaszokat adjon az Unió polgárok számára az EU-val kapcsolatban feltett kérdésekre, és hogy kétirányú kommunikációt biztosítson a polgárok és az Unió között. Kutatásomat a Europe Direct Bács-Kiskun megyei Európai Információs Pont-tal kapcsolatban végeztem el.

Hipotézisem szerint a Europe Direct nem megfelelő hatékonysággal dolgozik. Ez elsősorban az elégtelen PR tevékenységnek köszönhető. Azonban a tudatosság kérdése is vizsgálódásom tárgyává vált a kutatás során felmerült eredmények révén.

Kutatásomat kérdőíves felméréssel és az irodavezetőkkel készített interjúkkal támasztottam alá. A kérdőíves felmérést a kecskeméti Katona József megyei könyvtárban végeztem el. Bács-Kiskun megyében itt működik Europe Direct iroda, Europe Direct Bács-Kiskun megyei Európai Információs Pont néven. A kérdőívet 100 fős mintán vettem fel. Megkérdezetteket véletlenszerűen választottam a könyvtár egész területéről. A kérdőíves felmérést három nap alatt végeztem el. A megkérdezettek a segítségem nélkül töltötték ki a kérdőívet.

A dolgozatomban az ED kecskeméti irodájával foglalkoztam elsődlegesen. A kutatásom során, a kérdőíves felmérés, fényt derített arra, hogy bár nagyon hasznos és sokrétű Európai Unióval kapcsolatos tájékoztató munkát végeznek az ED irodák, mégsem ismerik sokan.

Ezekre a kérdésekre adott választ a Fazekas Istvánnal készített interjú, illetve az általa ismert adatok. Azaz látogatójuk, kérdezőjük van bővében, csak többségében nem tudják, hogy az ED irodában vannak, hogy tőlük kapják a válaszokat. Másrészt az, hogy itt az ED egy könyvtárban működik, eleve nehézséggé teszi a tudatosítást. Hiszen az emberek többsége a média és az internet mellett, ha információt keresnek, egy könyvtárba mennek be.

A második interjút Szekeres Ildikóval készítettem, aki a Szegedi Europe Direct iroda vezetője. A dolgozatomban részletezem, hogy ez az interjú hogyan illeszkedik, a kecskeméti kutatásomhoz. Azért tartottam fontosnak ezt az aspektust, hogy rávilágítsak arra, hogy mennyit számít az intézményi háttér.

Kutatásommal fel szerettem volna hívni a figyelmet egy aktuális és fontos szolgáltatásra, mely, ha megfelelően működik, számos uniós polgárnak lehet hasznára.

Témavezető: Hegyi Ádám egyetemi tanársegéd

Varga Barbara

III. évf., informatikus könyvtáros

Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar

Mekkora jelentőséggel bír a könyvtári honlap a kisebb települési könyvtárak életében napjainkban?

A megújult információkeresési szokásokból fakadóan az internethez, és a szakmai hozzá nem értést igénylő keresőkhöz (pl. Google) szokott olvasók manapság már a tájékozódás első lépéseként az internetet használják. Ez nem feltétlenül gond, azonban sokszor, ha a keresés nem hoz találatot, a felhasználó úgy gondolja, hogy amit keres, az talán nem is létezik.

Igaz ez a könyvtárakra is. Úgy gondolom, hogy napjainkban az elkényelmesedett, a karosszékéből nehezebben kimozduló olvasókat már nem elég a hagyományos eszközökkel a könyvtárba csalogatni. Az internet éjjel-nappal nyitva áll, míg a könyvtár csak a jelzett időpontokban. Otthonról is elérhetővé kell tenni a könyvtárat, és ehhez tökéletes eszköz az interneten való megjelenés, azaz a honlap.

Dolgozatomban öt Bács-Kiskun megyei települési könyvtárat vizsgálok, amelyek közül egyik sem rendelkezett website-tal. Figyelmet kell szentelni ezen könyvtárakra is, hiszen a megyében élők 46%-ban községekben él. Amelyik könyvtár és könyvtáros hajlandó volt egy nagyot lépni a virtuális világban az olvasók felé, honlapot készített. A honlapkészítésben segítette az általam elkészített kézikönyv és CD-ROM, melyekkel kis gépigénnyel, minimális számítógépes tudással és ingyenesen létre tudta hozni saját könyvtári honlapját. A kezdeményezés sikeres volt, ugyanis azóta már két könyvtár is rendelkezik informatív website-tal, melyről elérhető az online katalógus is.

Céljaim megvalósítása még nem zárult le. Remélem, hogy több könyvtár is kedvet kap a honlapkészítéshez és bízok abban, hogy az elkészült website-k közelebb hozzák az olvasókat a könyvtárakhoz és a könyvtárak népszerűsége és színvonala nő.

Témavezető: dr. Verók Attila adjunktus

KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI-ALSZEKCIÓ

Közművelődési alszekció

Abonyi Dávid

III. évf., andragógia

Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

A projekt módszer alkalmazása a kulturális turizmus c. tárgy keretében

Dolgozatom témája a projektoktatásnak, mint andragógiai, és pedagógiai módszernek az elemzése, valamint egy, az Eötvös Lóránd Tudomány Egyetemen megvalósult projekt bemutatása. A projekt tárgya egy tanulmányi, szakmai kirándulás megszervezése volt az ELTE-PPK andragógia szakos hallgatók körében, a PTE-FEEK-re. Kutatási kérdésként a módszer egyetemi keretek közötti gyakorlati megvalósíthatóságának elemzését választottam: hogyan, milyen módon valósítható meg sikerrel egy projekt az andragógia szakos képzésben, mely kompetenciákat fejleszt a projekt munka, hogyan építhető ez be a kulturális turizmus című tantárgy cél és feladatrendszerének megvalósításába?

A kutatás módszere egyrészt a témához kapcsolódó szakirodalmi szemelvények, illetve a konkrét projekt dokumentumainak elemzése, másrészt pedig interjú készítése volt a projektmenedzsment tagjaival.

A kutatás alapján megállapítható, hogy a projekt munka mind a projekt tagjaira, mind a szélesebb környezetre, azaz a teljes évfolyamra, a projekttel kapcsolatba kerülő oktatókra, egyetemi dolgozókra egyaránt hatással van.

A projekt, több kisebb-nagyobb további projekt kezdeményezője (pécsi hallgatók vizsgalátogatása, egri kirándulás), mintája volt. Megerősödött a résztvevők szakos identitása, valamint elindultak törekvések egy országos hálózat kiépítésére.

A projekt team tagjainak szakmai kompetenciái fejlődtek, kiegészültek az európai munka világában jelenleg elvárt kulcskompetenciákkal. Ezek közül jelentőségében kiemelkedik a kooperáció és a kommunikáció kompetenciája. A fejlődés már a projekt után megmutatkozott a hallgatók egymás közötti és a tanárokkal folytatott együttműködésben. A projekt nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a kulturális turizmus című tárgy keretében tanult ismeretek saját élményű tanulás útján kiegészültek olyan gyakorlati szakmai tudásokkal, amelyek megerősítettek minket abban, hogy a turizmus a felnőttképzés szerves része, egyre jelentősebb informális tanulási csatornája. Az eredmények felhívták a figyelmet a projekt típusú, saját élményű tanulási módszerek alkalmazásának fontosságára.

A projekt nagymértékben hozzájárult az andragógus szakmával való azonosulásunkhoz, hivatástudatunk kialakításához, megerősödéséhez.

Témavezető: Kraiciné dr. Szokoly Mária főiskolai docens

Babos Zsuzsanna

III. évf., andragógia
Zsigmond Király Főiskola

Túlélési stratégiák

Magyarországon a rendszerváltozás után a foglalkoztatási helyzetet javítandó az EU és az állam közösen indították el strukturális programokon keresztül a hátrányos helyzetű emberek támogatását. Mivel az oktatási rendszer nem vált eléggé rugalmassá ahhoz, hogy a hátrányos helyzetű emberek komplex fejlesztését megvalósítsa, a döntéshozók a nonprofit szervezetekhez és a civil szektorhoz rendelték a hátrányos helyzetűek folyamatos, komplex fejlesztését, amely – a képző intézményekkel karöltve – megfelelő flexibilitásával, speciális cél-eszközrendszerével, a közvetlen, hatékony ügyfélelérés és bevonás segítségével megfelelni látszott e követelményeknek. A hátrányos helyzetű emberek fejlesztésének érdekében jöttek létre a különböző komplex képzési és foglalkoztatási programok (PHARE, OFA programjai, EQUAL, HEFOP), amelyek közül az egyik legfontosabb program a HEFOP 2.3-as, intézkedéscsomagja volt, amely a korábbi programok tapasztalatait és felhalmozott tudását volt hivatott koncentrálni. A dolgozat fő kérdése, hogy a HEFOP 2.3-as intézkedéscsomag elérte-e a céljait, vajon a hátrányos helyzetű munkanélküli emberek számára gyógyírt jelentettek-e a komplex képzések és fejlesztések, illetve sikerült-e a tartós elhelyezkedésük a munkaerőpiacon. A vizsgálati módszer a kedvezményezettekkel készült interjúkra, a pályázatok, a projekt-előrehaladási jelentések és a szakmai monitori anyagok másodelemzésére épült. A 2.3.1-es programban a munkavállalói célcsoport megközelítőleg egyötöde tudott az újonnan megszerzett szakmájában elhelyezkedni a nyílt munkaerőpiacon, legalábbis erről szerezhető be információ. A 2.3.2-es program esetében még alacsonyabb ez az arány: a képzésbe helyezettek, vagy képzettséget szerzett emberek nagyjából 6%-a tudott a szerzett szakmájában elhelyezkedni, azonban tartós foglalkoztatásukról nincsenek információk. Emellett a komplex fejlesztés hatásainak mérése is jórészt elmaradt, utólag szinte lehetetlen megbízható információt gyűjteni ezekről. Az azonban kiderült, hogy a programba vont munkanélküliek, csakúgy mint a megvalósító szervezetek jó része programról programra vándorol, így alakítva ki egyfajta rövidtávú túlélési stratégiát. A korábban rugalmas civil és non-profit szervezetek a pályázati és támogatási rendszer sajátosságai miatt számos esetben a csőd szélére kerültek, vagy merev indikátorgyárákká váltak, a túlélésért küzdöttek. Összességében úgy tűnik, hogy a programok kapcsán rövidtávon ugyan beszámolhatunk pozitív eredményekről, azonban az információhiány következtében e tartósság, így a jövőbeni programok tervezéséhez szükséges hatások alig mérhetőek.

Témavezető: Grajczár István főiskolai adjunktus

Béki Orsolya

*IV.évf. kommunikáció művelődésszervező
Zsigmond Király Főiskola*

Az Ormánság hátrányos helyzete

Az Ormánság, hazánk egyik legszegényebb, körülményei miatt egyre inkább elszigetelt tájegysége. Adottságai miatt évszázadok óta az ország fejletlenebb területei közé tartozik. Elmaradottságának mértéke történelmi korszakoként változik, és napjainkban ismét elmélyülni látszik. Dolgozatomban kísérletet teszek a térség problémáinak bemutatására a török időktől napjainkig. Főiskolai tanulmányaim során több ízben lehetőségem nyílt kutatást végezni az Ormánságban. Mostani munkámban szeretném eddigi tapasztalataimat összegezni.

Igyekeztem nagyobb hangsúlyt fektetni a rendszerváltás óta kialakult jelenlegi helyzet sajátosságaira, és veszélyeire, mert az ormánsági aprófalvakban élő, gazdasági és kulturális lemaradással egyszerre küzdő társadalmi rétegek helyzete az elmúlt 20 évben kritikussá vált. Véleményem szerint a mai Magyarország legégetőbb társadalmi problémája a mélyszegénységben élők növekvő száma, akiknek jelentős része az Ormánsághoz hasonló halmozottan hátrányos helyzetű területek aprófalvaiban élnek. Az általam bemutatott problémák igazak bármely más magyarországi lemaradó kistérségre is, tehát munkámat esettanulmánynak is tekinthetjük.

Gyökeres változásokat a jövőben sem remélhetünk, azonban nem kell elfogadnunk a tehetetlenséget sem. Írásomban tapasztalataim alapján javaslatot teszek javulás lehetőségeinek kidolgozására.

Témavezető: Sulyok Tamás főiskolai adjunktus

Buglyó Csilla—Kathi Hedda

III. évf., andragógia

Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar

A felnőttek tanulási motivációi

Kutatásunk célja, hogy bemutassuk a tanulás nem feltétlenül kényszer jellegű. A motivációnak számos különböző megközelítése ismeretes, ezért szükségszerűnek éreztük, hogy a motivációt és azzal kapcsolatos fogalmakat elemezzük. Fontosnak véltük a motivációs elméletek vezetéselméleti és pedagógiai-pszichológiai szempontból való bemutatását. Elemeztük a felnőttek tanulásában szerepet játszó motivációs tényezőket, valamint a fontosabb hazai és nemzetközi felnőtt tanulási motivációval foglalkozó kutatásokat.

Vizsgálatunk középpontjában a felnőtt tanulók tanulását irányító motivációk állnak. Ennek feltárásához több körülmény megismerése szükséges, ugyanis a különböző hatások együttesen, vagy akár külön-külön is befolyásolhatják a felnőttek tanulását. Kutatásunkban a szakirodalmi elemzés, és a kérdőíves módszert alkalmaztuk. 154 főt kérdeztünk meg. Az adatok feldolgozása SPSS for Windows 13.0 szoftverrel történt. Célunk az volt, hogy minél több alapinformációt kapjunk, különböző célból tanuló, különböző háttérű tanulók tanulási motivációjáról.

Főbb megállapításunk, hogy a felnőttek tanulását befolyásoló legerősebb motívumok a munkahely elvesztésétől való félelem, valamint a magasabb beosztás és bérezés reménye. A magasabb iskolai végzettséggel rendelkezőknél motiváló tényező még a tudásvágyuk kielégítése. Az alacsonyabb iskolai végzettségűeket a munkaerő-piacra való bekerülés motiválja főként. Az eredményekből kiderül, hogy az általunk vizsgált felnőtt tanulók nagytöbbsége véli úgy, hogy a fő motiváló erő az, hogy a munkaerő-piacra bekerüljön, vagy bennmaradjon. A vizsgált minta eredményes tanulásához nagymértékben hozzájárult a pozitív légkör, valamint a tanulást segítő környezet megléte a képzéseken. Az a feltételezésünk, hogy a társaság, barátok keresése is fontos motiváló tényező nem igazolódott.

Megállapításaink a vizsgált mintára érvényesek, de egy későbbi reprezentatív vizsgálat számára is hasznosak lehetnek, továbbá képzésszervezőnek és oktatónak is betekintést nyújt a felnőtteket motiváló főbb tényezők körébe. További vizsgálatokat lehetne még tenni abból a célból, hogy a nem munkaerőpiaci képzéseken, különböző hobbitanfolyamokon, nyelvtanfolyamokon mennyire ösztönző hatásúak ezek a tényezők a különböző képzéseken való részvétellel kapcsolatban.

Témavezető: dr. Márkus Edina főiskolai docens

Bükkösi Fanni

III. évf., humánszervező diplomás levelező

Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

A vezetői coaching pszichológiai kérdései

Dolgozatom célja bemutatni a vezetői coachingot, mint a vezetői eredményességet fejlesztő tanácsadás legújabb eszközét, s megvizsgálni, hogy a pszichológia különböző irányzatai mennyire eredményesen járulhatnak hozzá annak hatékonyságához. Kérdőíves vizsgálatom arra keres választ, hogy a magyarországi felső- és középszintű vezetők ismerik-e a coaching lehetőségeit, milyen módszerekkel találkoztak, milyen jellemzői voltak a közös coaching munkának, pszichológus vagy egyéb képzettségű coach-csal dolgoztak-e illetve mennyire ítélik hatékonynak. A kutatás fő célja volt választ találni arra, hogy van-e különbség a pszichológus és nem pszichológus coachok munkájának értékelésében és az alkalmazott módszerek hatékonyságában.

Az eredmények 21 felső- és középszintű vezető válaszaiból alakultak ki, bepillantást nyújtanak a válaszadók coaching tapasztalataiba, s ötvözik a kvalitatív és kvantitatív kutatás előnyeit. A szóveges választ kívánó kérdéseknél maguk a vezetők fogalmazzák meg, milyen változásokhoz vezetett esetükben a coaching munka. Válaszaik közelebb hozzák, gyakorlatibb oldalról, az ügyfél szemszögéből engedik látni a módszert.

Vizsgálatom eredményei azt mutatják, hogy a coaching a magyar vállalati vezetők körében viszonylag ismert és alkalmazott fejlesztési módszer, melynek hatékonyságát nagyra értékelik. Statisztikailag szignifikáns különbség három ponton mutatkozott. A nem pszichológus előtanulmányokkal rendelkező coachok esetében a coach – ügyfél kapcsolatot magasabb bizalmi szint jellemezte. A pszichológus coachok viszont a szakmai megbízhatóság és az objektivitás értékeiben múlták fölül nem pszichológus kollégáikat. Mindezek ellenére módszertani eltérésektől független, egységesen pozitív kimeneteket találtam. Nem mutat eltérést a pszichológus és nem pszichológus coachok által végzett munka sem az alkalmazott módszerek hatékonyságában, sem az összesített értékelésben.

Témavezető: dr. Klein Sándor egyetemi tanár

Csehó Orsolya

III. évf., andragógia

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Kultúra és környezet
Az ökológiai antropológia kutatási eredményeinek jelentősége
az ökológiai válság korában

Dolgozatomban a kultúra és a környezet kapcsolatát helyezem középpontba. A környezetpusztításból eredő kulturális összeomlás veszélye mára globális problémaként jelentkezik, halaszthatatlanná téve a cselekvést. Úgy vélem, hogy az andragógia is fontos szerepet tölthet be a környezettudatosság értékeinek közvetítésében.

A tudományos alapok, az ökológiai antropológia eredményeinek vázolása mellett nagy hangsúlyt fektetek a környezeti válság és a jelenlegi fogyasztói kultúra összefüggéseinek bemutatására. Két olyan kultúra példájával szemléltetem dolgozatom fő kérdéskörét, melyek egyértelműen igazolják, hogy az emberi civilizáció döntően befolyásolja környezetének és ezáltal társadalmának, kultúrájának összeomlását, vagy fenntarthatóságát. E két szembe állítható példa két sziget történetében mutatkozott meg: a környezet elpusztításából, feléléséből eredő civilizáció-összeomlás modellje a Húsvét-szigetek kultúrája, az ellenpélda, a fenntartható kulturális-társadalmi modell pedig Tikopia bennszülött törzsi kultúrája.

Korunk ökológiai válságának áttekintését követően arra keresem a választ, hogy mit tehet egy andragógus a fenntarthatóság eléréséért való küzdelemben. Ebben a témában semmilyen szakirodalmat nem találtam, pedig a környezeti nevelést ki kell terjeszteni a felnőtt korosztályra is. Hiszen nyilvánvaló, hogy az emberiség egyetlen esélye egy környezettudatos társadalom kialakítása, és ennek eléréséhez konkrét lépésekre van szükség, minél hamarabb. A SZTE andragógus hallgatói körében végzett kérdőíves kutatással vizsgáltam, hogy milyen ismeretekkel és attitűdökkel rendelkeznek a jelenlegi hallgatók, akik részesei lesznek a kibontakozó ökológiai válság korszakának. Illetve azt is vizsgáltam, hogy részt vennének-e olyan programok, ismeretterjesztő rendezvények szervezésében, amelyek hozzájárulhatnának a környezettudatosság növeléséhez. Néhány programra is kitérek, amelyek az ilyen kezdeményezéseket illusztrálják.

Dolgozatom megírásának célja a figyelemfelkeltés volt, hiszen az ökológiai problémát, melyet a '70-es évektől kezdve tudatosítottak, komolyan kell venni, mind az egyéneknek, mind a társadalomnak.

Témavezető: Gerencsérné dr. Újvári Edit főiskolai docens

Cseke Éva

*IV. évf., szociálpedagógus-művelődésszervező
Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar*

A Debreceni Egyetem a sajtó tükrében

Kutatásom céljaként a Debreceni Egyetem média megjelenésének a vizsgálatát tűztem ki. Célom volt megállapítani hogyan jelenik meg a Debreceni Egyetem a sajtóban, milyen témákat tart napirenden az intézmény a sajtóval kapcsolatban, illetve mely orgánus milyen tartalmakat közöl. Továbbá megfigyeltem, hogy az olvasóban milyen kép alakulhat ki a Debreceni Egyetemről.

Előzetes feltételezésem szerint a Debreceni Egyetem média megjelenése a helyi lapban a sikereesebb. Egy országos lapban feltételezésem szerint egyenlő hírmennyiséget kell biztosítani a különböző felsőoktatási intézményekről, míg egy helyi lap nagyobb figyelmet tud szentelni egy intézménynek.

A vizsgálat módszere tartalomelemzés, mely olyan rejtett következtetések levonására ad lehetőséget, amik formálják a köztudatot. Szükséges az elegendő kutatási anyag. A tartalomelemzést ez esetben újságban megjelent híryanag elemzésére használtam.

Országos lapként a Népszabadságban, és helyi lapként a Hajdú-Bihari Naplóban megjelent írásokat hasonlítottam össze, Pietilä alapján azok tartalmi sajátosságait. A kutatás 2000 és 2007 között megjelent a Debreceni Egyetemhez köthető cikkekre terjedt ki, összesen 473 írást elemeztem. Az olvasással párhuzamosan alakítottam ki a saját kategória-szótáramat. Összesen tizenegy kategóriát állítottam fel, melyek alapján a gyakoriságot vizsgáltam. Elsősorban a kategóriákat elemeztem a két lapban, másodsorban, pedig újabb kategória egységek alapján készítettem el az összehasonlítást a két lap között.

A vizsgálat első felében megállapíthatóvá vált, hogy a Népszabadság esetében van olyan kategória, mely egyáltalán nem nyert hír értéket, emellett legmagasabb kategóriának a felvételi eljárást lehet megítélni. A Hajdú-Bihari Napló tekintetében nem volt megfigyelhető kiemelkedő magas arányú kategória, az újság minden témának figyelmet szentelt. Összesen két kategória kapott kevesebb figyelmet. A kategória-egységek összehasonlítása alapján megállapíthatóvá vált, hogy mindkét napilap más kategóriákat emelt ki. A Napló részéről az egyetem működése mutatott kiemelkedő arányt, míg a Népszabadság tekintetében az egyetemi oktatás. Ezentúl egységesen a hallgatói tevékenység adta a legkevesebb százalékos arányt.

A kutatás eredménye a Debreceni Egyetemnek ad egy képet, egyrésztől, hogy milyen sikerességgel szerepelt az újságok hasábjain, másrésztől, hogy az olvasókhöz milyen tartalmak jutottak el. Ugyanis egy felsőoktatási intézménynek fontos, hogy milyen képet tud kialakítani a sajtóban, érdeke, hogy minél több hallgató legyen az intézmény tagja.

Témavezető: dr. Móré Mariann főiskolai adjunktus

Dominek Dalma

V. évf., művelődésszervező-földrajz

Pécsi Tudományegyetem, Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

A Szépművészeti Múzeum és a British Museum múzeumpedagógiai és andragógiai összehasonlító elemzése

Kivételes sajátossága életünknek, a felgyorsult eseményáradat. A múzeumi funkciók is folyamatosan változnak.

Azért tartom fontosnak a témát, mert sokan még mindig nincsenek tisztában az-
zal, hogy egy múzeum mit is tud nyújtani számukra. Szeretném bemutatni a tevékenysé-
geket és programokat, a funkciók jelenlétét az adott két intézményben. Az egyik intéz-
mény az angliai British Museum, míg a másik a magyarországi Szépművészeti Múzeum.
Két országos színvonalú épületről van szó, melyek világszínvonalat kívánnak teremteni.

A kutatásom célja: bemutatni, hogy mely elemekben azonos illetve különböző a két
múzeum az Európai Unióban.

Ez a vizsgálat egy eddig kevésbé elemzett terület, ezért a szociológiai vizsgálómód-
szerek közül a *kvalitatív kutatási eszköztár* volt használható. A kvalitatív kutatási eszkö-
ztár ismert eszközei közül, elsősorban az *interjú* használtam, vagyis problémakörök alap-
ján a kutatásom szempontjából releváns személyekkel beszélgettem. Problémakörök
között értendők a múzeumok mai funkcióinak betöltése, azok jelenléte a múzeumokban,
múzeumpedagógiai és andragógiai szerepük. Programjaik, tevékenységük bemutatása.
Módszereim közé tartozik továbbá: a *dokumentumelemzés* is, hiszen mindkét intézmény
segítségét nyújtott, az általuk elkészített feljegyzések, prezentációk betekintésébe; az
összehasonlító elemzések készítése a múzeumok tevékenységeinek, felnőttoktatásuk és
felnőttképzésük alapján, ezeken kívül a gyermekek illetve időskorú programjaikat; a
megfigyelés, melyet az intézményekben végeztem; beleláthattam a feladatkörük elvég-
zésébe, azok eredményeibe, és megfigyelhettem a programok menetét.

Hipotézisek: Vannak közös vonások a két múzeumban, amelyek a múzeumok alap-
feladataiból adódnak. A Szépművészeti Múzeum múzeumpedagógiai feladatai közel
azonosak a British Museum múzeumpedagógiájával. A British Museum, több programot
szervez, mint a Szépművészeti Múzeum.

Témavezető: dr. Sári Mihály egyetemi docens

Erdő Lenke

*művelődésszervező, 2008-ban végzett hallgató
Pécsi Tudományegyetem, Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar*

A Székely Nemzeti Múzeum mint a székelység kollektív emlékezetének egyik őrzője

A dolgozat Jan Assmann kollektív emlékezet elméletéből kiindulva azt vizsgálja, hogyan működik, illetve működtetik adott intézmény esetében ezt az emlékezetet. A kérdést a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeumra, mint több szempontból sajátos intézményre vetítve vizsgáltam. A kutatást megelőzően feltételeztem, hogy ez a Múzeum, mint a jól körülhatárolható, földrajzi-történelmi koordinátákkal rendelkező székely népcsoport intézménye, teret nyújt annak, hogy benne, általa a székely társadalom kialakíthassa és gyakorolhassa emlékezésének kultúráját. Ennek függvényében a kutatás három kérdésre fókuszált.

1. Mi az SZNM szerepe, küldetése, létezésének célja ma, 2007-2008-ban?
2. Milyen cselekedetekben, aktusokban nyilvánul meg ez a szerep, ill. küldetés?
3. Ezek az aktusok rámutatnak-e arra, hogy a Múzeum valóban őrzője-e a székelység kollektív emlékezetének?

A kérdések megválaszolásához a szakirodalomból merített ismeretek segítségével megfigyeltem a Múzeum életét, valamint interjúkat készítettem. Ez utóbbi során antropológiai típusú leíró-értelmező adatgyűjtést végeztem a Múzeum összes aktív dolgozóját megkérdezve. A válaszok révén ismerős és valódi változókhoz jutottam, amelyeket a kérdések elemzése során felhasználtam.

A dolgozat bemutatja a 130 éves Székely Nemzeti Múzeumot, az alapítás körülményeit, az intézmény által felvállalt és képviselt székely nemzet szellemi, morális tartalmának az emberi értelem számára értelmezhető formáit. Mindebből a Múzeumnak, mint olyan tudományos-közművelődési intézménynek a képe rajzolódik ki előttünk, melyet a székelység helyezett maga fölé és delegálta számára a kollektív emlékezet őrzésének, „forgalomban tartásának és színre vitelének” a feladatát a népcsoporthoz tartozó tárgyi és szellemi források tudatos gyűjtésével, feldolgozásával és bemutatásával.

Témavezető: dr. Huszár Zoltán egyetemi docens

Fekete Adrienn Réka

III. évf., andragógia

Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar

Eltérő régiók, eltérő képzések...

Az Észak-alföldi és a Közép-dunántúli Régió iskolarendszeren kívüli felnőttoktatási intézményeinek összehasonlító elemzése

A pályamunka az iskolarendszeren kívüli felnőttképzési intézményeket és azok képzési kínálatát vizsgálja az Észak-alföldi és a Közép-dunántúli Régióban, különös figyelmet szentelve a két térség eltérő jellemzőire. A kutatás célja e két régió összehasonlítása a nyilvántartott és akkreditált felnőttképzési intézményeinek száma, az általuk nyújtott általános, nyelvi, és szakmai képzések megoszlása alapján.

A kutatás során beavatkozás-mentes vizsgálatok közül tartalomelemzés, valamint meglévő statisztikák elemzése segítette munkánkat. A beszerzése a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet és a Szociális és Munkaügyi Minisztérium nyilvántartásából történt.

A két régió földrajzi, gazdasági, foglalkoztatási, oktatási helyzete nagyban eltér egymástól. A kutatásból kiderült, hogy a gazdasági, és a munkaerő-piaci helyzet nagyban befolyásolja az intézmények számát.

Az elemzések során arra a megállapításra jutottunk, hogy arányosan nő az akkreditált intézmények száma a lakosságsszámmal. Így az Észak-alföldi Régióban jóval több ilyen intézmény van.

A fejletlenebb keleti térségben nagyobb számú felnőttképzési intézmény van regisztrálva. Ezzel beigazolódott, hogy az Észak-alföldi Régióban magasabb számban fordulnak elő a felnőttképzési intézmények, mivel a felnőttképzés kvázi piac, legnagyobb megrendelő az állam, az akkreditált intézmények nagyobb száma a hátrányos helyzetű térségekben fordulnak elő, mert ott több lehetőség van a munkaügyi forrásokból bonyolított képzésekre.

Vizsgáltuk az intézmények szervezeti forma szerinti eloszlását. A legnagyobb számban a gazdasági szervezetek fordulnak elő, azon belül is a korlátolt felelősségű társaságok. Jelentős szerepet töltenek be még az állami, önkormányzati szervezetek. A Közép-dunántúli Régióban az akkreditált felnőttképzési intézmények szervezeti formájukat tekintve magasabb számban fordulnak elő korlátolt felelősségű társaságok.

A kutatás rávilágított arra, hogy a gazdasági elmaradottság, a munkaerő-piaci telítettség, a lakosságsszám mind befolyásolják a felnőttképzési intézmények számát. A hátrányos térségek lakóinak igénye van az oktatásra, mely közvetetten kihat a felnőttképzési intézmények alapítására.

Témavezető: dr. Márkus Edina főiskolai docens

Forrai Szilvia

II. évf., andragógia

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

**„Mentsük meg a kunhalmokat!”
A környezeti nevelés jelentősége
a felnőttképzésben a kunhalom-védelem kapcsán**

A dolgozat megírásával az volt a célom, hogy megismertessek az olvasóval egy olyan környezeti problémát, amely a szülővárosom környezetében fedezhető fel. Ez a probléma a kunhalmok, mint védett természeti értékek pusztítása. A dolgozat egyik súlypontját a kunhalmok kulturális és természeti értékeinek bemutatására, történelmi múltuk hangsúlyozására helyeztem. A dolgozatban nagy jelentőséget tulajdonítok a kunhalom felmérés ismertetésének, amely program egy városbeli ökoiskola kezdeményezésére valósult meg, és amelyen személyesen is részt vehettem.

A kunhalom-védelem kapcsán szeretném felhívni a figyelmet a környezeti nevelés szükségességére, és mint andragógus hallgató, annak lehetőségére, hogy ezt a típusú személyiségformálást kiterjesszük a felnőtt korosztályra is. Ennek egyik leghatásosabb módját a rendezvényszervezésben látom, ez a dolgozatom másik súlypontja. Ebben a részben egy olyan, környezettudatosságot erősítő családi rendezvénytervezetet ismertettek részletes programkínálattal, amely elősegítheti a felnőttek arra való motiválását, hogy döntéseiket ne csupán emberi kapcsolataikra, gazdasági- társadalmi helyzetükre tekintettel hozzák meg, hanem épített és mindenekelőtt természetes környezetük érdekeit figyelembe véve, hiszen az ember a természet része, és nem birtokosa.

Dolgozatom a „Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!” szlogen, a nemzetközi környezetvédelem jelszavának jegyében készült. Én is úgy vélem, ha elsőként magunkévá tesszük a környezettudatos normatívát, majd ezt kiterjesztjük családunkra, barátainkra, mikrotársadalmunkra, a helyi közösségre, ahol élünk, akkor sok kis lépéssel óriási távolságot tehetünk meg ahhoz, hogy az egész emberiséget, az emberi civilizációt, emberi kultúra fennmaradását fenyegető környezeti válságra megoldást találjunk. Ebben a folyamatban véleményem szerint szerepet kell vállalnia az andragógus és közművelődési szakembernek is.

Témavezető: Gerencsérné dr. Újvári Edit főiskolai docens

Grebely Gergely

IV. évf., informatikus könyvtáros-magyar

Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar

Az első magyar összefüggő nyelvemlék, a Halotti Beszéd és könyörgés (Pray-kódex) nyomában

A dolgozat a Halotti beszéd és könyörgés nem primer forrású hordozójának nyomát kutatva kísérli meg nyelvemlékünk Pray-kódexbe kerülése helyének pontos meghatározását. Igyekszik teoretikusan újraalkotva az esetleges útvonalat a mai fellelhetőségig bemutatni a kutatás során állomásként szóban forgó települések művelődéstörténetileg kiemelt értékeit, különös tekintettel a XII. század végének vidéki falvakhoz köthető szerzetesi tevékenységeire, valamint Nyíri Dániel e tárgykörben végzett kutatómunkájára.

A pályamunka célja volt és eredménye lett a Halotti beszéd és könyörgéshez kapcsolódó – főként a hozzá köthető információk hiátusából fakadó – babonák és téves ismeretek korrekciója, pontosítása, valamint magának a szövegnek a kódexbe kerülési helyének empirikus, összehasonlító bizonyítási eljárással történő meghatározása. Az összevetés alapján a lehetséges két helyszín közül nem a mai Szlovákia területén található Jánosi egykor volt bencés másolóműhelyét, hanem a boldvai, alapjaiban mára feltárt, néhai Benedek-rendi kolostort feltételezi a nyelvemlék kódexbe kerülésének helyeként.

A dolgozat e régi magyar nyelvemlékünk a művelődéstörténetben betöltött szerepének kiemelt fontosságát hangsúlyozza. Elkészítéséhez alkalmazott módszer a szakirodalom áttanulmányozásából, levéltári és múzeumi dokumentumok vizsgálatából, továbbá a helyszíneken végzett kutatómunkából állt. A kutatás hasznosítható a későbbiekben a Halotti beszéd és könyörgés primer forrásának meghatározására, valamint a Pray-kódex egyéb részeihez köthető keletkezési helyek lokalizálására. Ezen túlmenően eredményei rámutatnak az összehasonlító részekből szembetűnő jánosi monostori templom körül végzett ásatások folytatásának szükségességére is.

Témavezető: dr. Verók Attila adjunktus

Háber Hajnalka Mária

V. évf., humánszervező

Pécsi Tudományegyetem, Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

Andragógusokról andragógusoknak

Dolgozatomban egyrészt olyan új és újszerű metodikai eljárásokat, illetve ezek alkalmazásával szerzett eredményeket mutatok be, amelyek modellként szolgálhatnak a felsőoktatás egyes képzési területei hatékonyságának vizsgálatára. A képzésben szerzett tudás szerkezetének, valamint a tudástartalmaknak a munkaerőpiac szempontjából hasznosítható területeinek feltárását az andragógiai diszciplínák között is elterjedő kompetencia alapú elemzéssel végeztem el. E témakörben a kompetenciák típusainak felvázolása során új értelmezési keretet vázoltam fel, amely az akadémiai képességeken túl a munka világát és a mindennapi élet kompetenciaterületeit is rendszerbe foglalja.

Az andragógiai képzés fejlesztése, hatékonyságának növelése szempontjából meghatározó a karon végzett hallgatók munkaerőpiaci életútja, és ezzel összefüggésben a megszerzett kompetenciaterületek hasznosíthatóságának részletes ismerete. A végzettek körében a foglalkoztatottsági szerkezet ágazati, szakmai és regionális sajátosságainak megismerésén túl fontos a tartós inaktivitás, illetve a strukturális munkanélküliség jelenlétének vizsgálata, így fontosak a jellegzetes mobilitási utak karriertényezői körében a tudásbővítés technikái, de mindezek mellett értékes következtetéseket hozhat a munkadeficitok kezelési stratégiáinak megismerése az életkori sajátosságok, a nemi meghatározottság, a szociokulturális jegyek, a birtokolt kompetenciaterületek, az anyagi jólét és a munka-presztízs kontextusában.

Várakozásunk szerint kutatási eredményeink számos tanulságot generálhatnak, a képző intézmény, a hallgató/munkaerő, valamint a munkaerőpiac közötti kapcsolatrendszer sajátosságairól.

Meglátásunk az, hogy amennyiben hangsúlyt helyezünk a képzés eredményeinek munkaerőpiaci fogadtatásának megismerésére, akkor olyan információkhoz is eljuthatunk, amelyek irányt mutathatnak a képzés egészére, így többek között a tartalmi felépítésére, a módszertani eszközök megválasztására vonatkozóan. Mindez támpontot adhat egy erős, a fejlődést magában hordozó, versenyképes felsőoktatási program megformálásához.

Tapasztalataink új tervezési és fejlesztési folyamatokat indíthatnak el és tevőlegesen javíthatják az andragógusok képzésének hatékonyságát. Mindezekhez azonban az is szükséges, hogy a felnőttképzéssel foglalkozó felsőoktatási fakultások felismerjék az empirikus kutatások jelentőségét, valamint azt is, hogy megismerjék a több évtizede, valamint a közelmúltban végzett, jelentős munkatapasztalattal rendelkező hallgatók visszajelzéseit egzisztenciális világukról.

Témavezető: dr. Reisz Terézia egyetemi docens

Halász Judit

III. évf., andragógia

Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrásfejlesztési Kar

Klíma – kultúra – társadalom

Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia és a közművelődés feladatai

Évente több mint 50 millió ember költözik városokba, itt fog eldőlni az emberiség és a Föld jövője. Az átalakulás környezeti, demográfiai, gazdasági és politikai hatása próbatételt jelent. Az éghajlatváltozás a jövő generációjának problémája, ezért fontos, hogy az emberiség anélkül érje el a szociális jobblétet, hogy az meghaladná az ökológiai eltartó képességet. Szükséges továbbá a társadalmi szemlélet változás elősegítése az egyes társadalmi csoportokra vonatkoztatva. A környezeti nevelés a világ előrehaladásának alapja, mely a családi minta követése után legfőképp a tanulásban, információszerzésben valósul meg. Ezen okokból kifolyólag az andragógia szerepe kulcsfontosságú.

Az éghajlatváltozáshoz való adaptáció sajnos nem csak a jövő problémája, minél előbb környezettudatossá kell válniuk az embereknek. A dolgozatom célja, hogy segítsen a szemléletváltás elősegítésében és betekintést nyújtsak a megoldásra váró problémákba.

Témavezető: dr. Sári Mihály, egyetemi docens

Kálmán Teréz

II. évf., andragógia szak

Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Pethe Ferenc és a közművelődés

Míg Nyugat-Európában és az Egyesült Államokban az andragógiatörténeti kutatások szervezeten és jelentős eredményeket felmutatva folynak, addig hazánkban ez a folyamat csak szórványosan indult meg. A levéltári és kéziratári források hatalmas mennyiségben állnak rendelkezésre, feldolgozásuk azonban alig kezdődött el. Ezért éreztem fontosnak, hogy egy régen elfelejtett elkötelezett felnőttnevelő, Pethe Ferenc munkásságával foglakozzam.

Dolgozatomban arra kerestem választ, hogy a felvilágosodás és reformkor határán milyen formában volt lehetséges, és milyen formában valósult meg a felnőttnevelés, az ismeretterjesztés.

A kérdés megválaszolásához hosszas kutatásokat végeztem, levéltári adatokat, elsődleges- és másodlagos forrásokat használtam fel.

Munkám során betekintést nyertem az ismeretterjesztés előzményeibe, a történelmi körülményekbe, és világossá vált számomra, hogy feudális berendezkedésű hazánkban a tradicionalitás, az „így szokták” mentalitás uralkodott, így az újítani kívánók, köztük Pethe Ferenc is ellenállásba ütközött, és vállalkozásai kudarcba fulladtak.

Tanított a Georgikonban, több folyóiratot szerkesztett (Magyar Újság, Nemzeti Gazda, Hazai Híradó), különböző tudományterületeken írt összefoglaló munkákat (Mathesis, Természethistória, A földművelési kémia gyökere), mellyel elsősorban a parasztság műveltségét kívánta emelni, és a magyar gazdaságot nyugati mintára átalakítani, modernizálni.

Mint már említettem, szinte minden próbálkozásával kudarcot vallott, melynek elsődleges okai a közömbösség és az anyagi problémák voltak. Mégis élete példa a mai ember számára, hiszen mai kifejezéssel élve, a társadalmi mobilitásnak olyan példájával szolgált, ami egy új világ, az ember tényleges értékének, képességeinek a kibontakozását is megmutatja.

A jelen számára munkásságának üzenete, hogy egy alulról induló szervezkedést indított el. Ma is ezeké a jövő, a civil szervezeteké és a non-profit szervezeteké, az állam támogatása kevésnek bizonyul a felnőttképzés és a közművelődés területén.

Témavezető: dr. Fehér Katalin főiskolai tanár

Kálmán Viktória

III. évf., tanító

Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Ikerkutatás: egy- és kétpetéjű ikrek összehasonlítása

A dolgozatom az egypetéjű és kétpetéjű ikrek közötti hasonlóság, azonosság, különbözőség, az ikrek közötti lelki kötődés megközelítőlegesen feltárását, leírását és elemzését helyezi fókuszba. Arra a kérdésre, hogy miért választottam a dolgozatom megírásának ezt az érdekes témát, a válasz nagyon, azaz rendkívül egyszerűnek tűnhet és ez esetben az is. Egyrészt nagyon érdekel, hogy az egy- és kétpetéjű ikrek között mi a hasonlóság az ikrek külsejében, valamint a szokásaikban, érdeklődési körükben, személyes véleményeikben, ízlésükben, valamint tanulmányi eredményeikben. Az ikrek tanulmányi eredményeinek összehasonlítása mellett fontosnak láttam, hogy a kutatás során megvizsgáljuk, hogy az ikrek milyen területen szereztek kiemelkedő eredményeket. Pontosabban, hogy ez az érdeklődési terület megegyezik-e mindkét testvérnél, avagy különbözik. Másrészt pedig a személyes ismerősi és baráti körömben sok ikertestvér lelhető fel, és a kutatás során szerettem volna ezeket az ikertestvéreket személyesen még jobban megismerni, valamint a kutatás előtt megfogalmazott hipotéziseimet igazolni a kutatás eredményeit elemezve. A kutatás során több kérdés fogalmazódott meg a kutatásban résztvevő ikrekhez, amelyek nem csupán az előzőekben felsorolt szempontokra kérdez rá, hanem az ikrek személyes élményeire, valamint a testvérek közötti kötődésre is kíváncsi.

Dolgozatom célja, hogy minél több ismeretet gyűjtsek az egy- és kétpetéjű ikrekről a fent említett kutatási területek eredményeit elemezve, emellett mint leendő pedagógus, még teljesebb képet kapva az ikrek csoportba való beilleszkedésükről, viselkedésükről, sajátosságairól, amikkel leendő szülőként és a pedagógusi pályán találkozhatunk. Emellett a kutatási eredményeket felhasználva könnyebben együttműködhetünk, segíthetjük és fejleszthetjük az egypetéjű és kétpetéjű ikrek csoportba való minél könnyedebb beilleszkedését.

Témavezető: Dóró Árpád főiskolai adjunktus

Karsai Norbert — Varga Krisztina

III. évf., andragógia szak

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

**Szeged európai jelentőségű városképe
Az 1879-es nagy árvíz előtt és után emelt épületek
a historizmus és a népi építészet jegyében**

Az Európai Unió kulturális politikája kiemelten foglalkozik a régiók helyi értékeinek védelmével, azok megismertetésével. Ennek jegyében dolgozatunkban városunk, Szeged lokális értékeire összpontosítottunk. Célunk az volt, hogy Szeged historikus és népi építészeti remekeit behatóan megismerjük, kiemelve az 1879-es árvíz utáni tudatos, mind az európai korstílusokat, mind a regionális sajátosságokat szem előtt tartó újjáépítés és várostervezés eredményeit. Az általunk feldolgozott témakörben más hasonlóan tartalmas és részletes tanulmány nem készült, a napsugaras házakról készített rész néprajzi kutatás eredménye, hisz erről a témakörrel nincs egységes, összefoglaló értekezés, mint ahogy Szeged historikus építészetéről sem készült átfogó építészettörténeti kötet.

Munkánk elsősorban művészettörténeti, helytörténeti, néprajzi kutatások és forrásanyagok összegzése, valamint bemutatjuk a tudásanyag egy konkrét kulturális rendezvény – az Európai Kulturális Örökségnapok – keretében történő hasznosítását, közvetítését is. A különböző ismeretanyagokat – a konkrét épületek ismertetését, építészeti elemzését, a városkép alakításának koncepcióját – abból a szempontból igyekeztünk feldolgozni, hogy az általunk megismert kulturális értékeket hogyan közvetíthetjük mások felé. Erre remek gyakorlati alkalmat biztosított az Európai Kulturális Örökségnapok 2008. évi rendezvénye, melynek keretében várossétákat vezettünk. Úgy véljük, meg kell ismertetnünk másokkal is városunk építészeti remekeit, kiemelve azt a tényt, hogy az egységes historikus belváros és a Szeged-alsóvárosi napsugaras házak speciálisan Szegedre jellemző építészeti értékek.

Végezetül szeretnénk kiemelni, hogy dolgozatunk, amely a szegedi várostörténet egy szeletének beható tanulmányozásán alapul, a tájékoztatást, a figyelemfelkeltést és a lokális kötődés erősítését célozza. Fontosnak tartjuk, hogy kutatásunkat dokumentált gyakorlati munka egészítette ki, hiszen a tanulmány elkészítése mellett szakmánkból adódóan a megismert kulturális értékek közvetítésére is vállalkoztunk.

Témavezető: Gerencsérné dr. Újvári Edit főiskolai docens

Koros Eszter

III. évf., andragógia szak, BA

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Felnőttoktatás, -képzés a Zala megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben

Dolgozatomban a kriminálandragógia lehetőségeit mutatom be a Zala Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet felnőttoktatási, -képzési tevékenységén keresztül.

A téma aktualitását az adja, hogy a fogvatartottak között koncentráltan vannak jelen az alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezők. A felnőttoktatás, -képzés az egyetlen eszköz, amely segíti elérni a megfelelő iskolai végzettséget, megszerezni a munkaerő-piaci elhelyezkedéshez szükséges szakképzést a fogvatartottak számára.

Kutatásom során mélyinterjút készítettem egy hivatásos pártfogóval, és nevelővel. Résztvevő megfigyelést végeztem a Zala Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben. Analitikus kutatási módszert alkalmazva, áttekintettem és kritikai módon elemeztem szakirodalmat, forrásokat.

Megvizsgáltam, hogy a büntetés-végrehajtási intézetek, mint totális intézmények hogyan hatnak a fogvatartottra, feltérképeztem kriminális személyiségzavar kialakulásának okait, illetve a személyiségtorzulás jellemzőit, meghatároztam a kriminálandragógia helyét neveléstudományok rendszerében, a tudományág történetiségével összekapcsolva; végigvezettem büntetés- végrehajtás fejlődését pedagógiai szempontokat kiemelve; majd a fő reszocializációs eljárásokat vizsgáltam meg.

Kutatásom során kiderült az, hogy az a büntetés-végrehajtási intézetekben zajló felnőttoktatás, -képzés elősegíti a fogvatartottak reszocializációját, csökkenti a börtönártalmakat. A szabadulás utáni munkaerő-piaci elhelyezkedés lehetősége a büntetés alatt megszerzett szakma versenyképességtől függ. a Zala Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben tanulók többségének legmagasabb iskolai végzettsége 8 általános, vagy szakmunkás. Az intézetben zajló oktatásszervezés során nem veszik figyelembe a munkaerő-piaci igényeket, mert nem rendelkeznek andragógiai kompetenciákkal. Nem végeznek utánkövetést, mellyel felmérhetnék oktatói munkájuk eredményességét.

A börtönök oktatásszervezését kriminálandragógiai ismeretekkel rendelkező szakemberre kell bízni, aki munkája során figyelembe veszi a munkaerő-piaci igényeket, és utánkövetést végez.

A dolgozatom eredményei felhasználhatók a felsőoktatásban Kriminálandragógia című tárgy oktatásához, és a büntetés-végrehajtásban nevelőtisztek andragógiai képzéséhez.

Témavezető: dr. Sz. Molnár Anna egyetemi docens

Kovács Zsófia

V-VII. évf., pedagógia-történelem

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Szabadművelődési és ezüstkalászos tanfolyamok Zala vármegyében (1946/47 tele)

A dolgozat a 20. században megszilárduló magyar gazdaképzési rendszerek egy szelét emeli a fókuszába. Célja: az 1946/47 telén Zala vármegyében megrendezett 15 szabadművelődési és magyar állami gazdasági (ezüstkalászos) tanfolyam szervezési körülményeinek teljes körű bemutatása, a személyi, tárgyi és anyagi feltételek feltárása, a rendezés és lebonyolítás körül felmerülő nehézségek kimutatása.

A kutatás forrásbázisát a Zala Megyei Levéltárban őrzött *Zala vármegye Szabadművelődési Felügyelőség* 1945 és 1948 közötti időszakot felölelő iratai képezték. A hallgatói névsorok, munkaterv, haladási naplók és jegyzőkönyvek segítségével – a tanfolyamindítástól a záróvizsgáig bezárólag – lehetőség nyílik a tanfolyamok mélyebb megismerésére. A dolgozat tartalmi mondanivalóját pedig három térkép és számos táblázat teszi még színesebbé.

A népművelés, a közművelődés és a szabadművelődés eszméjének hatása, illetve a Kertmagyarország mozgalom újjáéledése érzékelhető a tanfolyamok tárgyainak és tananyagának alakulásában. A levéltári dokumentumokból is egyértelműen kiderül, hogy a gazdák szakirányú továbbképzése a minőségi agrártermelés elérését tűzte ki céljául. A felnőtt lakosság műveltségének kiteljesítésére irányuló törekvések ebben az esetben tehát egy alpműveltség biztosítását, illetve korszerű gazdálkodási ismeretek megismerését és gyakorlati alkalmazását jelentették.

Témavezető: dr. Majdán János egyetemi docens

Krajcsi Beáta

III. évf., andragógia szak

Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar

A tudományos rendezvények és szerepük hazánkban

A dolgozat célja, hogy átfogó képet adjon a tudományos rendezvényekről, kiemelt figyelmet fordítva a konferenciákra és kongresszusokra, és empirikus kutatás tesztelje ezeknek a rendezvényeknek a főbb jellemzőit. A dolgozatban arra keressük a választ, hogy miképpen lehet vonzóvá tenni egy tudományos rendezvényt, mitől válik hatékonyvá és sikeressé, valamint a tudományos élet résztvevői hogyan látják a magyar tudományos rendezvényeket, hogyan vélekednek róluk, és szerintük milyen téren lenne szükség a változtatásokra.

Módszerünkben kérdőíves kutatást alkalmaztunk, amelyet két, szakmánkhoz kötő kiemelkedő tudományos rendezvény körében végeztünk: a debreceni „A harmadfokú képzés szerepe a regionális átalakulásban” címet viselő konferencia és a VII. Nevelésügyi Kongresszus résztvevői között. Az eredményeket SPSS adatbázisban dolgoztuk fel, amelynek segítségével gyakorisági elemzéseket, keresztábra elemzéseket és átlagszámításokat végeztünk.

Az eredmények alapján elmondható, hogy a hazai tudományos rendezvényeket elsősorban továbbképzés céljából látogatják, ezért témáiknak a jelenleginél még figyelemfelkeltőbbeknek kell lenniük. A részvételi költségek terén változtatásra lenne szükség, mert sokan a válaszadók közül elsődleges szempontként vették figyelembe egy-egy rendezvény kapcsán a felmerülő költségeket. Pozitívum, hogy a magyar tudományos rendezvények technikai felszereltsége kiváló, az összehasonlításban méltán vehetik fel a versenyt a külföldi rendezvényekkel. Ezek mellett azonban mégis számos olyan területe van a tudományos rendezvényeknek, amelyek átalakításra, fejlesztésre szorulnak, és a dolgozat ezekre kíván alternatív megoldásokat találni.

A szakirodalmi összefoglaló és a kutatási eredmények egyaránt lehetővé teszik a dolgozat elméleti és gyakorlati hasznosíthatóságát, valamint összehasonlíthatóságát más kutatásokkal, amelyek hasonló terepen vizsgálják a tudományos rendezvényeket.

Témavezető: dr. Juhász Erika főiskolai docens

Maródi Ágnes

III. évf., andragógia

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Az előítéletek és sztereotípiák szerepének alakulása a reklámokban

Dolgozatom a közművelődés témakörén belül a reklámok, a média pszichológiai hatását vizsgálja szociológiai felmérés keretében. A dolgozatom elkészítésével az volt a célom, hogy felhívjam a figyelmet a hirdetésekben – gyakran észrevétlenül – meghúzódo előítéletekre és sztereotípiákra. Ezen jelenségek megértéséhez fel kellett tárnom a keletkezésük, kialakulásuk történetét. Alapozásként a szakirodalmakra támaszkodva a legfontosabb pszichológiai és médiatudományi fogalmakat tisztáztam. A dolgozatban nagy hangsúlyt fektettem az egyes reklámokban felbukkanó nemi sztereotípiákra.

Két kutatást végeztem a reklámok kapcsán. Első kutatásom során megvizsgáltam, hogy a televíziós- és internetes reklámokban, illetve reklámplakátokon milyen előítéletekkel és sztereotípiákkal találkozhatunk, valamint felmértem ezeknek az arányát. Eredményeimet táblázatokba foglaltam. A második kutatásomhoz egy internetes kérdőívet készítettem el, és tölttettem ki egy kisebb számú csoporttal (50 fővel). Azért választottam a kérdőívnek ezt a formáját, mert az interneten található reklámok nézettségét is vizsgáltam, így olyan személyekre volt szükségem, akik biztosan rendelkeznek otthonukban internetkapcsolattal. Megkérdeztem, hogy milyen előítéleteket és sztereotípiákat vettek észre a reklámokban, mennyire kedvelik ezeket a hirdetéseket, és mi a véleményük róluk. Az eredményeket diagramok formájában szemléltettem.

A reklámokban előforduló előítéletek és sztereotípiák problémájának megoldását én az antireklámok növekvő számában, és a társadalmi összefogásban látom.

Témavezető: dr. Démuth Ágnes főiskolai docens

Máté Krisztina

V. évf., művelődésszervező

Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

A mátészalkai kistérség kulturális térképe

A dolgozat elsődleges célja: feltérképezni a mátészalkai kistérség lakosainak kulturális szokásait a meglévő és igényelt programok, szabadidős tevékenységek tükrében, egységes képet alkotva ezzel a térség lakói és vezetői számára. A kutatás közvetett célja a lakosság érdekeltté tétele kulturális környezetük alakításában, a kultúra iránti figyelmük felkeltése és a kívánt változásokat előidéző egyéni ötletek összegzése a lehetséges megoldások, perspektívák felállítására céljából.

Kutatásunk elsősorban arra irányul, hogy felmérjük, mennyire elégedettek a kistérség lakosai a települési és térségi kulturális szolgáltatásokkal, mennyire érzik magukénak a meghirdetett programokat, mennyiben kelti fel érdeklődésüket, és milyen minőségben értékelik a kultúráért felelős szervek munkáját.

Dolgozatunk keretében empirikus kutatást végeztünk, amelyben kutatási módszerünk a kérdőíves felvétel. Ennek keretében a vizsgált populáció a kistérség 26 településének 18 éven felüli lakossága. A minta, amely a megfigyelés tényleges alapját adta: 19 település 18 éven felüli lakossága. A kérdőívfelvétel kérdezőbiztosokkal történt háztartási szintű felméréssel, így összesen 576 kérdőív került kitöltésre.

A főbb eredmények közül kiemelhető, hogy a lakosok információhiányban szenvednek, az egyes programok nincsenek kellőképp hirdetve a 26 településen. A civil szervezetek munkája – a lakosok véleményére alapozva – többnyire csak azok tagjainak, és közvetlen, szűk környezetének szól, a lakosság egészét nem éri el. Az egyik legszembetűnőbb eredmény az, hogy a lakosok nem tudják, mely szervezetek felelősek a kulturális életért településükön és a kistérségben.

Az eredményekből levonható egyik fő következtetésünk az, hogy jelentős mértékben javítani, fejleszteni kell az információáramlást és a kulturális marketing tevékenységeket az egyes települések között, a kultúra gondozásáért szerepet vállaló személyek és szervezetek (civil, művelődési ház) között, illetve utóbb említettek és a kultúrát fogyasztó lakosság között.

Úgy véljük, hogy kutatásunk eredményei hozzájárulhatnak a kistérség kulturális életének alakításához, közösségfejlesztő terveihez, és további, a témába vágó kutatások alapjaihoz.

Témavezető: dr. Juhász Erika főiskolai docens

Mezei Orsolya

I. évf., emberi erőforrás tanácsadó, MA

Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar

A digitális kultúra elérhetőségének lehetőségei a közművelődésben Összehasonlító vizsgálat három településen

A dolgozat célja az volt, hogy feltárja 3 vidéki település internetes tartalmakhoz, digitális kultúrához való hozzáférés lehetőségeit. Az első fejezetben betekintést nyerhetünk egy-egy település kulturális arculatáról, a településre legjellemzőbb kulturális formákról, a közművelődést ellátó szervezetekről. Vizsgáltam a demográfiai jellemzőket, a statisztikai és törzskönyvi adatokat is segítségül hívtam. Betekintést nyertem a helyi közművelődési rendeletekbe és közművelődési megállapodásokba. A háttérkutatás után a dolgozat második fejezetében már konkrét vizsgálatok kerültek felvételre, melyek a digitális kultúra egyik meghatározó helyszínei a településeken működő teleházakat érintik. Itt az infrastrukturális ellátottságon túl, szakmai tevékenység vizsgálatára is sor került. A zárt kérdőív célja, hogy feltárja az adott teleház rá legjellemzőbb tulajdonságait, fő profilját. Arra keresem a választ, hogy a teleház mennyire integrálódott a helyi társadalomba pl.:hány éve működik, milyen szolgáltatásokat biztosít, jellemzően milyen klienskör látogatja A dolgozat utolsó fejezete konkrétan a szolgáltatást igénybevevők internetes tevékenységét taglalja, itt szintén zárt kérdésekkel dolgozok.

Összességében elmondható, hogy a településeken bizonyos fokú közművelődési feladatátadás van valamely civil szervezet részére és mindhárom település teleháza civil alapokon nyugszik. A vizsgálat szempontjából fontos kérdésekben, mely szerint az e-gazdaságba, távmunka és távoktatás lehetőségeibe, mennyire kapcsolódnak be ezek a települések, arra az eredményre jutottam, hogy mindhárom tevékenység alacsony aktivitást mutat. A teleházak fő profilja, inkább közösségfejlesztésre, mintsem gazdaságfejlesztésre épít, de infrastrukturális ellátottsága sem olyan igényes, hogy a növekvő elvárásoknak megfeleljen. Az internetes tartalmak és digitális kultúra elérésének lehetőségében, a vizsgált három településen még mindig a fizikai hozzáférés (internet) és anyagi korlátok jelentik a legnagyobb gondot.

Témavezető: dr. Edelényi Adél egyetemi adjunktus

Nádudvari Kitti*III. évf., andragógia, BA**Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar***Szabadidős kutatás a gyöngyösi kistérségben
a munkanélküliek körében**

A kutatásom a rendszerváltás óta folyamatosan aktuális munkanélküliség témaköréhez kötődik, amelyet az ország legrosszabb munkaerő-piaci mutatóival rendelkező Észak-Magyarországi régió egyik kistérségében empirikusan is vizsgáltam. Célom, hogy megismerjem ezeknek az embereknek a szabadidő-felhasználását és a munkanélküliség által megváltozott életüket.

Kutatási módszerül a szakirodalom feltárását követően egy egyszerűen elérhető alanyokra hagyatkozó mintavétellel készített kérdőíves kutatást választottam, amelyet kvalitatív terepkutatás és interjú előzött meg. A Gyöngyösi Kistérségben 2008 májusában 3183 regisztrált álláskeresőt tartottak nyilván, akik közül 338 személlyel, több mint 10%-os mintanagysággal végeztem el a kutatást. A főbb eredmények közül megemlíthető, hogy az idejüket általában nem használják fel eléggé jól és hatékonyan a megkérdezettek. A tévézés vezet, mint leggyakoribb szabadidő eltöltési mód, a kulturális tevékenységek és a tanulás nem jellemző. Az információs társadalomba való haladás pedig alig észlelhető az eredmények alapján: az internet, a World Wide Web a mintám idősebb korosztályától távol marad. Hiányzik az egészséges életmód alapját képező sportolás, és a demokratikus élet kiteljesítése élharcosainak, a civil szervezeteknek is kevesen a tagjai. Álláskeresésre 1-2 óránál többet nem fordítanak. Az állásvesztés, álláskeresés által kiváltott anomáliák, mint a rossz hangulat, fokozódó konfliktusok, önértékelési zavarok pedig rendre jelen vannak a mintába kerülők több mint a felénél. Mindezek ellenére a terveik a jövőre nézve reálisak: család, otthon, anyagi biztonság és persze a munka, a munka és megint csak a munka. Sokan terveznek képzést is, amely az egész életen át tartó tanulás jelszavainak korszakában és a tudástársadalomba való menetelés szempontjából örömhír, de az érettségivel sem rendelkezők leszakadni látszanak ebből a rétegből. Pedig az álláskeresők körében épp nekik magas a számarányuk, ők maguk azonban kevésbé érzik a képzés szükségességét. A kutatás eredményei ezáltal mindenképp felhívják az alacsony végzettségű személyekre a figyelmet, akik nem kívánnak továbbtanulni, és várhatóan egy tartós és hosszú munkanélküli időszaknak néznek elébe.

A kutatás mindenképp hasznos, vagy használható lenne olyan célcsoport specifikus felnőttképzések tervezésekor, amelyek kifejezetten munkanélkülieknek szólnak, hiszen a képzés sikeressége szempontjából az igényeknek, a képzésben résztvevők sajátosságainak megfelelő, ahhoz igazodó feltételek, lehetőségek és adottságok elengedhetetlenek.

Témavezető: dr. Juhász Erika főiskolai docens

Nagy Andor

*V. évf., etika, ember- és társadalomismeret – informatikus könyvtáros
Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar*

Történelemszemléletek a 16. századi Magyarországon a régi könyvek előszavainak tükrében

Dolgozatomban a 16. századi magyar nyelvű, illetve a magyarra fordított előszavakban olvasható történelemszemléleteket kutatom. Munkám elején összefoglalóan áttekintem a történetírás fejlődésének történetét a 16. századig, részben azért, hogy képet adjak az európai és a hazai történetírás sajátosságairól, részben azért, hogy bemutassam a hazánkon kívül kialakult antik, keresztény és humanista történetírás hatását a középkori hazai irodalomra. Témám szempontjából releváns előszavak általában a történeti műfajú írások előtt olvashatók, ezért kitérek a kutatásomat képező történeti műfajok fontosabb jellemzőire, valamint a kor gondolkodására ható eszmei irányzatok történelmi hátterére, illetve a világról alkotott felfogásukra. Ezeket követően térek rá az előszavakban olvasható történelemszemléletek bemutatására és tanulmányozására.

Kutatásom az RMNY I. kötetére építve, az autopszia módszerén alapul. A kötetben található azon 16. századi műveket válogattam ki és gyűjtöttem össze, melyek előszavaiban a kor történelemfelfogására utaló nyomot találtam. Ezzel lehetőségem nyílt megvizsgálni, hogy a protestáns terjeszkedés, a török fenyegetés, illetve az ország három részre szakadása hogyan hatott a hazai előszavak szerzőire, nyomdászaira.

Dolgozatom elkészítésében hármas cél vezérelt. Egyrészt az előszavakra támaszkodva bizonyítani, hogy valójában még a 16. században sem létezett önálló hazai történelemszemléletünk, mert minden, amit olvashatunk, a külföldről beáramló eszmeiséget tükrözi. Másrészt megvizsgálom, hogy miként valósította meg az egyház az eredeti küldetését, illetve hogyan tükröződik ez a kor könyvkiadásainak előszavaiban. Végezetül arra keresem a választ, hogy mennyire ismerhető meg a 16. század valós történelme az előszavak alapján?

Tanulmányom legfőbb eredménye, hogy áttekintést nyújt a 16. századi hazai előszavakról, azok keletkezéséről, sajátosságairól, miközben a kor történelemképe is körvonalazódni látszik az olvasó előtt. Munkámat hiánypótló összefoglalásnak szánom a magyar művelődéstörténeti irodalomban.

Témavezető: dr. Verók Attila adjunktus

Nagy Mariann

III. évf., andragógia

Kaposvári Egyetem Pedagógiai Főiskolai Kar

Felnőttképzési nonprofit szervezetek

Dolgozatomban a felnőttképzési nonprofit szervezeteket mutatom be, melyek mára önálló társadalmi-gazdasági tényezővé váltak.

Tanulmányom központi gondolata, a felnőttképzési nonprofit szervezetek direkt módon, a képzéseik és felnőttképzési szolgáltatásaik által hogyan segítik az élethosszig tartó tanulás megvalósulását Magyarországon.

Célom, hogy átfogó képet adjak a felnőttképzési nonprofitok általános és speciális jellemzőiről, a felnőttképzési piacon betöltött szerepükről és sajátosságaikról.

Végül következik annak a megválaszolása, hogy valóban megvalósul-e az egész életen át tartó tanulás állampolgársági tudatosságra törekvő eleme a civil-nonprofit szervezetek képzéseiben, vagy pedig a munkaerő-piaci szempontok alárendeltségébe kerül az iskolarendszeren kívüli felnőttoktatás.

Előadásomban áttekintem a kutatás során felmerülő problémaköröket, ezekből adódó kérdéseket, valamint a profitorientált felnőttképzéstől való eltérő jellemzőket.

A kutatásom alapja szekunder és primer forrásokra épül. Szekunder kutatásként dokumentumelemzést végeztem, amelynek tárgyát S. Arapovics Mária 2007-es kutatásának, Kuti Éva Nonprofit szervezetek Magyarországon című könyvének, tartalmi vizsgálata képezte.

A dokumentumelemzést követően primer kutatást végeztem, mely mélyinterjúk felvétele volt a Civil Szervezetek Fejér Megyei Szövetségével és a Fejér Megyei Népművelők Szövetségével. Egyik interjúmat előre kidolgozott kérdéssor alapján folytattam le, a másik interjú során egy kötetlen beszélgetésre került sor.

Az interjú kérdéssorának elkészítésekor figyelembe vettem mindkét nonprofit szervezet feladatait, célkitűzéseit.

Következtetések: A nonprofit szervezetek jogi formáját tekintve jelentősen megnövekedett a közhasznú társaságok száma, melyek egyben a legtöbb állami támogatást is kapják.

A felnőttképzési nonprofit szervezetek többsége nem jut támogatáshoz, mivel azok többsége akkreditációhoz van kötve. Azonban csak kevés szervezet rendelkezik a megfelelő feltételekkel.

A felnőttképzési támogatások túlnyomó többsége a munkaerő-piacról kieső rétegek képzésére irányul, amelyek az azonnali munkába állást segítik. Ennek következtében a nonprofit szervezeteknek is alkalmazkodniuk kellett az igényekhez.

Témavezető: Sáriné dr. Csajka Edina egyetemi adjunktus

Németh Kornél

III. évf. művelődésszervező

Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

Cigánymágia a 21. században

A cigány kultúrának van egy sajátos vonása, ami talán kevésbé ismert, ez pedig a mágia, a mágikus tevékenységek kultúrája, ami a cigányság őskultúrájának és így életének része. A cigány kultúrának olyan vonása ez, ami magában rejt egy ősi eredetű, okkult tevékenységként felfogható viselkedésformát, aminek megnyilvánulása a mágikus módszerekben testet öltött jellegzetes cselekvés. Jellegzetes, mert a keresztény hitvilág és a kereszténység által pogánynak tartott szokások élnek egymást kiegészítve, és mert a mindennapok során bármikor alkalmazható. Az élettelen dolgokat, a jelenségeket, a transzcendentális világot is képesek megszemélyesíteni.

Kutatásom központi felvetése, hogy a 21. században is tovább élnek a cigányok mágikus szokásai, célom pedig feltárni ezeknek a szokásoknak, mágikus tevékenységeknek a milyenségét, célját, eredetét, elsajátításuknak módját, alkalmazásuk feltételeit, okait és eredményességét. A kutatás kiterjed a cigányok mágiáról alkotott világvélelérére, mágiához fűződő viszonyára és főként a mágikus cselekvések alkalmazására, elsősorban azt figyelembe véve, hogy ezeket a varázslatokat a hétköznapjaikban hogyan hasznosítják.

Az eredmények kimutatása három lépésen keresztül valósulhatott meg:

Általános helyzetkép felállítása a cigányság és a mágia kapcsolatáról (kérdőívek, szóbeli megkérdezés segítségével).

Bizalom elnyerése (beépülés a közösségbe).

Rendszeres kapcsolattartás, interjúk, folyamatos megfigyelés.

A kutatás mintavételi eljárásának követelményeként két tényezőt állítottam fel:

Pécsi (illetve Pécs város közvetlen vonzáskörzetébe tartozó), önmagukat cigánynak valló alanyok. Nagykorú emberek (hogy pontosabban és biztosabban kialakult nézetekre alapozzak).

Kutatásom alátámasztja, hogy napjainkban is létező, és alkalmazott cigány kulturális elemről van szó. Ha nem is élnek egy hagyományos cigány közösségben mindannyian, közös bennük a hit a mágia ereje iránt. De ami a legfontosabb, ez a hit a gyakorlatban is megjelenik, és nem csak ünnepek alkalmával, hanem bármikor a hétköznapok során.

Bebizonyosodott egy olyan magasabb rendű erő léte, egy olyan kulturális örökségbe vetett hit, és azon alapuló gyakorlatok eredményességének, rendszerességének megléte, egy olyan, cigányok körében élő szellemiség, aminek segítségével képesek bizonyos élethelyzeteken változtatni (!), amit úgy nevezek: hétköznapi cigány mágia. Ez az alapja a 21. századi cigány mágiának.

Témavezető: dr. Husz Mária egyetemi docens

Oláh Krisztina

II. évf., andragógia szak

Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar

Autonóm tanulás

Az önnevelés, önművelés egyre dominánsabb szerepet játszik korunk társadalmában, hiszen a munkaerőpiacon való tartós jelenléthez nélkülözhetetlen a szüntelen megújulás, amelynek alapfeltétele az önfejlesztésre való képesség magas szinten való alkalmazása. Éppen ezért kiemelkedő fontosságúnak tartom az autonóm tanulás jelenségének vizsgálatát.

Dolgozatomban az autonóm tanulást az élethosszig tartó tanulás rendszerében elhelyezve jellemzem az egy életen át tartó tanulás főbb sajátosságait, azt, hogy az autonóm tanulás hogyan illeszkedik ebbe a rendszerbe, illetve, hogy miért egyre hangsúlyosabb a téma vizsgálata. Az autonóm tanulás fontosságát jelzi, hogy számos kezdeményezés indult meg a téma feltárására, amelyek kiindulópontját képezték kutatásomnak, és ezáltal kutatásom egy OTKA által támogatott országos kutatás részeként is megjelenik. Az Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Karának 1. évfolyamos, nappali tagozatos, BA képzésben résztvevő hallgatóinak körében standard kérdőív segítségével vizsgáltam a fiatal felnőtt korosztály autonóm tanulási sajátosságait, abból a hipotézisből kiindulva, hogy a korosztály tagjai a formális képzésen kívül önképzés során is fejlesztik meglévő tudásukat. Kutatásom célja a mintában szereplő hallgatók önálló tanulási szokásainak, motivációinak, módszereinek feltérképezése. A kérdőívek értékelése során bebizonyosodott, hogy a fiatal felnőttek a formális képzés mellett autonóm módon is gyarapítják ismereteiket, bár ennek hatékonysága még nem megfelelő mértékű, és iránya is korlátozott, hiszen önálló tanulásukat meghatározzák a személyes jellemzőik, az érdeklődésük és az előzetes ismereteik. A kérdőívek összesítése során a mintában szereplők autonóm tanulási sajátosságai mellett ezen a téren lévő hiányosságaik is megmutatkoztak, amelyek ráirányítják a figyelmet a jelentősebb fejlesztési területekre, ezáltal a formális és nonformális képzési rendszerek egyik fő feladatára: az önfejlesztési képességek fejlesztésének igényére, így dolgozatom további kutatások alapját is képezheti és a gyakorlati (köz- és felsőoktatási) munkában is hasznosítható.

Témavezető: dr. Juhász Erika főiskolai docens

Pajor Nikolett

V. évf. humánszervező

Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

A konstruktivista tanulásemélet osztrák és magyar alkalmazási gyakorlatának összehasonlítása a felsőoktatásban

„Érdeemes lenne kritikusan végiggondolni a felnőttoktatás gyakorlatát, felismerve, hogy a tanulók tapasztalatainak és gondolkodásmódjának felszínre hozása nélkül semmilyen tanítás sem lehet igazán eredményes. És a személyes lét határainak kitágítása sem képzelhető el, ha a társadalmi és az egyetemes emberi létre vonatkozó információk nem kerülnek kölcsönhatásba azzal, amit az egyén átél és gondol saját világáról.” (Marót Andor)

A múlt évszázad második felében a globalizáció és az információs társadalom kialakulását kísérő tudásalapú társadalom elérésének az igénye általános érvényűvé tette az egész életen át tartó tanulás követelményét a fejlett világban, és egy új tanulási paradigma kialakulását hozta magával, amelyben a hangsúly a tanításközpontú szemléletről a tanulásközpontú szemléletre helyeződött át. Az objektivista oktatási paradigmát elméleti síkon egyre inkább a konstruktivista tanulási paradigma igénye váltja fel, ám a témával kapcsolatban hazánkban kevés a szakirodalom más külföldi országokhoz képest és a gyakorlati alkalmazás területéről sem tudunk sokat.

Kutatásom célja a konstruktivizmus alkalmazási gyakorlatának feltérképezése az osztrák és magyar felsőoktatásban, egyrészt a szakirodalmak feltárásával és elemzésével, másrészt a 2007/2008-as tanévben az Alpok – Adria Egyetem Bölcsészettudományi Karán (Ausztria) és a Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Karán tanító felnőttoktatóktól empirikusan, kérdőíves módszerrel begyűjtött adatok elemzésével, próbálom bizonyítani a következő hipotéziseket:

1. A felnőttoktatók nagy többsége mindkét egyetemen használja a konstruktivista tanulásemélet bizonyos elemeit, viszont csak kis részük kapcsolja ezt tudatosan össze az elmélettel.

2. Többségében a nők alkalmazzák a konstruktivista tanulásemélet, mint a férfiak.

3. Többségében a fiatalabb korosztály alkalmazza a konstruktivista tanulásemélet

4. Az osztrák felnőttoktatók többet alkalmazzák a konstruktivista tanulásemélet, mint a magyarok.

Az eredmények tükrében látható, hogy az osztrák és a magyar oktatók egyaránt alkalmazzák a konstruktivista tanulásemélet egyes elemeit amellet, hogy nem minden esetben kötik ezt össze a konstruktivizmussal. A nők alkalmazzák inkább tanítási gyakorlatukban a konstruktivizmust, mint férfi kollégáik. Az osztrákok és a magyarok egyaránt alkalmazzák a konstruktivista tanuláseméletet.

Témavezető: dr. Farkas Éva egyetemi docens

Pálfi Melinda

V. évf., magyar-kommunikáció

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudomány Kar

**A nők közművelődési lehetőségei különös tekintettel
az egészségnevelésre a felvilágosodás kori Magyarországon**

Tanulmányom célja a 18. és 19. század elejéről származó felvilágosító könyvek bemutatása eddig nem kutatott szempontok alapján. A vizsgálat során egy komplexebb társadalomkép tárulhat elénk, olyan források segítségével, melyek magyar nyelven hirdették az észelvést a még babonák által áthatott világban. A felvilágosodás hitt a könyv általi ismeretterjesztés erejében, azonban a tudás még mindig a férfitársadalom egy meghatározott felső rétegének a kezében összpontosult. Így jelentősek a korban a nép számára írt felvilágosító könyvek, melyek valóban a társadalom minden rétege számára szolgáltak használható tudással.

A korabeli egészségügyi viszonyok sürgetővé tették a nép felvilágosítását, mindehhez elengedhetetlen volt a nők megszólítása és felvilágosítása, hiszen a család és tágabban a társadalom életmódjának ők voltak a meghatározó szereplői. Ez a megjelenítés és megszólítás alkalmat ad arra, hogy a vizsgálat nőtörténeti adalékokkal járuljon hozzá a közművelődés-történethez, valamint az új szempontok bevonása sok információt szolgáltat a nemek közötti kapcsolatrendszer kialakulásáról és változásáról. Az egészségnevelés és a gyógyítás nemek szerint differenciált társadalmi funkciókat jelentett. Ezek a pozíciók befolyásolták a nemek szerepeit és társadalmi elfogadását, megítélését.

Kutatásom célja szövegek kvalitatív tartalomelemzésén keresztül attitűdök feltárása a két nem közötti szerepmegoszlások kategorizálásának segítségével. A források alapján nyomon követhetőek az asszonyi gyógyítás hagyományainak megszüntetésére és kuruzslássá nyilvánítására irányuló hatalmi törekvések. Az asszonyok képzési lehetőségeinek elzárásával a tudatlanság világába szoruló nő csupán tapasztalatai és asszonytársai révén szerezhetett ismereteket saját teste működéséről. A felvilágosító könyvek azonban az eddig titkolt női testet hozzák a nyilvánosságra, fontossá válik a nő testének ápolása, betegségeinek kezelése. Mindez egy pozitív nőképet sugároz saját korában, melyben a nőellenes hangokkal szemben szeretetet, elfogadást, a gyermekek egészségnevelésében pedig együttműködést hangsúlyoz.

Témavezető: dr. Kereszty Orsolya egyetemi adjunktus

Prácsner Tamás

I. évf., andragógia, MA

Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

A képzők képzésének európai aspektusai

Az Európai Unió Lifelong Learning Munkaprogramjának egyik legfontosabb célkitűzése az Európai Unión belüli oktatási és képzési rendszerek minőségének és hatékonyságának növelése. Ennek gyakorlati megvalósulása jelentős mértékben függ az oktatók, esetünkben a felnőttoktatók felkészültségétől. A felnőttoktatók oktatásának és képzésének fejlesztése elsődleges prioritás az európai unió oktatáspolitikájában.

Dolgozatomban a képzők képzésének (Train the trainer) témakörét járom körül. Ma már nem szorul bizonyításra, hogy a felnőttek oktatása egészen más ismereteket és kompetenciákat igényel az oktatótól, mint a hagyományos értelemben vett oktatás. Európa nemzetei mára felismerték, hogy a tudás alapú társadalomban a legfontosabb dolog a tudáshoz való hozzáférés. Ebben a tanárookra és képzőkre kulcsfontosságú szerep hárul.

Kutatási témám meghatározó abból a szempontból, hogy az európai trenddel ellentétben Magyarországon mindeddig nem szenteltek elegendő figyelmet a képzők – elsősorban a felnőttképzők – képzésének. Bár vannak bizakodásra okot adó kezdeményezések, fontosnak tartom, hogy a téma iránt érdeklődő átfogó képet kapjon a képzők képzésének főbb európai irányvonalairól. Bemutatom a legjelentősebb EU-s kezdeményezéseket, mint az AGADE, ALPINE, vagy a TEACH projekt, majd ezt követően egy konkrét példán keresztül ismertetem a képzők képzésének gyakorlatát: a BGAG, a Német Állami Balesetbiztosító Munka és Egészségvédelmi Intézete a munkahelyi egészség és balesetvédelem fejlesztésének területén foglalkozik innovatív módon a képzők képzésével. Képzéseinek módszertana, és felépítése a magyar fejlesztésekhez is hasznos információkkal tud szolgálni. A jó gyakorlatok bemutatása és elemzése iránymutatásul szolgálhat magyar képzési programok kifejlesztésére, hogy felnőttoktatóink munkája hatékonyabb legyen és meg tudjanak felelni a tudásalapú társadalomban betöltendő változó szerepeiknek.

Témavezető: dr. Farkas Éva egyetemi docens

Rozmán Anita

IV. évf., horvát nemzetiségi – kommunikáció

Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ

Ivan Mažuranić Szombathelyi diákévei

Dolgozatom célja, hogy bemutassam Ivan Mažuranić (1814-1890; költő, horvát bán) életét és munkásságát, különös figyelmet szentelve a Szombathelyen eltöltött iskolaévének. A horvát történelem eme kiemelkedő alakja 1814-ben Noviban látta meg a napvilágot. Szülővárosában német tannyelvű elemi iskolát végzett. Ezután Fiumébe került és az ottani gimnázium növendéke lett. Kiváló eredménnyel végezte gimnáziumi stúdiumait. A magyar nyelvet itt Császár Ferenctől tanulta. Vélhetően az ő hatására kezdett el verseket is írni magyar nyelven a horvát anyanyelvű fiú.

Mažuranić magyar nyelven íródott verseire is külön figyelmet fordítok (Búcsúdál 1832. , Császár Úrhoz Újesztendő alkalmával 1833. , Barátomhoz 1833.). A fiumei gimnáziumban végzett kiváló tanulmányi eredményének, és talán a Búcsúdál sikerének köszönhetően később magyarországi ösztöndíjra tett szert. Tanulmányait 1833/34. tanévben, Zágrábban folytatta majd a már említett ösztöndíjjal a zsebében Magyarországon keresett oktatási intézményt magának. Ivan Mažuranić egy évig a jeles nyelvűvel és irodalomtörténész, Bitníc Lajos által igazgatott szombathelyi líceum növendéke lesz. Az itteni tartózkodásáról legtöbbet leveleiből tudhatunk meg, melyeket főként bátyjának Antun Mažuranićnak írt. Ezeket a leveleket vettem alapul, hogy megtudjam, hogyan vélekedett Mažuranić a városról, a líceumról és tanáiról.

Munkám magába foglalja az illírizmus korszakának bemutatását, hiszen Ivan Mažuranić írói tevékenysége az illírizmus, a horvát reformkor korszakába tartozik. Ezen kívül kitérek a Premontrei Rend Szent Norbert Gimnázium és a líceum alapítására, gróf Széchenyi Istvánra, hiszen el nem múló dicsősége az intézetnek és a városnak, hogy őt is növendékei közé számlálhatta. Sorba veszem azokat a növendékeket is, akiket irodalmi vagy tudományos működésük elismerésül választott tagjai sorába a Magyar Tudományos Akadémia. Szeretném megvilágítani milyen is volt Szombathely szellemi élete, benne a líceum Ivan Mažuranić ottani tartózkodásának idején.

Témavezető: dr. Lukács István egyetemi tanár

Sallai Tímea

III. évf., andragógia szak

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Vitéz János Kar

A palócok kincse. A turizmus-fejlesztés anomáliái Hollókő mintáján

A dolgozatom témájaként Hollókő turizmus szempontú elemzését választottam. Ez a település 1987. óta szerepel a Világörökségi Listán.

A világörökség része cím elnyerésével a feladatok és a felelősség is megsokszorozódott, hiszen ez az elismerés ráirányítja a figyelmet a falura.

Hollókő azzal vált egyedivé, hogy a hagyományos településforma, a tradicionális építészet és a falusi élet páratlan példája, melyet sikerült eredeti állapotában megőriznie.

Kutatásaimmal azon hipotézisemet szeretném alátámasztani, hogy a hollókői lakosokat zavarja a turizmus és a nagy számú vendégforgalom jelenléte a mindennapi életükben, viszont a turizmussal együtt járó kedvezőtlen változásokat el kell viselni az előnyök és a megélhetés érdekében.

Primer és szekunder kutatásokat végeztem, melynek egy részét Hollókő Ófaluban készítettem a lakosok körében. Kérdőíves felméréseimmel a helyi lakosok észleléseit vizsgáltam, hogy milyen változásokat tulajdonítanak a turizmus hatásának.

A felhasznált szakirodalmak alapján azt tudtam meg, hogy a lakosok egy részét zavarja a turisták jelenléte, viszont a primer kutatásaim más eredményt mutatnak. Azokkal a lakosokkal sikerült könnyebben kapcsolatot teremtenem, akik a turizmus területén dolgoznak. Ezért az eredmény nem az lett, amit vártam, mert véleményük szerint: nem zavarja őket az idegenforgalom. Ebből élnek, büszkéek településükre, és úgy vélik a turizmus fejlődése kedvezően hat a falura. A legtöbben jó kapcsolatot alakítanak ki a látogatókkal.

Az idegenforgalom segít megőrizni a hagyományait, továbbörökíteni azokat és örülnek annak, hogy Hollókő a Világörökség része.

Témavezető: Hartl Mónika főiskolai adjunktus

Sarang Renáta

*szociálpedagógus, 2008-ban végzett hallgató
Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar*

Anya- és csecsemővédelmi tevékenység Sopronban (1917–1940)

Az Országos Stefánia Szövetségről eddig kevés ismeretem volt, így nagyon érdekelt, hogy milyen kötődése lehetett Sopronhoz. Szociálpedagógus hallgatóként általánosságban már hallottam a Szövetségről. Fontosnak tartottam a tevékenységüket, ezért szerettem volna bővebben foglalkozni ezzel a témával.

Mivel Sopronban születtem, minden a várossal kapcsolatos történelmi vonatkozás felkelti az érdeklődésemet.

Hipotézisem: Sopron város polgársága fogékony és elkötelezett volt a szociális kérdések iránt. Kíváncsi voltam, hogy az 1900-as évek elején tettek-e valamit az akkoriban elterjedt csecsemőhalálozás ellen, hogyan alakult Sopronban a születések száma, nyújtottak-e szervezett segítséget a terhes nőknek és az édesanyáknak, illetve milyen hatással az Országos Stefánia Szövetség tevékenysége Sopron városára. Mi vezethetett arra, hogy a városban az országos átlagnál jobb helyzet alakult ki a csecsemőhalálozás terén.

Dolgozatom szempontjából meghatározó volt dr. Csatkai Ignác Anya- és csecsemővédelem Sopronban című cikkének lenyomata, valamint a Soproni Anya- és Csecsemővédő Szövetség éves jelentései.

Ezen jelentések segítségével próbáltam összegyűjteni az eredményeket, amelyeket az évek során kemény és kitartó munkával értek el a soproni orvosok, védőnők és pártfogónők.

Sok érdekes információt tudtam meg a 20. század elején Sopronban működő Anya- és Csecsemővédő Szövetség kialakulásáról, munkásságáról.

Témavezető: Alpárné dr. Szála Erzsébet főiskolai tanár

Schelcz Anita

művelődésszervező, 2008-ban végzett hallgató

Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar

A középiskolások médiahasználati szokásai a sorozatok tükrében

A Szökés, Született feleségek, Lost – e címek hallatán ki ne tudná, hogy közkedvelt sorozatokról van szó? A televízió hatásainak, szerepének vizsgálata évek óta igen gyakori téma, azonban úgy vélem, napjaink egyik legnépszerűbb televíziós műfajára még nem fordul kellő figyelem. A sorozatok jelenlegi, amerikai hulláma leginkább a fiatalok kedvence lett. Napjaink szériái nyugati mintákat közvetítenek, többnyire idealizált világot mutatnak be. Vajon a fiatalok képesek elvonatkoztatni, észlelni a különbségeket? Vajon el tudnak igazodni a sorozatok által közvetített társadalmi és kulturális mintákban? Nem mindegy, hogy a felnövekvő generáció milyen világképpel találkozik, az általuk nézett műsorok hogyan befolyásolják gondolkodásukat, magatartásukat és értékrendjüket. A sorozatok a tömegkultúra termékei, ezek javára a középiskolások sokszor a minőségi, tartalmas művelődésről mondanak le – így különösen veszélyesek lehetnek ezek a műsorok. Kutatásom során a fiatalokat kerestem meg, kérdőívvel dolgoztam, gimnáziumi és szakközépiskolai tanulók válaszait elemeztem. A levont következtetések nyomán javaslatokat dolgoztam ki, mit tehet a művelődésszervező, milyen feladatai vannak annak érdekében, hogy a sorozatok ne legyenek káros hatással a fiatalokra.

És hogy pontosan melyek ezek a már említett összefüggések, következtetések, illetve javaslatok? Ahogyan a sorozatoknál ez szokás: a folytatásból kiderül.

Témavezető: Szabóné dr. Stefán Edit főiskolai docens

Selmeczy Viktória

V. évf., humánszervező

Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

Az Európai Unió a világgazdaságban Valódi versenyképesség vagy rejtett lemaradás a globális nagyhatalmaktól?

Tudományos Diákköri pályázatomban az Európai Unió versenyképességéről, tágabban véve napjaink világgazdasági szereplőinek erősségeiről, gyengeségeiről, és lehetőségeiről írtam. Dolgozatom céljával azt tűztem ki, hogy feltárjam az Európai Unió valódi versenypozícióját, nem titkolva sem pozitívumait, sem negatívumait, és mindezt egy összehasonlító keretbe fogva, felmérjem a globális piac nagyhatalmaival szemben elfoglalt helyét. Amint pályamunkám címében is látható, alapvetően az Európai Unió versenyképességét kérdőjeleztem meg, majd a téma hosszabb, beható vizsgálata után összehasonlító tanulmányt írtam az EU és versenytársai helyzetéről. Több tanulmányt és szakmai folyóiratot is nyomon követve igyekeztem a leginkább aktualizálni dolgozatom témáját, habár a gazdaság olyan megfoghatatlan „jelenség”, ami állandóan változik, és minden napra tartogat valami meglepetést. A jelenlegi gazdasági és pénzügyi zűrzavar ugyan felbolygatta a világgazdasági erőviszonyokat, az Európai Unió legnagyobb versenytársai azonban még mindig az Amerikai Egyesült Államok, Kína, Japán, India és Oroszország. Dolgozatomban tehát ezekkel a nagyhatalmakkal viszonyítottam össze az Európai Unió hatalmát, és arra a cseppet sem megnyugtató következtetésre jutottam, hogy az EU bizony leszakadóban van a világgazdaság nagyhatalmaihoz képest, és hátrányának ledolgozása érdekében komoly reformlépéseket kell meghoznia. Ezek persze nem egyszerű, de nem lehetetlen „küldetések”, megoldásként az emberi erőforrás, a humán tőke fejlesztésére, az oktatás színvonalának javítására, és a kompetencia fejlesztésre kell az EU-nak több hangsúlyt fektetnie. Ha az Európai Unió képes munkavállalóit felfejleszteni, megreformálni intézményrendszerét, növelni beruházásait a kutatás-fejlesztésben, és kormányzását eredményesebb módon megszervezni, akkor nem lehetetlen, hogy ledolgozza jelenlegi lemaradását, csak szervezettebb működésre van szüksége. Hogy mindezek után milyen újabb feladatok várják majd, az már a jövő zenéje.

Témavezető: Dina Milettá egyetemi tanársegéd

Simák Bettina

III. évf., andragógia szak

Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar

Tények és lehetőségek Vác kulturális életében

Lakóhelyem a Dunakanyar kapuinak is nevezett Vác városa. A szociológia iránt érzett vonzalmam keltette fel bennem a vágyat, hogy a személyes kötődésen túl szakmai objektíven keresztül is értékeljem szülővárosom.

Kerestem a választ arra, hogy miként tud helytállni Vác a globális világ által támasztott elvárások özönében, kutattam azt is, hogy az Európai Unióhoz való csatlakozással milyen előnyökre tett szert ez a város, ugyanakkor hogyan tud megfelelni a követelményeknek. Kerestem a kitorés, a fejlődés további lehetőségeit is megkérdeztem a szakterületek kompetens képviselőit és az utca emberét is.

Munkám során elsősorban szakmai, fókuszcsoporthoz tartozó beszélgetéseket kezdeményeztem, dokumentumelemzést végeztem, továbbá a részletes megismerés céljából részt is vettem számos intézményi és városi programon, ahol irányított és spontán beszélgetéseket folytattam, majd elemeztem a tapasztalatokat.

Véleményem szerint Vác földrajzi fekvéséből adódóan, másrészt lehetőségeiből fakadóan egy dinamikusan fejlődő „előretörő” kisváros, mely Budapest közelségét kihasználva országhatárokon átívelő vonzáserővel bír.

Témavezető: dr. Szabó Sándorné főiskolai docens

Szabó Gábor

III. évf., andragógia

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Vitéz János Kar

Online marketing (alkalmazhatóság a szolgáltatói szektorban)

Az Internet nagyon gyors ütemben fejlődő terület, mind gazdasági mind technológiai szempontból. A web felhasználók számának növekedésével egyben szélesedik az elektronikus piac, ami hatalmas lehetőségeket rejt magában.

A dolgozatom célja, a web adta lehetőségek bemutatása és korszerű, újító ötleteket megfogalmazása. Igyekszem a marketing területén a már meglévő ismereteket, tételeket megállapításokat bemutatni és sok esetben továbbgondolni. A dolgozat az Internet marketing tárgykör keretein belül nem csak elméleti részekből áll, hanem az általam megvalósított valós gyakorlati alkalmazások bemutatásából is. A téma terjedelme jóval túlhaladja a dolgozatom kereteit, ezért egy átfogó a különböző vizsgálódási területeket érintő kutatást végeztem, mely megfigyelésből, swot analízisből, interjúból állt.

A szakirodalom és a saját weblaptervezési és üzemeltetési tapasztalatok feldolgozása után arra a felismerésre jutottam, hogy a weboldal tulajdonosok többsége nem tudja, hogy min múlik, hogy a portálja csak úgy van és viszi a pénzt, vagy komoly látogatottsági eredményeket és bevételeket felmutató gépezetté válik. Az általam vizsgált és bemutatott eszközök, módszerek és technikák betekintést engednek abba, hogy hogyan lehet egy egyszerű weboldalt egy komoly eredményeket termelő gépezetté alakítani.

A téma alkalmazhatósági területe az összes weboldallal rendelkező, cég, intézmény (oktatási, állami...), vállalat. Ha a növekedés a cél, akkor egy saját egyedi honlap elkerülhetetlen eszköz.

Témavezető: Hartl Mónika főiskolai adjunktus

Szalay Ágnes

II. évf., andragógia

Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Múzeumbaráti körök a kulturális turizmus szemszögéből

Napjainkban a kultúra fogalma, tartalma egyre inkább gazdagodik, különösen az infokommunikációs technológia megjelenése óta. Új irányok, új hangsúlyok keletkeznek a kultúra területén, ezért fontos kérdéssé válik, hogy mit őrzünk meg és mit adunk tovább a következő generációknak. A hagyományozásban a kultúrák közvetítő intézmények között kitüntetett szerepe van a múzeumoknak, hiszen feladatuk a kulturális értékek őrzése, feldolgozása, kutatása, illetve azok közreadása. Napjainkban Európában számos jel arra utal, hogy az állam ebből a szerepből kivonulni kényszerül, így a kultúra finanszírozásában előtérbe kerülnek a PPP – Public Private Partnership – konstrukciók.

Kutatási hipotézisem szerint, a múzeum baráti körök tevékenysége kimeríti a PPP fogalmát, s egyúttal felfogható egy újszerű kulturális turisztikai szolgáltatásként, így jelentősége nemzetgazdasági szempontból is jelentős.

A kutatás célja, hogy két múzeum baráti kör tevékenységének elemzése révén információkat szerezzünk arról, hogy jogos-e a fenti hipotézisek megfogalmazása.

A kutatás intézménye a győri Városi Művészeti Múzeum Baráti Kör, és a budapesti Ludwig Múzeum Baráti Kör Közhasznú Egyesület, célcsoportja a szervezetek vezetői és tagjai voltak. A kutatás módszere a dokumentumelemzés, melynek keretében tanulmányoztam a két baráti kör megalakulása óta született dokumentumokat, illetve interjúkat készítettem a baráti körök vezetőivel.

A baráti körök hivatásuknak tekintik a kortárs művészet népszerűsítését széles társadalmi körben, hozzájárulnak az élénk művészeti élet kialakulásához, közösséget kíván csokolni a hazai és nemzetközi múzeumokat szerető polgárok, kortárs művészek, művészetet kedvelők sokaságából, illetve a magyar kortárs művészetet kívánják integrálni az európai köztudatba. Ezáltal hozzájárulnak a kulturális turizmus kiszélesedéséhez.

A múzeum baráti körök a kultúrák közvetítés és a turizmus céljait egyaránt szolgálják, tevékenységükben a két célrendszert megvalósító feladatok együtt és egyidőben jelennek meg. E két civil szervezet tevékenysége jól kiegészíti a múzeumok állami feladatait, ezáltal hozzájárulnak ahhoz, hogy a múzeumok kínálata megfeleljen a világ kulturális turisztikai kihívásainak.

Bebizonyosodott, hogy a baráti körök tevékenysége megfelel a PPP konstrukciók európai követelményeinek, s az önkormányzat, a civil szféra, és az üzleti világ összefogásával Magyarországon is megvalósulhat a kultúra megőrzése és továbbadása.

Témavezető: Kraiciné dr. Szokoly Mária főiskolai docens

Tóth Tünde Ildikó*III. évf., andragógia**Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar***A gyöngyösi kistérség felnőttoktatási helyzete**

A felnőttoktatás napjainkban meghatározó fontosságú, hiszen sok olyan ember van, akinek nincs más lehetősége elhelyezkedési esélyeinek javítására, mint tanfolyamokon, képzéseken való részvétellel. A világválság veszélyei még inkább aktuálissá tehetik a témát, mivel egyre többen szorulnak átképzésekre, továbbképzésekre, hogy megélhetésüket biztosítani tudják. Dolgozatomban a felnőttnevelés, felnőttképzés és felnőttoktatás fogalmi tisztázását követően a gyöngyösi kistérség felnőttoktatási helyzetét kutatom empirikus módon. A felnőttképzés hatékonyságához elengedhetetlen, hogy jól működő, átlátható intézményrendszere legyen, ezért a téma feltárására több országos, regionális és megyei szintű kutatás jelent meg. A kistérségen belüli nyilvántartott és akkreditált felnőttképzést folytató intézmények vizsgálatával a szakma gyakorlati nehézségeit kutatom, különös tekintettel a szervezetek közötti kommunikáció problematikájára.

A kistérségi központtal szorosabb kapcsolatban álló felnőttképzéssel foglalkozó intézményeket esettanulmányok és interjúk segítségével mutatom be: a Károly Róbert Főiskola Felnőttképzési Központját, a Trivium Alapítványi Szakközépiskola és Szakiskolát, valamint a II. Rákóczi Ferenc Általános és Művészeti Iskolát. Kutatásom célja a kiválasztott intézmények bemutatása minél több oldalról, hogy ezáltal a kistérségi felnőttoktatás főbb problémáira rávilágítsunk. Az esettanulmányok és az interjúk elemzése után bebizonyosodott, hogy a felnőttoktatás, felnőttképzés fogalmi használata kistérségi szinten nem egységes, szakmai tapasztalat-cserére kevés a lehetőség, a profitorientáltság dominál. Az interjúalanyok válaszai alapján megmutatkoztak a kommunikációs problémák a kistérségi felnőttképzési intézményrendszer szereplői között, az együttműködés és a szakmai párbeszéd hiánya, valamint a konkurenciaharc dominanciája.

A felnőttképzési intézményrendszer hatékonyabb működésének segítésére egyrészt a non-profit kezdeményezések elterjesztése, a civil szektor bevonása, másrészt a szektorok közötti párbeszéd és az együttműködés javítása lehetne a megoldás.

Témavezető: dr. Juhász Erika főiskolai docens

Tóthné Cservák Mónika

*III. évf., andragógia, felnőttképzési szervező, levelező
Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar*

Új felnőttképzési struktúra tervezése a Pest megyei Kereskedelmi és Iparkamarában

Témaválasztásom személyes jellegű volt, mivel megválasztottak a kamara fodrász szekciójának a vezetőjévé. Dolgozatomat azzal a céllal készítettem, hogy ez majd alapja lesz a négy éves munkámnak a 18-as szakmacsoporton belül.

Empirikus kutatást végeztem, a mintavétel száma 341 főre terjedt ki. Két nagy csoportra osztva a vizsgált területet. A kamarai tagok igényeit és a nem tagok javaslataikat kérdőíven mértem. A munkát a jelenlegi állapot felmérésével kezdtem, a lehetőségek és az igények összehangolására törekedtem, és az oktatási és képzési tréningek lehetőségei felől közelítettem meg. A kutatás eredménye és az ezekből adódó lehetőségek áttekintése után, a következő programtervezetet állítottam össze.

Az Első Országos Fodrász és Szakoktató Konferencia összehívása. A szakma 20 éve nem találkozott. Minden érdekképviselőt, iskolát, tanárt, oktatót, egyesületet meg kell hívni. Képzéseket összeállítani munkájukhoz. Majd az első fodrásztábor megszervezése Zánkán, ami egy állásbörze lesz nyáron. Ahol a munkavállaló és a munkáltató találkozik. Rendezvényekkel, továbbképzésekkel, munkahely megszerzése és megtartása tréning a fiatal álláskeresők számára.

Az elit iskola kialakítása olyan mesteremberek segítségével, akik a tanfolyam elvégzőinek a végén garantált munkahelyet biztosítanak vállalkozásaikban. A vállalkozóknak olyan részletes képzési programot összeállítani az első 5 évre a szolgáltatásaikhoz, ami segít számukra eljutni a mestervizsgáig. Mint az üzlettervezés, üzemeltetés, konfliktuskezelő tréningek, szakmai továbbképző programok, tanulótartás problémái, hogyan tanítsunk és motiváljunk a szakmai képzésben. Továbbá kitértem azokra a területekre, amik további kutatást igényelnének még.

A dolgozatban vannak olyan programok, amik szeptember óta már szervezés alatt vannak. A munkám elindult, a terveim szerint.

Témavezető: dr. Mészáros Attila egyetemi docens

Török Annamária

IV. építészmérnök – mérnöktanár

Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar

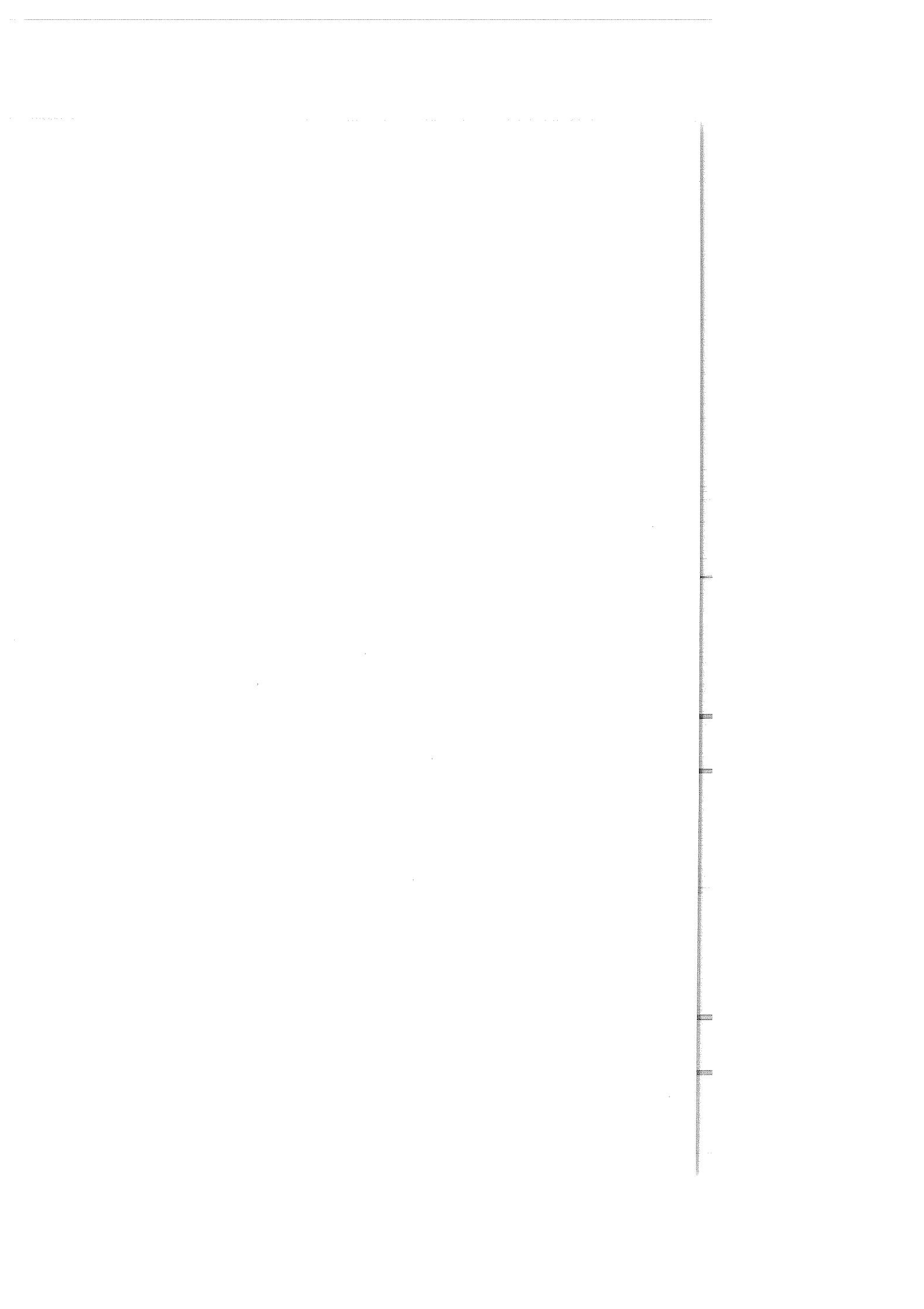
Tanár-diák kapcsolatok elemzése filmekben

A tanár-diák kapcsolatnak számos jellemzőjét ismerhetjük a szakirodalomból. Ezek közé tartozik például az ösztönzés, a konfliktuskezelés, a jutalmazás-büntetés, de fontos tényező még a tanár személyisége is. Dolgozatom első részében a tanár-diák kapcsolat sajátosságait ismertetem a szakirodalom alapján, kitérve a jó tanár személyiségjegyeire, a különböző tanártípusokra és vezetési stílusokra, valamint a tanár-diák kapcsolatot befolyásoló egyéb tényezőkre, majd hat filmalkotásból származó részletekkel mutatom be ezek működését, illetve művészi ábrázolását.

A dolgozathoz kiderül, hogy a diákok a közvetlen, nyitott, kedves tanárokat részesítik előnyben manapság. Fontos a nagy szaktudás és az is, hogy azt milyen módon adja át a diákjainak. Lényeges továbbá az ösztönző magatartás a tanár részéről, ugyanis sok tanuló küzd alacsony önértékeléssel, melynek eredménye az alulmotiváltság. A pedagógusoknak ezen kívül rendelkezniük kell az optimális konfliktuskezelés képességével, tehát nem használhatják ki a felsőbbrendűségüket a diákokkal szemben, hanem olyan megoldásra kell törekedniük, amely mindkét fél számára kedvező, és melyben egyik fél érdekei sem sérülnek. Arról is szó esik továbbá, hogy a jutalmazás és büntetés módjai hogyan befolyásolják a diákok tanuláshoz és tanárokhoz való hozzáállását. A jutalmazás sokkal inkább elfogadott dolog a nevelésben manapság, mint a büntetés, és igyekeznek inkább azt alkalmazni, ha mód van rá, de sok olyan szituáció adódik – ahogy az a filmek elemzésénél is kiderült –, amikor egy enyhébb büntetés a leginkább célravezető. Végül a tanulók életkörülményei is vizsgálat alá kerültek és megállapítható, hogy ahhoz, hogy a tanár jó kapcsolatot tudjon kialakítani a diákjaival elengedhetetlen, hogy ismerje azokat a körülményeket, melyekből az iskolába jöttek, ezáltal ugyanis könnyebben átlátja az okokat, amennyiben viselkedésbeli problémák adódnak velük.

Mivel tapasztalataim szerint a filmrészletek elemzéséből sokat lehet tanulni, ezért ajánlom tanárszakosoknak, és különböző személyiségfejlesztő tréningek számára.

Témavezető: Gocsál Ákos egyetemi adjunktus

KÖZMŰVELŐDÉSI-ALSZEKCIÓ

Pedagógiai alszekció

Ács Edina

III. évf., andragógia szak,
Szent István Egyetem Gazdasági Kar

**Az andragógusképzés módszertani problémái
a kimeneti kompetenciák tükrében**

A szerző dolgozatában célul tűzte ki a Szent István Egyetem Gazdasági Karán folyó andragógusképzés hatékonyságának vizsgálatát. Rávilágít a felnőttképzés és a felnőttképző szakemberek képzésének fontosságára, melyben fordulópontot jelent az andragógusképzés elindítása. Összeveti az andragógia alapszak és a rokon szaknak tekinthető pedagógia, ill. szociális munkás alapszak képzési- és kimeneti követelményeit, elemzi az azokban felismerhető hasonlóságokat és eltéréseket.

Továbbá arra keresi a választ, hogy a képzés során az andragógus hallgatók milyen mértékben tudták elsajátítani azokat a kitűzött kompetenciákat, amelyeknek a felsorolását az andragógia alapképzési szak szakismertetője is tartalmazza, és amelyek birtokában eredményes szakemberekké válhatnak. A karon végzett kérdőíves felmérés adatainak elemzéséből derül ki, hogy milyen irányú és mértékű változtatásokra van szükség az oktatott tantárgyak és az alkalmazott módszerek vonatkozásában.

A vizsgálat igazolta azt a hipotézist, mely szerint a hallgatók szakmai szerepszemélyiséggel való azonosulása tagozatonként eltérő. Beigazolódott az a feltételezés, hogy a hallgatók azokat a tárgyakat preferálják, amelyek a fontosnak tartott kompetenciákat fejlesztik. Viszont nem azoknak a tantárgyaknak a legmagasabb az elsajátítási foka, amelyeket az előnyben részesített tantárgyakhoz társítanak, tehát nincs egyértelmű összefüggés a hallgatói értékpreferenciák és az elsajátítás foka között. Abban a tekintetben figyelhető meg eltérés, hogy az egyes kompetenciákhoz mennyire egyértelműen társítanak bizonyos tantárgyakat. A hatékonyság fejlesztése érdekében tehát azokat a kompetenciákat és vonatkozó modulokat érdemes tovább vizsgálni, amelyek esetén nem egyértelmű, hogy mely tárgyak fejlesztik, ill. azokat, amelyeknek az elsajátítási foka alacsony. A továbbiakban természetesen szükség van a szakirányok szerinti további tárgyak és kompetenciák vizsgálatára, mely azonban csak a későbbiekben válik lehetségessé.

Témavezető: dr. Nagy Zsuzsanna főiskolai docens

Balassa Mónika

III. évf., andragógia

Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

A nagykanizsai felsőfokú, középfokú és emelt szintű szakképzésben résztvevő felnőttek tanulási motivációinak összehasonlítása

Dolgozatom célja a nagykanizsai felsőfokú, középfokú és emelt szintű szakképzésben résztvevő felnőttek tanulási motivációinak összehasonlításán keresztül vizsgálni e felnőttek képzésválasztásának realitását, illetve mennyire kompatibilis a választott képzés Nagykanizsa munkaerő piaci lehetőségeivel. A tankötelezettség teljesítése után mi motiválja a felnőtteket a szakképzésbe való bekapcsolódásra és mi befolyásolja a képzés jellegének megválasztását? Munkaerő piaci helyzetüktől függően mely képzésekre tartanak igényt? Az átképzést, mint aktív munkaerő piaci eszközt, igénybe veszik-e a munkanélküliek? A vizsgált populáció mely csoportja a legfogékonyabb arra, hogy képezze magát és mely szakképzés a legnépszerűbb a felnőttek számára Nagykanizsán? Kutatásom során e kérdések megválaszolására töreksem.

A kérdőívet kitöltő, szakképzésben résztvevő 322 felnőttből 44-en munkanélküliek. Ez bizonyítja, hogy az átképzés is szerepel a nagykanizsai munkaerő piaci politika repertoárjában, van rá igény. A tanulást főként külső ösztönzők hatására kezdik meg és internalizált motiváció tartja benn őket a képzési folyamatban. A képzés megválasztását pedig az iránta való érdeklődés irányítja, ami belső motivációra enged következtetni. Az első helyen a banki szakügyintéző és a logisztikai műszaki menedzserasszisztens képzések állnak, amit a nagykanizsai elhelyezkedési lehetőségek indokolnak. Olyan felnőttképző intézmények tanulói körében töltöttem ki kérdőíveket, melyek a szakképzés különböző szintjeivel foglalkoznak Nagykanizsán. Az általam vizsgált populáció elsősorban a Griff Oktatóközpont és a Nagykanizsa Megyei Jogú Város Cigány Kisebbségi Önkormányzat tanulói. A CKÖ a Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Karának együttműködő partnereként a középfokú szakképzések mellett egy 25 fős levelező andragógia szakos csoportot is indított Nagykanizsán. Az andragógusok, mint az FSZ képzésben résztvevők kontrollcsoportjai szerepelnek a kutatásban. A Munkaügyi Központ által szervezett képzésekben résztvevő felnőtteket is szerettem volna vizsgálni, de nem kívánták segíteni munkámat.

A vizsgálatban résztvevő felnőttek tanulási motivációinak ismeretében lehetőség nyílt a nagykanizsai felnőtt szakképzés hatékonyabbá tételére és a munkaerőpiacra való nagyobb mértékű összehangolására. A képzési kínálat és a tanulási motiváció ismeretében ki lehet választani a szakképzett, megújulni képes munkatársakat, ami a nagykanizsai cégek humánerőforrás-toborzásában és humánerőforrás fejlesztésében hasznos információ lehet.

Témavezető: Cserné dr. Adermann Gizella egyetemi docens

Balázs Viktória Klára—Barát Kornélia

III. évf., andragógia

Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

A tánc pedagógiája

Dolgozatunk a *táncpedagógia* sajátosságait járja körbe. Arra vállalkoztunk, hogy egy olyan témakört tárjunk a közönség elé, ami nem annyira ismert, még a pedagógushallgatók körében sem. Kutatásunk egy régi szemináriumi előadásunk témájának tovább gondolása. Már akkor a kellő szakirodalom hiányával kellett szembesülnünk, mely csak megehezítette mostani dolgunkat is. Ugyanis kifejezetten *táncpedagógiai* módszerkönyv nincsen. Még a Táncművészeti Főiskola könyvtárában sem. Ezért kutatásunk nem csak írott anyagokra, hanem táncpedagógusokkal készített interjúkra is támaszkodik. Kutatásunkat három művészeti iskolában – II. Rákóczi Ferenc Általános és Művészeti Iskola, a Pécsi Művészeti Szakközépiskola és a Magyar Táncművészeti Főiskola – végeztük.

Célunk összehasonlítani a három intézmény tantervét és pedagógiai módszereit a hagyományos iskolákéval, melyben saját tapasztalataink is segítséget nyújtanak, hiszen egyikünk hagyományos, míg másikunk tánctagozatos osztályban tanult.

Célunk továbbá, hogy a tánc kellő figyelmet kapjon tudományos szinten, hiszen az ország első képzőintézménye szeretne egyetemi rangot kapni. Dolgozatunk is ezt hivatott elősegíteni.

Ezzel a munkával szeretnénk hozzájárulni ahhoz, hogy később több ilyen témájú tanulmány készüljön, mely nemcsak a tánc tudományként való elismerését hivatott elősegíteni, hanem a későbbi egyetemi rangra emelkedést is.

Dolgozatunk várható eredményeként a tantervek összehasonlító elemzését jelöljük meg.

Témavezető: dr. Kocsis Mihály egyetemi docens

Balogh Adrienn

III., kommunikáció-médiatudomány, BA
Dunaújvárosi Főiskola

A korrupció társadalmi vonatkozásai

Dolgozatom első részében feltártam a jelenség előzményeit, és történetét valamint fogalmi meghatározásait. A korrupció folyamatának és szereplőinek ismertetése után a korrupció által fertőzött területeket és a korrupció elleni harcot mutattam be.

A korrupcióval kapcsolatos kutatások a dolgozat központi részét képezik. Az iskola fontos színtere lehet a korrupció elleni küzdelemnek azáltal, hogy felhívja a figyelmet a jelenségre. Egy 1998-ban végzett felmérés eredményeire alapoztam, amelyet közintézmények felső vezetői körében készítettek. A fókuszban saját kérdőíves vizsgálatom áll, amelyet 2007-ben végeztem közép- és felsőoktatásban tanuló diákok körében (N=164), azzal a szándékkal, hogy felhívjam a figyelmet a jelenség társadalmi súlyára.

A vizsgálat kapcsán elsősorban arra kerestem a választ, hogy a diákok körében mennyire tisztázott a korrupció fogalma, illetve milyen a hozzáállásuk a jelenséggel szemben. Ezen kívül arra a kérdésre is választ szerettem volna kapni, hogy a társadalom teljes jogú tagjaiként mennyire érintettek ebben a témában. Mivel a korrupciókutatásnak a diákok körében végzett felmérések hiányterületként tarthatók számon, én ezt az űrt szerettem volna dolgozatommal és az elvégzett vizsgálattal kitölteni. A mintába főleg olyan tanulók kerültek, akik a korrupció által leginkább veszélyeztetett területeken (rendőrség, egészségügy, média) fognak dolgozni a későbbiekben. A kérdőíves felmérés segített az általános következtetések levonásában, amelyek a következők: a megkérdezettek a korrupció jelenségét jól behatárolták, érzékelik és meg tudják különböztetni a korrupció kategóriáit; matematikai statisztikai módszerekkel igazoltam a korrupció összefüggéseit a megkérdezettek szociológiai-demográfiai helyzetével. A kutatás elsősorban állapotfelmérés, másodsorban felhívás azáltal, hogy érzékelteti a jövő társadalmának jelenlegi tudását (vagy tudatlanságát) a korrupcióval kapcsolatban. A dolgozat végül tartalmazza a témában rejlő további lehetőségeket, és saját személyes további motivációimat is.

Témavezető: dr. Bacsá-Bán Anetta főiskolai docens

Balogh Julianna*V. évf., angol-magyar**Pannon Egyetem Bölcsészettudományi Kar***Serdülők és a televízió**

A dolgozatomban azt vizsgálom, hogy vajon a televízió, mint manapság az egyik legnépszerűbb és legelterjedtebb tömegkommunikációs eszköz, milyen mértékben képes befolyásolni a szellemi és testi fejlődésben lévő kamaszok gondolkodását, értékrendjüket és világgépüket, milyen pozitív és negatív következményeknek vannak kitéve mindennapjaikban és a jövőjüket illetően a televízió által.

A megfelelő elméleti áttekintés után, mely a serdülőkor sajátosságait és a tömegkommunikáció, elsősorban a televízió mibenlétét mutatja be, a bennem felvetődő kérdések és hipotézisek megválaszolására 29 gimnazistával kérdőívet töltettem ki, mely 3 részből áll: 1) A televízióval kapcsolatos tételek, melyek a kamaszok televíziózási szokásaival kapcsolatos általános kérdéseket tartalmaznak, illetve konkrét műsorokhoz (Balázs show, Mónika show, Barátok közt) való viszonyulásukat, véleményeiket vizsgálják. 2) A Szülői Kötődés Kérdőíve, mely azt méri, hogy milyen szoros a serdülők édesanyjukhoz fűződő kapcsolata. 3) Az általános én-hatékonyág kérdőíve, mely a diákok öntudatosságának, magabiztosságának mértékét méri.

A televíziózási szokások és a két standardizált teszt összevetésével kérdéseim és hipotéziseim egy része bizonyosságot, míg egy része cáfolatot hozott eredményül. E vizsgálatnak az egyik legfontosabb tanulsága, hogy a fiúk és a lányok televíziózási szokásaikban markáns különbségek mutatkoznak meg, valamint függetlenül attól, hogy milyen indíttatásból néznek televíziót, sokszor modellként vetítik ki saját életükre a televíziós műsorokban megjelenő kamaszok problémáit és azok megoldásait.

Úgy gondolom, hogy a jelen kutatás eredményeinek a megismerése mind a szülők, mind pedig a pedagógusok szempontjából fontosnak mutatkozik, hogy a gyermekeket felelősségteljesen neveljék és segítsék ebben a sokszor nehéz időszakban, amikor a leginkább befolyásolhatóak, és hogy fenntartásokkal kezeljék a televízió közvetítette értékeket.

Kulcsszavak: serdülőkor, televíziózás, szülői kötődés, én-hatékonyág, serdülőkori problémák.

Témavezető: Tóth-Márhoffer Márta egyetemi tanársegéd

Bandel Veronika

IV. évf., műszaki informatika- mérnök tanár

Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Főiskolai Kar

Egy középiskolai osztály szociometriai elemzése

A dolgozat részletesen ismerteti egy középiskolai osztály szerkezetét , a benne lévő diákok szerepét. Az általam kutatott téma módszere a többszemponútú szociometria, melynek jelentőségét az adja, hogy a közösségek szerkezetének és az egyének szerepének vizsgálata a közösségben, mindig fontos téma marad. A szociometria választ ad nagyon fontos kérdésekre, például, hogy ki a vezető a közösségben, kik vannak kirekesztve és hogy tudnak-e együtt dolgozni.

A dolgozat bemutatja, a szociometriát, mint módszert, az alkalmazott eljárásokat, és a vizsgálathoz szükséges adatokat. Pontosan leírja a kutatás menetét és fázisait, majd eredményeit. Ismerteti az osztály szerkezetét és a kiszámított mutatók és a szociogramok alapján elemzi az osztályt és az egyes tagjait.

A befejező rész bemutatja a levonható következtetéseket, az osztályfőnök véleményét, változtatás lehetséges módszereit.

Témavezető: Gocsál Ákos egyetemi adjunktus

Barassevich Tamás

Filozófia szakos bölcész, végzett: 2008-ban végzett hallgató
Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A kritikai gondolkodás fogalma és mérésének validitása

Annak ellenére, hogy a kritikai gondolkodás, mint kereszttantervi kompetencia követelményi háttere adott, lévén kiemelt fejlesztési cél a *Nemzeti Alaptanterv*ben (2003, 2007), a magyar nyelven hozzáférhető szakirodalom sajnos nem enged mély betekintést a kritikai gondolkodás fogalmába, minthogy az itthon megjelent publikációk javarészt fejlesztőprogram adaptációk köré csoportosulnak (pl. *Lipman*, 2000; *Bárdossy*, 2002), amelyeknek sem az alapjául szolgáló koncepcióját, sem pedig hatékonyságát nem vizsgálják. Ezen túlmenően a máig egyetlen hazai nagymintás empirikus mérés (*Molnár*, 2002) sem tárja fel megfelelően a magyar tanulók kritikai gondolkodását és annak fejlődését, hiszen egyfelől nem tisztázott az alapjául szolgáló kritikai gondolkodás koncepció, másfelől a felhasznált mérőeszköz itemei alapvetően szövegértést és deduktív gondolkodást mérnek.

Ezt a hiányosságot betöltendő szeretném megtenni az első lépést a kritikai gondolkodás hatékony fejlesztése felé azáltal, hogy jelen elméleti megalapozásomban felállítom az érvényes mérés kritériumait, s felrajzolom egy megfelelő mérőeszköz körvonalait. Ehhez sorra veszem a kritikai gondolkodás mára klasszikussá vált elméleteit (*Sternberg*, 1986; *Ennis*, 1989; *Facione*, 1990; *Paul*, 1993) és újabb megközelítéseit (*ten Dam és Volman*, 2004; *Frijters, ten Dam és Rijlaarsdam*, 2006; *Kurubacak*, 2007; *Reece*, 2007) szociálkonstruktivista nézőpontból szintetizálva azokat, keretrendszerként felhasználva *Nagy József* (2000, 2007) konstruktivista személyiségmodelljét. Ezek alapján olyan információkezelési kompetenciát kapunk, amely alapvető kognitív képességei mellett szociális képességeket is működtet személyes és szociális motívumok rendszere által vezérelve.

A fogalmi szintézist követően a valid mérés kritériumait feltárandó bemutatom és elemzem a leggyakrabban használt és a fent említett koncepciókon alapuló standardizált nemzetközi (*Watson és Glaser*, 1980; *Ennis és Weir*, 1985; *Facione és Facione*, 1994; *Facione és Facione*, 1995; *Edman és mtsai*, 2007) és elérhető hazai (*Molnár*, 2002) mérőeszközöket. Az elemzés alapján megállapítható, hogy ugyan a tesztek többsége kitér a kritikai gondolkodás diszpozícióira is, ezt nem teszik eléggé árnyalt formában, s igen eltúlzott a kognitív képességek mérésének túlsúlya valamennyi vizsgált eszközben. Következésképpen megállapítható, hogy részletgazdagabb, s nagyobb affektív érzékenységet mutató eszköz kifejlesztése lehet a pontos és hatékony mérés, s ezáltal közvetve a fejlesztés alapja.

Témavezető: dr. Csapó Benő egyetemi tanár

Bártfai Judit*IV. évf., tanító**Miskolci Egyetem Comenius Tanítóképző Főiskolai Kar***Az integrált pedagógiai szemlélet a tanítási gyakorlatban**

Az akadályozott vagy más szóval sajátos nevelési igényű (SNI), és az ép gyermekek együttnevelése szakmai és társadalmi szüksége viszonylag új keletű. A sérült és az ép gyermekek együttnevelésére egyre több szándék és törekvés mutatkozik, sűrűn kerül előtérbe a téma aktualitása.

A dolgozatom elején egy rövid történeti áttekintéssel mutatom be, hogy Magyarországon hogyan alakult az integráció.

A sajátos nevelésű igényű gyermekek együttnevelésére (integrációjára) először a közoktatási törvény 1993-ban biztosított lehetőséget.

Az integráció definiálása. Az integrált nevelés megvalósítására különböző változatok alakultak ki, az integráció fajtáinak kibontása.

Egyik tényfeltáró kutatásom lényege, hogy bemutassam néhány a lakóhelyemhez közel eső intézményben az alkalmazott módszereket, amelyek az integrációs oktatásban segítik mind a pedagógust a tanításban és mind a diákot, a tanulásban. A két intézmény: az ónodi Lórántffy Zsuzsanna Általános Magyar- Angol Két Tanítási Nyelvű Iskola, a másik pedig a hejőkeresztúri IV. Béla Körzeti Általános Iskola és Napközi Otthonos Óvoda. A feltett hipotézisem beigazolódott. Mindkét intézményben jelen van az integráció, és azokat a módszereket alkalmazzák, amelyek a legjobban elősegítik a beintegrált tanulók előrehaladását a tanulmányokban, és a szocializációs beilleszkedésükhöz mintát nyújtanak számukra.

A másik tényfeltáró kutatásom a pedagógusok és az intézmények hozzáállását vizsgálta az integrációhoz. A kutatást kérdőív segítségével készítettem el, B.-A.-Z. megye, Tiszaújváros és kistérsége néhány iskolájában. A kutatás előtti hipotézisem, hogy az intézmények lehetőségükhöz képest, és a gyermekanyag változását követve alkalmazzák az integrált nevelést. A pedagógusok az integráció módszereit elsajátították, és megfelelően alkalmazzák.

A legfőbb következtetésem, hogy az iskolák és pedagógusok ha nem akarják az integrációt bevinni intézményükbe, és meg tudják oldani a gyermek elhelyezését máshol, akkor meg is teszik. Nincsenek még alaposan felkészülve rá. Ha a hozzáállás megváltozik akkor az integráció mindenkinek örömet fog okozni.

Témavezető: Lőrincz Enikő főiskolai tanársegéd

Berta Gergely

tanító, 2008-ban végzett hallgató

Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar

A szöveges értékelésről – mi áll a szavak és a számok mögött?

A kutatás célja annak feltárása volt, hogy a „hagyományos” (nem alternatív) iskolákban a törvényi változás nyomán kötelezően alkalmazandó szöveges értékelés mennyire váltotta be a hozzáfűzött reményeket, a törvényalkotó szándéka mennyiben valósult meg. Minderre pedig hogyan reagáltak az érintettek: a tanítók, a szülők és a gyerekek.

A kérdőíves felmérés helyszínei: egy kelet- és egy nyugat-magyarországi gyakorló általános iskola; egy fővárosi kertvárosi övezetben lévő, egy külvárosi lakótelepi és egy nehezebb szociális körülmények között élő gyermekeket oktató alapfokú oktatási intézmény. A dolgozatban példa jelleggel bemutatásra kerül röviden az egyes intézmények értékelési gyakorlata.

A kérdőívek elemzése során kiderült, hogy meglehetősen eltérő vélemények és álláspontok fogalmazódtak meg a kérdésben. Ezt jól illusztrálják a kérdőívekből idézett egyéni vélemények. A megkérdezettek csak abban értettek egyet, hogy a szöveges értékelés bevezetésével a tanítók adminisztrációs terhe jelentősen megnövekedett. Mindent egybevetve azonban pozitív irányú változás mutatható ki: a szülőket a szöveges értékelés jobban informálja gyermekük iskolai teljesítményéről.

A dolgozat utolsó fejezete részletesen elemzi a különböző értékelési rendszereket, majd kísérletet tesz egy olyan értékelési rendszer kidolgozására, amely ötvözi a különböző formákat – kiküszöbölve ezzel az egyes rendszerekben meglévő hátrányokat a meglévő előnyök megtartásával.

Témavezető: Hilbert Mátyásné főiskolai tanársegéd
Rádi Orsolya főiskolai tanársegéd

Bogárdi Tünde

IV. évf., szociálpedagógia

Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar

A testvérféltékenységgel kapcsolatos szülői attitűd

A kutatás célja, hogy differenciáltabb kép alapján megismerhessem, feltárjam a családokban előforduló testvérféltékenységet, mind a kétgyermekes családok, mind pedig a nagycsaládosok körében.

A vizsgálat során érdekelt, hogy miként nyilvánul meg a testvérféltékenység a családokban, a szülőknek az ezt megelőző és kezelő módszerei, valamint a gyermekszám hatása a testvérféltékenységre.

A kétgyermekes családoknál végzett kutatáshoz a szülőket gyermekeik nevelési-oktatási intézményein keresztül értem el, óvodai csoportok, alsó és felső tagozatos, valamint középiskolai osztályosok szüleinek a bevonásával. A kutatás nagycsaládosakkal végzett részéhez alapsokaságnak a Nagycsaládosok Országos Egyesületének Heves megyei szervezeteinek a tagságát tekintem, még hozzá az öt legnagyobb tagsággal rendelkező egyesületét, amelyek a következő településeken találhatók: Eger, Füzesabony, Domszló, Gyöngyös és Hatvan.

A kutatásomat 2007-2008-ban végeztem. A kutatási módszerek közül a kérdőívet találtam a legadekvátabbnak a kutatásom elvégzéséhez. A kérdőívet a szakirodalmakban olvasottak alapján állítottam össze. A kérdések főbb csoportjai: család működési módja; nevelési stílus, érzékenység, empátia, érzelmi viszony, állapot; beavatkozási módok, reakciók a szülők részéről. A kérdőív az anyák által került kitöltésre. Az SPSS (Statistical Package for Social Sciences) szociológiai elemző program segítségével dolgoztam fel az adatokat.

A kutatásom eredményei közül a leglényegesebb, hogy a kétgyermekes és a nagycsaládos szülőknél is megfigyelhető egyfajta tájékozatlanság a testvérféltékenységgel kapcsolatban. A szülők jelentős része nem fogadja el, hogy a testvérféltékenység természetes jelenség, hanem mintha valamiféle védekezést, tagadást indítana be náluk.

Kutatásom hasznosíthatóságát éppen az előző gondolatban látom megalapozottnak, hiszen egyrészt azoknak a szakembereknek szól, akik szociális vagy pedagógiai munkát végeznek, másrészt pedig a szülőknek, akiknek a tájékoztatása a testvérféltékenységgel kapcsolatban elengedhetetlen ahhoz, hogy szükség esetén korrigáljuk a beavatkozási módokat, és növeljük a szülők tudatosságát.

**Témavezető: dr. Ludányi Ágnes főiskolai tanár;
Pacsuta István főiskolai adjunktus**

Budai Éva — Kaszás Ildikó

*Egészségtan- tanár és gyógypedagógia , 2008-ban végzett hallgatók
Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar*

Felnőttként az iskolapadban A Kecskeméti Regionális Képző Központ szakképzési programjainak tükrében

Leendő pedagógusként megismerkedtünk a KRKK-val és hallgatóival. Feltettük a kérdést: miért vannak itt ezek az emberek, miért éppen ők, és miért éppen itt vannak. Fel kívántuk tární azokat a társadalmi, pszichológiai, pedagógiai (akár gyógypedagógiai) összefüggéseket, amelyek a jelenség hátterében rejlenek.

Módszereink: kérdőív, interjú, megfigyelés, a szakirodalom tanulmányozása.

Kutatásunk eredményeként választ kaptunk kérdéseinkre. A munka során szerzett tapasztalatokat és megállapításokat további szakmai munkánkban hasznosítjuk. Példát kaptunk a követendő pedagógusi attitűdre. A KRKK humán erőforrás- és minőségfejlesztési területen tekintetbe veszi eredményeinket.

A központ hallgatói a társadalomnak azon rétegeiből jönnek, ahol a kulturális tőke szerény. Az ilyen szülői családokban nem mindenütt volt érték a bizonyítványokkal igazolt tudás, az iskolázottság, a műveltség. Több helyen elsikkadt a gyerekekkel való törődés, foglalkozás, elfogadó és szeretettel odaforulás, mire azok iskolába kerültek.

Alsó tagozatban rossz vagy gyengébb alapot kaptak a tanuláshoz szükséges készségek terén. Ez eredményezte a későbbi kudarcaikat, így a tanulást nem tudták megfelelő szinten megvalósítani, ez korlátozta a további lehetőségeiket. Kényszerpályára kerültek.

Ezek az emberek a munka világában helytálltak, de a rendszerváltás és az azt követő gazdasági és szociális átrendeződés előnytelen változást hozott életükbe. A szülők nemzedékétől kapott értékek elvesztették korábbi rangjukat, a családok szociális helyzete romlott, csökkent a jövedelmük, sokuk munkanélkülivé vált. Az emberek azt élték meg, hogy ők maguk is leértékelték helyzetvesztésükkel párhuzamosan. Ugyanakkor kezdett felértékelődni a tanulás, a tudás, az iskolai végzettség, a több szakma birtoklása. Ezt lemérhetjük azon, hogy a képzésben résztvevők rendkívüli jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy gyermekeik jó eredménnyel végezzék el az iskoláikat, továbbtanuljanak.

Ők maguk is felnőtt fejjel újra beültek az iskolapadba, hogy tanuljanak, új szakmát, lehetőséget szerezzenek. Fontos, hogy képzésük ingyenes, tanulmányi idejük alatt anyagi és egyéb juttatásokban részesülnek.

Az ösztönző külső körülményeken kívül kiemelnénk a családjuk, gyermekeik iránti felelősségtudatot, személyiségük valamelyes nyitottságát és rugalmasságát, a fejlődés iránti igényt, a kockázatvállalási készséget, a bizalmat önmaguk, oktatóik és az intézmény iránt.

Témavezető: dr. Varga Imre főiskolai docens

Burik Boglárka

III. évf., andragógia szak

Szent István Egyetem Gazdaságtudományi Kar

**A bolognai folyamat hatása a középiskolások és
a BA-, BSC-hallgatók pályaválasztására**

Dolgozatom témája a gödöllői Premontrei Szent Norbert Gimnázium pályaválasztás előtt álló diákjainak, illetve a gödöllői Szent István Egyetem alapszakos hallgatóinak tájékozottsága a Bolognai rendszerről. Témaválasztásomat személyes érintettségem indokolja.

A szakirodalom feldolgozásában a Bolognai rendszer kialakulásának történetét, a Bolognai rendszer sajátosságait és magyarországi jellemzőit tekintem át. Illetve néhány mondatban kitérek a pályaválasztásra is. Kutatásomhoz a kérdőíves felmérés módszerét választottam. A mintát a Szent István Egyetem alapszakos hallgatói és a Premontrei Szent Norbert Gimnázium pályaválasztás előtt álló diákjai adják.

Feltételezem, hogy a pályaválasztás előtt álló gimnazisták és a felsőoktatásban résztvevő alapszakos hallgatók tájékozottsága különbözik a Bolognai rendszerről. A hipotézisemet a vizsgálati eredmények segítségével szeretném bemutatni.

Témavezető: dr. Szilágyi Klára egyetemi docens

Czető Krisztina*V. évf., angol-pedagógia**Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai kar***Az iskolai agresszió kezelésének elmélete... és gyakorlata?**

A dolgozat a tanárok ellen irányuló iskolai agressziót állítja középpontba. A munka elméleti része az agresszió fogalmát, és elméleteinek pedagógiai vonatkozásának áttekintése mellett, azokat a társadalmi, tanulásszervezési, illetve az egyén szocializációját érintő hatásokat vizsgálja, melyek felelősek lehetnek az agresszió kialakulásáért. Az elméleti rész elemzi a pedagógus-tanuló kapcsolat legfontosabb összetevőit, melyek segíthetnek az iskolai erőszak csökkentését, megelőzését és kezelését.

A kutatás célja, a tanárok elleni agresszióra adott társadalmi és személyes reflexiók vizsgálata, a 2008 tavaszán, a médiában nyilvánosságot kapott esetek kapcsán. A társadalmi reflexiók oldalát az Oktatási Minisztérium Szakértői Bizottságának jelentései, és a PDSZ nyilatkozatai képviselik, melyeket dokumentumelemzéssel vizsgáltam. A személyes reflexiók feltárása érdekében egyetemi hallgatók és diákok körében kérdőíves vizsgálatot végeztem.

A dokumentumelemzés eredményei alapján, az agresszióval kapcsolatban a pedagógusokat képviselő szakszervezet elsősorban a tanári tekintély elvesztésére és eszköztelenségre hivatkozott, nézeteikben a tanulásszervezési és szocializációs hatások kevésbé hangsúlyosak. Az Oktatási Minisztérium által felállított bizottság szakemberei gyermekvédelmi, tanulásszervezési és pedagógusképzésbeli hiányosságokra hivatkoztak, és megjelentek a prevenciót szolgáló megoldásmódok is. A személyes reflexiókat illetően, a vizsgálatban, a tanári képzésben résztvevő, valamint pedagógia szakos hallgatók és középiskolás diákok vettek részt. A kérdőíves vizsgálat eredményei alapján, a középiskolai tanulók és egyetemi hallgatók a társadalmi hatásokon belül, a külső, szociális tekintély szerepét hangsúlyozták. A válaszadók által közvetített tanárkép jól tükrözte a külső támogatottság elvárását. A hallgatók oldaláról is megjelent a segítő szakemberek bevonásának, és a tanárok fejlesztő képzésének igénye. A megkérdezett hallgatók nem gondolják fontosnak a probléma megoldásához a tanári szerep kibővítését és a tanulói szükségletek közvetlenebb bekapcsolását a tanulási szituációba. A diákok esetében, a tanulók iskoláról alkotott képét a tanári tekintély külső biztosítása alakítja. A tanulásszervezés átalakítása nem jelent meg. A vizsgálat eredményei rávilágíthatnak, hogy a tanári képzésben fontos lehetne a hallgatók pedagógiai, módszertani felkészültségének erőteljesebb fejlesztése.

Témavezető: dr. Lénárd Sándor egyetemi adjunktus

Csatai Anita

tanító, 2008-ban végzett hallgató
Eötvös József Főiskola Pedagógiai Fakultás

Mérgező szülők Egy mostoha körülmények közt nevelkedett asszony sorsfordító lehetőségéről

Dolgozatom célja az EQUAL projekt kapcsán szerzett ismereteim, tapasztalataim leírása, továbbadása. A projekt, melyben tevékenykedtem egy olyan kétéves program, mely megcélozta a kistérségben élő halmozottan hátrányos helyzetű személyek munkaerő-piaci rehabilitációját, ezzel elősegítve társadalmi mobilitásukat.

A projekt során végzett munka kooperáción alapult, részt vettek a munkában a szociális szféra szakemberei, főiskolai oktatók és hallgatók, munkáltatók, illetve a halmozottan hátrányos célszemélyek oktatásában kompetens szervek, személyek.

A projekt céljai közé tartozott egy olyan foglalkoztatási projekt megtervezése és lebonyolítása, mely flexibilisen változtatható a projektben résztvevő célszemélyek igényeinek figyelembevételével. Célul tűzte ki 30 halmozottan hátrányos helyzetű személy foglalkoztathatóságának növelését képzés által, valamint a helyi vállalkozói réteg felelősségérzetének megerősítésével.

Dolgozatom megírásának kezdetekor olyan hipotézisek fogalmazódtak meg bennem, melyek mind a saját, mind a célszemély fejlődését, elméleti és tapasztalati gyarapodását feltételezték.

Alkalmazott módszereim között szerepelt a megfigyelés. Interjút készítettem a célszeméllyel, mely során megtudhattam, milyen egyéni sajátosságokkal rendelkezik. A kooperáció elősegítésére közvetítői szerepet vállaltam. Önismereti és egyéb tesztek alkalmazása után elkészítettem a célszemély személyiségképét, majd a rehabilitációs tervet, segítő beszélgetéssel, tanácsadással, folyamatos kapcsolattartással láttam el a célszemély napi asszisztenciáját.

Tapasztalataim azt mutatták, hogy a projekt által kitűzött célok csak kis mértékben valósulhattak meg. A célszemélyek egyéni igényeit nem tudták figyelembe venni a munkáltatók, bár képzésükkel, és az ennek végén szerzett OKJ-s bizonyítvánnyal növelték a foglalkoztathatóságot. Sajnos a szociális szféra árnyoldalaival kellett szembesülnöm, célszemélyem életében a projekt során bekövetkező változások nem voltak maradandók. Társadalmi beilleszkedésének esélyei tovább romlottak, a projekt lezárása után nem foglalkoztatták tovább.

Mindezek ellenére a projekt során sokat tanultam. Megszerzett ismereteim és tapasztalataim közzétételével próbálom segíteni mindazokat, akik szintén a szociális szférában kívánnak tevékenykedni, ne kövessék el ugyanazokat a hibákat, mint amelyek jelen projekt esetében előfordultak.

Témavezető: Borszéki Szabolcsné Gábris Virág főiskolai tanársegéd

Daróczy Krisztina

III. évf., szociálpedagógia

Debreceni Tudományegyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar

Magatartási problémák és pedagógiai eszköztelenség egy alföldi kisváros általános iskolájában

A dolgozatom lényege, hogy rávilágítson a pedagógusok mindennapi problémáira, nehézségeire, valamint, hogy az ő szemszögükből kapjunk átfogó képet a jelen helyzet-ről. Mik azok a nehézségek, amikkel szembe kell nézniük, hogyan ítélik meg azokat, és mit tesznek problémáik javítása érdekében.

A kutatást Komádi település Barsi Dénes Általános Iskolájában végeztem. Az iskola 52 pedagógust alkalmaz. Az iskola tanulóinak létszáma több mint 600 fő. Kutatási módszerként a megfigyelést, az interjút és a kérdőívet alkalmaztam. A 7. és 8. osztályos tanulók viselkedését figyeltem meg.

Az eredmények alapján a tanárok nehezen küzdenek meg a magatartási nehézségekkel, mivel annak okait a családra vezetik vissza. A család nehéz anyagi helyzete, az érzelmi elhanyagolás, a következtelen nevelés az oka a pedagógusok szerint az iskolában felmerülő problémáknak! Nem veszik figyelembe saját felelősségüket a kialakult problémákban. Nem használnak új módszereket, bár felismerték, hogy szükség lenne a változásra, de nem képesek a megújulásra. Emiatt lenne szükséges a szemléletváltás. Rá kell jönniük arra, hogy a régi bevált nevelési, oktatási eszközeik már nem olyan hatékonyak. Sokkal többet kell tenniük annak érdekében, hogy felkeltsék a gyerekek érdeklődését, nagyobb erőfeszítésre van szükség, hogy motiválják a diákokat!

Változásokat kell elérni a pedagógus-szülő kapcsolatában is. A két fél nem ellensége egymásnak, viszont az elmúlt években a viselkedésük erről tanúskodik. Közös érdekük a gyermek fejlesztése, előre haladása. A szülői és a pedagógusi együttműködés elengedhetetlen feltétel ahhoz, hogy változás következzen be pozitív irányban. A pedagógusnak szüksége van a szülők támogatására.

Véleményem szerint a kutatásom, ha bár a pedagógus állomány egy kis szeletét vizsgálta csak, utat mutat abban, hogy milyen változás szükséges a pedagógusok problémáinak enyhítéséhez.

Témavezető: Szerepi Sándor főiskolai adjunktus

Dóczy Borbála

I. évf., neveléstudományi MA

Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Gyermekek gondolatai a halálról

Kvalitatív értelmező jellegű kutatást végeztem öt és hét év közötti óvodásokkal készített félig strukturált interjúk alapján.

Kutatási céljaim voltak: Megismerni és feltárni a gyermekek halállal kapcsolatos nézeteit, gondolatait. A halállal kapcsolatos nézetekben megjelenő érzelmek vizsgálata az óvodások válaszai alapján. A gyermekek és felnőttek viszonyának vizsgálata a gondolatok értelmezése során. Milyen hatások alapján alakulnak ki a gondolatok? Elemzési szempontok megtalálása és kialakítása. További kutatási probléma kidolgozása és megfogalmazása.

A megfelelő előkészületek után félig strukturált interjút készítettem az óvodásokkal. Ezt követően öt szempont alapján készítettem el egy kutatást, melyben a gyermekek halálképét vizsgáltam. Újabb kutatási szempontokat keresve a gyermekek halálról való gondolkodásnak sajátosságait tártam fel. A halálhoz kapcsolódó érzelmeket vizsgáltam és elemeztem. A halálhoz kötődő vélemények, az álmokról, túlvilágról és temetésről szóló idézeteken keresztül jutottam el oda, hogy a negatív érzelmek a félelem, fájdalom, undor változatai lehetnek. A pozitív érzelmek a Mennyrszágához és a túlvilághoz kapcsolódnak.

A gyermekek és felnőttek viszonyát vizsgálva megjelentek a családtagokhoz való ragaszkodás kifejezései, az idősebb generációról alkotott képük és a szülők biztonságnyújtó szerepe.

A halálkép alakulásában két hatása volt érzékelhető az általam vizsgált gyermekek esetében: a média és a felnőttek. A médián keresztül a nem természetes halállal találkoznak az óvodások és csekély a pozitív, reális információk közlése. A felnőttek révén különböző halállal való találkozási élményeik voltak. Ezen kívül a szülőktől, pedagógustól hallottak alapján alakították ki a halálképüket az óvodások. A halálhoz kapcsolódó rítusokról szóló gyermeki gondolatokat is vizsgáltam.

A kutatás befejező részeként összeállítást készítettem arról, hogy hogyan segíthetünk az óvodáskorú gyermekeknek a halállal kapcsolatos gondolatok alakulásában.

Témavezető: dr. Szabolcs Éva egyetemi docens

Fábián Katalin

tanító, 2008-ban végzett hallgató

Eötvös Lóránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar

A Budapest Fasori Evangélikus Gimnázium híres növendékei és a mögöttük álló, kiváló tanáraik

TDK dolgozatom címe: A Budapest Fasori Evangélikus Gimnázium híres növendékei és a mögöttük álló, kiváló tanáraik.

Dolgozatom célja bemutatni, s bebizonyítani azt, hogy az életünk során mennyire befolyásoló lehet egyes kiváló tanári attitűdök jelenléte. Személyiségünk helyes irányba való fejlesztése sok esetben nemcsak szüleink, hanem tanáraink keze nyomát is dicséri, hiszen értékrendszerünket jelentősen meghatározzák a tanáraink, oktatóink által képviselt értékek.

A tézis bizonyításaképp azt a gimnáziumot, diákjait és tanárait kutattam, ahol magam is tanultam. A Fasori Evangélikus Gimnáziumból számtalan olyan művész, tudós, kutató került ki, kikre méltán lehet büszke nemzetünk. Vajon nekik kik adtak példát? Kik indították el őket pályájukon? Kik motiválták, biztatták őket?

Dolgozatomban számba veszem a gimnázium diákjait, majd egy kicsit mindennek a háttérébe tekintve arról a kutatásról számolok be, melynek eredményeként megismerhettem azokat a fantasztikus tanári személyiségeket, akiknek köszönhetően váltak a tudósok tudóssá, s a művészek művészekké.

Dolgozatom célja egy kicsit megvilágítani a háttérét, s kihozni onnan azokat a kiváló tanári attitűdöt képviselő embereket, akik mintát, értékeket és példát nyújtottak azok számára, akik később nemzetünk nagyjaivá váltak.

Mindezek után strukturált interjúkat készítettem azokkal, akik az iskola mai munkáját, almamáter mivoltát leginkább alátámasztani, vagy bírálni tudják. Megkérdeztem diákokat, végzett növendékeket és tanulók szüleit is arról, hogy látják a gimnáziumot ma, mennyiben képviselik a ma ott oktató pedagógusok azt a színvonalas szellemiséget, melyet az egykoron ott tanító pedagógusok igen magas szintre tettek.

Dolgozatom az interjúk tanulságainak megfogalmazásával és saját értékítéletemet meghatározó pedagógusok felsorolásával, nekik szánt köszönetnyilvánítással zárul.

Témavezető: dr. Horváth Alice, főiskolai docens

Farkas Adrienn

III. évf., óvodapedagógia

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Időjárás-klimaváltozás feldolgozásának lehetősége az óvodában

A dolgozatomban a fő hangsúlyt Földünk éghajlatának változása, a globális felmelegedés kapja. A gondolat, hogy ezt a témát válasszam akkor tudatosult, amikor a WWF Klímaturnejába bővebb bepillantást nyerhettem. Felemelő volt látni azt a néhány lelkes önkéntest, akik minél több embert próbáltak felvilágosítani, hogy milyen nagy veszélyben van a jövőnk. Én úgy gondoltam, hogy akkor van ennek a legnagyobb fogantatja, ha már gyermekkorban megtörténik ez a felvilágosítás.

A hitelesség kedvéért 33 irodalmat és folyóiratot, valamint 12 internetcímet tanulmányoztam át a klímaváltozást és a gyerekeket érintő témakörben. A foglalkozásokat 26 nagycsoportos gyerekekkel (5-6 évesek) végeztem. Két nagy részre osztottam ezt a komplex témakört, egy ábrázolás és egy külső világ tevékeny megismerése foglalkozásra, így két napot töltöttünk el a gyerekekkel ennek a nemes témának a feldolgozására. Minden alkalom végén levontuk a konklúziót a gyerekekkel közösen.

Az ábrázolás foglalkozáson őszi fákat csináltunk, amiknek a levelei ecsetnyomokkal voltak elkészítve az üveglapokon. Eredménye: *a legjobb papír, ami az erdőben megmarad fának!* A külső világ tevékeny megismerése foglalkozáson diavetítettem a „Kezdedben az éghajlatváltozásról”; majd beszélgettünk az éghajlat és a természet viszonyáról, a szelektív hulladékgyűjtésről; ezt követően a Microcosmos című filmből 2 perccel lejátéztam (a scarabeus bogárról szolt, aki mindent megtenne utódai védelmezésének érdekében); ezután az időjárás hangjainak meghallgatása és felismerése következett. Majd ismerttettem az általam készített játékokat a gyerekeknek. Ezután sétáltunk az erdőben, megfigyeltük a leveleket, és labdajátékot játszottunk („Állat, növény, időjárás” kulcsszavakkal). Mindkét nap végén a hangulat lezárásaként elmeséltem a „Micsoda perzselő idő!” című mesét. Eredménye: *szókincsbővítés, ismeretanyag átadás, természetre való rácsodálkozás és a környezettudatosság csíráinak elhíntése.*

Én a tudatosságra nevelésben látom a jövőnket. Al Gore szavaival élve: „A választás a miénk. A felelősség a miénk. A jövő a miénk.”

Témavezető: Fűzné dr. Kószó Mária főiskolai docens

Ferkó Enikő*IV. évf., pedagógia-történelem**Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar***Arisztokraták neveltetése a XIX–XX. század fordulóján és a Horthy-korszakban**

Dolgozatomban arra törekedtem, hogy bemutassam a Nemeskéri Kiss Margit, Andrásy Katinka, Odescalchi Eugénie, Erba Odescalchi Sándor és Edelsheim Gyulai Ilona arisztokrata gyerekek életét gyermekkortól felnőtt korukig. Vizsgáltam a szülő-gyermek kapcsolatot, a nevelőnő-gyermek kapcsolatot, az iskolákat, valamint a hitoktatást és vallást. Forrásként az általuk írt memoárokat használtam fel.

Arra a következtetésre jutottam, hogy minden családra jellemző volt az, hogy a szülők maximálisan törekedtek arra, hogy gyermekeik a legjobb neveltetésben és oktatásban részesüljenek. A családok nagy jelentőséget tulajdonítottak annak, hogy gyermekeik minél több nyelven beszéljenek anyanyelvükön kívül. E célból fogadták fel a külföldi nevelőnőket. A gyerekek iskoláit igyekeztek úgy kiválasztani, hogy megfeleljenek nevelési céljaiknak. Széles látókörű emberekké váltak, akik otthon voltak úgy a filozófia, mint a művészet, a történelem, és a politika kérdéseiben is. Minden család arra tanította gyermekeit, hogy mindig az igazat mondja, még ha rosszat cselekedett, akkor is.

Azzal ellentétben, hogy az arisztokraták kezdtek kiszorulni a politikai életből, az ő szűk körükben igyekeztek fenntartani a hagyományokat és szokásokat. Habár, részesévé váltak a nyilvános iskolai oktatásnak, törekedtek arra, hogy a megfelelő külföldi nevelő is részt vegyen gyermekek oktatásában és nevelésében. Mindvégig megmaradt az a tekintély és előkelőség az életükben, amelyet már korábban kialakítottak. Törekedtek arra, hogy az általuk képviselt értékek és nevelési elvek gyermekeik révén tovább éljenek.

„Csak kötelességünk van: hogy méltóak legyünk a nevünk, címünk viselésére. Mindenben jó példát kell adnunk, mert maga az arisztokrata elnevezés jelenti: „kiváltságos” – tehát mindenki között a legbecsületesebbnek és legkiválóbbaknak kell lenniük.” – mondta ezt Odescalchi Eugénie édesanyja gyermekeinek.

Témavezető: dr. Rébay Magdolna Éva egyetemi tanársegéd

Firtkó Tamás

*V. évf., kulturális antropológia –történelem
Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar*

Tehetségigéreték felkutatása és fejlesztése B-A-Z. megye egy nagyközségében, Taktaharkányban

Egyre több helyről hallunk a tehetséggondozásról, és különféle ösztöndíj rendszerekről. Modern korunkban az egyik legértékesebb „áru”, a tudás, és annak megfelelő alkalmazása. A fejlettebb államok sokat fektetnek az oktatásba, gyerekeikbe, hogy az majd a későbbiekben kamatozzon. Nagyon nehéz azonban a tehetséges fiatalokat megtartani, és olyan lehetőségeket kínálni nekik, hogy saját hazájukat szolgálják, és „gazdagítsák”. Előadások, tehetséggondozással foglalkozó szakirodalmak olvasása alkalmával többször is hallottam/olvastam a Taktaharkányban folyó tehetséggondozó munkáról, ami felkeltette érdeklődésemet. Nem voltak konkrét elvárásaim, csak arra kerestem a választ, hogy mi ad ekkora erőt a Taktaharkányiaknak, egy tehetséggondozó program kidolgozásához és működtetéséhez? A dolgozatomban röviden bemutatom a tehetséggondozás magyarországi állomásait, és a különféle tehetségfelfogásokat, tehetségmodelleket. Ezek után a Taktaharkányi Program áll a dolgozat középpontjában. Az általam alkalmazott módszerek: szakirodalmak, konferenciákon elhangzott előadások anyagai, valamint két strukturált interjú. A két kérdőívet az iskola igazgatójával és a település polgármesterével készítettem (Az interjúk kérdéseit lásd. a mellékletben). Az általam feltett kérdés, hogy mi ad erőt a nagyközségnek ehhez a programhoz, részben kiderült. A településen tapasztalható összefogás, és a tantestület tenni akarása bármely település számára példaértékű lehet. A nagyközségben végzett munka ugyancsak elnyerte a szakma elismerését, mely szintén példa lehet más települések számára, ahol tervezik egy hasonló program megvalósítását.

Témavezető: Sarka Ferenc óraadó oktató

Galambos Attila

V. évf. filozófia

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A globalizáció okozta problémák iránti érzékenyítés fogalmának pedagógiai vizsgálata

Globalizálódó világunk olyan újszerű problémákat vet fel, melyek megoldása is újszerű hozzáállást igényel. A kulturális, gazdasági, technikai és társadalmi „nemzetköziesülés” és ennek hatásai véleményem szerint nem kerülték el a neveléssel és annak céljával kapcsolatos tudományos gondolkodást.

Dolgozatom témája egy olyan újszerű nevelési paradigma bemutatása, amit „*globális nevelésnek*” hívhatunk, és jelenleg civil szervezetek munkájában valósul meg. Célja a (elsősorban az állami oktatási rendszerben tanuló) fiatalok felkészítése a globalizációs folyamatok hatásaira, illetve figyelmük felkeltése, hogy ennek a folyamatnak az esetleges káros hatásai ellen ők is sokat tehetnek, azaz, hogy érzékennyé váljanak a világban megjelenő és feldolgozható problémák iránt.

A globális nevelést az a felismerés hívta életre, hogy a globalizáció olyan új és komoly konfliktusokat okoz, amelyek eddig ismeretlenek voltak (vagy legalábbis kevésbé nyilvánvalóak). Ha ezeket nem próbáljuk közösen feldolgozni és megoldani, valamint ebbe a megoldási folyamatba *mindenkit* bevonni, akkor ennek végzetes következményei lehetnek.

Dolgozatom elsődleges célja, hogy a globális nevelés oktatáspolitikai, nevelésfilozófiai és esetleges társadalmi hatásait vázoljam. Ennek teljesítéséhez elsősorban iskolákban végzett terepmunkák eredményeit használom fel. A globális nevelés egyik legfontosabb hazai feladata a társadalmi érzékenyítés, hogy felelős, cselekedeteik hatásával és az őket körülvevő világgal tisztában levő emberek a globalizáció okozta problémák megoldásában részt tudjanak venni. Munkámban megpróbálom bemutatni, hogy a civil szervezetek globális nevelés programja milyen pedagógiai módszereken és gyakorlatokon keresztül tudja ezt a fajta érzékenyítést véghez vinni.

Témavezető: dr. Kereszty Orsolya egyetemi tanársegéd

Garai Imre*IV. évf., pedagógia-történelem**Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar***A magyar középiskolai tanárképzés és az Eötvös Collegium
Az elbocsátottak körének alakulása**

Dolgozatom első felében arra vállalkozom, hogy ismertessem a dualizmus korának felsőoktatását különös tekintettel a tanárképzés ügyének alakulására, a második felében, pedig arra, hogy bemutassam az Eötvös Collegiumból elbocsátott hallgatók körét.

Tanulmányom első részében problémátörténeti megközelítésben mutatom be a ket-tős tanárképzési rendszer kialakulását érintve a 18. századi előzményeket, áttekintve a neoabszolutizmus korát, egészen a dualizmus válságperiódusáig, a 20. század elejéig. Röviden érintem a német és a francia tanárképzési modell „viaskodását”, majd az előbbi koncepció győzelmét, amelyet ironikus módon épp egy francia mintára alapított intézmény, az Eötvös Collegium teljesített ki.

A második részben ismertetésre kerülnek az 1895-ben alapított tanárképző internátus megalapításának körülményei, képzési és szelekciós rendszerének sajátosságai. Lassan kirajzolódnak a mindenkor „collegistákkal” szemben támasztott elvárások. Majd levéltári kutatások nyomán bemutatok egy eddig a szakirodalomban teljesen ismeretlen hallgatói csoportot: az elbocsátottak körét. Ismertetem, hogy ezek a hallgatók milyen okok miatt kényszerültek az intézet falainak elhagyására egyetemi képzési idejük lejárta előtt, megvizsgálom társadalmi, felekezeti hovatartozásukat, születési helyük és középiskoláik székhelyének földrajzi megoszlását.

Úgy tűnik, az intézmény hírnevét nem csupán a számos kiváló tudós-tanár, a magyar tudományos életben kiemelkedő teljesítményt nyújtó kutatók adták, hanem ehhez hozzájárult az erőteljes szelekció is. Hiszen a tanulmányikat sikeresen befejező hallgatók magas társadalmi elismertségéhez hozzájárulhatott a követelményeket teljesíteni nem képes hallgatók eltávolítása. Így megállapítható, hogy a Collegium aligha válhatott volna a 19. és 20. századi magyar oktatáspolitikai kiemelkedő alkotásává, ha újszerű képzési rendszere mellett tagjaival szemben nem támaszt magas elvárásokat.

Témavezető: dr. Németh András egyetemi tanár

Guncz Szilvia

II. évf., andragógia szak

Pécsi Tudományegyetem, Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

A felnőttkor határán álló autizmussal élő fiatalok felnőtttségre és munkára oktatása

Dolgozatomban a felnőttkor határán álló autizmussal élő fiatalok felnőtttségre és munkára oktatásával foglalkozom. Témám elsősorban egyéni érdeklődésből származik, másrészt pedig andragógia szakos hallgatóként úgy vélem, hogy az autizmussal élő felnőttek köre rövid időn belül az andragógia egy önálló célcsoportját fogja képezni, hiszen a korábbi elgondolásokkal ellentétben ma már bizonyított tény, hogy képességeik kibontakoztatásában jelentős mértékben lehet segíteni.

Célom, hogy bebizonyítsam, az autizmussal élők oktathatók és fejleszthetők speciális módszerek és eszközök segítségével, melyeket dolgozatomban részletesen bemutatok. Mindezzel szeretném elérni, hogy az emberek elgondolkodjanak azon, nagy befektetés lenne az autizmussal élők oktatása, hiszen számuk évről évre növekszik, és mára már nyilvánvalóvá vált, hogy nem folytathatunk „struccpolitikát”, hiszen egyrészt a pszichiátriai zárt osztályok nem tudnak befogadni ennyi embert, másrészt pedig bizonyított tény, hogy egy részük a folyamatos oktatás hatására képessé válhat arra, hogy gond nélkül beilleszkedjen munkakörnyezetébe. Ezért szükség lenne arra, hogy Magyarországon egyre több, oktatással foglalkozó intézmény, és őket foglalkoztató munkahely jöjjön létre.

Munkámat részben szakirodalmak feldolgozása alapján, részben pedig a Gyöngyösön található Autista Segítő Központban (ASK) végzett megfigyeléseim alapján végeztem. Innen több hasznos dokumentumot is rendelkezésemre bocsátottak egyrészt az intézmény működését illetően, másrészt a Gyöngyös közelében található karácsondi Boróka Majorságról, ahol autizmussal élő felnőttek oktatásával foglalkoznak.

Megfigyeléseim eredményeit tekintve el kell mondanom, hogy ma már hazánkban is kezdik felismerni az autizmussal élők oktatásának szükségességét, és sorban nyílnak az ezzel foglalkozó intézmények. Beilleszkedésük és tudásuk fejlesztésében nagy hatékonysággal működik a tevékenységszervezés, a kognitív- és viselkedésterápia, a képcserés kommunikációs rendszer és a babzsákos foglalkozás. Az autizmussal élő felnőttek foglalkoztatása azonban még ma sem megoldott kielégítően, kevés munkahely van, ami tudja őket foglalkoztatni speciális szükségleteik miatt. A Karácsondon található Boróka Majorság ezeket az igényeket igyekszik kielégíteni mindamelllett, hogy folyamatos elfoglaltságot biztosít számukra. Ez hasznos az autizmussal élőknek is, és az állam számára is, hiszen ez által ezek az emberek termelőkként vehetnek részt a munkaerőpiacon.

Témavezető: Cserné dr. Adermann Gizella egyetemi docens

Hódos Bianka

III. évf., andragógia szak

Eötvös József Főiskola Pedagógiai Fakultás

Iskolarendszerű felnőttképzési programszervezés a dél-alföldi régióban

Dolgozatom témája az iskolarendszerű felnőttképzés oktatási programjainak elemzése, amelyet projektmódszerrel elemeztem, valamint ezek metodikai-didaktikai meghatározottságának vizsgálata. Bemutattam a felnőttképzés rendszereit a programtervezés nézőpontjából, egyaránt vizsgálva a minőséget és struktúráját.

A dolgozatban vizsgáltakhoz hozzá tartozik a jelenlegi kutatások elemzése, és ezzel együtt a kutatóhelyek mennyiségének és támogatottságának vizsgálata, lehetőségei, mind az EU-s, mind a hazai támogatottságot és forráslehetőségeket vizsgálva. Megvizsgáltam az egyetemek céljait, feladatait, hogy ezek mennyire felelnek meg a munkaerőpiaci célok kielégítésében.

Kérdésfelvetésként a következőket állítottam: a Bologna-folyamat az intézménystruktúrában megvalósult, de tartalmilag nem; az amerikai és a japán modell sokkal hatékonyabban működik a poroszhoz képest mind az oktatás-szervezés szempontjából, mind minden egyéb tekintetében; valamint, hogy a hazai felnőttoktatási modell életképessége attól függ, hogy az iskolarendszer képes-e társadalmi szerkezetté válni.

Kutatási módszerként tanulmányoztam a megtalálható adatokat, elemeztem és összehasonlítottam a tapasztalatokat. A felsőoktatási intézményrendszer SWOT-PEST analízisét is elkészítettem. Eredményem és a levonható konzekvencia a következőképpen alakult: a jelenlegi finanszírozási rendszer alapvetően nem felel meg az elvárásoknak. Nem amiatt, mert kevés a képzésre fordítható támogatás, hanem azért, mert alapvetően tiszta finanszírozású rendszer működik, amely egyes képzéseket teljes mértékben támogat, más képzéseket csak részben, és vannak, amelyeket egyáltalán nem. Az igények azt jelzik, hogy a vegyes finanszírozású rendszerre nemcsak igény van, de hajlandóság, fizetőképes kereslet is. A jelenlegi rendszer egyenlőtlenül osztja el a támogatásokat.

Kutatásomat jól lehetne hasznosítani a szakképzés, valamint a Bologna-folyamatra való teljes átállás következtében.

Témavezető: Sári Szilvia főiskolai tanársegéd

Horváth Márk

*IV. évf., villamosmérnök mérnöktanár
Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar*

Oktatói és hallgatói vélemények egy Bologna-konform vizsgaformáról

A magyar felsőoktatás a Bologna-folyamat kapcsán átalakulóban van. A reform egyik legmeghatározóbb eleme a képzés teljes átszervezése. A képzés kimenetét a munkaerőpiac kívánalmainak megfelelő kompetenciák adják. A lexikális ismeretekről a készségekre, képességekre, motivációkra, attitűdökre kerül a hangsúly. Megfogalmazódik a módszertani kultúra gyökeres megváltoztatásának igénye és szükségessége is..

A ma széleskörűen alkalmazott szóbeli és írásbeli vizsgamódszer megítélésem szerint nem követeli meg a tudásforrások önálló használatát, sok esetben nem kér önálló alkotó munkát, hiányzik a tudás alkalmazása, az ítéletalkotás és döntéshozatal, nem mér kommunikációs kompetenciákat, nem minden esetben tükrözi az ismeretek megértését. Felvetődik a kérdés: milyenek legyenek azok az oktatási és vizsgáztatási formák, és milyen legyen ezek között a viszony, hogy a kívánt kompetenciák fejlesztése és validációja sikeres legyen.

A TDK TDK-dolgozatomban bemutatok egy Dánia több egyetemén alkalmazott szóbeli vizsgaformát, a szinopszis vizsgát. Megvizsgálom a hazai fogadtatását, adaptálhatóságának kereteit. Ennek gerincét a PTE PMMK oktatóival és különböző szakos hallgatóival készített interjúk adják. Bemutatom, hogy e mesterképzésben alkalmazandó vizsgaforma miben jelentene többet a hagyományos szóbeli vizsgánál, és mely elemei miatt tekintető Bologna-konformnak. Az oktatók és a hallgatók megnyilatkozásai alapján következtetek arra, hogy nyitott-e a felsőoktatás új módszerek befogadására és alkalmazására.

Témavezető: dr. Varga Lajos főiskolai tanár

Kati Mónika

*V. évf., környezetmérnök-mérnökstanár
Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar*

Kompetenciák, sztenderdek, indikátorok a multikulturális nevelésben

Dolgozatom témája nagyon aktuális. A 21. század társadalma a multikulturális társadalmak időszeke. Megfigyelhető a különböző kultúrák, nyelvek, szokások, vallások, tradíciók egymás mellett élése. Fontos kérdésnek tekinthető, hogy a pedagógusjelöltek ismerjék és alkalmazkodjanak ehhez a társadalmi sokszínűséghez, illetve mutassanak érzékenységet az eltérő rasszok, társadalmi csoportok iránt. Ennek érdekében a pedagógusnak olyan kompetenciákkal, készségekkel, képességekkel kell rendelkeznie, amelyek alkalmazása egyenlő nevelési-oktatási lehetőségeket biztosít a különböző társadalmi háttérrel rendelkező diákok számára.

A dolgozat bemutatja egy meghatározott kompetencia („pedagógus figyelembe veszi a diákok közötti különbözőségeket”) sztenderdjeit és indikátorait, amelyek alkalmas kritériumoknak tekinthetők a kezdő tanárok, illetve a jelöltek felkészültségének megítélésére a jelzett kompetencia területén.

Témavezető: dr. Varga Lajos főiskolai tanár

Katona Ildikó*III. évf. andragógia**Eötvös József Főiskola Pedagógiai Fakultás***„Andragógiai professziogram”**

Dolgozatom témája egy andragógiai professziogram készítése. Azért választottam kutatási témámnak, hogy készítsek egy andragógiai professziogramot, hogy legalább jelenlegi pedagógiai tudomány szintjére emeljem az andragógiát is. Kutatásaim tartalmát tekintve a dolgozat tartalmazza a Magyarországi és Európai Unió kutatók eredményeit, valamint az andragógiai tudományban fellelhető normatív és stratégiai tudást, és az „felnőttpedagógia” elfoglalt helyét a tudományfejlődési szakaszokban. Mindehhez elengedhetetlen volt neveléstudományi paradigmák viszonyrendszerének tanulmányozása, valamint az andragógia elhelyezése a bölcsészettudományi, társadalomtudományi és multidiszciplináris tudományok rendszerében.

A kutatásom legfőbb célja az, hogy bemutassam, hogy az andragógia multidiszciplináris tudomány jellege miatt nem elfogadott tudományterület, valamint, hogy szemléltessem, hogy a felnőttoktatásban dolgozó oktatók nem a megfelelő andragógiai módszerrel oktatják a felnőtt társadalmat, mert nem tartják kellő fontosságúnak az ehhez szükséges kompetenciák elsajátítását. Dolgozatomban a legnagyobb hangsúlyt a gyakorlati úton történő tanulás fontosságára helyeztem, valamint arra, hogy a munkaerőpiacon való érvényesülés csak akkor valósulhat meg, ha a kulcskompetenciákat elsajátítja minden egyén, és azt gyakorlatba is tudja ültetni. Napjainkban a papírforma már nem elegendő a munka világában való helyt álláshoz. Minden egyénnek gyakorlatorientáltnak kell lennie.

Az egyik legfontosabb tényezőként emeltem ki azt, hogy egy andragógusnak milyen kompetenciákkal kell rendelkezni, ahhoz, hogy jó felnőttoktatóvá váljon. Ezek közül kiemelkedő az empátia, valamint a probléma- és konfliktus megoldó képesség. Ha ezekkel a képességekkel nem rendelkezik egy felnőttoktató, akkor nem képes hatékonyan oktatni a felnőtt társadalmat. Ahhoz ez megvalósulhasson, arra van szükség, hogy a felnőttoktatásban részt vevő oktatók felismerjék az ismeretek, képességek, kompetenciák elsajátításának szükségességét, fontosságát. Az oktatási rendszernek ki kellene alakítania az andragógia számára egy egységes szaknyelvet, melyet, mind Európában, mind Magyarországon alkalmazni tudna a felnőttképzés.

Ez lehetne az első lépés az andragógia számára, hogy a neveléstudományok teljes értékű részévé váljon.

Témavezető: Sári Szilvia, főiskolai tanársegéd

Király Virgínia

IV. évf., környezetmérnök- mérnökstanár

Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar

Tankönyvelemzés a környezeti nevelés szemszögéből

A TDK dolgozat témája a környezeti nevelés a gimnáziumi tankönyvekben. Mivel nagyon sok helyen megjelenhet ez a téma, csak a 10. osztályos fizika tankönyveket vizsgálom. A környezeti nevelés lényege, hogy a gyerekekben tudatosítsuk, hogy felelősséggel tartoznak a környezetért, védeni kell azt. A cél az lenne, hogy a tankönyvekben megjelenjenek a környezeti problémák és a tanulók alkalmassá váljanak azok felismerésére és esetlegesen megoldásukra.

E témában eddig nem igazán voltak kutatások, ezért jó a dolgozat témája.

A dolgozat célja, hogy kimutassa, a választott tankönyv természettudományos tananyaga tartalmaz-e ismereteket, a környezettudatos magatartásformák elsajátításával kapcsolatban. A tankönyvelemzés során a tankönyv szókincsét, illusztrációit, kérdéseit, feladatait vizsgálja, továbbá azt, hogy mennyire rendszerezettek az ismeretek, megfelelő mennyiségű és tudásszintnek megfelelő folyamatokat, jelenségeket, problémákat mennyire vetnek fel és hogyan segítik azok megértését.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy tartalmaz ugyan a környezeti nevelésre alkalmas részeket a tankönyv, de sokkal több helyen lehetne beépíteni. Ezáltal a gyerekek is tapasztaltabbak lennének a témában.

Témavezető: Gocsál Ákos egyetemi adjunktus

Kocsis Dóra*IV. évf., esztétika – filozófia**Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar***Elmélet és gyakorlat az esztétikai nevelésben**

Céлом egy részt annak a folyamatnak a bemutatása, melynek eredményeképpen ma esztétikai nevelésről beszélhetünk, másrészt egy olyan reformpedagógiai irányzat esztétikai nevelés szempontjából való vizsgálata, amely nagy hangsúlyt fektet az esztétikai, művészeti nevelésre.

E folyamat bemutatásához elengedhetetlennek tartom az ide kapcsolódó filozófiai előzmények felvázolását, ami Rousseau-tól, Nietzsche-én, Julius Langbehn-en, Ellen Key-en, Alfred Lichtwark-on, Carl Götz-én át ível, és vezet el a reformpedagógia kialakulásához és mai formájának megjelenéséhez. Ennek az ívnek felel meg és hozzá szervesen kapcsolódik a filozófiai előzmények hatása a német művészetpedagógia kialakulására, majd ezek együttes hatása a reformpedagógiák megjelenésére. A dolgozatban vizsgálom a reformpedagógia hagyományos neveléssel szemben megfogalmazott kritikáját és ennek hatását az esztétikai nevelés elméletének megjelenésére. Ezek után sor kerül az esztétikai nevelés gyakorlati alkalmazhatóságának lehetőségeire. Ennek bemutatásához a Waldorf pedagógiát választottam. Itt hangsúlyt fektetek az esztétikai nevelés egyes tantárgyakban való a felhasználhatóságára, és a várható eredményekre, valamint e nevelés globális alkalmazhatóságára, a tananyag egészére való kiterjeszhetőségére.

Az esztétikai nevelés fontosságát, szükségességét és aktualitását két síkon vizsgálom és bizonyítom. Az egyik síkon, napjaink oktatási rendszerekkel szemben állított új, a gazdasági és társadalmi változások által meghatározott kihívásaival igazolom. Ezek elvárása az oktatási rendszerből kilépőkkel szemben, már nem csak a tudományokban való eligazodás képessége, hanem a konstruktív életvezetésre való képesség. Ide kapcsolódik a tömegkultúrában eluralkodott igénytelenséggel szembeni kritikai gondolkodás kialakítása is, hiszen az esztétikai nevelésben olyan szükséglet csoportról van szó, ami az egyén életvezetését messzemenően meghatározza és kihat egész életére.

Ezek után kifejtem az esztétikai nevelés hatékonyságát meghatározó tényezőket és a nevelés eredményességének feltételit, valamint az általa elérendő célt. Ebben kifejeződik a pedagógus és az iskola, döntő, modellkövetítő szerepe is.

A másik vizsgálati sík segítségével beláthatjuk, hogy az esztétikai nevelésnek nagyon fontos szerepe van a tanulás kényszerjellegének elkerülésében, és így hatással van az értelmi nevelés sikerességére is.

E két vizsgálati sík világítja meg a kutatás hasznosságát is, amennyiben ráirányítja a figyelmet az esztétikai nevelés fontosságára és az általa elérhető eredményekre, melyek közül talán legfontosabb a tanulási folyamat eredményessége és segítése.

Témavezető: dr. Kormos József egyetemi adjunktus

Kokas Mónika

IV. évf., mérnöktanár

Széchenyi István Egyetem Műszaki Tudományi Kar

Nagy László pedagógiai öröksége

A tudományos diákköri dolgozat célja, hogy felkeltse az érdeklődést Nagy Lászlónak, a lélektan és a pedagógia nemzetközileg is elismert művelőjének munkássága iránt. Ismertetni pedagógiai tevékenységének legfontosabb állomásait, és tapasztalatokat levonni belőle.

A dolgozat bemutatja a tanítóképzésben vállalt szerepét, valamint a sokirányú közéleti és szervező tevékenységét. Részletesen ismerteti gyermeklélektani felfogását, elsősorban az érdeklődés szerepének jelentőségét.

Áttekinti oktatásméleti felfogásának legfontosabb jellemzőit. Kiemeli Nagy László közoktatási reformelképzeléseit, a demokratikus iskolarendszer eszményéről vallott nézeteit, amely szerint a közoktatási rendszer alapja az egységes és általános népiskola.

A dolgozat felvázolja Nagy Lászlónak a tehetséggondozással és a pályaválasztással kapcsolatos pedagógiai munkásságát is. Ismerteti a pályaválasztásra való előkészítés iskolai feladatairól, és a tanácsadás lélektani vizsgálatainak sajátosságairól vallott felfogását.

A pályamunka összegzi Nagy László pedagógiai örökségének legfontosabb vonásait. Kiemeli, hogy mennyire fontos a múlt értékeinek számontartása, ápolása, és haladó hagyományainak felhasználása a mai nevelési-oktatási gondjaink megoldásában.

Témavezető: dr. Vásárhelyi Zsuzsanna főiskolai docens

Kozmor Barbara Ivett

történelem-művelődésszervező, 2008-ban végzett hallgató
Nyugat-magyarországi Egyetem Bölcsészettudományi Kar

„Auschwitz ne történhessen meg még egyszer!” Mit, miért és hogyan kell tanítani a holokausztról az általános iskolákban?

Dolgozatomban a XX. századi történelem, sőt talán az egész egyetemes és magyar történelem legnagyobb tragédiájával, a holokauszttal foglalkoztam.

Céлом, hogy a Soá oktatásával kapcsolatos kérdésekre választ adjak. Milyen kérdésekre gondolok? Miért kell tanítani már az általános iskolásoknak is a holokausztot? Mit kell nekik tanítani? Hogyan, milyen módszerekkel kell ezt a témát megismertetni a gyerekekkel? Milyen kezdeményezések történtek a holokauszttanításában?

Napjaink egyik leginkább kutatott területe a Soá, és annak tanítása. Külön intézmények jöttek létre azért, hogy az emlékeket őrizzék, a felhalmozott tudást továbbadják. A hatalmas anyagra való tekintettel nem tudtam mindenről szót ejteni, így a számomra legérdekesebb és talán legfontosabb kérdésekkel foglalkoztam csupán.

Miért döntöttem e témakör feldolgozása mellett? Középiskolás koromban a Holokauszt Emléknapon a tanárnőnk egy rendhagyó programot szervezett számunkra, amikor is végigjártuk az egykori szombathelyi gettó területét, s meghallgattuk egy túlélő előadását. Én akkor hallottam először a holokausztról. Számomra és azt gondolom mindenki számára egy olyan „élményt” adott ez a találkozás, ami nemcsak, hogy felejthetetlen, hanem a téma iránti érdeklődés alapjait fektette le.

Ezt követően próbáltam minél többet megtudni a Soáról. Azt gondolom, hogy a holokauszt a történelemnek egy olyan lényeges szakasza, melyet mindenképpen tanítani kell már általános iskolában. Dolgozatom egyfajta ötletbörze. Ötleteket adok a diákoknak, a tanároknak arra, hogy hogyan tudnának minél megfelelőbb módon megemlékezni a Soáról a tanórákon, s a tanórákon kívül.

Az írásbeli munka mellé készítettem egy dokumentumfilmet is, mely még inkább alátámasztja feltevésem, miszerint ahány ember, ahány tanár, annyiféle módon lehet beszélni a holokausztról.

Bízom abban, hogy munkámmal segíteni tudok néhány iskolának abban, hogy milyen módszerekkel adja tovább a diákoknak, a vészkorszak történetét. S remélem, aki elolvassa dolgozatomat, meggyőződik arról, hogy igenis fontos a holokausztról tanítani, beszélni.

Témavezető: Szántó Imréné dr. Balázs Edit főiskolai docens

Lakcsik Attila

X. évf., filozófia

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A posztmodern állapot kezelésének hermeneutikai lehetősége az Európai Unió multikulturális környezetében

A hermeneutika nevelésméleti koncepciójának fejlődésére szeretném ráirányítani a figyelmet.

Nem egy szerzővel foglalkozok, inkább történetileg ölelem fel a tárgyhoz tartozó kérdéseket. Dolgozatomat három főrésze osztottam.

Először a hermeneutika kialakulásának kérdéskörével foglalkozok, az elméleti munkát elvégző személyek mellett kitérek a pedagógia tudományában lezajlott kortörténeti eseményekre is; azokat emelem ki, amelyek a hermeneutika pedagógiai fogadtatását elősegítették. Majd a német hermeneutikai pedagógia megalkotóinak műveit tárgyalom. A dolgozat során, gazdagsága miatt, mindvégig a német hermeneutikai hagyomány tárházára hivatkozok. Az első főrészben végül még megemlítem a tárgyhoz tartozó magyarországi recepciót, valamint a hermeneutika pedagógiában fellelhető, már alkalmazott módszereit és alkalmazási területeinek gazdag tárházából a gyógypedagógiát.

A második főrész témája a pedagógiára leginkább hatni tudó két környezeti alaphelyzet, amelyekre a hermeneutikának adekvát válaszkísérletei van. Úgy gondolom a hermeneutika kínálta válaszok alkalmasak a környezeti kihívások kezelésére. Itt először a kortörténeti hangulatot elemzem, a posztmodern állapot ugyancsak meghatározó szerepét és törekvéseit. Majd a harmadik főrészben az Európai Unióval kapcsolatban fennálló körülményeket tárgyalom. Röviden feltárom a nevelési elvek kialakításában szerepet játszó makró környezetet, amittől nem tekinthetünk el, ha oktatásról és iskoláról van szó. Végül mind két helyütt a lehetséges megoldási lehetőségek közül a hermeneutika válaszkísérleteiről írok és javaslok, mely szellemi áramlat feltételezésem szerint leginkább meg tud felelni a közeljövő Uniós kihívásainak.

Számomra úgy tűnt, hogy az Uniós törekvésekkel párhuzamban kialakuló pedagógia, nevelésméleti koncepció, ha szabad így fogalmaznom, nem érett még meg a posztmodern elvek alkalmazására. Az európai nemzeti és etnikai sokszínűség mentén folyton keletkező identitástudatok számára a posztmodern elvek lemondásnak tűnnek a hagyományok fennálló és alakító hatásaival szemben, amiket a nemzetek nem szívesen vetnének el egyik napról a másikra. Talán az európaiság megélése, már történetivé válása, megváltoztatja a jelenlegi helyzetet, melyben a multikulturalitás meghatározó erővel lép fel a posztmodern igényeivel szemben. Megoldásként azért is választottam a hermeneutikát, mert a benne rejtő lehetőségek sokat ötvöznek a posztmodern áramlatból, de integrálja magába a hagyományokra épülő kultúrák „igazságainak” sokszínűségét is.

Témavezető: Bohár András egyetemi adjunktus

Lakos Renáta*I. évf., neveléstudomány, MA**Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar***„Jó tapasztalatok” az élményalapú tanulás és az élethosszig tartó tanulás összefüggéséről**

„A tanulás kulcs a XXI. századhoz.” – a hamburgi felnőttoktatási világkonferencia szlogenjének megfelelnek a magyar közoktatás új törekvései, köztük a kompetenciafejlesztés igénye, mint az egész életen át tartó tanulásra való felkészítésnek egyik követelménye és módszere.

2008-ban megvédett művelődésszervező szakos szakdolgozatomban a Lépésről lépésre Iskolai Program és a Rogers Személyközpontú Program elemzését végeztem el. TDK tanulmányomban e munkát folytattam. Célom volt vizsgálni, hogy milyen felnőtteknek szóló iskolarendszerű gimnáziumi felnőttképzés valósul meg a Mérei Ferenc Általános Iskola, Szakiskola és Felnőttképzési Gimnáziumban. Beépül-e az egész iskola felnőttoktatási kultúrájába a lépésről lépésre történő fejlesztési törekvés, áttemelhető-e a közoktatási program a jó gyakorlatai a felnőttképzési tagozat pedagógiai programjába? Kutatási módszerem a dokumentumelemzés, a megfigyelés és az interjúkészítés volt. A kutatás célcsoportjaként a XI. kerületben, a vizsgált három iskola pedagógusait, valamint az általános iskolás és felnőtt tanulók körét határoztam meg.

Kutatásom alapján megállapítható, hogy az általános iskola 6. osztályáig kidolgozott Lépésről lépésre Iskolai Program felnőttek körében történő megvalósítása még optimális körülmények között is nehezen, csak kutatási szinten megvalósítható feladat. Ezt igazolja az a tény is, hogy ezt a programot EU pályázatok keretében pilot jelleggel sikerrel alkalmazták az elmúlt évek során hátrányos helyzetű, főképp roma tanulók felzárkóztatását célzó projektekben.

A fővárosi közoktatás átalakulása során a Mérei Ferenc Általános Iskola, Szakiskola és Felnőttképzési Gimnázium felnőttképzési tagozata 2008. szeptember 1-jétől megszűnt. A felnőttek tanulók érettségire való felkészítésének feladatát a Petőfi Sándor Általános Iskola, Gimnázium és Szakközépiskolába vette át. Az áthelyezett felnőttképzési tagozat most átalakuló pedagógiai programjában bár megjelenik a kompetenciaalapúságra való törekvés a hátrányos helyzet kezelésének módszereként, azonban ennek gyakorlata nem volt értékelhető.

További– neveléstudomány MA szakos – kutatásomban – a projektoktatás lehetőségének vizsgálatát a XI. kerület egészére kiterjesztve kívánom folytatni.

Témavezető: Kraiciné dr. Szokoly Mária főiskolai docens

Lévai Anna

*III. évf., andragógia szak
Zsigmond Király Főiskola*

A pályakövetés szerepe a piacképes képzésben

A Zsigmond Király Főiskolán 2006 szeptembere és 2007 novembere között lezajlott nagyszabású kutatás részeredményeinek bemutatását és ezek lehetséges okainak feltárását tűztem ki célul. Dolgozatom az iskolák sajátosságaira, a hallgatók általi megítélésére, a diploma értékére illetve az intézményben szerzett kapcsolatok későbbi felhasználhatóságára terjedt ki.

Munkámat négy fő kérdés alapján építettem fel:

Miért választotta a felsőoktatást, miért ezt az intézményt és ezen belül miért ezt a szakot választotta, milyen tervei vannak a jövőre nézve?

A kutatás kérdőíves adatfelvétellel történt, amelyeket személyes interjúk során készítettünk el, s mint egy kétezer végzett hallgatóra terjedt ki. Megvizsgáltuk az Eötvös Lóránd Tudomány Egyetem jogi karán (ELTE ÁJK), a Budapesti Műszaki Főiskolán, az Apor Vilmos Katolikus Főiskolán és a Wesley János Lelkészképző Főiskolán 2001 és 2006 között diplomát szeretteket.

Munkánk eredményei elsősorban a Zsigmond Király Főiskolán életre hívott Karrier Centrum munkáját hivatottak segíteni. A vizsgálat számára az intézményi keretet a Társadalomtudományi Kutatóközpont (a ZSKF TTK) alkotta.

A vizsgált felsőoktatási intézmények is sokat profitálhattak az általunk összegyűjtött adatokból: számos területen sikerült megismerni a hallgatók véleményét, így képesek lehetnek javítani esetleges hibáikon, fejleszteni szolgáltatásaikat.

**Témavezető: Kabai Imre főiskolai tanár;
Sulyok Tamás főiskolai adjunktus**

Martis Zsombor

*V. évf., magyar nyelv- és irodalom -történelem
Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar*

Egy skandináv út – Dánia oktatási rendszere

A dolgozat kísérletet tesz Dánia oktatási rendszerének komplex bemutatására. Hogyan működnek a különböző oktatási intézmények, miként szervezik ezeket a legkisebb skandináv államban? A formális iskolarendszeren túl a non-formális iskolatípusok is megismerhetők a dolgozathoz, valamint a felnőtt- és a tanfolyami oktatás szintén bemutatásra kerülnek.

Több – az oktatás szervezésében és működésében – lényeges intézet (Nemzetközi Oktatási Információs Központ, Dán Értékelési Intézet), az óvodák, a köz- és felsőoktatás, a tanfolyami és a felnőttoktatás ismertetése a fő célja a tanulmánynak. Az általános leíráson túl, a non-formális iskolatípusok és azon belül egy népfőiskola (Odderi Népfőiskola) részletes leírását is elvégzi a dolgozat.

Kiemelendő, hogy a dán oktatásról, annak felépítéséről az elmúlt években nem született átfogó magyar nyelvű tanulmány. Ez az írás azért született, hogy közelebb hozza a dán szemléletmódot az oktatás szervezésében, (még ha olykor bonyolultnak is tűnik ez a rendszer) ami hozzájárult Dánia gazdasági felemelkedéséhez, és mint ilyen talán követhető példát mutat az Európai Unió más tagállamainak ugyanúgy, mint hazánknak.

Témavezető: dr. Karlovitz János Tibor egyetemi docens

Molnár Beáta

*III. évf., andragógia
Zsigmond Király Főiskola*

A felsőoktatási intézmények elektronikus hátterének vizsgálata

A dolgozatom 3 részből áll. Először a felsőoktatási intézmények elektronikus felületeinek rövid áttekintését teszem meg. Itt a weblapok vizsgálata alapján röviden összefoglalom, hogy az egyes intézmények milyen elektronikus eszközöket, felületeket használnak a kommunikáció támogatására és a tartalom közvetítésére. Ezen kívül bemutatom azon oktatási internetes portálokat, amelyeket a hallgatók a leggyakrabban megjelöltek, tanulmányaik kiegészítéséhez.

A vizsgálat második, kérdőíves részét 17 felsőoktatási intézmény együttesen 852 andragógia szakos hallgatója válaszain keresztül vizsgáltam a hallgatók néhány elektronikus tanulási szokását. Megkérdeztem véleményüket az általuk használt keretrendszerrel, a tanulással kapcsolatos web használati szokásaikról. A kérdőív vizsgálta a tananyaghoz kapcsolt tanulássegítő eszközöket, azok használati módját, milyen külső rendszerek, tartalmak jelennek meg a tanulás segítése, a tartalmak használata céljából. A vizsgálat rápillantást ad az iskolák által biztosított lehetőségekre és összehasonlítás lehetőséget ad a hallgatók e-tanulási igényeibe.

Végezetül pedig bemutatok egy olyan általam szerkesztett közösségi portált mely segítséget nyújthat az andragógia szakos hallgatóknak, tanároknak, és mindazoknak, akik érdekeltek az andragógia témakörében.

A vizsgálat célja, hogy a felderített információk alapján megfelelő alapot adjon a közösségi tanulás és a közösségi tudás formális képzési rendszerekhez történő igazításához, alkalmazásához. Hosszú távú cél, hogy az induló weboldal egy megfelelő szakmai közösséget alakítson ki, amely a nem formális, de szakmai párbeszédnek és kapcsolatokat segítését szolgálja.

Témavezető: Sulyok Tamás főiskolai adjunktus

Molnár Ildikó

VII-IV. évf., kommunikáció-romológia
Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A mátraszőlősi iskolabezárás története

Az oktatás a közjavak közé tartozik, így az állam az a szervezet, mely annak anyagi finanszírozásáról gondoskodik, az eredményességéből fakadó szellemi tőkéből profitál, s felelős a társadalom hátrányos helyzetű, szociokulturális hátránnyal küzdő, szocializációs hátrányokkal iskolába érkező gyermekek esélyének megteremtéséért.

A törekvést végrehajtó intézkedések az elmúlt években a probléma komplexitása miatt annak egy-egy elemét hangsúlyozták. Így lokális megvalósulásuk a kívánt eredményekhez képest gyakran ellentétes folyamatokat indít el.

Mátraszőlős története a falusi iskolák finanszírozási problematikájából kiindulva, a helyi közösség narratíváinak és a történet hivatalos dokumentumainak elemzése nyomán a tévesen dekódolt oktatási irányelvekre, azaz az oktatáspolitikai reform megrekedésére kívánja felhívni a figyelmet.

A falvak közepretegét jelentő, helyben évtizedek óta tanító pedagógusokra a vizsgált esetben egyenként csupán nyolc gyermek jutott. A gyermekekre vetített magas pedagóguslétszám pedig a bérek stagnálását jelenti. Így a pálya nem vonzó a fiatalok számára, s a hajdan hivatásként választott pályát ma gyakran alacsony képzettséggel, vagy képzettség nélkül töltik be.

Mindez az iskola színvonalát, azaz a tanulók teljesítményét is befolyásolja. Nem szükséges ma már *gazdagnak* lenni ahhoz, hogy az ember mindent megtegyen gyermeke minőségéért, hisz az oktatás a közbeszédben is a felemelkedés zálogaként szerepel. Tehát gyakran az intézmények közötti szelekció van jelen.

A kistéleplési iskolák a különféle címen igényelhető többlettámogatásokat gyakorta irreális mértékben veszik igénybe, ebben látják fennmaradásuk esélyét. A lokális szinten még különféle hátrányok és hiányosságok miatt igényelt állami normatíván felüli támogatások („felzárkóztató” elnevezés az alapító okiratban) az iskola megmaradásának záloga helyett homogén iskolát eredményeznek.

Témavezető: dr. Forray R. Katalin egyetemi tanár

Munkácsi Edit

IV. évf., pedagógia-történelem

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar

A magyaros arisztokrata-nevelés (1848–1867)

Kutatásom célja, hogy alapvetően három forrásra építve ábrázoljam az arisztokrata-nevelést három családra kiterjedően. Az Andrássy, az Apponyi és a Zichy család nevelési szokásainak, elveinek bemutatására vállalkoztam. Azért esett erre a témára a választásom, mert az arisztokrata neveléssel a Németh András – Mészáros István – Pukánszky Béla Neveléstörténet című könyve sem foglalkozik. Nem egy kutatott téma, így szívesen mélyedtem el benne.

Virág Irén Az arisztokrácia neveltetése Magyarországon című doktori értekezésének kutatásait kívánom folytatni, amely 1790–1848 közötti korszakot öleli át. A folytatásként tehát munkámban az 1848 és 1867 közötti korszakkal foglalkozom részletesebben. Arra próbálok rávilágítani, hogy milyen változások fedezhetők fel az előző korszakhoz képest.

A dolgozatom címében szerepel a „magyaros” kifejezés, hiszen a három arisztokrata család abból a szempontból különleges, hogy a kor hagyományos elitjével ellentétben a nemzeti identitás felvállalása jellemző rájuk. Főképpen az édesapák hatásának köszönhető mindez. A családokban összefonódott a magyar nemzeti érzés, a magyar nyelv és a hazával szembeni felelősségvállalás.

Írásom 6 nagyobb tematikai egységre különíthető el. Az első részben Virág Irén kutatásának eredményeit foglalom össze, a következő részben az arisztokraták politikai helyzetéről nyújtok képet. A harmadik részben bemutatom a forrásaimat. A következő részben a három grófi család eredetét, a családfőt, magát a családot és azok lakhelyeit mutatom be. A legtágabb hatodik fejezetben az arisztokrata nevelést tárgyalom 1848 és 1867 között. Ebben részben az arisztokrata ifjak tanulmányait, azt követően a nevelőket vizsgálom, majd pedig az arisztokratáktól elvárt nyelvi ismeretükre térek ki. Bemutatom a 3 családban milyen különbségek fedezhetők fel a szülő-gyermek kapcsolatban, majd pedig a nevelési elvekről is nyújtok egy képet. Rávilágítok ebben a nagyobb fejezetben, hogy mennyire találják fontosnak a szülők a nemzeti identitásban történő nevelést, majd pedig az utolsó két részben kitérek az ifjak művészetekhez fűződő viszonyukra és a kedvteléseikre. Az utolsó egységben, az összegzésben összehasonlítom saját kutatásaimat Virág Irén eredményeivel.

Témavezető: Rébay Magdolna egyetemi tanársegéd

Nagy Viola

III. évf., pedagógia

Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

A Mary Poppins című filmben megjelenő pedagógiai jelenségek a reformpedagógia tükrében

Dolgozatomban azt kívántam bemutatni hogy hogyan jelennek meg a Mary Poppins című filmben a reformpedagógia fejlődésének jelenségei. Munkám egyébként egy nagyobb kutatás része melyben A Muzsika hangja című filmet is elemzem.

Kitértem benne a történelmi háttérre, a társadalmi folyamatokra, a család változásaira, a reformpedagógiai iskolákra, és az amerikai társadalomra is. Feltevésem szerint a filmben visszatükröződnek a 19.- 20. század fordulójának, illetve az 1960-as évek pedagógiai jelenségei. A szereplők különböző nevelési, filozófiai nézeteket jelenítenek meg. Ezeket elemzem végig a dolgozat során. Elemzésem során a pedagógiai szakirodalomban olvasottakat vetettem össze a filmmel.

Munkámat azoknak a történelmi folyamatoknak a bemutatásával kezdem melyek a 19-20-dik század fordulóján történtek és elvezettek a reformpedagógia kialakulásához. Ezt a film megértése miatt is fontosnak tartom. Ekkor nagymértékű technikai és gazdasági fejlettség volt jellemző Európára és különös tekintettel Angliára, és ez kétféle gondolkodásmódot eredményezett. Az egyikre a fejlődésben való töretlen hit, optimizmus volt jellemző. Ebben benne volt a hagyományok tisztelete, a gyermekek alkalmazkodásra és engedelmességre való nevelése. A másik pedig ennek kritikája Nietzsche filozófiája, az életreform mozgalmak, és reformpedagógia gyermekképe. A film két legfőbb szereplője Mr. Banks és Mary Poppins ezt az ellentétet jelenítik meg. Mr. Banks a hagyományos rendet, Mary Poppins pedig a reformot képviseli.

Hasonló jelenségek és kettősség volt jellemző a hatvanas évekre is, ezért is vehették elő a századfordulót, mint kort a filmművészetben.

Kutatásomat véleményem szerint tovább lehet fejleszteni egy olyan kutatássá melyben több film is megvizsgálására kerülhet sor. Azért tartom fontosnak a filmekben megjelenő pedagógiai jelenségeket, mert ezek sok emberhez eljutnak, sokan ismerhetnek meg belőlük egy- egy kort. Esetleg a neveléstörténet tanításban is fel lehetne használni.

Témavezető: Baska Gabriella egyetemi tanársegéd

Németh Angéla

V. évf., humánszervező

Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

A kereskedelmi és iparkamara szerepe a szakmai képzés rendszerében, különös tekintettel a Pécs-baranyai Kereskedelmi és Iparkamara tevékenységére

Dolgozatomban a kereskedelmi és iparkamarák szakképzésben betöltött szerepét, a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara szakképzési tevékenységén keresztül mutatom be. Ezen tevékenységek ismertetése során folyamatosan felszínre kerülnek a szakképzés legaktuálisabb problémái és a kereskedelmi és iparkamarák által nyújtott lehetséges megoldások is.

A második fejezetben összefoglalom a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara és egyik területi kamarájának – Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara – a történetét, a szakmai képzésben betöltött szerepüket valamint ismertetem köztestületi működésüket.

Ezt követően a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara szakképzési tevékenységével foglalkozom. Részletesen ismertetem a kamarák gondozásába került szakmákat és a szintvizsgát; a tanulószervezés rendszerét; a gyakorlati helyek kétszintű ellenőrzését és természetesen a szakmai képzés csúcsa – a mesterképzés – is helyet kapott a fejezetek között. Dolgozatom központi témája a szintvizsga rendszer bemutatása. A szintvizsgák szervezése az a kamarai tevékenység, amely a legkörültekintőbb munkát igényli a kamara részéről, mivel kapcsolatot jelent mind a tanulókkal, mind a gyakorlati képzőhellyel.

A gyakorlati képzőhelyek ellenőrzése szintén a kamarák feladatai közé tartozik, ezzel a témával a dolgozat ötödik fejezetében foglalkozom. Az ellenőrzések elemzésére minden évben sor kerül. Dolgozatomban a 2006/2007-es tanév ellenőrzéseinek főbb adatait ismertetem, különös tekintettel a Baranya megyei adatokra.

Végül, de nem utolsósorban a szakma csúcsának tekintett mesterképzés következik, amelynek jelentőségét egy konkrét példán keresztül mutatom be.

Dolgozatom elkészítéséhez elsősorban kamarai kiadványokat használtam a téma speciális jellege miatt. A Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara szakképzési tevékenységében személyes tapasztalatokkal is rendelkezem, mivel ott töltöttem szakmai gyakorlatomat, ezáltal sokszor támaszkodom a munkám során szerzett gyakorlati ismereteimre is.

Témavezető: dr. Farkas Éva egyetemi docens

Németh Éva Boglárka*III. évf., andragógia**Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar***Nők az egyetemen, család és/vagy karrier?**

A felsőoktatási trendek elemzésével, azon belül a nők arányának megnövekedésével, az utóbbi évtizedekben történő tömeges beáramlásával és a felsőoktatásban részt vevő egyetemista lányok tradicionális, hagyományos női szerepekkel kapcsolatos attitűdjével foglalkozom. Dolgozatom empirikus része egy 30 kérdésből álló kérdőív kiértékeléséből áll. A kérdőív karrierközpontúság és/vagy a családközpontúság témáját járja körül, valamint egy közvélemény-kutatást is tartalmaz: mi a véleménye a hallgató lányoknak arról a folyamatról, hogy több nő szerez diplomát, mint férfi, milyen okokkal magyaráznák ezt a tényt. A kérdőívet végzős illetve negyedéves hölgyekkel tölttettem ki, a Pécsi Tudományegyetem különböző karain, név szerint a Bölcsészettudományi Kar, az Általános Orvostudományi Karon, a Közgazdaságtudományi Karon és az Általános Jogtudományi Karon. Összesen 307 kitöltött és kiértékelt kérdőív anyagából merítettem. A kérdőív bekódolását az SPSS statisztikai programmal végeztem, az adatok kiértékelésének módszere leíró statisztika. Elsősorban arra voltam kíváncsi, hogy vajon a munkavállalás küszöbén milyen prioritást kap a szakmai karrier valamint a családalapítás az életükben.

Hipotézisem a következő: a különböző karokon tanuló lányok, Koncz Katalin a női „munkakarrier” három alaptípusába sorolhatóak. Az első csoport a „családi karrier”, ide tartoznak hipotézisem szerint a Bölcsészettudományi Karon, a második csoport a „munkaerő-piaci karrier”, ide tartoznak hipotézisem szerint a Közgazdaságtudományi Karon és az Általános Jogtudományi Karon tanuló hölgyek, a harmadik típus a „kettős kötődésű karrier”, ide soroltam a Általános Orvostudományi Karon tanuló lányokat

A kutatás eredményei: a megkérdezettek közül legtöbben a „kettős kötődésű karrier” csoportjába tartoznak, így fontos kérdéskör a munka és az élet egyensúlyának megteremtése. Feltételezésem a közgazdász lányok esetében megdőlt csak meg. Ők is a „kettős kötődésű karrier” csoportjába tartoznak. A hagyományos női szerepekkel való azonosulást pedig a vallásosság befolyásolja. A közvélemény-kutatás során a hallgatók legtöbbször előfordult válaszáda „a nők szorgalmasabbak, kitartóbbak”.

**Témavezető: dr. Kocsis Mihály egyetemi docens,
dr. Kleisz Teréz egyetemi docens**

Németh Tamás

*IV. évf., agrár mérnök-tanári szak
Kaposvári Egyetem Állattudományi Kar*

Az iskolai teljesítmény és a szociális helyzet összefüggései

A dolgozat célja hogy rávilágítson a szociális különbségek iskolai teljesítményt befolyásoló hatására. Ezek alapján vizsgálva, azt, hogy ez hogyan befolyásolja az adott diákok tanulmányi teljesítményét. Megmutatja és rávilágít azokra a tényezőkre, elsősorban külső tényezőkre, amelyek kihatással vannak a diák teljesítményére. Több szegmens érintve, minél nagyobb rálátást mutatva elemzi a helyzetet. A dolgok sokirányú megközelítését ismerteti a dolgozat, túl mélyen egy témánál se ragad le. A dolgozat célja hogy felhívja a figyelmet a hátrányos – főleg anyagi, kevésbé szellemi hiányról van szó – helyzetben lévő gyermekekre.

Az alkalmazott módszer kérdőíves vizsgálaton alapul, általános iskolás hetedik és nyolcadik osztályos tanulók segítségével. A kérdőíveket vidéki, és városi iskolában egyaránt az összehasonlíthatóság miatt töltöttem ki. Az első kérdőív a következő kérdésekre keresi a választ: A szülő foglalkozása befolyásolja-e, a diák eredményességét? A dolgozat alapján igen, a magasabb presztízsű munkát végző szülőnek eredményesebb a gyermeke, elsősorban ez kapcsolatban van az iskolázottsággal. A szülők együttélése befolyással bír-e az eredményességre? A dolgozat kutatásai alapján nincs összefüggés.

A testvérek száma kihatással van-e az eredményességre? A vizsgálat alapján háromból két esetben a több testvéres diákoknak gyengébb volt az eredményük. A szülők életkorának köze lehet-e a tanulmányi eredményhez? A vizsgálat alapján nincs összefüggés.

A gyermek minek szeretne tovább tanulni, kapcsolatban állhat-e a későbbi munkájával, a magas végzettségű szülők gyerekei is magas presztízsű munkát fognak végezni? A dolgozat szerint van összefüggés, és az esetek nagy részében igen.

A munkanélküli szülők vagy a dolgozó szülők gyermeki lesznek a legjobb eredménnyel rendelkező tanulók? A válasz a dolgozó szülők felé billenti a mérleget.

A településen lévő munkanélküliség hatása a szülőkre, e keresztül a gyermekekre. Kihatással vannak egymásra kapcsolódnak egymással.

Az iskola és a lakóhely közötti távolság. A városi gyerekek sokkal közelebb laknak az iskolához, előnyösebb helyzetben vannak, mint a vidéki gyermekek. A munkanélküliség alakulása, segélyek alakulása? Mindkét esetben növekvő a tendencia.

A második típusú kérdőívben arra kerestem a választ, hogy miképp befolyásolhatja a lakóhely és iskola távolsága, az utazásra fordított idő a teljesítményt.

A vizsgálat alapján kiderül, hogy a diákoknak sok idejük elmegy az utazással, valamivel korábban kelhetnek, mint a városban élők. Sokkal később érnek haza, és viszonylag későn állnak neki tanulni. Egy részük fáradtságra panaszkodik. Egyértelműen befolyással bír a távolság a teljesítményére a diákoknak.

Ezek alapján elmondható hogy a pedagógusoknak ezeket, a tényezőket figyelembe véve kell mérlegelniük a helyzetet, mielőtt bármiben döntenének. A dolgozat felfedi a hiányosságokat, amelyeket sürgősen pótolni szükséges. A magyar közoktatás fejlesztésére, illetve a pedagógusok esetében is érdekes információkkal szolgál.

Témavezető: dr. Martinkó József egyetemi docens

Oláh Miklós

*műszaki informatika, 2008-ban végzett hallgató
Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar*

A középiskolás fiatalok példaképválasztásának szokásai

Dolgozatomban a középiskolába járó tanulók példaképválasztásának alakulását fogom vizsgálni. Ez a kutatás remek lehetőséget biztosít arra is, hogy képet kapjunk a vizsgált iskola diákjainak értékrendjéről. A dolgozat célja, hogy átfogó képet kapjak a fiatalok példakép választásának alakulásáról.

Az első szerkezeti egység a bevezetés. Az olvasó elé tárom, hogy miről fog szólni a dolgozat. A második szerkezeti egységben taglalom a példakép fogalmát, sajátosságait. A harmadik egységben fontosnak tartottam szólni a szocializációról. A példaképek nevelési hatásáról a negyedik fejezetben írok. Végül az ötödik fejezetben a kapott eredményekről számolok be.

A kutatás megkezdése előtt, hipotéziseket állítottam fel, amire kérdőíves kikérdezésben kerestem választ. A kutatást az Eötvös Lóránt Műszaki Középiskolában végeztem el. A kérdőíveket órán, tanári felügyelet mellett töltötte ki 112 fő.

Az előzőekben megfogalmazott hipotézisekre választ kaptam. További eredményeket is kaptam, amiket szintén kiértékeltem. Azt az eredményt kaptam, hogy a vizsgált gyerekek 53%-ának volt valamilyen példaképe. Meglepő módon a sportolók nagyobb számmal fordultak elő, mint a médiaszereplők.

Témavezető: Gocsál Ákos egyetemi adjunktus

Pancza Klára*V. évf., humánszervező szak**Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar***A Térségi Integrált Szakképző Központok rendszere,
különös tekintettel a PANNON-TISZK működésére**

Napjaink egyik legégetőbb problémája a szakképzési rendszer korszerűsítése. A rendszerváltás óta a szakképzés egésze jelentős változásokon ment keresztül, az elmúlt néhány évben pedig több kezdeményezés is elindult a szakképzési rendszer fejlesztésére, melyek közül kiemelkedő a Nemzeti Fejlesztési Terv Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program keretében megvalósuló Térségi Integrált Szakképző Központok létrehozása. Dolgozatom fókuszában a Térségi Integrált Szakképző Központok létrehozásának indokoltsága, felépítése, működése és fenntartása, azon belül pedig a pécsi székhelyű PANNON-TISZK bemutatása áll.

A dolgozat első részében napjaink szakképzési helyzete kerül bemutatásra, amelyben azt ismertetem, hogy a szakképzés milyen státuszt tölt be az emberek értékrendjében, milyen arányban veszik igénybe a diákok a szakközépiskolák, illetve szakiskolák nyújtotta lehetőségeket.

A második fejezetben a rendszerváltás óta a szakképzés rendszerében bekövetkezett legjelentősebb változásokat vesszük górcső alá. Ezek közül kiemelkedő az Országos Képzési Jegyzék kialakítása, módosításai, majd 2006-ban a teljes szerkezeti és tartalmi átalakítása. Külön fejezetben ismeretem a Humán erőforrás-Fejlesztési Operatív Program céljait, prioritásait.

Dolgozatom központi témáját a Térségi Integrált Szakképző Központok létrehozásának, működési feltételeinek részletes bemutatása adja, majd egy konkrét fenntartói társulás, a pécsi székhelyű PANNON-TISZK szervezeti koncepciói, általános és konkrét céljai, valamint a fenntartói és irányítási struktúrája kerül bemutatásra. A legérdekesebb kérdés mindig az, hogy a jogszabályalkotói akarat, a célok, elképzelések hogyan valósulnak meg a gyakorlatban. A hetedik fejezet abban nyújt segítséget az olvasónak, hogy átlássa, hogy egy, a PANNON-TISZK-hez tartozó intézmény életében hogyan valósul meg mindaz, amiről a dolgozat egésze szól. Ezt a Mohácsi székhelyű Radnóti Miklós Szakközépiskola és Szakiskola szakmai munkájának bemutatásával szemléltetem.

Az utolsó fejezetben összegzem a szakképzésben lezajlott/lezajló változásokat, és megpróbálok egy olyan jövőképet előrevetíteni, amelyben a szakképzés már felőtt az európai színvonalhoz.

Témavezető: dr. Farkas Éva egyetemi docens

Péntek Enikő

*II. évf., pedagógia szak
Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar*

Zaklatók és áldozatok az iskolában

Dolgozatomban az iskolai erőszakkal foglalkozom. Alapja egy kvantitatív kutatás, amelyet kérdőíves módszerrel készítettünk 23 iskola összesen 1006 diákja körében. A diákoktól rákérdeztünk iskola iránti attitűdjeikre, zaklatással kapcsolatos élményeikre és magatartásukra, a zaklatás iránti attitűdjeikre, általános közérzetükre, és pszichoszomatikus panaszaiukra. Az általam vizsgált gyerekek zaklatók és áldozatok is egy személyben. A különböző zaklatásos események negatív hatásai őket érintik leginkább. Ezért nagyon fontos, hogy felismerjük őket, és segítsünk rajtuk. A kutatás során olyan okokat és tulajdonságokat próbáltam találni, amelyek segítségével megfejtethető, hogyan és miért lesz egy gyermekből zaklató áldozat. Az egész minta tulajdonságait hasonlítottam össze ennek a csoportnak a tulajdonságaival ennek érdekében. Céloom olyan megoldások találása, amelyekkel segíthetjük ezeket a gyerekeket. Megvizsgáltam a különbségeket és a hasonlóságokat a két csoport között általános kérdések vonatkozásában, mint például a tanulmányi átlag, vagy az édesanya legmagasabb iskolai végzettsége. Ezen kívül összehasonlítottam, hogy melyik csoportnak hány barátja van, ez hogyan hozható összefüggésbe az áldozattá válással. Megfigyeltem, van-e összefüggés az iskolával kapcsolatos érzelmeik és a különböző pszichoszomatikus panaszuk között, továbbá a zaklatás helyszíneit illetően is vizsgáltam. Táblázatot készítettem annak szemléltetésére, hogy a különböző zaklatásos események során milyen pozíciót töltenek be. Az iskolai zaklatást általában a gyerekek elmesélik valakinek. Ezzel kapcsolatban figyeltem meg, hogy kik azok a személyek, akikben megbíznak annyira, hogy ezeket megosszák velük, és hogy ez később milyen következményekkel jár, tehát ront-e, vagy segít-e a helyzetükön.

Témavezető: dr. Buda Mariann egyetemi adjunktus

Pénzes Dávid

VI. évf., pedagógi–politológia

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar

A Debreceni Egyetem Pedagógiai Tanszékének részvétele az országos pedagógiai (köz)életben az ötvenes évek első felében

Dolgozatomban a Debreceni Egyetem Neveléstudományi Tanszékének az ötvenes évek elején kialakult kapcsolatait kívánom bemutatni. Elsősorban a Magyar Tudományos Akadémia – akkor még – II. Történelem és Filozófiai Tudományok Osztályának iratai és a Pedagógiai Főbizottság iratainak (MTA levéltár) felhasználásával.

A kutatásokkal még korántsem végeztem, így egyfelől dolgozatom sem lehet teljes – már amennyiben egy történeti munka valaha teljes lehet – másfelől pedig azért sem mert a kutatás és a források feldolgozása még folyamatban van.

Dolgozatom első felében az 1945 és 1949 közötti időszak neveléstörténetéről adok áttekintést, a második felének első részében pedig a „tudomány államosításáról”, vagyis a Magyar Tudományos Tanács egy évének működésével bemutatom a pedagógia – többek között a „debreceni pedagógia” – elleni támadásnak a történetét.

A dolgozatom második felének második részében a Debreceni Egyetem Neveléstudományi Tanszékének az MTA Pedagógiai Bizottságával való kapcsolatát, valamint az 1956-os Balatonfüredi konferencia debreceni résztvevőit – azok felszólalásait – mutatom be. Egyelőre csak röviden, inkább jelzésszerűen – mint már említettem a források feldolgozása, elemzése még folyamatban van.

Témavezető: dr. Orosz Gábor egyetemi docens

Pongrácz Balázs

III. évf., andragógia

Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar

Erdélyi munkavállalók Győrbe és környékére irányuló migrációja, helyzetük és lehetőségeik a térségben

Dolgozatom – mint az a címéből is kiderül – a Győrbe illetve agglomerációs övezetében költözött erdélyi munkavállalók helyzetét igyekszik vizsgálni. Azt kívánja feltárni, hogy milyen mértékben érinti a fent említett régiót az erdélyi magyarok Magyarországra való intenzív vándorlása, mely leginkább a 1990-es évek elején keltette fel a közvélemény figyelmét, mostanában pedig kikerült az érdeklődés középpontjából, de még manapság is fontos jelenség.

A téma beható megismeréséhez a kérdőíves vizsgálat módszerét választottam, a válaszok elemzésekor az előzetes feltevéseimhez képest jó az előre megjósolhatóak mellett jó néhány meglepő eredményhez is jutottam, melyeket igyekszem részletesen bemutatni. A tanulmány eredményei felhasználhatóak a kislélföldi megyeszékhelyt érintő demográfiai és gazdasági, elsősorban munkapiaci kutatások készítésekor.

Témavezető: Varga Balázs főiskolai tanársegéd

Prógli Boglárka

pedagógia szak, 2008-ban végzett hallgató
Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar

**Drogprevenációtól az ártalomcsökkentésig
A megelőzés hatékonysága az egri középiskolákban és
az elektronikus zenei partiélet szereplői körében**

Munkám során egri és Eger környéki fiatalok, főként középiskolások szórakozási szokását és ehhez kapcsolódóan drogfogyasztási szokásait vizsgáltam. A kutatás célja az egri fiatalok egy specifikus részének, a parti-élet részeseit képezőknek vizsgálata volt. Választásom azért esett a parti-élet résztvevőire, elsődlegesen a középiskolásokra, mert a könnyű és nehéz drogok használóinak egy jól körülírható rétegét különítik el. A középiskolások azért is egy fontos csoport, mert ők még közvetlenül találkoznak drogprevenációval az iskola intézményén belül, és arra szerettem volna választ kapni, hogy milyen hatásuk van a fiatalokra nézve, mert egyre nagyobb azoknak a fiataloknak a száma, akik már kipróbáltak valamilyen drogot vagy esetleg már használók is. Az elektronikus zenei partik pedig azért is fontosak ebből a szempontból, hiszen ezeken a rendezvényeken a legmagasabb a drogfogyasztás, és a maguk a partik is a droghasználatra vannak jórészt berendezkedve, gondolok itt magára a zenére, a design elemekre, és a parti időtartamára. Ezzel kapcsolatban jött létre egy újkeletű prevenció tevékenység, az ártalomcsökkentés. Dolgozatomban három témakör, az elektronikus zenei partik, a drogfogyasztás, drogprevenáció illetve az ártalomcsökkentés viszonyát igyekeztem feltérképezni. E témán belül olyan kérdésekre kerestem a válaszokat, mint milyen összefüggések vannak az elektronikus zenei partik és a kábítószer-fogyasztás között, deviánsnak minősíthető-e a partikat látogatók magatartása, valamint hogy mennyire hatásosak a mai prevenció módszerek, találkoztak-e már ártalomcsökkentéssel és megjelenhet-e a megelőzés magán a partin?

Ezen kívül szeretném még bemutatni az elektronikus zenei rendezvények jellemzőit, a parti színtereit, szereplőit és a szorosan hozzá kapcsolódó magatartási formákat, valamint szeretném még megismertetni az ártalomcsökkentő szolgáltatást objektív és szubjektív nézőpontból is, főként az Agria Party Service szemszögéből, amelynek én is tagja vagyok.

Vizsgálatom során arra a következtetésre jutottam, hogy a drogfogyasztás egyre nagyobb mértékben terjed, és úgy érzem, hogy az általam vizsgált területet, Egert és környékét még csak most éri el igazán ez a hullám. Az elektronikus zenei szcéna egyre erőteljesebben kezdi kiforrni magát, és bár még egyértelműen Budapest ennek is a központja hazánkban, viszont a vidéki városok is kezdenek fellendülni a parti élet szempontjából.

Témavezető: Mogyorósi Zsolt adjunktus

Sauer Katalin

V. évf., humánszervező

Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

A felsőoktatásba belépő hallgatók akadémiai képességeinek vizsgálata

A nemzetközi kutatások eredményei azt mutatják, hogy a magyar tanulók a szövegértési és a matematikai-logikai kompetenciákat igénylő iskolai feladatokban jól teljesítenek, ugyanakkor a mindennapi életben nem tudják alkalmazni képességeiket. E képességekre nagy szükség van nem csak a hétköznapi életben, de a tanulásban is. A szövegértés és a logika az akadémiai képességek részeként alapvetően meghatározzák a tanulás eredményességét, sikerességét.

Az eddigi kutatások a közoktatás keretein belül zajlottak, nincsenek ismereteink a közoktatásból kilépő, illetve a felsőoktatásba belépő hallgatók képességeire vonatkozóan.

Dolgozatomban megvizsgálom, hogy mivel jellemezhetőek a felsőoktatásba belépő hallgatók akadémiai képességei. Ezen belül is a szövegértési és a matematikai-logikai képességek megoszlásának és szerkezetének vizsgálatára helyezem a hangsúlyt.

A vizsgálatokat a PTE-FEEK Pedagógiai Kutatócsoportja által felvett kérdőívek alapján SPSS-program segítségével végzem. A kutatás adatfelvételében és az adatfeldolgozásban 2006 óta veszek részt. Dolgozatomban az itt szerzett tapasztalataimat összegzem.

Hipotéziseimet az ismert kutatások eredményeire alapozom. Megvizsgálom, hogy az általam feltárt eredmények milyen kapcsolatban vannak a PISA, a PIRLS és a TIMSS mérésekkel. Várakozásaim szerint az elsős hallgatók képességeinek megoszlása eltér a közoktatásban felvett kutatások eredményeitől, hiszen a felvételi eljárás kiszűri a jobb képességű fiatalokat. A képességek tendenciáival kapcsolatban azt feltételezem, hogy hasonlóak az említett kutatásokban leírtakhoz.

Az eredmények segítséget nyújthatnak az oktatás tervezési és értékelési folyamataiban, hiszen a felvett hallgatók képességei nem csak saját tanulási, de az intézmény oktatási eredményességét is meghatározzák. A tervezés során a felismert hiányosságok pótlásának az oktatási stratégiába való beépítése elősegítheti a hatékony és eredményes iskolai munkát. Az értékelés folyamatában pedig az oktatás minőségének mutatóit árnyalhatja a hallgatók képességeiről alkotott tudás.

Témavezető: dr. Kocsis Mihály egyetemi docens

Schnellbach Máté—Sikó Dóra

IV., magyar-pedagógia, magyar-pedagógia, germanisztika
Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

**Sémák és modellek
Pedagógusok vélekedései a hátrányos helyzettel és
az esélyegyenlőséggel kapcsolatban**

Dolgozatunk célja, hogy leírja egy kelet-magyarországi iskolatársulás tanárainak vélekedését hátrányos helyzettel és az esélyegyenlőséggel kapcsolatban. Munkánk során döntően az intézményben készített narratív interjúkra támaszkodunk, valamint háttérként megjelenítjük az intézmény néhány a szelekcióval kapcsolatos sajátosságát.

Elméleti összefoglalónkban felvázoljuk a napjaink magyar közoktatására jellemző esélyegyenlőtlenségi forrásokat, valamint kísérletet teszünk arra, hogy a szelekcióból és differenciálásról alkotott nézeteket négy nagy pedagógiai paradigma köré csoportosítsuk. Ezen felül röviden bemutatjuk a komprehenzív iskola modelljét, mint az esélyegyenlőtlenségek kezelésének általunk ideálisnak tartott módját.

Narratív interjúink sajátossága, hogy a kérdések a pedagógusok mindennapi munkájára vonatkoznak, és a pedagógusok „történetmondásaiból” derül fény gyermekszemléletük jellemzőire, a felmerülő problémákra, konfliktusokra, az okok keresésére, a pedagógusok által megjelölt megoldási javaslatokra. Kutatásunk során egy komprehenzív iskolafejlesztést támogatva azt vizsgáltuk, hogy a pedagógusok iskola-, nevelés- és gyermekszemléletében kimutathatóak-e meghatározó irányvonalak, s ha igen, ezek merre mutatnak – az esélyteremtés vagy kirekesztés felé? A tanárok által a fenti kérdésekben elmondott gondolatokat tehát a korábban már említett pedagógiai paradigmákhoz kapcsoltuk, és kerestük az olyan kulcsfogalmak megjelenését, mint az elfogadás, a differenciálás vagy a kooperációs – hiszen ezekre alapozva építhető csak fel egy komprehenzív iskola, iskolarendszer.

Az interjúkra jellemző közös pontok rajzolják ki az általunk sémáknak nevezett pedagógusi alapgondolatokat. Kutatásunk tapasztalatai alapján azt gondoljuk, a pedagógusok többsége komoly változásokat érzékel az iskola világában: ennek zöme a gyermekek családi hátterében, társadalmi elmozdulásokban leli magyarázatát, s az erre való pedagógiai reakció nem várthat magára. A változásra való helyes reakció pedig egyedül a változás képességében keresendő: a pedagógusok látják ezt – mi pedig megpróbáljuk felderíteni, hogyan oldhatná meg.

Témavezető: dr. Nahalka István egyetemi docens

Sóvágó Szilvia*IV. évf., pedagógia-történelem**Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar***A zsidó nevelés bemutatása
Goldziher Ignác és Vámbéry Ármin művein keresztül**

A dolgozat a zsidó nevelés sajátosságait kívánja bemutatni a XIX. század második harmadában. A szakirodalom felhasználása mellett két elsődleges forrást dolgoztam fel. Az egyik Vámbéry Ármin *Küzdelmeim* című műve, a másik pedig Goldziher Ignác *Naplója*. Mind a két mű orientalista tollából származik, s a címmel ellentétben mind a kettő önéletrajz.

A zsidók történelméről számos szakirodalmi munka olvasható, ám ezekben a zsidó oktatási, nevelési hagyományokról kevés szó esik. Noha a zsidó szellemiségtől – véleményem szerint – a nevelés, tanulás elválaszthatatlan. Ezek a hagyományok hatással vannak egész történelmükre. A zsidó vallásuk között nem ritka a XIX. században sem a művelt ember. A tudományos, politikai, értelmiségi pályán is számtalan zsidó vallású egyén ért el sikereket, igaz többen már felekezetet váltva. Gondoljunk csak Kármán Mórra, Ballagi Mórra, Korányi Frigyesre, de a sort még folytathatnánk.

Érdekelt, milyen hagyománya van a nevelésnek a zsidók között, illetve az, hogy miért olyan fontos a családoknak, hogy gyermekeiket taníttassák. Meg szerettem volna vizsgálni továbbá, hogyan élték meg a gyermekek, a fiatalok a sajátos zsidó neveltetést. A XIX. század középső harmada, a kibontakozó polgárosodás és modernizáció, az egyre fokozódó laicizálódás miatt ezen szempontokból különösen érdekesnek tűnt. Ezeknek a kérdéseknek a megválaszolására használtam fel elsődleges forrásként a már említett két művet.

A történelmi valóság megjelenítésére a történelmi antropológia kialakulását követve a naplókat és önéletrajzokat széles körben kezdték felhasználni. Fő erényük nem a történelmi múltat vonatkozó elsődleges adatok, hanem a szubjektív történelem megjelenése. A valóság az emberi világ tapasztalati közegében keletkezik. Nem függetleníthető az emberi tapasztalattól, a megélt történelmi eseményektől. A naplóban, önéletrajzban szereplő szubjektív élmények, visszaemlékezések a más forrásokból származó ismereteket egészítik ki. Általuk a napi életvitel, tevékenységek, attitűdök derülnek ki. Megismerhető, hogy a szerző hogyan vélekedik saját kora társadalmáról, politikai rendszeréről, oktatási helyzetéről. Tehát az rögzül, amit a szerző átélt, megtapasztalt. Általa a kort a szerző szemszögéből ismerjük meg. A naplók, visszaemlékezések a történelmi kor szubjektív fogalomrendszerét alkotják meg. Ezek a művek primer forrásoknak számítanak, használatuk segít a történelmi valóság rekonstrukciójában. Jól alkalmazhatók a feltett kutatási kérdések megválaszolásában.

Témavezető: Rébay Magdolna Éva egyetemi tanársegéd

Szabó Anita Éva*V. évf., filozófia – pedagógia**Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar***Posztmodern kihívások a pedagógiában,
avagy társadalom és oktatásügy Zigmunt Bauman értelmezésében**

Dolgozatomban jelen korunk társadalmi tapasztalatának élményanyagát vettem vizsgálat alá. Elsősorban azokra a sajátos pontokra koncentrálni, melyek a működő pedagógiai gyakorlat számára megoldandó feladatként kihívásokat generálnak. Ezt a helyzetfeltáró elemzést Zigmunt Bauman elméletének segítségével végeztem el, mely a posztmodern társadalom állapotáról szól. Bauman munkáiban olyan szemléletmódba nyerhettem betekintést, mely egy pillanatra sem feledkezik meg vizsgálatának tárgyáról, a jelen kor valós tapasztalatától. Páratlanul éles szemmel ragadja meg az élénk társadalmi jelenségek lényegét. Majd esszenciáját kivonva, a lehetséges magyarázat végett elméleti síkra helyezi azokat.

Mondanivalóm kiindulópontjaként igyekeztem tisztázni miként értelmezendő e dolgozat keretei között a posztmodernitás illetve modernitás fogalma. Ezt követően előbb a modernitás majd a posztmodernitás oktatásügyére tett megállapításokat szándékoztam feltárni. Tárgyalásra került az oktatás státuszának változása, olyan fogalmak alakulása mentén, mint a tudás és tanulás. Mindehhez a keretet a világ lényegi alapjára való reflexió adta. Fő célom azon sajátos momentumok felfedése volt, melyek a posztmodernitás pedagógiai gondolkodása és gyakorlata számára kihívásként jelentkeznek.

Bauman szerint, az oktatás ügyére nézve a posztmodern éra kulcsszava a *rugalmasság* lett. A siker kulcsa a nap mint nap jelentkező újdonsággal való fesztelen szembenézés. Az új ismeret megjegyzése már kevésbé fontos. Ami sokkal inkább, az a hajlékonyság, ügyesség, fürgeség. A megoldandó helyzetek komplex átlátása, az egyéni megoldások gyors kiötlése, ez az ami előre visz. Bauman szerint az intézményesített oktatás önmagában ezekre felkészíteni már nem tud. A jelenleg működő intézményi keretek közé kitalált oktatás koncepciója egy lényegileg eltérő kontextus szülte. E kontextus már rég a múlté, ám terméke még mindig itt van.

Dióhéjban ez a Bauman által élénk társadalmi jelenségek értelmezésének helyzete. Lehet vele egyetérteni, ugyanúgy, mint egyet nem érteni. Értelmezési lehetőséget kínál, gondolkodásra készítet. Ennek nyomán megoldásokat találhatunk, vagy ötleteket vehetünk el. Diskurzust teremt.

Témavezető: Fenyő Imre egyetemi tanársegéd

Szabó Evelin

*tanító, 2008-ban végzett hallgató
Eötvös József Főiskola*

Betti csinosa, Dóri csillaga, avagy, egy falusi kis házban megvalósított lovasterápia

Aki találkozott már testileg vagy szellemileg sérült emberekkel minden bizonnyal elgondolkodik az élet igazi értelmén. Ezt tettem én is, mikor a sors összehozott Bettivel...

Mindig érdekelték a terápiás lehetőségek. Főként miután a főiskolai tanulmányaim folyamán jó néhányba betekintést is nyerhettem. Nem volt kérdés, hogy egy olyan terápiáról írjak, mely annak ellenére, hogy mennyire hatásos, nagyon kevés figyelmet kap.

E munkám közvetítő segítségével betekintést nyújtok a hippoterápia elméleti és esz-
közi hátterébe, valamint saját kutatómunkám ismertetésével képet adok arról, hogy
milyen foglalkoztatási formák és gyakorlatok alkalmazhatók.

Munkám megkezdése előtt állapotfelmérést végeztem, hogy az esetleges javulások
nyomon követhetőek legyenek. Fejlesztőterveimet alkalmazva kezdtem el a két lánnyal –
Bettivel és Dórral- a terápiás munkát.

Többek közt azon kérdéseket boncolgatva, miszerint vajon mennyire hatásos az effé-
le terápia ilyen kései életkorban – a felnőttkor küszöbén – a fejlesztés folyamatában?
Miként lehet rövid időn belül – pozitív eredmények felmutatásával – változást elérni?

Néhány elméleti szintéren leírtakkal – néhol nem értve egyet a megszólalóval – iga-
zoltam a gyakorlati tapasztalataimon nyugvó tudásom helytállását.

Ezen dolgozaton keresztül segítséget nyújtok betekintést nyerni abba a világba,
amely ember és állat között egy sajátos kapcsolatot jelenít meg a terápiás folyamat so-
rán. Papírra vetett gondolataimmal – a gyakorlati munkám mellett – elméleti szintéren is
közreműködöm, hogy ezen terápiás módszer minél nagyobb figyelmet és elismerést
kapjon, támogatva ezzel a rászoruló kis- és nagy „betegeket”.

Témavezető: Borszéki Szabolcsné Gábris Virág főiskolai tanársegéd

Szabó Marianna

*V. évf., kulturális antropológia-szociológia-pedagógia
Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar*

**A római katolikus községi elemi népiskola
a két világháború közötti Magyarországon
Diákélet Domszlón az 1920-40-es években**

A kutatásom célja, hogy felvázolja a magyarországi elemi oktatási rendszer fejlődését a 20. század első felében és egy korabeli falusi népiskola példáján keresztül bemutassa a századelőn élt diákok mindennapjait.

Az általános szegénység és a megélhetési gondok közepette nem volt könnyű élete a falusi iskolákban tanuló gyermekeknek. A földeken és a háztartásban is részt vett a munkában, mindemellett a korabeli hatályos törvények szerint az iskolapadban is bizonyítania kellett. A leíró jellegű dolgozatban általam alkalmazott módszerek a fennmaradt eredeti iratok, oklevelek, iratok, bizonyítványok, leírások felkutatása az iskolatörténetekben, könyvtárakban, levéltárakban és monográfiákban, valamint a ma élők elbeszélései és fényképei alapján, mélyinterjú keretein belül igyekeztem egy képet felvázolni a népoktatás helyi viszonyairól. Az eredmények tükrében elmondhatom, hogy a katolikus egyház által fenntartott elemi oktatást biztosító iskola nem volt minden tekintetben a kor elvárásainak megfelelő, szegényes környezet, tanszerhiány, tanulói kimaradások és egészségügyileg kivetni való körülmények között folyt a mindennapi élet a falakon belül. A kisdíákok élete mégis igen sokrétűen vizsgálható, kiemelve olyan pontokat, mint például: milyen nevelési eszme uralkodott, mit tanultak, órarendek, iskolai felszerelések és tankönyvek, szórakozási lehetőségek, fegyelmi eljárások vagy jutalmazások, valamint az oktatás által felfestett jövőkép. Ezeket figyelembe véve úgy gondolom, hogy az 1920–1940-es évek egy olyan átalakuló társadalmi és nevelésitikai változást hozott a tanítás legelemibb szintjeiben is, melyeknek köszönhetően sokat javultak a kisközségekben lakó, paraszti sorból származó tanulók esélyei a továbbtanulásra, vagy az adott viszonyokhoz alakított tantervnek köszönhetően hatékonyabb háziasszony, gazdálkodó válhatott belőle.

A sokrétű elemzéssel feltárulhat előttünk az akkori kisdíák életkörülményei és lehetőségei, amely igen izgalmas képet fest az elmúlt generációkról.

Témavezető: dr. Ugrai János egyetemi adjunktus

Szóllósi Tamás

II. évf., óvodapedagógus

Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar

A berettyóújfalui Bessenyei György Szakközépiskola diákjainak iskolai motivációja

Dolgozat témájául egy, a pedagógia nélkülözhetetlen eleme szolgál, amely a motiváció. Vajon a szakirodalom hogyan vélekedik a neveltek motiválásának lehetőségeiről, magáról a folyamatról, és hogy ha problémák merülnek fel ezen a téren, akkor milyen megoldásokat kereshetünk? Vajon mivel lehet a nevelteket serkenteni az iskolában, melyek azok a motívumok, amelyekre építhetünk a pedagógiai tevékenység hatékonyabbá tételében?

A dolgozat célja, hogy felderítse a vizsgált iskola diákjainak motivációs bázisát, mivel lehet hatni rájuk, mivel lehet őket tanulásra serkenteni. A vizsgálat módszerül egyrészt a Kozéki-féle iskolai motivációt vizsgáló kérdőív szolgált, amely számos szempontból képes megmutatni, hogy a diákokat mely motívumokra építve lehet tevékenységre serkenteni. A másik alkalmazott vizsgálati módszer egy pályaorientációs teszt volt, a Superpróba rövidített változata. A kérdőív és a teszt lehetőséget adott a diákok motívumrendszerének több szempontú megközelítésére. Mindemellett egy csatolt adatlap kérdéssora is kiegészítette a vizsgálatot, amely lehetővé tette további szempontok beemelését is a vizsgálatba.

A tesztek eredményei alapján a legszembeötlőbb, hogy a diákok elsődlegesen érzelmeik által motiválhatók. A tanulók igyekeznek megfelelni a közösség normáinak, próbálnak minél stabilabb kapcsolatokat kialakítani. A közösség motiváló ereje tehát számottevő – a csoportba való beilleszkedés, a társak általi elfogadottság erős hajtóerő a neveltek körében. Kevésbé lényeges viszont az a szükséglet, hogy megfeleljenek a felnőtteknek, nevelőknek.

A dolgozat tanulsága minden nevelőnek fontos lehet. A tanulmány alapján a pedagógusok nevelő tevékenysége eredményesebb lehet. A motívumok sorrendje, amely a vizsgálat alapján rajzolódott ki olyan „iránytű”, amely a pedagógiai folyamatban segíthet a nevelési célok elérésében.

Témavezető: Molnár Balázs főiskolai adjunktus

Szűcs András

IV. évf., mérnökinformatikus-mérnök tanár

Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar

Tanulói nézetek vizsgálata az iskolai versengésről pécsi középiskolákban

A TDK-dolgozat témája pécsi középiskolások vélekedése az iskolai versengésről. Ebben a fontos témában kevés kutatást végeztek a múltban. A dolgozat célja feltárni és összehasonlítani, hogy milyen nézetek fogalmazódnak meg az iskolai versengésről a mai középiskolások körében. Cél továbbá a családi háttértényezők és a nézetek közötti összefüggések felderítése, egymásra gyakorolt hatásuk elemzése.

A dolgozatban feldolgozásra kerül a témával kapcsolatos szakirodalom, az eddigi empirikus vizsgálatok, illetve bemutatásra kerülnek a saját kutatási eredmények. Vizsgálataimat egy pécsi szakközépiskola, szakiskola és egy gimnázium 11. osztályaiban folytattam. Feltételeztem, hogy van kapcsolat a szociokulturális háttér és a tanulók iskolai versengésről vallott nézetei között, amelyben a szülők, főként az édesanyák iskolai végzettségének van meghatározó szerepe. Illetve a családon belül a testvérek száma befolyásolja a versengésről vallott nézeteiket. A vizsgálat eredményei nem igazolták az előzetes elgondolkodásaimat. A sikerről, a versengésről és a versengés során bekövetkezett győzelemről és vereségről vallott tanulói nézetek is más eredményeket hoztak, mint a Fülöp Márta kutatásokban.

Témavezető: dr. Varga Lajos főiskolai tanár

Tándor Szilvia*V. évf., humánszervező**Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar***A finn oktatási sikerek és ami mögötte van**

Ma már nem szorul bizonyításra, hogy egy nemzet gazdaságának fejlettségét alapvetően meghatározza az oktatási rendszer sikeressége. Újra és újra visszatérő kérdés, hogy milyen tényezők határozzák meg az oktatási rendszer hatékonyságát. Egyes nemzetek sikeresebbek, míg más országok kevésbé sikeresek az oktatási struktúra és tartalom meghatározásában.

Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy mi a finn oktatási sikerek kulcsa. Kiindulási pontként az OECD PISA-felmérések eredményeit vettem alapul. Ezekből világosan kiderül, hogy a magyar és finn oktatási rendszer hatékonyságában jelentős különbség van. Míg Finnország mindig az elsők között zárta a különböző felméréseket, a hazai tanulók vagy az OECD átlagot épp hogy teljesítették, vagy az átlag alatt voltak. Munkámat ezekre a tényekre alapozom, ezek szolgálnak vizsgálatom alapjául.

Hipotézisem, hogy a siker mögött, több áll, mint az oktatásra fordított összegek nagysága.

A válasz ennél sokkal árnyaltabb. Az alapvető különbséget a két ország oktatáshoz való viszonyában lehet tetten érni. A finn sikereket a szemléletük (tudásszomj, a tudás, tanulás megbecsülése) gyakorlatba való átültetésekor lehet igazán megragadni. Ezt három fő területen lehet elsődlegesen érzékelni: társadalmi szemlélet, a pedagógusok és a tanulók attitűdje.

Kutatási módszerem elsődlegesen másodelemzés. Statisztikai adatok, oktatáspolitikai dokumentumok, európai adatbázisok elemzését végeztem és fogalmaztam meg következtetéseket. Primer módszerként említem, hogy a téma mélyebb tanulmányozása céljából kapcsolatot vettem fel finn oktatási intézményekkel.

A témaválasztást indokolja, hogy az egész oktatási rendszer alapja a közoktatás, ezen belül is kiemelkedő az általános iskolai képzés fontossága. Itt kell megteremteni az egész életen át tartó tanulás alapjait, melyre hatékonyan lehet ráépíteni a szakmai képzést és a felsőoktatást.

Kutatásom során hipotézisem igaznak bizonyult. A finn oktatási rendszer sikerét elsősorban a pedagógusok minősége határozza meg. A pedagógusképzésben meghatározó a kétkörös kiválasztás és a minőségi felkészítés. Egy másik nagyon fontos tényező a megfelelő felzárkóztató programok nyújtása a nehézséggel küzdő gyermekek számára.

Véleményem szerint a finn gyakorlat több eleme is – a hazai viszonylatok figyelembe vételével – adaptálható lenne a magyar oktatási rendszerbe.

Témavezető: dr. Farkas Éva egyetemi docens

Tombor Viktória*I.évf., andragógia MA**Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar***Taniroda, mint andragógiai módszer bemutatása**

Az Európai Unió legfontosabb célkitűzése, hogy 2010-re a világ legversenyképesebb tudásalapú társadalmává váljon. Napjaink kulcskérdése a gazdasági versenyképesség, az egész életen át tartó tanulás gyakorlattá válása, a munkaerő folyamatos megfelelése a munkaerőpiac elvárásainak. A gazdasági versenyképesség záloga az oktatási intézmények és a gazdasági szervezetek hatékony együttműködése. Az oktatási intézményeknek arra kell törekedniük, hogy minél kompetensebb potenciális munkaerőt tudjanak kibocsátani. A gazdaság folyamatosan változó igényeinek való megfelelési kényszer proaktivitásra kell, hogy ösztönözze az oktatási intézményeket, elsősorban a szakképző iskolákat. Az oktatással szemben megfogalmazott elvárások, új oktatási/képzési tartalmakat és új oktatási módszereket igényelnek. Általánosan elfogadott tény, hogy az ismeretszerzés hatékony módja a cselekedve tanulás (learning by doing), így a „hagyományos” frontális oktatás mellett, egyre inkább megjelennek az új módszertanok, mint a kooperatív tanulás, a projekt módszer, a képesség fejlesztő tréning és a taniroda.

A kutatás és az előadás célja, hogy bemutassa a tanirodát, mint andragógiai módszert, és a tanirodában történő műhelymunkát szemléltesse.

A taniroda egy olyan oktatási módszer, melyhez szorosan kapcsolódik egy megfelelő nagyságú, korszerű technikai eszközökkel felszerelt terem és egy fiktív vállalkozás. A vállalkozás profilját a tanulók közösen találják ki. A tanirodai képzés kiegészíti, elmélyíti az elméletet, lehetőséget nyújt az üzleti élet, a vállalkozás világának minél plasztikusabb megismerésére és élethű szimulálására.

A kutatás módszere primer adatgyűjtés, strukturált kérdőíves lekérdezés a mintába került hallgatók bevonásával. A mintavétel összetétele a Pécsi Tudományegyetem

Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar másodéves nappali tagozatos reklámszervező szakos, és képzési szakasszisztens szakos hallgatókból áll.

A kutatásom eredményei között beszámolók arról, hogyan ítélik meg az említett csoportok magát a tanirodát, mint andragógiai módszert, illetve milyen továbbfejlesztési lehetőségeket fogalmaznak meg. Előadásomban nagy hangsúlyt szeretnék fektetni magának a tanirodában zajló műhelymunka folyamatának a bemutatásra!

Témavezető: dr. Farkas Éva egyetemi docens

Tompa Zsófia*IV. évf., egészségtan tanár-magyar**Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar***Egészség a falakon innen és túl
Szükség van-e egészségtan tanárra, egészségfejlesztő szakemberre
a Magyarországi büntetés-végrehajtási intézetekben?**

2007 decemberében kaptam a Magyar Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokától engedélyt Magyarország négy büntetés-végrehajtási intézetében való kutatásra. A Sopronkőhidai Fegyház és Börtön, a Szegedi Fegyház és Börtön, a Fiatalok Bűntetés-végrehajtási Intézete (Tököl), valamint a Kalocsai Fegyház és Börtön elítélteinek egészségmagatartását kezdtem el vizsgálni. A négy intézet közül a Kalocsai Fegyház és Börtönben sajnos mégsem végezhettem el a tervezett kutatást. Az intézetekben terepmunkát illetve interjúkat, valamint strukturált interjúkat készítettem. A kutatási kérdéseim, valamint az ezekre vonatkozó hipotéziseim egy egészségtan tanár vagy egészségfejlesztő szakember tevékenységének lehetőségét célozták meg a büntetés-végrehajtási intézetekben. A dolgozatomban fontosnak találtam a deviancia szociológia büntetés-végrehajtás szempontjából való fontosabb elméleteinek tárgyalását, valamint a kutatás eredményeinek közlését.

A kutatás során több alkalommal jártam különböző büntetés-végrehajtási intézetekben, ismerkedtem velük, próbáltam megérteni ezt a kicsit más világot. A kérdőívek, az interjúk, a börtönben történő terepmunka sok információhoz juttatott a fogvatartottakról. Az általam vizsgált intézetek különböznek földrajzi helyükben, jellegükben, ám sok mindenben mégis hasonlítanak egymásra. Azon túl, hogy Magyarország talán legszigorúbb intézetei, a legnagyobb hasonlóság a három büntetés-végrehajtási intézetben maga a fogvatartás. A fogvatartottak szabadulásukat követően újra a társadalom részei kell, hogy legyenek, épp úgy meg kell felelniük az elvárásoknak a mindennapi/társadalmi élet, a munkaerőpiac, vagy akár a szociális kapcsolataik terén, mint nekünk, akik most is itt „kint” élünk. Ha nem adjuk meg számukra a lehetőséget, a segítséget ahhoz, hogy ezt véghez tudják vinni, ugyanazt az életet folytatják majd, amiért börtönbe zárták őket. Egy egészségtan tanár vagy egészségfejlesztő szakember koordinálná és megvalósíthatná az elítéltek munkán illetve iskolán kívüli foglalkozásait. Emellett szakköröket szervezhet, vagy nevelőként elhelyezkedhet a magyarországi büntetés-végrehajtási intézetekben. Segíthet az elítélteknek fejlődni, a változó világhoz igazodni, alkalmazkodni.

**Témavezető: dr. Benkő Zsuzsanna főiskolai tanár;
dr. Tarkó Klára főiskolai docens**

Tóth Erika

V. évf., humánszervező

Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

A demográfiai és gazdasági folyamatok hatása az oktatás hatékonyságára

Dolgozatomban a magyarországi régiók gazdasági fejlettségének és az iskolázottsági színvonalának összefüggéseit vizsgálom a rendszerváltás utáni időszakban. Kiindulópontként a demográfiai folyamatokat tekintem át, mivel az oktatási rendszert érintő átalakulások elemzése során megkerülhetetlen a demográfiai folyamatok következményeinek vizsgálata, hiszen a tanulólétszám változása az oktatásra közvetlenül ható demográfiai tényező.

Amennyiben elfogadjuk azt az álláspontot, hogy az emberi erőforrás minőségi fejlesztése együtt jár a gazdasági növekedéssel, akkor azt állítjuk, hogy az egyes régiókban az iskolázottsági szint növelése együtt jár a gazdasági fejlődés ütemének növekedésével.

Dolgozatom hipotézise a fenti állítással ellentétes, azt állítom, hogy az iskolázottsági szint dinamikus növekedése nem jár együtt a gazdasági fejlődés ütemének növekedésével. Kutatásomban arra keresem a választ, hogy milyen okai vannak annak, hogy a tanulás nem egyenes arányban vezet a tudás mennyiségének növekedéséhez.

Dolgozatomat 7 fejezetre tagoltam. Először megvizsgálom Magyarország hét régiójában a demográfiai folyamatokat, hiszen a születések halálozások száma határozza meg azt, hogy hány ember kerül be az oktatási rendszerbe. Ez az a népesség, akinek iskolázottsági szintjét magyarországi és regionális szinten mutatom be. Az ember iskolázottsága gyarapítja a humán tőkét, vagyis saját magát építi az ember, mely átalakul szellemi tőkévé, és végső soron a gazdaság fejlődését kell, hogy szolgálja. Írásom következő részében az egyes régiók fejlődését mutatom be. A gazdaság teljesítményét különféle mutatószámokkal lehet mérni, én a legelfogadottabb SNA rendszert használom. A 4. fejezetben igazolom a hipotézisemet, és keresem a választ az okokra. A területi adottságok mellett véleményem szerint a problémát más tényező is okozhatja, melyek az oktatási rendszerben keresendők.

Az emberi erőforrásba történő beruházással kapcsolatos közgazdasági nézeteket követően a beruházási formák közül a felnőttképzést vizsgálom részletesen. A felnőttképzés egyre inkább felértékelődik a humán erőforrás fejlesztésben melynek történelmi és globális, határokon átívelő okai is vannak. Bemutatom a felnőttképzés társadalmi-gazdasági környezetét, jogszabályi, finanszírozási rendszerét.

A témaválasztást indokolja, hogy mindeddig viszonylag kevesen vizsgálták a regionális szintű iskolázottsági és gazdasági növekedési adatok közti összefüggéseket, azok kapcsolatát. A fejezetekben pontosan azért szükséges a fenti tartalmak részletes, együttes szerepeltetése, mert ennek a témának a vizsgálata rendkívül összetett kérdés, és a végkövetkeztetéshez ez a nagyon sokféle, szerteágazó ismeret szükséges. Ezen folyamatok együttes hatása és azok következménye arra hívják fel a figyelmet, hogy a jövőben az oktatás minőségi fejlesztését kell a középpontba helyezni a mennyiségi fejlesztés helyett.

A dolgozat zárásaként javaslatokat fogalmazok meg a képzés felnőttképzés minőségének, tartalmának fejlesztésére.

Témavezető: dr. Farkas Éva egyetemi docens

Tóth-Mózer Szilvia*V. évf., pszichológia**Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar***Pedagógusok az innovációról és a változásokról**

A közoktatás a közelmúltban számos változáson ment át, amik már az elmúlt évtizedekben kezdődtek, de igazán nagy fordulatok csak a rendszerváltás után következtek. Az iskolának lépest kellett, lépést kell tartania a haladó világgal, a kulturális, tudományos és technikai fejlődéssel, alkalmazkodnia kell a megváltozott körülményekhez, igényekhez. Az iskolák nagyobb szabadságot kaptak, azonban meg kell felelniük a mai világ elvárásainak.

Kutatásom középpontjában a pedagógusok állnak, mert bármiféle változtatáshoz a közoktatásban szükség van arra, hogy a reformok tulajdonképpen végrehajtói, a pedagógusok ezeket elfogadják, aktívan közre is működjenek, hiszen anélkül, hogy ők mellette lennének, nem változik semmi. Vizsgálom, hogy a pedagógusok milyen változásokat tartanak számon azóta, hogy a pályán vannak, és hogyan értékelik, élük meg ezeket. A közoktatásban megjelenő változásokat öt nagy jelenség által mutatom be, amelyek innovatív folyamatokat indíthatnak el az iskolában. Ezek az Országos Kompetenciamérés, a minőségbiztosítás, a pedagógus-továbbképzések, az iskolapszichológusok és az információs és kommunikációs technika oktatásban való alkalmazása. A pedagógusok ezen területekkel kapcsolatos attitűdjeit, nézeteit, gondolkodását és tudását tanulmányozom a témában előzetesen felvett interjúk alapján összeállított kérdőívek segítségével.

Számos ellenérzés van a pedagógusokban az oktatási reformokkal kapcsolatban. A változásoknak és újításoknak ellenálló tábor a népesebb, mint a támogatóké. Mi állhat annak háttérében, hogy egyes pedagógusok üdvözlik az innovációt, mások pedig elzárkóznak? A változás egyszerre jelent fájdalmat és lehetőséget. Kutatásomban elsősorban azt vizsgálom, milyen szerepet játszanak a személy pszichológiai jellemzői, mint a tapasztalatokra való nyitottsága, a lezárás iránti igénye, a kockázatvállalása, a kontrollhely és a kiegészítés abban, hogyan vélekednek a pedagógusok az őket illetve intézményüket érintő változásokról. Azok a pedagógusok, akik nem nyitottak, a lezárás iránti igényük nagy, nem vállalják a kockázatot és belefáradtak a munkájukkal járó nehézségekbe, kilátástalannak tartják a közoktatás helyzetét, és nem bizakodnak már pozitív változásokban, nem tudnak lelkesedni az innovációért sem.

Témavezető: dr. Ollé János egyetemi adjunktus

Tózsér Zoltán

V évf., pedagógia

Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

A pragmatista nevelésfilozófia és iskolakritika visszhangja az 1960-as évek nevelési gondolkodásában

A dolgozatban megkíséreltem feltárni azokat a közös érvrendszereket, amelyek egyrészt a pragmatista iskolakoncepcióban illetve iskolakritikában, másrészt az 1960-as években és az 1970-es évek elején megjelent iskolakritikai írásokban megjelentek.

A kutatás során alapvetően a kvalitatív kutatás módszerei kerültek alkalmazásra.

Az alapvetően három nagyobb szerkezeti egységre osztható dolgozat első részében a klasszikus pragmatizmus képviselőinek (*Peirce, James, Dewey*) filozófiai illetve nevelésfilozófiai nézetei kerültek bemutatásra. A második nagyobb szerkezeti egységben, pedig az 1960-as évek nevelési gondolkodását (a történeti – társadalmi és oktatáspolitikai előzményeket, az iskolakritika irányzatait, főbb tételeit és *Ivan Illich* utópikus elméletét) tárgyaltam, majd az iskolakritika tanulságait vontam le. A harmadik szerkezeti egységben, pedig feltártam az irányzatok közös érvrendszerét.

Az eredmények azt mutatják, hogy számos ponton (például az iskola konzervativizmusa elleni támadás és az enciklopédikus tudás túlbujánzása ellen való fellépés mentén stb.) lehet közös érveket találni, amelyek a vizsgált irányzatokba fellelhetőek. Azonban a teljes képhez hozzátartozik, hogy bár az érvrendszerek azonosak, de sok esetben a tartalmuk más, hiszen eltérő társadalmi – politikai kontextusban születtek meg.

Összességében elmondható, hogy a kutatás elérte célkitűzését, vagyis feltárta a vizsgált irányzatok közös érvrendszerét. Azonban mindenképpen hangsúlyozni kell, hogy a kutatás korántsem tekinthető lezártnak, hiszen az alapját képezheti egy későbbi – döntően hermeneutikai munkán alapuló – terjedelmesebb munka megírásának.

Témavezető: Fenyő Imre egyetemi tanársegéd

Trencsán Ágnes*IV. évf., szociálpedagógia szak**Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar***Anonim alkoholisták és a csoportfüggőség**

Kutatásomat abból a célból kezdtem meg- látva a napi sajtót és médiát – hogy a figyelmet, az alkoholbetegek különböző kezeléseinek lehetőségeire fordítsam.

Kutatásommal szeretném bemutatni az Anonim Alkoholisták csoportját, mely során nem az a célom, hogy megtámadjam vagy dicsérjem ezen csoportok létezését, csupán azért kezdtem bele ezen munkába, hogy amennyire lehetséges vizsgálatot végezzek a csoportba járó tagok és a csoporthoz fűződő viszonyuk jellemzőinek feltárására. Nem célom továbbá vitatni, hogy az alkoholfüggőség esetleges felcserélése a csoport-függésre jónak vagy rossznak nevezhető, hiszen ez nem az én kompetenciám körébe tartozik, csak a mélyebb megismerésre törekedtem.

Úgy gondoltam, a hitelesség érdekében interjúkészítéssel tárom fel, az engem érdeklő területeket, melyet a nyitott ülések megfigyelésével eredményesebbé tehetek. Interjúm során 4 dimenzió mentén haladtam. Az interjúk során nagyon sok hasonlóságot véltem felfedezni az adatközlők között, például az alkohollal való első találkozás idejét tekintve, vagy a szülők alkoholizmusát konstatálva, valamint a csoportról és a jövőről való gondolkodásukban.

Hipotézisem igazolódni látszanak, miszerint minden tagra jellemző, hogy a szabadidejük nagy részét csoportba járással töltik, pszichológiai függésüket az interjúk alátámasztják. Kapcsolataik a csoporttagokra redukálódnak. Feszültségoldást, megnyugvást éreznek az ülések ideje alatt. Sokszor telefonon keresik fel egymást. Szponzorral sűrűn tartják a kapcsolatot. A csoport mindenhatóságát hangoztatják. Vallják, hogy életük végéig jární szeretnének.

Kutatásomat azon szakembereknek ajánlom, akik szenvedélybetegekkel foglalkoznak. Úgy gondolom, hogy a drogfogyasztókkal foglalkozó szakemberek talán beépíthetőnek ítélik a tevékenységükbe a tanulmány tapasztalatait. Ajánlásomat arra alapozom, hogy ők azok, akik segíthetnek az alkoholistának eljutni ilyen csoportba, illetve nyomon követni a csoport túlzott dominanciáját. Úgy vélem, hogy a csoport jó és hasznos, de tudva azt, hogy a függőségben szenvedők személyisége gyengébb, illetve kell az életükben valamiféle ragaszkodás, elképzelhetőnek tartom, hogy hétköznapjaikat túlzottan befolyásolja a csoporthoz tartozás erős élménye, ragaszkodása. Lehetséges, hogy a csoportból való leválás módszertanát is ki lehet dolgozni a gyógyulás bizonyos fázisában.

**Témavezető: dr. Ludányi Ágnes főiskolai tanár,
Hadnagy József főiskolai adjunktus**

Tuba Judit Krisztina

tanító szak, 2008-ban végzett hallgató

Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar

Márai Sándor és a hazaszeretetre nevelés

Hipotézisem, hogy a mai modern világban is szükség van a hazaszeretetre nevelésre. Új tartalmat szeretnék adni e fogalomnak, mely számomra jelenti: a hazához való ragaszkodást, egy művelt polgári életvitelt. Gondolataim alapjául egy széles látókörű íróat választottam, Márai Sándort. Átala mutattam be, mit is jelent a hazaszeretet.

Kérdőíves vizsgálatot is végeztem három témakörben, amelyet két iskola 6.osztályos (egy általános iskola és egy nyolcosztályos gimnázium) tanulóival és az őket tanító magyar nyelv és irodalom szakos tanárokkal készítettem.

Az első témakörben a gyerekek olvasottságát mértem: nem elégséges a diákok irodalmi érdeklődése, általában csak a törzsanyagban szereplő írókat, és költőket ismerik.

A hon- és népismeret tárgyat nem tanítják az általános iskola 6. osztályában. A válasszok elemzése igazolta a témakör külön tantárgyként való oktatásának szükségét. A gyerekek országunkról kialakult véleménye sajnos tükrözi a mai közvéleményt: az elégedetlenséget, és a haza elhagyását egy jobb élet reményében. Szeretném megértetni a fiatalokkal, hogy a haza szeretete nem azt jelenti, hogy ragaszkodunk egy földhöz, melyet határok ölelnek át, hanem egy örök feladat: őrizzük elődeink műveltségét, a kultúrát, melynek részesei vagyunk.

A harmadik témakör a magyar néprajzhoz kapcsolódott: a tanulóknak magyar népszokásokat, és népi kismesterségeket kellett felsorolniuk. Mindkét hatodik osztály tanuló érdeklődők hagyományaink iránt. Tévedéseik azonban azt sejtetik, hogy nem kapnak elegendő, és biztos ismeretet.

A pedagógusoknak készített kérdőívekből megtudtam, miként valósítják meg a tanítási órákon és azokon kívül a hazaszeretetre nevelést. A gyerekek véleményét elemezve, mégis úgy gondolom, erőfeszítéseik nem hozták a várt eredményt.

Dolgozatomban javaslatot tettem a probléma megoldására. Az általam olvasott Márai művek alapján felállítottam egy rendszert, melynek alapvető szempontjai: az egyéniség és a tömegember; magyarnak lenni; európainak lenni; keresztény Európában élni. Céloom e rendszerrel az európai és a magyar kultúrának megfelelő értékrend és igényérzet kialakítása, azáltal, hogy meghatározom helyünket a többi nemzet között.

Hogyan lehet hazaszeretetre nevelni? Minőségi népneveléssel; hiszen „eldől mindekelőtt a tanyai és falusi, a városi népiskolákban, ahol először érti meg egy zsenge lélek, mi a magyar és mi az európai műveltség, s e kettő összjátékának végzetszerű összefonódása minden magyart mire kötelez.” (Röpirat a nemzetnevelés ügyében)

Témavezető: Kovátsné dr. Németh Mária főiskolai tanár

Tupi Zsófia*II. évf., szociálpedagógia**Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar***Paradigmatikus változások a gyermeklétben a 3. évezred küszöbén**

A gyermek a jövő záloga. Meghatározó mindenki számára ez a szerep. A gyermekkor a fejlődés és a szocializálódás szempontjából elengedhetetlen. A gyermekkor- történet áttekintése során egyértelműen kiderül, hogy minden kornak meg volt a maga gyermek- képe, felfogása és értelmezése. Több évszázadnyi kutatás támasztja alá ezen állításokat.

Az ókortól kiindulva a XXI. századig a gyermekről szóló paradigmák eltérnek egymás- tól. Figyelemmel lehet kísérni, hogyan változott meg a család funkciója és milyen módon változott meg a szülői szerep a gyermeknevelésben. A csúcspont a XX. századra tehető, amikor is a globalizáció hatására komoly tudományos, gazdasági és társadalmi változások következtek be. Ennek hatására a felnőttkor és a gyermekkor között húzódnó határ elmo- sódni látszott és a szülő-gyermek kapcsolat eltorzult. A mai rohanó világba nem fér bele a teljes gyermekkor. A védettség korának vége. Többé nincsenek tabuk a gyermekek előtt. Sajnos ma már sok olyan dogot is tudnak, amit csak a felnőtteknek kellene, így nincs semmi rejtve. Ezt sugallja szülő, a fogyasztói társadalom és a világ is. Ennek követ- kezménye, hogy „miniatűr” felnőttek alakulnak át az egykor önfeledten játszó, boldog gyerekek. PARADIGMATIKUS VÁLTOZÁSOK A GYERMEKLÉTBEN A 3. ÉVEZRED KÜSZÖBÉN dolgozat feltárja azokat az eseményeket, okokat és változásokat, melyek során a gyer- meklét ismételten átalakult a 3. évezredben. Egy fontos kérdésre is keresi a választ: mi vezetett el odáig, hogy a gyermekkor hiányáról beszél a világ? Empirikus jelleggel mutat- ja be a kialakult állapotot. Szociológiai kutatásokkal, pszichológiai magyarázatokkal, szakirodalmakkal kiegészülve vizsgálja meg azt a tényt, hogy miért siettetik és hagyják túl korán felnőni a gyermeket. A dolgozat külön- külön vizsgálja meg azokat az összetett tényezőket, amelyek hatással vannak-e jelenségre. Különös hangsúlyt fektetve a család- ban, az iskolában bekövetkező változásokra és a média befolyásoló szerepére. A gyerme- kek túlterheltek, hiszen lassan ugyanolyan élethelyzetekben kell helyt állniuk, mint a felnőtteknek. Hiányzik az a hosszantartó fejlődési folyamat, amely felkészíti őket az önál- ló felnőtt életre.

A dolgozat célja, hogy felhívja a szülőket, pedagógusokat és minden felnőtt ember fi- gyelmét arra, hogy ha a gyermek gyermekkor nélkül nő föl, akkor annak beláthatatlan következményei lesznek. Talán ha a felnőtt emberek figyelembe vennék, hogy ezek a „miniatűr” felnőttek álarca mögé bújt, magányos és védtelen gyermekek, akik arra várnak, hogy végre figyeljenek rájuk és törődjenek velük, akkor megakadályozhatnánk együttesen azt, hogy ne túl korán, hanem egészséges fejlődés során jussanak abba a korba, amit úgy hívnak: boldog, kiegyensúlyozott felnőttkor. A világnak végre fel kell ébrednie és azt kell mondania: „Nem engedjük ki őket az Édenkertből!”

Témavezető: dr. Varga László egyetemi docens

Ujhelyi Anna*3. évf., kulturális antropológia**Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar***Hátrányos helyzetű diákokat támogató programok
hatékonyságának vizsgálata egy miskolci középiskolában**

A kutatás célja a napjainkban egyre elterjedtebb hátrányos helyzetűeket támogatni hivatott – általában hosszú távú – programok hatékonyságának vizsgálata egy miskolci középiskola szakiskolai és szakközépiskolai tagozatain keresztül. Lényeges szempont a különböző programok tanulmányozása abból az aspektusból is, hogy a diákok és szüleik mennyire érzik, tapasztalják a programok gyakorlati hasznosságát a mindennapokban. Valamint fontos az iskola tanárainak informáltsága: milyen szinten tudnak közreműködni abban, hogy diákjaik részesüljenek a támogatások különböző formáiból. Magyarországon az oktatáspolitikában a rendszerváltás és főleg az Európai Unióhoz történő csatlakozás óta fontos szerepet kaptak az ún. esélyegyenlőségi és mentor programok, amelyek célja az, hogy az oktatásköteles korú diákokat ne érje szociális, etnikai, vagy egyéb helyzetük miatt negatív diszkrimináció. A kutatás a témához kapcsolódó szakirodalom feldolgozása, valamint a már említett középiskolában felvételre kerülő interjúk, és kérdőívek adatainak alapján kíván képet alkotni a programok működéssel kapcsolatban. A kapott eredmények lehetővé tennék, hogy megvizsgálhatóvá váljanak a különböző programok előnyei és hátrányai, valamint az, hogy mennyire használják ki az általuk nyújtott lehetőségeket egy több száz fős középiskolában a diákok, és a tanárok hogyan működnek közre ebben. A vizsgálat hosszú távú kutatást igényel, amelynek elvégzése folyamatosan zajlik.

Témavezető: Török Zsuzsanna egyetemi tanársegéd

Vámos Gabriella*V. évf., pedagógia szak**Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pedagógiai és Pszichológiai Kar***Általános iskolás diszlexiás tanulók pszichés és magatartási problémáinak kezelési lehetőségei osztálytermi keretek között**

A diszlexiával kapcsolatos kutatások főként a kognitív és a tanulási diszfunkciókra fókuszálnak. Ugyanakkor a diszlexia másodtüneteként gyakran kialakuló, valamint a hátrányos szociális helyzetből következő *pszichés- és magatartászavarok* jelenléte, a kognitív diszfunkciókhoz hasonlóan gátolta a csoport tanulóit a hatékony osztálytermi működésben, tanulásban – esetünkben a tanulók sikeres idegennyelv tanulásában.

A kutatásom célja a gyakorlat fejlesztése volt. A 2006/2007. tanévben 6. évfolyamos, budapesti általános iskolás diszlexiás tanulókkal végzett osztálytermi kutatás során folyamatos monitorozással és (ön)reflexióval vizsgáltam azoknak a pedagógiai módszereknek a gyakorlati alkalmazhatóságát, amelyek az említett, természetüknél fogva megszüntethetetlen nehézségek enyhítésére, az ismeretek könnyebb elsajátítására, és a tanulás-hoz direkt és indirekt módon nélkülözhetetlen képességek, készségek és kompetenciák fejlesztésére irányultak.

Az osztálytermi kutatás széleskörű mérésmetodológiai eszközök bevonását teszi lehetővé. A kutatásba integrált módszerek a tanítási portfólió, a kutatási napló, dokumentumelemzés, résztvevő és nem-résztvevő megfigyelés, a kérdőív módszere, valamint félig-strukturált interjúk és rövid informális csoportos interjúk a tanulókkal.

A kutatás természete miatt a tanulmányozott szakirodalom egyaránt tartozott az oktatáselmélet és a neveléselmélet témakörébe. A tanulásra és a gyerekre vonatkozó nézetek átgondolása, valamint a tanulási folyamatok összerendezése annak érdekében történt, hogy a tanulók tanulása eredményesebb legyen, az adott tantárgytól függetlenül. Ezzel párhuzamosan a személyiségfejlesztés és a gyerek, mint személyiség a csoportban és individuálisan mindvégig jelen volt. Ezáltal a nevelés az oktatás keretében valósulhatott meg.

A kutatás eredményeiből arra következtethetünk, hogy a diszlexiával és a hátrányos helyzettel összekapcsolható pszichés- és magatartászavarok enyhítése és hosszú távon megszüntetése megteremti a lehetőséget a sikeres tanuláshoz. Az ilyen jellegű kutatás haszna abban rejlik, hogy a pedagógus a gyakorlaton keresztül egészen a tanítási-tanulási folyamat mélyére ásva tudja megvizsgálni annak különböző aspektusait, felkutatni a problémák konkrét okait azért, hogy direkt vagy indirekt módon azokra reagáljon.

Témavezető: dr. Falus Iván egyetemi tanár

Varga Mátyás Károly

II. évf., emberi erőforrások
Zsigmond Király Főiskola

A karrier centrumok helye, szerepe a felsőoktatásban (különös tekintettel a kompetenciákra és fejlesztésükre)

Egy olyan kísérletet mutatunk be dolgozatunkban, amelynek immár számtalan eredménye van, ugyanakkor még rengeteg feladattal jár a jövőben is: felsőoktatási intézményünk karrier centrumának „történetét”, a kialakulása körülményeit elemezzük. Ami különösen tanulságos lehet ebben a történetben (és sok szempontból eltér a szokványostól), az irodánk sorsának és tevékenységének szoros összefonódása a kutatómunkával, a tudományos vizsgálati eredményekkel. Ez a kapcsolat a kezdeti pillanatoktól jól megfigyelhető, hiszen karrier centrumunk kialakulása egy nagyszabású pályázathoz kötődik, amelyben kiemelt szerepet kaptak a vizsgálatok.

A dolgozatunkban részletesen ismertetjük a készségfejlesztési projektünk elméleti modelljét: felfogásunk szerint a karrier centrumok elsődleges célja a hallgatók és a potenciális munkahelyek összekapcsolása, melynek eredményeképpen minél többen helyezkednek el sikeresen, egy számukra megfelelő munkahelyen. Elképzeléseink szerint az „összehangolás közös nyelve” a kompetencia.

A Zsigmond Király Főiskolán a Karrier Centrum kialakítása és eddigi működése során hathatósan támaszkodott azokra a kompetencia-kutatásokra, amelyek a végzett és a mostani hallgatói körében készültek. Felmértük a legszükségesebb fejlesztési lehetőségeket, összehangoltuk a hallgatóink igényeivel, a kialakított kompetencia-fejlesztő tréningek rendszerét beépítettük oktatási hálóterveinkbe. Tanulmányunkban részletesen elemezzük a kompetencia fogalmát, bemutatjuk empirikus kutatási eredményeinket, és szót ejtünk a továbblépés lehetséges irányairól is.

**Témavezető: dr. Szabó Szilvia főiskolai docens
dr. Kabai Imre főiskolai tanár**

Varga Patrik Tibor

III: évf., andragógia
Zsigmond Király Főiskola

A világnézeti igény és az erkölcsi kompetencia kialakításának problémája napjainkban

Igaz-e az, hogy az ifjúság világnézeti és erkölcsi attitűdje napjainkra oly mértékben tér el a negyvenes és afölötti korosztály szemléletétől és életgyakorlatától, hogy e különbség – egyre inkább elmélyítve a két generáció közötti kommunikációs szakadékot – a hagyományos nevelési színterek, illetve a tényleges pedagógiai hatások ellehetetlenüléséhez vezet? Igaz-e az, hogy radikális átalakulás megy végbe a meggyőződések, értékek keresésében, azaz a mai fiatalság alapvetően más pozícióból indul és más szempontok szerint kérdez rá önmagára, környezetére s magára a világra? A gyökeres változást a rendszerváltást követően mind a neveléstudományi, mind az ifjúságszociológiai szakirodalom folyamatosan nyomon követi – és mindkét eszmecsere inkább pesszimista, de mindenképpen elbizonytalanító képet sugall az ifjúság jövőjéről, az értékközvetítés újfajta lehetőségeiről.

E szerteágazó problémakörbe kapcsolódva a dolgozat írója arra tesz kísérletet, hogy rendszerezze a jelenségre reflektáló szakirodalom motívumait, majd megszólaltatva a másik oldal, azaz a 18-29 éves korosztály képviselőit feltérképezze a valós helyzetet: milyen „hétköznapi filozófia” és erkölcs szerint él az adott generáció a mindennapokban s milyen forrásokból származtatja ezeket az elveket. A dolgozatban dokumentált feltáró (nem hipotetikus) kutatás a kvalitatív metodológia eljárásaira, ezen belül a tartalom-elemzés módszerére épül, s az adatgenerálást követően mind a látens, mind a manifeszt szöveginformációk elemzésére kiterjed.

A vizsgálat eredményeként rögzített – és a szakirodalom téziseivel szembesített – összefüggések természetesen csak egy kis részét érintik e problémakörnek, de a kutatás több irányban folytatható. A mintavétel kiterjesztése révén és az empirikus-kvantitatív metodológia alkalmazásával – a komparatív szempont érvényesítésének lehetőségét is magában foglaló – reprezentatívabb kép alakulhatna ki az ifjúság helyzetéről. A kutatás tovább bővíthető a vizsgált korosztálynál szélesebb életkori sávban történő adatfelvétellel, illetve a szülő- és pedagógusgeneráció megkérdezésével is. Végezetül a mélyinterjú és a fókuszcsoportos interjú módszereire épülő életmódkutatás adhatna pontosabb képet arról, hogy az ifjúság milyen konkrét világnézeti-etikai elvek szerint él a mindennapokban.

Témavezető: dr. Molnár Krisztina főiskolai adjunktus

Zádori Erika*IV évf., építészmérnök-mérnökstanár**Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar***Tankönyvelemzés motivációs szempontból**

Mindannyian tapasztalhatjuk, hogy manapság az információ korát érzük. Számos kommunikációs csatornán érnek bennünket a különféle információk. Ezek között a csatornák között kell megküzdeniük a könyveknek és a tankönyveknek a tanulók figyelméért és érdeklődéséért.

Elemzésem során a tankönyvek motivációs szerepére szeretném felhívni a figyelmet. A kutatás eredményeivel segítséget nyújthatok a tankönyvszerzőknek, hogy a motivációs lehetőségeket hatékonyabban használják ki; valamint a tanároknak, hogy megfelelő tankönyvet válasszanak ki a szakközépiskolás tanulók oktatására.

Vizsgálatom során a tankönyvanalízis módszerét használtam. Építőipari szaktan-
könyveket hasonlítottam össze motivációs szempontból. Megfigyeltem az illusztrációk mennyiségét, a mondathosszúságot, a tartalmi telítettséget, valamint azt, hogy milyen mértékben vannak a tankönyvekben érdekes, problémabemutató és gondolkodásra ösztönző kérdések és feladatok.

A kutatás eredményeiből arra a következtetésre jutottam, hogy mindhárom vizsgált tankönyv kiemelkedik bizonyos szempontból, de összességében véve a szerzők egyiknél sem használták ki teljes mértékben a motivációs lehetőségeket. Ebből kiténik, hogy a motivációs eszközök megfelelő felhasználásával létre lehet hozni olyan tankönyvet, amely egyaránt megfelel a tanároknak és a tanulóknak is.

Kutatásomat ajánlom tankönyvek szerzőinek, hiszen ez útmutatóként szolgálhat a további tankönyvek szerkesztésénél, továbbá mérnökstanároknak és szakoktatóknak, akik számára támpontokat adhat a legmegfelelőbb tankönyv kiválasztásához oktatómunkájuk során.

Témavezető: Gocsál Ákos egyetemi adjunktus

Ružena Žarnovičanová

*2008., Constantine the Philosopher University,
Faculty of Education, Department of Pedagogy*

Psychoeducation and its application at category of children social and emotional disorders

In the submitted contribution the terminological comparison, and analysis is provided. Special attention is paid to concepts that indicate the clients included in the care of education of behaviorally and emotionally disturbed individuals. We define this category of population and provide the differentiation of the particularities of their living and behavior. We explicitly mediate the review of current classification systems of emotional and behavioral disorders that are typical for childhood. We present the conceptual and theoretical starting points from the area of psychoeducation. On the ground of summarized knowledge we introduce this reeducational and therapeutically approach to children and youth with emotional and social disorders. The numbers of socially disintegrated individuals is dynamically increasing in the human population. On this basis we anticipate that actual trend will have an expanding tendency. We elaborate the basic concepts and pay attention to concept variability; we also introduce short history and the most important representatives of proclaimed conception. We analyze concrete psychoeducational approaches and its particularities and the potential of method entitled skillstreaming – the practice of social skills and its application at difcilited individuals – is amphasized.

Tímea Zafková

*2008, Constantine the Philosopher University,
Faculty of Education, Department of Pedagogy*

Teaching methods evaluation

Theme of our study is evaluation of teaching methods. This work deals with questions of teaching process evaluation with the emphasis on teaching methods. The ideas emphasized in the study are coming mainly from the rich educational theory and our experiences. Our aim was to emphasize the possibilities available in this area, to explain several questions connected with the methods and their use in practice. We also focused at the relation between educators' teaching styles and pupils' learning styles to methods of instruction.

The starting point for all changes in education is teacher and his methodical work. Methods are the fundamental determinant, which influences the quality of pupil's learning. Teaching methods evaluation in educational practice allows selecting the most appropriate tools that can help to improve the quality of teaching process.

The study is divided into three main chapters. The first one deals with teaching methods and their definition, explains the questions connected with their choice and efficacy in education and also deals with theme of modernization of teaching methods in the contemporary education.

The following chapter explains the questions of teaching and learning styles in relation to methods. These questions are also important to take into consideration in the process of evaluation of teaching and teaching methods.

The last chapter explains several possibilities of teaching methods evaluation, gives brief sight at methods and tools of evaluation and suggests some possible ways of teaching methods evaluation.

Conclusion of the study includes some suggestions for the teaching process improvement with regard on evaluation of teaching methods.

Nowadays demands on teaching process are continually increasing according to the state of development in educational sciences and the needs of the society. There is existing need of innovations in education and these changes in educational work of schools have to be based on the research and the permanent teaching process evaluation. Therefore, this process should be flexible and open to new ideas with the focus on the quality and effectiveness of education.

Counselor: prof. PhD Erich Petlák, CSc.

PSZICHOLÓGIAI ALSZEKCIÓ

Pszichológai alszekció

Garai Imre*IV. évf., pedagógia-történelem**Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar***A magyar középiskolai tanárképzés és az Eötvös Collegium
Az elbocsátottak körének alakulása**

Dolgozatom első felében arra vállalkozom, hogy ismertessem a dualizmus korának felsőoktatását különös tekintettel a tanárképzés ügyének alakulására, a második felében, pedig arra, hogy bemutassam az Eötvös Collegiumból elbocsátott hallgatók körét.

Tanulmányom első részében problémátörténeti megközelítésben mutatom be a ket-tős tanárképzési rendszer kialakulását érintve a 18. századi előzményeket, áttekintve a neoabszolutizmus korát, egészen a dualizmus válságperiódusáig, a 20. század elejéig. Röviden érintem a német és a francia tanárképzési modell „viaskodását”, majd az előbbi koncepció győzelmét, amelyet ironikus módon épp egy francia mintára alapított intézmény, az Eötvös Collegium teljesített ki.

A második részben ismertetésre kerülnek az 1895-ben alapított tanárképző internátus megalapításának körülményei, képzési és szelekciós rendszerének sajátosságai. Lassan kirajzolódnak a mindenkor „collegistákkal” szemben támasztott elvárások. Majd levéltári kutatások nyomán bemutatok egy eddig a szakirodalomban teljesen ismeretlen hallgatói csoportot: az elbocsátottak körét. Ismertetem, hogy ezek a hallgatók milyen okok miatt kényszerültek az intézet falainak elhagyására egyetemi képzési idejük lejárta előtt, megvizsgálom társadalmi, felekezeti hovatartozásukat, születési helyük és középiskoláik székhelyének földrajzi megoszlását.

Úgy tűnik, az intézmény hírnevét nem csupán a számos kiváló tudós-tanár, a magyar tudományos életben kiemelkedő teljesítményt nyújtó kutatók adták, hanem ehhez hozzájárult az erőteljes szelekció is. Hiszen a tanulmányikat sikeresen befejező hallgatók magas társadalmi elismertségéhez hozzájárulhatott a követelményeket teljesíteni nem képes hallgatók eltávolítása. Így megállapítható, hogy a Collegium aligha válhatott volna a 19. és 20. századi magyar oktatáspolitikai kiemelkedő alkotásává, ha újszerű képzési rendszere mellett tagjaival szemben nem támaszt magas elvárásokat.

Témavezető: dr. Németh András egyetemi tanár

Guncz Szilvia

II. évf., andragógia szak

Pécsi Tudományegyetem, Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

A felnőttkor határán álló autizmussal élő fiatalok felnőtttségre és munkára oktatása

Dolgozatomban a felnőttkor határán álló autizmussal élő fiatalok felnőtttségre és munkára oktatásával foglalkozom. Témám elsősorban egyéni érdeklődésből származik, másrészt pedig andragógia szakos hallgatóként úgy vélem, hogy az autizmussal élő felnőttek köre rövid időn belül az andragógia egy önálló célcsoportját fogja képezni, hiszen a korábbi elgondolásokkal ellentétben ma már bizonyított tény, hogy képességeik kibontakoztatásában jelentős mértékben lehet segíteni.

Célom, hogy bebizonyítsam, az autizmussal élők oktathatók és fejleszthetők speciális módszerek és eszközök segítségével, melyeket dolgozatomban részletesen bemutatok. Mindezzel szeretném elérni, hogy az emberek elgondolkodjanak azon, nagy befektetés lenne az autizmussal élők oktatása, hiszen számuk évről évre növekszik, és mára már nyilvánvalóvá vált, hogy nem folytathatunk „struccpolitikát”, hiszen egyrészt a pszichiátriai zárt osztályok nem tudnak befogadni ennyi embert, másrészt pedig bizonyított tény, hogy egy részük a folyamatos oktatás hatására képessé válhat arra, hogy gond nélkül beilleszkedjen munkakörnyezetébe. Ezért szükség lenne arra, hogy Magyarországon egyre több, oktatással foglalkozó intézmény, és őket foglalkoztató munkahely jöjjön létre.

Munkámat részben szakirodalmak feldolgozása alapján, részben pedig a Gyöngyösön található Autista Segítő Központban (ASK) végzett megfigyeléseim alapján végeztem. Innen több hasznos dokumentumot is rendelkezésemre bocsátottak egyrészt az intézmény működését illetően, másrészt a Gyöngyös közelében található karácsondi Boróka Majorságról, ahol autizmussal élő felnőttek oktatásával foglalkoznak.

Megfigyeléseim eredményeit tekintve el kell mondanom, hogy ma már hazánkban is kezdik felismerni az autizmussal élők oktatásának szükségességét, és sorban nyílnak az ezzel foglalkozó intézmények. Beilleszkedésük és tudásuk fejlesztésében nagy hatékonysággal működik a tevékenységszervezés, a kognitív- és viselkedésterápia, a képcserés kommunikációs rendszer és a babzsákos foglalkozás. Az autizmussal élő felnőttek foglalkoztatása azonban még ma sem megoldott kielégítően, kevés munkahely van, ami tudja őket foglalkoztatni speciális szükségleteik miatt. A Karácsondon található Boróka Majorság ezeket az igényeket igyekszik kielégíteni mindamelllett, hogy folyamatos elfoglaltságot biztosít számukra. Ez hasznos az autizmussal élőknek is, és az állam számára is, hiszen ez által ezek az emberek termelőkként vehetnek részt a munkaerőpiacon.

Témavezető: Cserné dr. Adermann Gizella egyetemi docens

Hódos Bianka

III. évf., andragógia szak

Eötvös József Főiskola Pedagógiai Fakultás

Iskolarendszerű felnőttképzési programszervezés a dél-alföldi régióban

Dolgozatom témája az iskolarendszerű felnőttképzés oktatási programjainak elemzése, amelyet projektmódszerrel elemeztem, valamint ezek metodikai-didaktikai meghatározottságának vizsgálata. Bemutattam a felnőttképzés rendszereit a programtervezés nézőpontjából, egyaránt vizsgálva a minőséget és struktúráját.

A dolgozatban vizsgáltakhoz hozzá tartozik a jelenlegi kutatások elemzése, és ezzel együtt a kutatóhelyek mennyiségének és támogatottságának vizsgálata, lehetőségei, mind az EU-s, mind a hazai támogatottságot és forráslehetőségeket vizsgálva. Megvizsgáltam az egyetemek céljait, feladatait, hogy ezek mennyire felelnek meg a munkaerőpiaci célok kielégítésében.

Kérdésfelvetésként a következőket állítottam: a Bologna-folyamat az intézménystruktúrában megvalósult, de tartalmilag nem; az amerikai és a japán modell sokkal hatékonyabban működik a poroszhoz képest mind az oktatás-szervezés szempontjából, mind minden egyéb tekintetében; valamint, hogy a hazai felnőttoktatási modell életképessége attól függ, hogy az iskolarendszer képes-e társadalmi szerkezetté válni.

Kutatási módszerként tanulmányoztam a megtalálható adatokat, elemeztem és összehasonlítottam a tapasztalatokat. A felsőoktatási intézményrendszer SWOT-PEST analízisét is elkészítettem. Eredményem és a levonható konzekvencia a következőképpen alakult: a jelenlegi finanszírozási rendszer alapvetően nem felel meg az elvárásoknak. Nem amiatt, mert kevés a képzésre fordítható támogatás, hanem azért, mert alapvetően tiszta finanszírozású rendszer működik, amely egyes képzéseket teljes mértékben támogat, más képzéseket csak részben, és vannak, amelyeket egyáltalán nem. Az igények azt jelzik, hogy a vegyes finanszírozású rendszerre nemcsak igény van, de hajlandóság, fizetőképes kereslet is. A jelenlegi rendszer egyenlőtlenül osztja el a támogatásokat.

Kutatásomat jól lehetne hasznosítani a szakképzés, valamint a Bologna-folyamatra való teljes átállás következtében.

Témavezető: Sári Szilvia főiskolai tanársegéd

Horváth Márk

*IV. évf., villamosmérnök mérnöktanár
Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar*

Oktatói és hallgatói vélemények egy Bologna-konform vizsgaformáról

A magyar felsőoktatás a Bologna-folyamat kapcsán átalakulóban van. A reform egyik legmeghatározóbb eleme a képzés teljes átszervezése. A képzés kimenetét a munkaerőpiac kívánalmainak megfelelő kompetenciák adják. A lexikális ismeretekről a készségekre, képességekre, motivációkra, attitűdökre kerül a hangsúly. Megfogalmazódik a módszertani kultúra gyökeres megváltoztatásának igénye és szükségessége is..

A ma széleskörűen alkalmazott szóbeli és írásbeli vizsgamódszer megítélésem szerint nem követeli meg a tudásforrások önálló használatát, sok esetben nem kér önálló alkotó munkát, hiányzik a tudás alkalmazása, az ítéletalkotás és döntéshozatal, nem mér kommunikációs kompetenciákat, nem minden esetben tükrözi az ismeretek megértését. Felvetődik a kérdés: milyenek legyenek azok az oktatási és vizsgáztatási formák, és milyen legyen ezek között a viszony, hogy a kívánt kompetenciák fejlesztése és validációja sikeres legyen.

A TDK TDK-dolgozatomban bemutatok egy Dánia több egyetemén alkalmazott szóbeli vizsgaformát, a szinopszis vizsgát. Megvizsgálom a hazai fogadtatását, adaptálhatóságának kereteit. Ennek gerincét a PTE PMMK oktatóival és különböző szakos hallgatóival készített interjúk adják. Bemutatom, hogy e mesterképzésben alkalmazandó vizsgaforma miben jelentene többet a hagyományos szóbeli vizsgánál, és mely elemei miatt tekintető Bologna-konformnak. Az oktatók és a hallgatók megnyilatkozásai alapján következtetek arra, hogy nyitott-e a felsőoktatás új módszerek befogadására és alkalmazására.

Témavezető: dr. Varga Lajos főiskolai tanár

Kati Mónika

*V. évf., környezetmérnök-mérnökstanár
Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar*

Kompetenciák, sztenderdek, indikátorok a multikulturális nevelésben

Dolgozatom témája nagyon aktuális. A 21. század társadalma a multikulturális társadalmak időszeke. Megfigyelhető a különböző kultúrák, nyelvek, szokások, vallások, tradíciók egymás mellett élése. Fontos kérdésnek tekinthető, hogy a pedagógusjelöltek ismerjék és alkalmazkodjanak ehhez a társadalmi sokszínűséghez, illetve mutassanak érzékenységet az eltérő rasszok, társadalmi csoportok iránt. Ennek érdekében a pedagógusnak olyan kompetenciákkal, készségekkel, képességekkel kell rendelkeznie, amelyek alkalmazása egyenlő nevelési-oktatási lehetőségeket biztosít a különböző társadalmi háttérrel rendelkező diákok számára.

A dolgozat bemutatja egy meghatározott kompetencia („pedagógus figyelembe veszi a diákok közötti különbözőségeket”) sztenderdjeit és indikátorait, amelyek alkalmas kritériumoknak tekinthetők a kezdő tanárok, illetve a jelöltek felkészültségének megítélésére a jelzett kompetencia területén.

Témavezető: dr. Varga Lajos főiskolai tanár

Katona Ildikó*III. évf. andragógia**Eötvös József Főiskola Pedagógiai Fakultás***„Andragógiai professziogram”**

Dolgozatom témája egy andragógiai professziogram készítése. Azért választottam kutatási témámnak, hogy készítsek egy andragógiai professziogramot, hogy legalább jelenlegi pedagógiai tudomány szintjére emeljem az andragógiát is. Kutatásaim tartalmát tekintve a dolgozat tartalmazza a Magyarországi és Európai Unió kutatók eredményeit, valamint az andragógiai tudományban fellelhető normatív és stratégiai tudást, és az „felnőttpedagógia” elfoglalt helyét a tudományfejlődési szakaszokban. Mindehhez elengedhetetlen volt neveléstudományi paradigmák viszonyrendszerének tanulmányozása, valamint az andragógia elhelyezése a bölcsészettudományi, társadalomtudományi és multidiszciplináris tudományok rendszerében.

A kutatásom legfőbb célja az, hogy bemutassam, hogy az andragógia multidiszciplináris tudomány jellege miatt nem elfogadott tudományterület, valamint, hogy szemléltessem, hogy a felnőttoktatásban dolgozó oktatók nem a megfelelő andragógiai módszerrel oktatják a felnőtt társadalmat, mert nem tartják kellő fontosságúnak az ehhez szükséges kompetenciák elsajátítását. Dolgozatomban a legnagyobb hangsúlyt a gyakorlati úton történő tanulás fontosságára helyeztem, valamint arra, hogy a munkaerőpiacon való érvényesülés csak akkor valósulhat meg, ha a kulcskompetenciákat elsajátítja minden egyén, és azt gyakorlatba is tudja ültetni. Napjainkban a papírforma már nem elegendő a munka világában való helyt álláshoz. Minden egyénnek gyakorlatorientáltnak kell lennie.

Az egyik legfontosabb tényezőként emeltem ki azt, hogy egy andragógusnak milyen kompetenciákkal kell rendelkezni, ahhoz, hogy jó felnőttoktatóvá váljon. Ezek közül kiemelkedő az empátia, valamint a probléma- és konfliktus megoldó képesség. Ha ezekkel a képességekkel nem rendelkezik egy felnőttoktató, akkor nem képes hatékonyan oktatni a felnőtt társadalmat. Ahhoz ez megvalósulhasson, arra van szükség, hogy a felnőttoktatásban részt vevő oktatók felismerjék az ismeretek, képességek, kompetenciák elsajátításának szükségességét, fontosságát. Az oktatási rendszernek ki kellene alakítania az andragógia számára egy egységes szaknyelvet, melyet, mind Európában, mind Magyarországon alkalmazni tudna a felnőttképzés.

Ez lehetne az első lépés az andragógia számára, hogy a neveléstudományok teljes értékű részévé váljon.

Témavezető: Sári Szilvia, főiskolai tanársegéd

Király Virgínia

*IV. évf., környezetmérnök- mérnökstanár
Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar*

Tankönyvelemzés a környezeti nevelés szemszögéből

A TDK dolgozat témája a környezeti nevelés a gimnáziumi tankönyvekben. Mivel nagyon sok helyen megjelenhet ez a téma, csak a 10. osztályos fizika tankönyveket vizsgálom. A környezeti nevelés lényege, hogy a gyerekekben tudatosítsuk, hogy felelősséggel tartoznak a környezetért, védeni kell azt. A cél az lenne, hogy a tankönyvekben megjelenjenek a környezeti problémák és a tanulók alkalmassá váljanak azok felismerésére és esetlegesen megoldásukra.

E témában eddig nem igazán voltak kutatások, ezért jó a dolgozat témája.

A dolgozat célja, hogy kimutassa, a választott tankönyv természettudományos tananyaga tartalmaz-e ismereteket, a környezettudatos magatartásformák elsajátításával kapcsolatban. A tankönyvelemzés során a tankönyv szókincsét, illusztrációit, kérdéseit, feladatait vizsgálja, továbbá azt, hogy mennyire rendszerezettek az ismeretek, megfelelő mennyiségű és tudásszintnek megfelelő folyamatokat, jelenségeket, problémákat mennyire vetnek fel és hogyan segítik azok megértését.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy tartalmaz ugyan a környezeti nevelésre alkalmas részeket a tankönyv, de sokkal több helyen lehetne beépíteni. Ezáltal a gyerekek is tapasztaltabbak lennének a témában.

Témavezető: Gocsál Ákos egyetemi adjunktus

Kocsis Dóra

IV. évf., esztétika – filozófia

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Elmélet és gyakorlat az esztétikai nevelésben

Céloom egy részt annak a folyamatnak a bemutatása, melynek eredményeképpen ma esztétikai nevelésről beszélhetünk, másrészt egy olyan reformpedagógiai irányzat esztétikai nevelés szempontjából való vizsgálata, amely nagy hangsúlyt fektet az esztétikai, művészeti nevelésre.

E folyamat bemutatásához elengedhetetlennek tartom az ide kapcsolódó filozófiai előzmények felvázolását, ami Rousseau-tól, Nietzsche-én, Julius Langbehn-en, Ellen Key-en, Alfred Lichtwark-on, Carl Götz-én át ível, és vezet el a reformpedagógia kialakulásához és mai formájának megjelenéséhez. Ennek az ívnek felel meg és hozzá szervesen kapcsolódik a filozófiai előzmények hatása a német művészetpedagógia kialakulására, majd ezek együttes hatása a reformpedagógiák megjelenésére. A dolgozatban vizsgálom a reformpedagógia hagyományos neveléssel szemben megfogalmazott kritikáját és ennek hatását az esztétikai nevelés elméletének megjelenésére. Ezek után sor kerül az esztétikai nevelés gyakorlati alkalmazhatóságának lehetőségeire. Ennek bemutatásához a Waldorf pedagógiát választottam. Itt hangsúlyt fektetek az esztétikai nevelés egyes tantárgyakban való a felhasználhatóságára, és a várható eredményekre, valamint e nevelés globális alkalmazhatóságára, a tananyag egészére való kiterjeszhetőségére.

Az esztétikai nevelés fontosságát, szükségességét és aktualitását két síkon vizsgálom és bizonyítom. Az egyik síkon, napjaink oktatási rendszerekkel szemben állított új, a gazdasági és társadalmi változások által meghatározott kihívásaival igazolom. Ezek elvárása az oktatási rendszerből kilépőkkel szemben, már nem csak a tudományokban való eligazodás képessége, hanem a konstruktív életvezetésre való képesség. Ide kapcsolódik a tömegkultúrában eluralkodott igénytelenséggel szembeni kritikai gondolkodás kialakítása is, hiszen az esztétikai nevelésben olyan szükséglet csoportról van szó, ami az egyén életvezetését messzemenően meghatározza és kihat egész életére.

Ezek után kifejtem az esztétikai nevelés hatékonyságát meghatározó tényezőket és a nevelés eredményességének feltételit, valamint az általa elérendő célt. Ebben kifejeződik a pedagógus és az iskola, döntő, modellkövetítő szerepe is.

A másik vizsgálati sík segítségével beláthatjuk, hogy az esztétikai nevelésnek nagyon fontos szerepe van a tanulás kényszerjellegének elkerülésében, és így hatással van az értelmi nevelés sikerességére is.

E két vizsgálati sík világítja meg a kutatás hasznosságát is, amennyiben ráirányítja a figyelmet az esztétikai nevelés fontosságára és az általa elérhető eredményekre, melyek közül talán legfontosabb a tanulási folyamat eredményessége és segítése.

Témavezető: dr. Kormos József egyetemi adjunktus

Kokas Mónika

IV. évf., mérnöktanár

Széchenyi István Egyetem Műszaki Tudományi Kar

Nagy László pedagógiai öröksége

A tudományos diákköri dolgozat célja, hogy felkeltse az érdeklődést Nagy Lászlónak, a lélektan és a pedagógia nemzetközileg is elismert művelőjének munkássága iránt. Ismertetni pedagógiai tevékenységének legfontosabb állomásait, és tapasztalatokat levonni belőle.

A dolgozat bemutatja a tanítóképzésben vállalt szerepét, valamint a sokirányú közéleti és szervező tevékenységét. Részletesen ismerteti gyermeklélektani felfogását, elsősorban az érdeklődés szerepének jelentőségét.

Áttekinti oktatásméleti felfogásának legfontosabb jellemzőit. Kiemeli Nagy László közoktatási reformelképzeléseit, a demokratikus iskolarendszer eszményéről vallott nézeteit, amely szerint a közoktatási rendszer alapja az egységes és általános népiskola.

A dolgozat felvázolja Nagy Lászlónak a tehetséggondozással és a pályaválasztással kapcsolatos pedagógiai munkásságát is. Ismerteti a pályaválasztásra való előkészítés iskolai feladatairól, és a tanácsadás lélektani vizsgálatainak sajátosságairól vallott felfogását.

A pályamunka összegzi Nagy László pedagógiai örökségének legfontosabb vonásait. Kiemeli, hogy mennyire fontos a múlt értékeinek számontartása, ápolása, és haladó hagyományainak felhasználása a mai nevelési-oktatási gondjaink megoldásában.

Témavezető: dr. Vásárhelyi Zsuzsanna főiskolai docens

Kozmor Barbara Ivett

történelem-művelődésszervező, 2008-ban végzett hallgató
Nyugat-magyarországi Egyetem Bölcsészettudományi Kar

„Auschwitz ne történhessen meg még egyszer!” Mit, miért és hogyan kell tanítani a holokausztról az általános iskolákban?

Dolgozatomban a XX. századi történelem, sőt talán az egész egyetemes és magyar történelem legnagyobb tragédiájával, a holokauszttal foglalkoztam.

Céлом, hogy a Soá oktatásával kapcsolatos kérdésekre választ adjak. Milyen kérdésekre gondolok? Miért kell tanítani már az általános iskolásoknak is a holokausztot? Mit kell nekik tanítani? Hogyan, milyen módszerekkel kell ezt a témát megismertetni a gyerekekkel? Milyen kezdeményezések történtek a holokauszttanításában?

Napjaink egyik leginkább kutatott területe a Soá, és annak tanítása. Külön intézmények jöttek létre azért, hogy az emlékeket őrizzék, a felhalmozott tudást továbbadják. A hatalmas anyagra való tekintettel nem tudtam mindenről szót ejteni, így a számomra legérdekesebb és talán legfontosabb kérdésekkel foglalkoztam csupán.

Miért döntöttem e témakör feldolgozása mellett? Középiskolás koromban a Holokauszt Emléknapon a tanárnőnk egy rendhagyó programot szervezett számunkra, amikor is végigjártuk az egykori szombathelyi gettó területét, s meghallgattuk egy túlélő előadását. Én akkor hallottam először a holokausztról. Számomra és azt gondolom mindenki számára egy olyan „élményt” adott ez a találkozás, ami nemcsak, hogy felejthetetlen, hanem a téma iránti érdeklődés alapjait fektette le.

Ezt követően próbáltam minél többet megtudni a Soáról. Azt gondolom, hogy a holokauszt a történelemnek egy olyan lényeges szakasza, melyet mindenképpen tanítani kell már általános iskolában. Dolgozatom egyfajta ötletbörze. Ötleteket adok a diákoknak, a tanároknak arra, hogy hogyan tudnának minél megfelelőbb módon megemlékezni a Soáról a tanórákon, s a tanórákon kívül.

Az írásbeli munka mellé készítettem egy dokumentumfilmet is, mely még inkább alátámasztja feltevésem, miszerint ahány ember, ahány tanár, annyiféle módon lehet beszélni a holokausztról.

Bízom abban, hogy munkámmal segíteni tudok néhány iskolának abban, hogy milyen módszerekkel adja tovább a diákoknak, a vészkorszak történetét. S remélem, aki elolvassa dolgozatomat, meggyőződik arról, hogy igenis fontos a holokausztról tanítani, beszélni.

Témavezető: Szántó Imréné dr. Balázs Edit főiskolai docens

Lakcsik Attila

X. évf., filozófia

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A posztmodern állapot kezelésének hermeneutikai lehetősége az Európai Unió multikulturális környezetében

A hermeneutika nevelésméleti koncepciójának fejlődésére szeretném ráirányítani a figyelmet.

Nem egy szerzővel foglalkozok, inkább történetileg ölelem fel a tárgyhoz tartozó kérdéseket. Dolgozatomat három főrésze osztottam.

Először a hermeneutika kialakulásának kérdéskörével foglalkozok, az elméleti munkát elvégző személyek mellett kitérek a pedagógia tudományában lezajlott kortörténeti eseményekre is; azokat emelem ki, amelyek a hermeneutika pedagógiai fogadtatását elősegítették. Majd a német hermeneutikai pedagógia megalkotóinak műveit tárgyalom. A dolgozat során, gazdagsága miatt, mindvégig a német hermeneutikai hagyomány tárházára hivatkozok. Az első főrészben végül még megemlítem a tárgyhoz tartozó magyarországi recepciót, valamint a hermeneutika pedagógiában fellelhető, már alkalmazott módszereit és alkalmazási területeinek gazdag tárházából a gyógypedagógiát.

A második főrész témája a pedagógiára leginkább hatni tudó két környezeti alaphelyzet, amelyekre a hermeneutikának adekvát válaszkísérletei van. Úgy gondolom a hermeneutika kínálta válaszok alkalmasak a környezeti kihívások kezelésére. Itt először a kortörténeti hangulatot elemzem, a posztmodern állapot ugyancsak meghatározó szerepét és törekvéseit. Majd a harmadik főrészben az Európai Unióval kapcsolatban fennálló körülményeket tárgyalom. Röviden feltárom a nevelési elvek kialakításában szerepet játszó makró környezetet, amittől nem tekinthetünk el, ha oktatásról és iskoláról van szó. Végül mind két helyütt a lehetséges megoldási lehetőségek közül a hermeneutika válaszkísérleteiről írok és javaslok, mely szellemi áramlat feltételezésem szerint leginkább meg tud felelni a közeljövő Uniós kihívásainak.

Számomra úgy tűnt, hogy az Uniós törekvésekkel párhuzamban kialakuló pedagógia, nevelésméleti koncepció, ha szabad így fogalmaznom, nem érett még meg a posztmodern elvek alkalmazására. Az európai nemzeti és etnikai sokszínűség mentén folyton keletkező identitástudatok számára a posztmodern elvek lemondásnak tűnnek a hagyományok fennálló és alakító hatásaival szemben, amiket a nemzetek nem szívesen vetnének el egyik napról a másikra. Talán az európaiság megélése, már történetivé válása, megváltoztatja a jelenlegi helyzetet, melyben a multikulturalitás meghatározó erővel lép fel a posztmodern igényeivel szemben. Megoldásként azért is választottam a hermeneutikát, mert a benne rejtő lehetőségek sokat ötvöznek a posztmodern áramlatból, de integrálja magába a hagyományokra épülő kultúrák „igazságainak” sokszínűségét is.

Témavezető: Bohár András egyetemi adjunktus

Lakos Renáta*I. évf., neveléstudomány, MA**Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar***„Jó tapasztalatok” az élményalapú tanulás és az élethosszig tartó tanulás összefüggéséről**

„A tanulás kulcs a XXI. századhoz.” – a hamburgi felnőttoktatási világkonferencia szlogenjének megfelelnek a magyar közoktatás új törekvései, köztük a kompetenciafejlesztés igénye, mint az egész életen át tartó tanulásra való felkészítésnek egyik követelménye és módszere.

2008-ban megvédett művelődésszervező szakos szakdolgozatomban a Lépésről lépésre Iskolai Program és a Rogers Személyközpontú Program elemzését végeztem el. TDK tanulmányomban e munkát folytattam. Célom volt vizsgálni, hogy milyen felnőtteknek szóló iskolarendszerű gimnáziumi felnőttképzés valósul meg a Mérei Ferenc Általános Iskola, Szakiskola és Felnőttképzési Gimnáziumban. Beépül-e az egész iskola felnőttoktatási kultúrájába a lépésről lépésre történő fejlesztési törekvés, áttemelhető-e a közoktatási program a jó gyakorlatai a felnőttképzési tagozat pedagógiai programjába? Kutatási módszerem a dokumentumelemzés, a megfigyelés és az interjúkészítés volt. A kutatás célcsoportjaként a XI. kerületben, a vizsgált három iskola pedagógusait, valamint az általános iskolás és felnőtt tanulók körét határoztam meg.

Kutatásom alapján megállapítható, hogy az általános iskola 6. osztályáig kidolgozott Lépésről lépésre Iskolai Program felnőttek körében történő megvalósítása még optimális körülmények között is nehezen, csak kutatási szinten megvalósítható feladat. Ezt igazolja az a tény is, hogy ezt a programot EU pályázatok keretében pilot jelleggel sikerrel alkalmazták az elmúlt évek során hátrányos helyzetű, főképp roma tanulók felzárkóztatását célzó projektekben.

A fővárosi közoktatás átalakulása során a Mérei Ferenc Általános Iskola, Szakiskola és Felnőttképzési Gimnázium felnőttképzési tagozata 2008. szeptember 1-jétől megszűnt. A felnőttek tanulók érettségire való felkészítésének feladatát a Petőfi Sándor Általános Iskola, Gimnázium és Szakközépiskolába vette át. Az áthelyezett felnőttképzési tagozat most átalakuló pedagógiai programjában bár megjelenik a kompetenciaalapúságra való törekvés a hátrányos helyzet kezelésének módszereként, azonban ennek gyakorlata nem volt értékelhető.

További– neveléstudomány MA szakos – kutatásomban – a projektoktatás lehetőségének vizsgálatát a XI. kerület egészére kiterjesztve kívánom folytatni.

Témavezető: Kraiciné dr. Szokoly Mária főiskolai docens

Lévai Anna

*III. évf., andragógia szak
Zsigmond Király Főiskola*

A pályakövetés szerepe a piacképes képzésben

A Zsigmond Király Főiskolán 2006 szeptembere és 2007 novembere között lezajlott nagyszabású kutatás részeredményeinek bemutatását és ezek lehetséges okainak feltárását tűztem ki célul. Dolgozatom az iskolák sajátosságaira, a hallgatók általi megítélésére, a diploma értékére illetve az intézményben szerzett kapcsolatok későbbi felhasználhatóságára terjedt ki.

Munkámat négy fő kérdés alapján építettem fel:

Miért választotta a felsőoktatást, miért ezt az intézményt és ezen belül miért ezt a szakot választotta, milyen tervei vannak a jövőre nézve?

A kutatás kérdőíves adatfelvétellel történt, amelyeket személyes interjúk során készítettünk el, s mint egy kétezer végzett hallgatóra terjedt ki. Megvizsgáltuk az Eötvös Lóránd Tudomány Egyetem jogi karán (ELTE ÁJK), a Budapesti Műszaki Főiskolán, az Apor Vilmos Katolikus Főiskolán és a Wesley János Lelkészképző Főiskolán 2001 és 2006 között diplomát szeretteket.

Munkánk eredményei elsősorban a Zsigmond Király Főiskolán életre hívott Karrier Centrum munkáját hivatottak segíteni. A vizsgálat számára az intézményi keretet a Társadalomtudományi Kutatóközpont (a ZSKF TTK) alkotta.

A vizsgált felsőoktatási intézmények is sokat profitálhattak az általunk összegyűjtött adatokból: számos területen sikerült megismerni a hallgatók véleményét, így képesek lehetnek javítani esetleges hibáikon, fejleszteni szolgáltatásaikat.

**Témavezető: Kabai Imre főiskolai tanár;
Sulyok Tamás főiskolai adjunktus**

Martis Zsombor

*V. évf., magyar nyelv- és irodalom -történelem
Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar*

Egy skandináv út – Dánia oktatási rendszere

A dolgozat kísérletet tesz Dánia oktatási rendszerének komplex bemutatására. Hogyan működnek a különböző oktatási intézmények, miként szervezik ezeket a legkisebb skandináv államban? A formális iskolarendszeren túl a non-formális iskolatípusok is megismerhetők a dolgozathoz, valamint a felnőtt- és a tanfolyami oktatás szintén bemutatásra kerülnek.

Több – az oktatás szervezésében és működésében – lényeges intézet (Nemzetközi Oktatási Információs Központ, Dán Értékelési Intézet), az óvodák, a köz- és felsőoktatás, a tanfolyami és a felnőttoktatás ismertetése a fő célja a tanulmánynak. Az általános leíráson túl, a non-formális iskolatípusok és azon belül egy népfőiskola (Odderi Népfőiskola) részletes leírását is elvégzi a dolgozat.

Kiemelendő, hogy a dán oktatásról, annak felépítéséről az elmúlt években nem született átfogó magyar nyelvű tanulmány. Ez az írás azért született, hogy közelebb hozza a dán szemléletmódot az oktatás szervezésében, (még ha olykor bonyolultnak is tűnik ez a rendszer) ami hozzájárult Dánia gazdasági felemelkedéséhez, és mint ilyen talán követhető példát mutat az Európai Unió más tagállamainak ugyanúgy, mint hazánknak.

Témavezető: dr. Karlovitz János Tibor egyetemi docens

Molnár Beáta

III. évf., andragógia
Zsigmond Király Főiskola

A felsőoktatási intézmények elektronikus hátterének vizsgálata

A dolgozatom 3 részből áll. Először a felsőoktatási intézmények elektronikus felületeinek rövid áttekintését teszem meg. Itt a weblapok vizsgálata alapján röviden összefoglalom, hogy az egyes intézmények milyen elektronikus eszközöket, felületeket használnak a kommunikáció támogatására és a tartalom közvetítésére. Ezen kívül bemutatom azon oktatási internetes portálokat, amelyeket a hallgatók a leggyakrabban megjelöltek, tanulmányaik kiegészítéséhez.

A vizsgálat második, kérdőíves részét 17 felsőoktatási intézmény együttesen 852 andragógia szakos hallgatója válaszain keresztül vizsgáltam a hallgatók néhány elektronikus tanulási szokását. Megkérdeztem véleményüket az általuk használt keretrendszerrel, a tanulással kapcsolatos web használati szokásaikról. A kérdőív vizsgálta a tananyaghoz kapcsolt tanulássegítő eszközöket, azok használati módját, milyen külső rendszerek, tartalmak jelennek meg a tanulás segítése, a tartalmak használata céljából. A vizsgálat rápillantást ad az iskolák által biztosított lehetőségekre és összehasonlítás lehetőséget ad a hallgatók e-tanulási igényeibe.

Végezetül pedig bemutatok egy olyan általam szerkesztett közösségi portált mely segítséget nyújthat az andragógia szakos hallgatóknak, tanároknak, és mindazoknak, akik érdekeltek az andragógia témakörében.

A vizsgálat célja, hogy a felderített információk alapján megfelelő alapot adjon a közösségi tanulás és a közösségi tudás formális képzési rendszerekhez történő igazításához, alkalmazásához. Hosszú távú cél, hogy az induló weboldal egy megfelelő szakmai közösséget alakítson ki, amely a nem formális, de szakmai párbeszéd és kapcsolatok segítségét szolgálja.

Témavezető: Sulyok Tamás főiskolai adjunktus

Molnár Ildikó

VII-IV. évf., kommunikáció-romológia
Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A mátraszőlősi iskolabezárás története

Az oktatás a közjavak közé tartozik, így az állam az a szervezet, mely annak anyagi finanszírozásáról gondoskodik, az eredményességéből fakadó szellemi tőkéből profitál, s felelős a társadalom hátrányos helyzetű, szociokulturális hátránnyal küzdő, szocializációs hátrányokkal iskolába érkező gyermekek esélyének megteremtéséért.

A törekvést végrehajtó intézkedések az elmúlt években a probléma komplexitása miatt annak egy-egy elemét hangsúlyozták. Így lokális megvalósulásuk a kívánt eredményekhez képest gyakran ellentétes folyamatokat indít el.

Mátraszőlős története a falusi iskolák finanszírozási problematikájából kiindulva, a helyi közösség narratíváinak és a történet hivatalos dokumentumainak elemzése nyomán a tévesen dekódolt oktatási irányelvekre, azaz az oktatáspolitikai reform megrekedésére kívánja felhívni a figyelmet.

A falvak közepretegét jelentő, helyben évtizedek óta tanító pedagógusokra a vizsgált esetben egyenként csupán nyolc gyermek jutott. A gyermekekre vetített magas pedagóguslétszám pedig a bérek stagnálását jelenti. Így a pálya nem vonzó a fiatalok számára, s a hajdan hivatásként választott pályát ma gyakran alacsony képzettséggel, vagy képzettség nélkül töltik be.

Mindez az iskola színvonalát, azaz a tanulók teljesítményét is befolyásolja. Nem szükséges ma már *gazdagnak* lenni ahhoz, hogy az ember mindent megtegyen gyermeke minőségéért, hisz az oktatás a közbeszédben is a felemelkedés zálogaként szerepel. Tehát gyakran az intézmények közötti szelekció van jelen.

A kistéleplési iskolák a különféle címen igényelhető többlettámogatásokat gyakorta irreális mértékben veszik igénybe, ebben látják fennmaradásuk esélyét. A lokális szinten még különféle hátrányok és hiányosságok miatt igényelt állami normatíván felüli támogatások („felzárkóztató” elnevezés az alapító okiratban) az iskola megmaradásának záloga helyett homogén iskolát eredményeznek.

Témavezető: dr. Forray R. Katalin egyetemi tanár

Munkácsi Edit

IV. évf., pedagógia-történelem

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar

A magyaros arisztokrata-nevelés (1848–1867)

Kutatásom célja, hogy alapvetően három forrásra építve ábrázoljam az arisztokrata-nevelést három családra kiterjedően. Az Andrássy, az Apponyi és a Zichy család nevelési szokásainak, elveinek bemutatására vállalkoztam. Azért esett erre a témára a választásom, mert az arisztokrata neveléssel a Németh András – Mészáros István – Pukánszky Béla Neveléstörténet című könyve sem foglalkozik. Nem egy kutatott téma, így szívesen mélyedtem el benne.

Virág Irén Az arisztokrácia neveltetése Magyarországon című doktori értekezésének kutatásait kívánom folytatni, amely 1790–1848 közötti korszakot öleli át. A folytatásként tehát munkámban az 1848 és 1867 közötti korszakkal foglalkozom részletesebben. Arra próbálok rávilágítani, hogy milyen változások fedezhetők fel az előző korszakhoz képest.

A dolgozatom címében szerepel a „magyaros” kifejezés, hiszen a három arisztokrata család abból a szempontból különleges, hogy a kor hagyományos elitjével ellentétben a nemzeti identitás felvállalása jellemző rájuk. Főképpen az édesapák hatásának köszönhető mindez. A családokban összefonódott a magyar nemzeti érzés, a magyar nyelv és a hazával szembeni felelősségvállalás.

Írásom 6 nagyobb tematikai egységre különíthető el. Az első részben Virág Irén kutatásának eredményeit foglalom össze, a következő részben az arisztokraták politikai helyzetéről nyújtok képet. A harmadik részben bemutatom a forrásaimat. A következő részben a három grófi család eredetét, a családfőt, magát a családot és azok lakhelyeit mutatom be. A legtágabb hatodik fejezetben az arisztokrata nevelést tárgyalom 1848 és 1867 között. Ebben részben az arisztokrata ifjak tanulmányait, azt követően a nevelőket vizsgálom, majd pedig az arisztokratáktól elvárt nyelvi ismeretükre térek ki. Bemutatom a 3 családban milyen különbségek fedezhetők fel a szülő-gyermek kapcsolatban, majd pedig a nevelési elvekről is nyújtok egy képet. Rávilágítok ebben a nagyobb fejezetben, hogy mennyire találják fontosnak a szülők a nemzeti identitásban történő nevelést, majd pedig az utolsó két részben kitérek az ifjak művészetekhez fűződő viszonyukra és a kedvteléseikre. Az utolsó egységben, az összegzésben összehasonlítom saját kutatásaimat Virág Irén eredményeivel.

Témavezető: Rébay Magdolna egyetemi tanársegéd

Nagy Viola

III. évf., pedagógia

Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

A Mary Poppins című filmben megjelenő pedagógiai jelenségek a reformpedagógia tükrében

Dolgozatomban azt kívántam bemutatni hogy hogyan jelennek meg a Mary Poppins című filmben a reformpedagógia fejlődésének jelenségei. Munkám egyébként egy nagyobb kutatás része melyben A Muzsika hangja című filmet is elemzem.

Kitértem benne a történelmi háttérre, a társadalmi folyamatokra, a család változásaira, a reformpedagógiai iskolákra, és az amerikai társadalomra is. Feltevésem szerint a filmben visszatükröződnek a 19.- 20. század fordulójának, illetve az 1960-as évek pedagógiai jelenségei. A szereplők különböző nevelési, filozófiai nézeteket jelenítenek meg. Ezeket elemzem végig a dolgozat során. Elemzésem során a pedagógiai szakirodalomban olvasottakat vetettem össze a filmmel.

Munkámat azoknak a történelmi folyamatoknak a bemutatásával kezdem melyek a 19-20-dik század fordulóján történtek és elvezettek a reformpedagógia kialakulásához. Ezt a film megértése miatt is fontosnak tartom. Ekkor nagymértékű technikai és gazdasági fejlettség volt jellemző Európára és különös tekintettel Angliára, és ez kétféle gondolkodásmódot eredményezett. Az egyikre a fejlődésben való töretlen hit, optimizmus volt jellemző. Ebben benne volt a hagyományok tisztelete, a gyermekek alkalmazkodásra és engedelmességre való nevelése. A másik pedig ennek kritikája Nietzsche filozófiája, az életreform mozgalmak, és reformpedagógia gyermekképe. A film két legfőbb szereplője Mr. Banks és Mary Poppins ezt az ellentétet jelenítik meg. Mr. Banks a hagyományos rendet, Mary Poppins pedig a reformot képviseli.

Hasonló jelenségek és kettősség volt jellemző a hatvanas évekre is, ezért is vehették elő a századfordulót, mint kort a filmművészetben.

Kutatásomat véleményem szerint tovább lehet fejleszteni egy olyan kutatássá melyben több film is megvizsgálására kerülhet sor. Azért tartom fontosnak a filmekben megjelenő pedagógiai jelenségeket, mert ezek sok emberhez eljutnak, sokan ismerhetnek meg belőlük egy- egy kort. Esetleg a neveléstörténet tanításban is fel lehetne használni.

Témavezető: Baska Gabriella egyetemi tanársegéd

Németh Angéla

V. évf., humánszervező

Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

A kereskedelmi és iparkamara szerepe a szakmai képzés rendszerében, különös tekintettel a Pécs-baranyai Kereskedelmi és Iparkamara tevékenységére

Dolgozatomban a kereskedelmi és iparkamarák szakképzésben betöltött szerepét, a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara szakképzési tevékenységén keresztül mutatom be. Ezen tevékenységek ismertetése során folyamatosan felszínre kerülnek a szakképzés legaktuálisabb problémái és a kereskedelmi és iparkamarák által nyújtott lehetséges megoldások is.

A második fejezetben összefoglalom a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara és egyik területi kamarájának – Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara – a történetét, a szakmai képzésben betöltött szerepüket valamint ismertetem köztestületi működésüket.

Ezt követően a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara szakképzési tevékenységével foglalkozom. Részletesen ismertetem a kamarák gondozásába került szakmákat és a szintvizsgát; a tanulószervezés rendszerét; a gyakorlati helyek kétszintű ellenőrzését és természetesen a szakmai képzés csúcsa – a mesterképzés – is helyet kapott a fejezetek között. Dolgozatom központi témája a szintvizsga rendszer bemutatása. A szintvizsgák szervezése az a kamarai tevékenység, amely a legkörültekintőbb munkát igényli a kamara részéről, mivel kapcsolatot jelent mind a tanulókkal, mind a gyakorlati képzőhellyel.

A gyakorlati képzőhelyek ellenőrzése szintén a kamarák feladatai közé tartozik, ezzel a témával a dolgozat ötödik fejezetében foglalkozom. Az ellenőrzések elemzésére minden évben sor kerül. Dolgozatomban a 2006/2007-es tanév ellenőrzéseinek főbb adatait ismertetem, különös tekintettel a Baranya megyei adatokra.

Végül, de nem utolsósorban a szakma csúcsának tekintett mesterképzés következik, amelynek jelentőségét egy konkrét példán keresztül mutatom be.

Dolgozatom elkészítéséhez elsősorban kamarai kiadványokat használtam a téma speciális jellege miatt. A Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara szakképzési tevékenységében személyes tapasztalatokkal is rendelkezem, mivel ott töltöttem szakmai gyakorlatomat, ezáltal sokszor támaszkodom a munkám során szerzett gyakorlati ismereteimre is.

Témavezető: dr. Farkas Éva egyetemi docens

Németh Éva Boglárka*III. évf., andragógia**Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar***Nők az egyetemen, család és/vagy karrier?**

A felsőoktatási trendek elemzésével, azon belül a nők arányának megnövekedésével, az utóbbi évtizedekben történő tömeges beáramlásával és a felsőoktatásban részt vevő egyetemista lányok tradicionális, hagyományos női szerepekkel kapcsolatos attitűdjeivel foglalkozom. Dolgozatom empirikus része egy 30 kérdésből álló kérdőív kiértékeléséből áll. A kérdőív karrierközpontúság és/vagy a családközpontúság témáját járja körül, valamint egy közvélemény-kutatást is tartalmaz: mi a véleménye a hallgató lányoknak arról a folyamatról, hogy több nő szerez diplomát, mint férfi, milyen okokkal magyaráznák ezt a tényt. A kérdőívet végzős illetve negyedéves hölgyekkel tölttettem ki, a Pécsi Tudományegyetem különböző karain, név szerint a Bölcsészettudományi Kar, az Általános Orvostudományi Karon, a Közgazdaságtudományi Karon és az Általános Jogtudományi Karon. Összesen 307 kitöltött és kiértékelt kérdőív anyagából merítettem. A kérdőív bekódolását az SPSS statisztikai programmal végeztem, az adatok kiértékelésének módszere leíró statisztika. Elsősorban arra voltam kíváncsi, hogy vajon a munkavállalás küszöbén milyen prioritást kap a szakmai karrier valamint a családalapítás az életükben.

Hipotézisem a következő: a különböző karokon tanuló lányok, Koncz Katalin a női „munkakarrier” három alaptípusába sorolhatóak. Az első csoport a „családi karrier”, ide tartoznak hipotézisem szerint a Bölcsészettudományi Karon, a második csoport a „munkaerő-piaci karrier”, ide tartoznak hipotézisem szerint a Közgazdaságtudományi Karon és az Általános Jogtudományi Karon tanuló hölgyek, a harmadik típus a „kettős kötődésű karrier”, ide soroltam a Általános Orvostudományi Karon tanuló lányokat

A kutatás eredményei: a megkérdezettek közül legtöbben a „kettős kötődésű karrier” csoportjába tartoznak, így fontos kérdéskör a munka és az élet egyensúlyának megteremtése. Feltételezésem a közgazdász lányok esetében megdőlt csak meg. Ők is a „kettős kötődésű karrier” csoportjába tartoznak. A hagyományos női szerepekkel való azonosulást pedig a vallásosság befolyásolja. A közvélemény-kutatás során a hallgatók legtöbbször előfordult válaszáda „a nők szorgalmasabbak, kitartóbbak”.

**Témavezető: dr. Kocsis Mihály egyetemi docens,
dr. Kleisz Teréz egyetemi docens**

Németh Tamás

*IV. évf., agrár mérnök-tanári szak
Kaposvári Egyetem Állattudományi Kar*

Az iskolai teljesítmény és a szociális helyzet összefüggései

A dolgozat célja hogy rávilágítson a szociális különbségek iskolai teljesítményt befolyásoló hatására. Ezek alapján vizsgálva, azt, hogy ez hogy befolyásolja az adott diákok tanulmányi teljesítményét. Megmutatja és rávilágít azokra a tényezőkre, elsősorban külső tényezőkre, amelyek kihatással vannak a diák teljesítményére. Több szegmens érintve, minél nagyobb rálátást mutatva elemzi a helyzetet. A dolgok sokirányú megközelítését ismerteti a dolgozat, túl mélyen egy témánál se ragad le. A dolgozat célja hogy felhívja a figyelmet a hátrányos – főleg anyagi, kevésbé szellemi hiányról van szó – helyzetben lévő gyermekekre.

Az alkalmazott módszer kérdőíves vizsgálaton alapul, általános iskolás hetedikes és nyolcadikos tanulók segítségével. A kérdőíveket vidéki, és városi iskolában egyaránt az összehasonlíthatóság miatt töltöttem ki. Az első kérdőív a következő kérdésekre keresi a választ: A szülő foglalkozása befolyásolja-e, a diák eredményességét? A dolgozat alapján igen, a magasabb presztízsű munkát végző szülőnek eredményesebb a gyermeke, elsősorban ez kapcsolatban van az iskolázottsággal. A szülők együttélése befolyással bír-e az eredményességre? A dolgozat kutatásai alapján nincs összefüggés.

A testvérek száma kihatással van-e az eredményességre? A vizsgálat alapján háromból két esetben a több testvéres diákoknak gyengébb volt az eredményük. A szülők életkorának köze lehet-e a tanulmányi eredményhez? A vizsgálat alapján nincs összefüggés.

A gyermek minek szeretne tovább tanulni, kapcsolatban állhat-e a későbbi munkájával, a magas végzettségű szülők gyerekei is magas presztízsű munkát fognak végezni? A dolgozat szerint van összefüggés, és az esetek nagy részében igen.

A munkanélküli szülők vagy a dolgozó szülők gyermeki lesznek a legjobb eredménnyel rendelkező tanulók? A válasz a dolgozó szülők felé billenti a mérleget.

A településen lévő munkanélküliség hatása a szülőkre, e keresztül a gyermekekre. Kihatással vannak egymásra kapcsolódnak egymással.

Az iskola és a lakóhely közötti távolság. A városi gyerekek sokkal közelebb laknak az iskolához, előnyösebb helyzetben vannak, mint a vidéki gyermekek. A munkanélküliség alakulása, segélyek alakulása? Mindkét esetben növekvő a tendencia.

A második típusú kérdőívben arra kerestem a választ, hogy miképp befolyásolhatja a lakóhely és iskola távolsága, az utazásra fordított idő a teljesítményt.

A vizsgálat alapján kiderül, hogy a diákoknak sok idejük elmegy az utazással, valamivel korábban kelhetnek, mint a városban élők. Sokkal később érnek haza, és viszonylag későn állnak neki tanulni. Egy részük fáradtságra panaszkodik. Egyértelműen befolyással bír a távolság a teljesítményére a diákoknak.

Ezek alapján elmondható hogy a pedagógusoknak ezeket, a tényezőket figyelembe véve kell mérlegelniük a helyzetet, mielőtt bármiben döntenének. A dolgozat felfedi a hiányosságokat, amelyeket sürgősen pótolni szükséges. A magyar közoktatás fejlesztésére, illetve a pedagógusok esetében is érdekes információkkal szolgál.

Témavezető: dr. Martinkó József egyetemi docens

Oláh Miklós

*műszaki informatika, 2008-ban végzett hallgató
Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar*

A középiskolás fiatalok példaképválasztásának szokásai

Dolgozatomban a középiskolába járó tanulók példaképválasztásának alakulását fogom vizsgálni. Ez a kutatás remek lehetőséget biztosít arra is, hogy képet kapjunk a vizsgált iskola diákjainak értékrendjéről. A dolgozat célja, hogy átfogó képet kapjak a fiatalok példakép választásának alakulásáról.

Az első szerkezeti egység a bevezetés. Az olvasó elé tárom, hogy miről fog szólni a dolgozat. A második szerkezeti egységben taglalom a példakép fogalmát, sajátosságait. A harmadik egységben fontosnak tartottam szólni a szocializációról. A példaképek nevelési hatásáról a negyedik fejezetben írok. Végül az ötödik fejezetben a kapott eredményekről számolok be.

A kutatás megkezdése előtt, hipotéziseket állítottam fel, amire kérdőíves kikérdezésben kerestem választ. A kutatást az Eötvös Lóránt Műszaki Középiskolában végeztem el. A kérdőíveket órán, tanári felügyelet mellett töltötte ki 112 fő.

Az előzőekben megfogalmazott hipotézisekre választ kaptam. További eredményeket is kaptam, amiket szintén kiértékeltem. Azt az eredményt kaptam, hogy a vizsgált gyerekek 53%-ának volt valamilyen példaképe. Meglepő módon a sportolók nagyobb számmal fordultak elő, mint a médiaszereplők.

Témavezető: Gocsál Ákos egyetemi adjunktus

Pancza Klára*V. évf., humánszervező szak**Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar***A Térségi Integrált Szakképző Központok rendszere,
különös tekintettel a PANNON-TISZK működésére**

Napjaink egyik legégetőbb problémája a szakképzési rendszer korszerűsítése. A rendszerváltás óta a szakképzés egésze jelentős változásokon ment keresztül, az elmúlt néhány évben pedig több kezdeményezés is elindult a szakképzési rendszer fejlesztésére, melyek közül kiemelkedő a Nemzeti Fejlesztési Terv Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program keretében megvalósuló Térségi Integrált Szakképző Központok létrehozása. Dolgozatom fókuszában a Térségi Integrált Szakképző Központok létrehozásának indokoltsága, felépítése, működése és fenntartása, azon belül pedig a pécsi székhelyű PANNON-TISZK bemutatása áll.

A dolgozat első részében napjaink szakképzési helyzete kerül bemutatásra, amelyben azt ismertetem, hogy a szakképzés milyen státuszt tölt be az emberek értékrendjében, milyen arányban veszik igénybe a diákok a szakközépiskolák, illetve szakiskolák nyújtotta lehetőségeket.

A második fejezetben a rendszerváltás óta a szakképzés rendszerében bekövetkezett legjelentősebb változásokat vesszük górcső alá. Ezek közül kiemelkedő az Országos Képzési Jegyzék kialakítása, módosításai, majd 2006-ban a teljes szerkezeti és tartalmi átalakítása. Külön fejezetben ismeretem a Humán erőforrás-Fejlesztési Operatív Program céljait, prioritásait.

Dolgozatom központi témáját a Térségi Integrált Szakképző Központok létrehozásának, működési feltételeinek részletes bemutatása adja, majd egy konkrét fenntartói társulás, a pécsi székhelyű PANNON-TISZK szervezeti koncepciói, általános és konkrét céljai, valamint a fenntartói és irányítási struktúrája kerül bemutatásra. A legérdekesebb kérdés mindig az, hogy a jogszabályalkotói akarat, a célok, elképzelések hogyan valósulnak meg a gyakorlatban. A hetedik fejezet abban nyújt segítséget az olvasónak, hogy átlássa, hogy egy, a PANNON-TISZK-hez tartozó intézmény életében hogyan valósul meg mindaz, amiről a dolgozat egésze szól. Ezt a Mohácsi székhelyű Radnóti Miklós Szakközépiskola és Szakiskola szakmai munkájának bemutatásával szemléltetem.

Az utolsó fejezetben összegzem a szakképzésben lezajlott/lezajló változásokat, és megpróbálok egy olyan jövőképet előrevetíteni, amelyben a szakképzés már felőtt az európai színvonalhoz.

Témavezető: dr. Farkas Éva egyetemi docens

Péntek Enikő

*II. évf., pedagógia szak
Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar*

Zaklatók és áldozatok az iskolában

Dolgozatomban az iskolai erőszakkal foglalkozom. Alapja egy kvantitatív kutatás, amelyet kérdőíves módszerrel készítettünk 23 iskola összesen 1006 diákja körében. A diákoktól rákérdeztünk iskola iránti attitűdjeikre, zaklatással kapcsolatos élményeikre és magatartásukra, a zaklatás iránti attitűdjeikre, általános közérzetükre, és pszichoszomatikus panaszaiukra. Az általam vizsgált gyerekek zaklatók és áldozatok is egy személyben. A különböző zaklatásos események negatív hatásai őket érintik leginkább. Ezért nagyon fontos, hogy felismerjük őket, és segítsünk rajtuk. A kutatás során olyan okokat és tulajdonságokat próbáltam találni, amelyek segítségével megfejthető, hogyan és miért lesz egy gyermekből zaklató áldozat. Az egész minta tulajdonságait hasonlítottam össze ennek a csoportnak a tulajdonságaival ennek érdekében. Céлом olyan megoldások találása, amelyekkel segíthetjük ezeket a gyerekeket. Megvizsgáltam a különbségeket és a hasonlóságokat a két csoport között általános kérdések vonatkozásában, mint például a tanulmányi átlag, vagy az édesanya legmagasabb iskolai végzettsége. Ezen kívül összehasonlítottam, hogy melyik csoportnak hány barátja van, ez hogyan hozható összefüggésbe az áldozattá válással. Megfigyeltem, van-e összefüggés az iskolával kapcsolatos érzelmeik és a különböző pszichoszomatikus panaszuk között, továbbá a zaklatás helyszíneit illetően is vizsgáltam. Táblázatot készítettem annak szemléltetésére, hogy a különböző zaklatásos események során milyen pozíciót töltenek be. Az iskolai zaklatást általában a gyerekek elmesélik valakinek. Ezzel kapcsolatban figyeltem meg, hogy kik azok a személyek, akikben megbíznak annyira, hogy ezeket megosszák velük, és hogy ez később milyen következményekkel jár, tehát ront-e, vagy segít-e a helyzetükön.

Témavezető: dr. Buda Mariann egyetemi adjunktus

Pénzes Dávid

VI. évf., pedagógi–politológia

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar

A Debreceni Egyetem Pedagógiai Tanszékének részvétele az országos pedagógiai (köz)életben az ötvenes évek első felében

Dolgozatomban a Debreceni Egyetem Neveléstudományi Tanszékének az ötvenes évek elején kialakult kapcsolatait kívánom bemutatni. Elsősorban a Magyar Tudományos Akadémia – akkor még – II. Történelem és Filozófiai Tudományok Osztályának iratai és a Pedagógiai Főbizottság iratainak (MTA levéltár) felhasználásával.

A kutatásokkal még korántsem végeztem, így egyfelől dolgozatom sem lehet teljes – már amennyiben egy történeti munka valaha teljes lehet – másfelől pedig azért sem mert a kutatás és a források feldolgozása még folyamatban van.

Dolgozatom első felében az 1945 és 1949 közötti időszak neveléstörténetéről adok áttekintést, a második felének első részében pedig a „tudomány államosításáról”, vagyis a Magyar Tudományos Tanács egy évének működésével bemutatom a pedagógia – többek között a „debreceni pedagógia” – elleni támadásnak a történetét.

A dolgozatom második felének második részében a Debreceni Egyetem Neveléstudományi Tanszékének az MTA Pedagógiai Bizottságával való kapcsolatát, valamint az 1956-os Balatonfüredi konferencia debreceni résztvevőit – azok felszólalásait – mutatom be. Egyelőre csak röviden, inkább jelzésszerűen – mint már említettem a források feldolgozása, elemzése még folyamatban van.

Témavezető: dr. Orosz Gábor egyetemi docens

Pongrácz Balázs

III. évf., andragógia

Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar

Erdélyi munkavállalók Győrbe és környékére irányuló migrációja, helyzetük és lehetőségeik a térségben

Dolgozatom – mint az a címéből is kiderül – a Győrbe illetve agglomerációs övezetébe költözött erdélyi munkavállalók helyzetét igyekszik vizsgálni. Azt kívánja feltárni, hogy milyen mértékben érinti a fent említett régiót az erdélyi magyarok Magyarországra való intenzív vándorlása, mely leginkább a 1990-es évek elején keltette fel a közvélemény figyelmét, mostanában pedig kikerült az érdeklődés középpontjából, de még manapság is fontos jelenség.

A téma beható megismeréséhez a kérdőíves vizsgálat módszerét választottam, a válaszok elemzésekor az előzetes feltevéseimhez képest jó az előre megjósolhatóak mellett jó néhány meglepő eredményhez is jutottam, melyeket igyekszem részletesen bemutatni. A tanulmány eredményei felhasználhatóak a kislélföldi megyeszékhelyt érintő demográfiai és gazdasági, elsősorban munkapiaci kutatások készítésekor.

Témavezető: Varga Balázs főiskolai tanársegéd

Prógli Boglárka

pedagógia szak, 2008-ban végzett hallgató
Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar

**Drogprevenációtól az ártalomcsökkentésig
A megelőzés hatékonysága az egri középiskolákban és
az elektronikus zenei partiólet szereplői körében**

Munkám során egri és Eger környéki fiatalok, főként középiskolások szórakozási szokását és ehhez kapcsolódóan drogfogyasztási szokásait vizsgáltam. A kutatás célja az egri fiatalok egy specifikus részének, a parti-élet részeseit képezőknek vizsgálata volt. Választásom azért esett a parti-élet résztvevőire, elsődlegesen a középiskolásokra, mert a könnyű és nehéz drogok használóinak egy jól körülírható rétegét különítik el. A középiskolások azért is egy fontos csoport, mert ők még közvetlenül találkoznak drogprevenációval az iskola intézményén belül, és arra szerettem volna választ kapni, hogy milyen hatásuk van a fiatalokra nézve, mert egyre nagyobb azoknak a fiataloknak a száma, akik már kipróbáltak valamilyen drogot vagy esetleg már használók is. Az elektronikus zenei partik pedig azért is fontosak ebből a szempontból, hiszen ezeken a rendezvényeken a legmagasabb a drogfogyasztás, és a maguk a partik is a droghasználatra vannak jórészt berendezkedve, gondolok itt magára a zenére, a design elemekre, és a parti időtartamára. Ezzel kapcsolatban jött létre egy újkeletű prevenció tevékenység, az ártalomcsökkentés. Dolgozatomban három témakör, az elektronikus zenei partik, a drogfogyasztás, drogprevenáció illetve az ártalomcsökkentés viszonyát igyekeztem feltérképezni. E témán belül olyan kérdésekre kerestem a válaszokat, mint milyen összefüggések vannak az elektronikus zenei partik és a kábítószer-fogyasztás között, deviánsnak minősíthető-e a partikat látogatók magatartása, valamint hogy mennyire hatásosak a mai prevenció módszerek, találkoztak-e már ártalomcsökkentéssel és megjelenhet-e a megelőzés magán a partin?

Ezen kívül szeretném még bemutatni az elektronikus zenei rendezvények jellemzőit, a parti színtereit, szereplőit és a szorosan hozzá kapcsolódó magatartási formákat, valamint szeretném még megismertetni az ártalomcsökkentő szolgáltatást objektív és szubjektív nézőpontból is, főként az Agria Party Service szemszögéből, amelynek én is tagja vagyok.

Vizsgálatom során arra a következtetésre jutottam, hogy a drogfogyasztás egyre nagyobb mértékben terjed, és úgy érzem, hogy az általam vizsgált területet, Egert és környékét még csak most éri el igazán ez a hullám. Az elektronikus zenei szcena egyre erőteljesebben kezdi kiforrni magát, és bár még egyértelműen Budapest ennek is a központja hazánkban, viszont a vidéki városok is kezdenek fellendülni a parti élet szempontjából.

Témavezető: Mogyorósi Zsolt adjunktus

Sauer Katalin

V. évf., humánszervező

Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

A felsőoktatásba belépő hallgatók akadémiai képességeinek vizsgálata

A nemzetközi kutatások eredményei azt mutatják, hogy a magyar tanulók a szövegértési és a matematikai-logikai kompetenciákat igénylő iskolai feladatokban jól teljesítenek, ugyanakkor a mindennapi életben nem tudják alkalmazni képességeiket. E képességekre nagy szükség van nem csak a hétköznapi életben, de a tanulásban is. A szövegértés és a logika az akadémiai képességek részeként alapvetően meghatározzák a tanulás eredményességét, sikerességét.

Az eddigi kutatások a közoktatás keretein belül zajlottak, nincsenek ismereteink a közoktatásból kilépő, illetve a felsőoktatásba belépő hallgatók képességeire vonatkozóan.

Dolgozatomban megvizsgálom, hogy mivel jellemezhetőek a felsőoktatásba belépő hallgatók akadémiai képességei. Ezen belül is a szövegértési és a matematikai-logikai képességek megoszlásának és szerkezetének vizsgálatára helyezem a hangsúlyt.

A vizsgálatokat a PTE-FEEK Pedagógiai Kutatócsoportja által felvett kérdőívek alapján SPSS-program segítségével végzem. A kutatás adatfelvételében és az adatfeldolgozásban 2006 óta veszek részt. Dolgozatomban az itt szerzett tapasztalataimat összegzem.

Hipotéziseimet az ismert kutatások eredményeire alapozom. Megvizsgálom, hogy az általam feltárt eredmények milyen kapcsolatban vannak a PISA, a PIRLS és a TIMSS mérésekkel. Várakozásaim szerint az elsős hallgatók képességeinek megoszlása eltér a közoktatásban felvett kutatások eredményeitől, hiszen a felvételi eljárás kiszűri a jobb képességű fiatalokat. A képességek tendenciáival kapcsolatban azt feltételezem, hogy hasonlóak az említett kutatásokban leírtakhoz.

Az eredmények segítséget nyújthatnak az oktatás tervezési és értékelési folyamataiban, hiszen a felvett hallgatók képességei nem csak saját tanulási, de az intézmény oktatási eredményességét is meghatározzák. A tervezés során a felismert hiányosságok pótlásának az oktatási stratégiába való beépítése elősegítheti a hatékony és eredményes iskolai munkát. Az értékelés folyamatában pedig az oktatás minőségének mutatóit árnyalhatja a hallgatók képességeiről alkotott tudás.

Témavezető: dr. Kocsis Mihály egyetemi docens

Schnellbach Máté—Sikó Dóra

IV., magyar-pedagógia, magyar-pedagógia, germanisztika
Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Sémák és modellek
Pedagógusok vélekedései a hátrányos helyzettel és az esélyegyenlőséggel kapcsolatban

Dolgozatunk célja, hogy leírja egy kelet-magyarországi iskolatársulás tanárainak vélekedését hátrányos helyzettel és az esélyegyenlőséggel kapcsolatban. Munkánk során döntően az intézményben készített narratív interjúkra támaszkodunk, valamint háttérként megjelenítjük az intézmény néhány a szelekcióval kapcsolatos sajátosságát.

Elméleti összefoglalónkban felvázoljuk a napjaink magyar közoktatására jellemző esélyegyenlőtlenségi forrásokat, valamint kísérletet teszünk arra, hogy a szelekcióból és differenciálásról alkotott nézeteket négy nagy pedagógiai paradigma köré csoportosítsuk. Ezen felül röviden bemutatjuk a komprehzív iskola modelljét, mint az esélyegyenlőtlenségek kezelésének általunk ideálisnak tartott módját.

Narratív interjúink sajátossága, hogy a kérdések a pedagógusok mindennapi munkájára vonatkoznak, és a pedagógusok „történetmondásaiból” derül fény gyermekszemléletük jellemzőire, a felmerülő problémákra, konfliktusokra, az okok keresésére, a pedagógusok által megjelölt megoldási javaslatokra. Kutatásunk során egy komprehzív iskolafejlesztést támogatva azt vizsgáltuk, hogy a pedagógusok iskola-, nevelés- és gyermekszemléletében kimutathatóak-e meghatározó irányvonalak, s ha igen, ezek merre mutatnak – az esélyteremtés vagy kirekesztés felé? A tanárok által a fenti kérdésekben elmondott gondolatokat tehát a korábban már említett pedagógiai paradigmákhoz kapcsoltuk, és kerestük az olyan kulcsfogalmak megjelenését, mint az elfogadás, a differenciálás vagy a kooperációs – hiszen ezekre alapozva építhető csak fel egy komprehzív iskola, iskolarendszer.

Az interjúkra jellemző közös pontok rajzolják ki az általunk sémáknak nevezett pedagógusi alapgondolatokat. Kutatásunk tapasztalatai alapján azt gondoljuk, a pedagógusok többsége komoly változásokat érzékel az iskola világában: ennek zöme a gyermekek családi hátterében, társadalmi elmozdulásokban leli magyarázatát, s az erre való pedagógiai reakció nem várthat magára. A változásra való helyes reakció pedig egyedül a változás képességében keresendő: a pedagógusok látják ezt – mi pedig megpróbáljuk felderíteni, hogyan oldhatná meg.

Témavezető: dr. Nahalka István egyetemi docens

Sóvágó Szilvia*IV. évf., pedagógia-történelem**Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar***A zsidó nevelés bemutatása
Goldziher Ignác és Vámbéry Ármin művein keresztül**

A dolgozat a zsidó nevelés sajátosságait kívánja bemutatni a XIX. század második harmadában. A szakirodalom felhasználása mellett két elsődleges forrást dolgoztam fel. Az egyik Vámbéry Ármin *Küzdelmeim* című műve, a másik pedig Goldziher Ignác *Naplója*. Mind a két mű orientalista tollából származik, s a címmel ellentétben mind a kettő önéletrajz.

A zsidók történelméről számos szakirodalmi munka olvasható, ám ezekben a zsidó oktatási, nevelési hagyományokról kevés szó esik. Noha a zsidó szellemiségtől – véleményem szerint – a nevelés, tanulás elválaszthatatlan. Ezek a hagyományok hatással vannak egész történelmükre. A zsidó vallásuk között nem ritka a XIX. században sem a művelt ember. A tudományos, politikai, értelmiségi pályán is számtalan zsidó vallású egyén ért el sikereket, igaz többen már felekezetet váltva. Gondoljunk csak Kármán Mórra, Ballagi Mórra, Korányi Frigyesre, de a sort még folytathatnánk.

Érdekelt, milyen hagyománya van a nevelésnek a zsidók között, illetve az, hogy miért olyan fontos a családoknak, hogy gyermekeiket taníttassák. Meg szerettem volna vizsgálni továbbá, hogyan élték meg a gyermekek, a fiatalok a sajátos zsidó nevelést. A XIX. század középső harmada, a kibontakozó polgárosodás és modernizáció, az egyre fokozódó laicizálódás miatt ezen szempontokból különösen érdekesnek tűnt. Ezeknek a kérdéseknek a megválaszolására használtam fel elsődleges forrásként a már említett két művet.

A történelmi valóság megjelenítésére a történelmi antropológia kialakulását követve a naplókat és önéletrajzokat széles körben kezdték felhasználni. Fő erényük nem a történelmi múlttal való kapcsolódás elsődleges adatok, hanem a szubjektív történelem megjelenése. A valóság az emberi világ tapasztalati közegében keletkezik. Nem függetleníthető az emberi tapasztalattól, a megélt történelmi eseményektől. A naplóban, önéletrajzban szereplő szubjektív élmények, visszaemlékezések a más forrásokból származó ismereteket egészítik ki. Általuk a napi életvitel, tevékenységek, attitűdök derülnek ki. Megismerhető, hogy a szerző hogyan vélekedik saját kora társadalmáról, politikai rendszeréről, oktatási helyzetéről. Tehát az rögzül, amit a szerző átélt, megtapasztalt. Általa a kort a szerző szemszögéből ismerjük meg. A naplók, visszaemlékezések a történelmi kor szubjektív fogalomrendszerét alkotják meg. Ezek a művek primer forrásoknak számítanak, használatuk segít a történelmi valóság rekonstrukciójában. Jól alkalmazhatók a feltett kutatási kérdések megválaszolásában.

Témavezető: Rébay Magdolna Éva egyetemi tanársegéd

Szabó Anita Éva*V. évf., filozófia – pedagógia**Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar***Posztmodern kihívások a pedagógiában,
avagy társadalom és oktatásügy Zigmunt Bauman értelmezésében**

Dolgozatomban jelen korunk társadalmi tapasztalatának élményanyagát vettem vizsgálat alá. Elsősorban azokra a sajátos pontokra koncentrálni, melyek a működő pedagógiai gyakorlat számára megoldandó feladatként kihívásokat generálnak. Ezt a helyzetfeltáró elemzést Zigmunt Bauman elméletének segítségével végeztem el, mely a posztmodern társadalom állapotáról szól. Bauman munkáiban olyan szemléletmódba nyerhettem betekintést, mely egy pillanatra sem feledkezik meg vizsgálatának tárgyáról, a jelen kor valós tapasztalatától. Páratlanul éles szemmel ragadja meg az élénk társadalmi jelenségek lényegét. Majd esszenciáját kivonva, a lehetséges magyarázat végett elméleti síkra helyezi azokat.

Mondanivalóm kiindulópontjaként igyekeztem tisztázni miként értelmezendő e dolgozat keretei között a posztmodernitás illetve modernitás fogalma. Ezt követően előbb a modernitás majd a posztmodernitás oktatásügyére tett megállapításokat szándékoztam feltárni. Tárgyalásra került az oktatás státuszának változása, olyan fogalmak alakulása mentén, mint a tudás és tanulás. Mindehhez a keretet a világ lényegi alapjára való reflexió adta. Fő célom azon sajátos momentumok felfedése volt, melyek a posztmodernitás pedagógiai gondolkodása és gyakorlata számára kihívásként jelentkeznek.

Bauman szerint, az oktatás ügyére nézve a posztmodern éra kulcsszava a *rugalmasság* lett. A siker kulcsa a nap mint nap jelentkező újdonsággal való fesztelen szembenézés. Az új ismeret megjegyzése már kevésbé fontos. Ami sokkal inkább, az a hajlékonyság, ügyesség, fürgeség. A megoldandó helyzetek komplex átlátása, az egyéni megoldások gyors kiötlése, ez az ami előre visz. Bauman szerint az intézményesített oktatás önmagában ezekre felkészíteni már nem tud. A jelenleg működő intézményi keretek közé kitalált oktatás koncepciója egy lényegileg eltérő kontextus szülte. E kontextus már rég a múlté, ám terméke még mindig itt van.

Dióhéjban ez a Bauman által élénk társadalmi jelenségek értelmezésének helyzete. Lehet vele egyetérteni, ugyanúgy, mint egyet nem érteni. Értelmezési lehetőséget kínál, gondolkodásra készítet. Ennek nyomán megoldásokat találhatunk, vagy ötleteket vehetünk el. Diskurzust teremt.

Témavezető: Fenyő Imre egyetemi tanársegéd

Szabó Evelin

*tanító, 2008-ban végzett hallgató
Eötvös József Főiskola*

Betti csinosa, Dóri csillaga, avagy, egy falusi kis házban megvalósított lovasterápia

Aki találkozott már testileg vagy szellemileg sérült emberekkel minden bizonnyal elgondolkodik az élet igazi értelmén. Ezt tettem én is, mikor a sors összehozott Bettivel...

Mindig érdekelték a terápiás lehetőségek. Főként miután a főiskolai tanulmányaim folyamán jó néhányba betekintést is nyerhettem. Nem volt kérdés, hogy egy olyan terápiáról írjak, mely annak ellenére, hogy mennyire hatásos, nagyon kevés figyelmet kap.

E munkám közvetítő segítségével betekintést nyújtok a hippoterápia elméleti és esz-
közi hátterébe, valamint saját kutatómunkám ismertetésével képet adok arról, hogy
milyen foglalkoztatási formák és gyakorlatok alkalmazhatók.

Munkám megkezdése előtt állapotfelmérést végeztem, hogy az esetleges javulások
nyomon követhetőek legyenek. Fejlesztőterveimet alkalmazva kezdtem el a két lánnyal –
Bettivel és Dórral- a terápiás munkát.

Többek közt azon kérdéseket boncolgatva, miszerint vajon mennyire hatásos az effé-
le terápia ilyen kései életkorban – a felnőttkor küszöbén – a fejlesztés folyamatában?
Miként lehet rövid időn belül – pozitív eredmények felmutatásával – változást elérni?

Néhány elméleti szintéren leírtakkal – néhol nem értve egyet a megszólalóval – iga-
zoltam a gyakorlati tapasztalataimon nyugvó tudásom helytállását.

Ezen dolgozaton keresztül segítséget nyújtok betekintést nyerni abba a világba,
amely ember és állat között egy sajátos kapcsolatot jelenít meg a terápiás folyamat so-
rán. Papírra vetett gondolataimmal – a gyakorlati munkám mellett – elméleti szintéren is
közreműködöm, hogy ezen terápiás módszer minél nagyobb figyelmet és elismerést
kapjon, támogatva ezzel a rászoruló kis- és nagy „betegeket”.

Témavezető: Borszéki Szabolcsné Gábris Virág főiskolai tanársegéd

Szabó Marianna

*V. évf., kulturális antropológia-szociológia-pedagógia
Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar*

**A római katolikus községi elemi népiskola
a két világháború közötti Magyarországon
Diákélet Domszlón az 1920-40-es években**

A kutatásom célja, hogy felvázolja a magyarországi elemi oktatási rendszer fejlődését a 20. század első felében és egy korabeli falusi népiskola példáján keresztül bemutassa a századelőn élt diákok mindennapjait.

Az általános szegénység és a megélhetési gondok közepette nem volt könnyű élete a falusi iskolákban tanuló gyermekeknek. A földeken és a háztartásban is részt vett a munkában, mindemellett a korabeli hatályos törvények szerint az iskolapadban is bizonyítania kellett. A leíró jellegű dolgozatban általam alkalmazott módszerek a fennmaradt eredeti iratok, oklevelek, iratok, bizonyítványok, leírások felkutatása az iskolatörténetekben, könyvtárakban, levéltárakban és monográfiákban, valamint a ma élők elbeszélései és fényképei alapján, mélyinterjú keretein belül igyekeztem egy képet felvázolni a népoktatás helyi viszonyairól. Az eredmények tükrében elmondhatom, hogy a katolikus egyház által fenntartott elemi oktatást biztosító iskola nem volt minden tekintetben a kor elvárásainak megfelelő, szegényes környezet, tanszerhiány, tanulói kimaradások és egészségügyileg kivetni való körülmények között folyt a mindennapi élet a falakon belül. A kisdíákok élete mégis igen sokrétűen vizsgálható, kiemelve olyan pontokat, mint például: milyen nevelési eszme uralkodott, mit tanultak, órarendek, iskolai felszerelések és tankönyvek, szórakozási lehetőségek, fegyelmi eljárások vagy jutalmazások, valamint az oktatás által felfestett jövőkép. Ezeket figyelembe véve úgy gondolom, hogy az 1920–1940-es évek egy olyan átalakuló társadalmi és nevelésitikai változást hozott a tanítás legelemibb szintjeiben is, melyeknek köszönhetően sokat javultak a kisközségekben lakó, paraszti sorból származó tanulók esélyei a továbbtanulásra, vagy az adott viszonyokhoz alakított tantervnek köszönhetően hatékonyabb háziasszony, gazdálkodó válhatott belőle.

A sokrétű elemzéssel feltárulhat előttünk az akkori kisdíák életkörülményei és lehetőségei, amely igen izgalmas képet fest az elmúlt generációkról.

Témavezető: dr. Ugrai János egyetemi adjunktus

Szóllósi Tamás

II. évf., óvodapedagógus

Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar

A berettyóújfalui Bessenyei György Szakközépiskola diákjainak iskolai motivációja

Dolgozat témájául egy, a pedagógia nélkülözhetetlen eleme szolgál, amely a motiváció. Vajon a szakirodalom hogyan vélekedik a neveltek motiválásának lehetőségeiről, magáról a folyamatról, és hogy ha problémák merülnek fel ezen a téren, akkor milyen megoldásokat kereshetünk? Vajon mivel lehet a nevelteket serkenteni az iskolában, melyek azok a motívumok, amelyekre építhetünk a pedagógiai tevékenység hatékonyabbá tételében?

A dolgozat célja, hogy felderítse a vizsgált iskola diákjainak motivációs bázisát, mivel lehet hatni rájuk, mivel lehet őket tanulásra serkenteni. A vizsgálat módszerül egyrészt a Kozéki-féle iskolai motivációt vizsgáló kérdőív szolgált, amely számos szempontból képes megmutatni, hogy a diákokat mely motívumokra építve lehet tevékenységre serkenteni. A másik alkalmazott vizsgálati módszer egy pályaorientációs teszt volt, a Superpróba rövidített változata. A kérdőív és a teszt lehetőséget adott a diákok motívumrendszerének több szempontú megközelítésére. Mindemellett egy csatolt adatlap kérdéssora is kiegészítette a vizsgálatot, amely lehetővé tette további szempontok beemelését is a vizsgálatba.

A tesztek eredményei alapján a legszembeötlőbb, hogy a diákok elsődlegesen érzelmeik által motiválhatók. A tanulók igyekeznek megfelelni a közösség normáinak, próbálnak minél stabilabb kapcsolatokat kialakítani. A közösség motiváló ereje tehát számottevő – a csoportba való beilleszkedés, a társak általi elfogadottság erős hajtóerő a neveltek körében. Kevésbé lényeges viszont az a szükséglet, hogy megfeleljenek a felnőtteknek, nevelőknek.

A dolgozat tanulsága minden nevelőnek fontos lehet. A tanulmány alapján a pedagógusok nevelő tevékenysége eredményesebb lehet. A motívumok sorrendje, amely a vizsgálat alapján rajzolódott ki olyan „iránytű”, amely a pedagógiai folyamatban segíthet a nevelési célok elérésében.

Témavezető: Molnár Balázs főiskolai adjunktus

Szűcs András

IV. évf., mérnökinformatikus-mérnökstanár

Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar

Tanulói nézetek vizsgálata az iskolai versengésről pécsi középiskolákban

A TDK-dolgozat témája pécsi középiskolások vélekedése az iskolai versengésről. Ebben a fontos témában kevés kutatást végeztek a múltban. A dolgozat célja feltárni és összehasonlítani, hogy milyen nézetek fogalmazódnak meg az iskolai versengésről a mai középiskolások körében. Cél továbbá a családi háttértényezők és a nézetek közötti összefüggések felderítése, egymásra gyakorolt hatásuk elemzése.

A dolgozatban feldolgozásra kerül a témával kapcsolatos szakirodalom, az eddigi empirikus vizsgálatok, illetve bemutatásra kerülnek a saját kutatási eredmények. Vizsgálataimat egy pécsi szakközépiskola, szakiskola és egy gimnázium 11. osztályaiban folytattam. Feltételeztem, hogy van kapcsolat a szociokulturális háttér és a tanulók iskolai versengésről vallott nézetei között, amelyben a szülők, főként az édesanyák iskolai végzettségének van meghatározó szerepe. Illetve a családon belül a testvérek száma befolyásolja a versengésről vallott nézeteiket. A vizsgálat eredményei nem igazolták az előzetes elgondolkodásaimat. A sikerről, a versengésről és a versengés során bekövetkezett győzelemről és vereségről vallott tanulói nézetek is más eredményeket hoztak, mint a Fülöp Márta kutatásokban.

Témavezető: dr. Varga Lajos főiskolai tanár

Tándor Szilvia*V. évf., humánszervező**Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar***A finn oktatási sikerek és ami mögötte van**

Ma már nem szorul bizonyításra, hogy egy nemzet gazdaságának fejlettségét alapvetően meghatározza az oktatási rendszer sikeressége. Újra és újra visszatérő kérdés, hogy milyen tényezők határozzák meg az oktatási rendszer hatékonyságát. Egyes nemzetek sikeresebbek, míg más országok kevésbé sikeresek az oktatási struktúra és tartalom meghatározásában.

Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy mi a finn oktatási sikerek kulcsa. Kiindulási pontként az OECD PISA-felmérések eredményeit vettem alapul. Ezekből világosan kiderül, hogy a magyar és finn oktatási rendszer hatékonyságában jelentős különbség van. Míg Finnország mindig az elsők között zárta a különböző felméréseket, a hazai tanulók vagy az OECD átlagot épp hogy teljesítették, vagy az átlag alatt voltak. Munkámat ezekre a tényekre alapozom, ezek szolgálnak vizsgálatom alapjául.

Hipotézisem, hogy a siker mögött, több áll, mint az oktatásra fordított összegek nagysága.

A válasz ennél sokkal árnyaltabb. Az alapvető különbséget a két ország oktatáshoz való viszonyában lehet tetten érni. A finn sikereket a szemléletük (tudásszomj, a tudás, tanulás megbecsülése) gyakorlatba való átültetésekor lehet igazán megragadni. Ezt három fő területen lehet elsődlegesen érzékelni: társadalmi szemlélet, a pedagógusok és a tanulók attitűdje.

Kutatási módszerem elsődlegesen másodelemzés. Statisztikai adatok, oktatáspolitikai dokumentumok, európai adatbázisok elemzését végeztem és fogalmaztam meg következtetéseket. Primer módszerként említem, hogy a téma mélyebb tanulmányozása céljából kapcsolatot vettem fel finn oktatási intézményekkel.

A témaválasztást indokolja, hogy az egész oktatási rendszer alapja a közoktatás, ezen belül is kiemelkedő az általános iskolai képzés fontossága. Itt kell megteremteni az egész életen át tartó tanulás alapjait, melyre hatékonyan lehet ráépíteni a szakmai képzést és a felsőoktatást.

Kutatásom során hipotézisem igaznak bizonyult. A finn oktatási rendszer sikerét elsősorban a pedagógusok minősége határozza meg. A pedagógusképzésben meghatározó a kétkörös kiválasztás és a minőségi felkészítés. Egy másik nagyon fontos tényező a megfelelő felzárkóztató programok nyújtása a nehézséggel küzdő gyermekek számára.

Véleményem szerint a finn gyakorlat több eleme is – a hazai viszonylatok figyelembe vételével – adaptálható lenne a magyar oktatási rendszerbe.

Témavezető: dr. Farkas Éva egyetemi docens

Tombor Viktória*I.évf., andragógia MA**Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar***Taniroda, mint andragógiai módszer bemutatása**

Az Európai Unió legfontosabb célkitűzése, hogy 2010-re a világ legversenyképesebb tudásalapú társadalmává váljon. Napjaink kulcskérdése a gazdasági versenyképesség, az egész életen át tartó tanulás gyakorlattá válása, a munkaerő folyamatos megfelelése a munkaerőpiac elvárásainak. A gazdasági versenyképesség záloga az oktatási intézmények és a gazdasági szervezetek hatékony együttműködése. Az oktatási intézményeknek arra kell törekedniük, hogy minél kompetensebb potenciális munkaerőt tudjanak kibocsátani. A gazdaság folyamatosan változó igényeinek való megfelelési kényszer proaktivitásra kell, hogy ösztönözze az oktatási intézményeket, elsősorban a szakképző iskolákat. Az oktatással szemben megfogalmazott elvárások, új oktatási/képzési tartalmakat és új oktatási módszereket igényelnek. Általánosan elfogadott tény, hogy az ismeretszerzés hatékony módja a cselekedve tanulás (learning by doing), így a „hagyományos” frontális oktatás mellett, egyre inkább megjelennek az új módszertanok, mint a kooperatív tanulás, a projekt módszer, a képesség fejlesztő tréning és a taniroda.

A kutatás és az előadás célja, hogy bemutassa a tanirodát, mint andragógiai módszert, és a tanirodában történő műhelymunkát szemléltesse.

A taniroda egy olyan oktatási módszer, melyhez szorosan kapcsolódik egy megfelelő nagyságú, korszerű technikai eszközökkel felszerelt terem és egy fiktív vállalkozás. A vállalkozás profilját a tanulók közösen találják ki. A tanirodai képzés kiegészíti, elmélyíti az elméletet, lehetőséget nyújt az üzleti élet, a vállalkozás világának minél plasztikusabb megismerésére és élethű szimulálására.

A kutatás módszere primer adatgyűjtés, strukturált kérdőíves lekérdezés a mintába került hallgatók bevonásával. A mintavétel összetétele a Pécsi Tudományegyetem

Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar másodéves nappali tagozatos reklámszervező szakos, és képzési szakasszisztens szakos hallgatókból áll.

A kutatásom eredményei között beszámolók arról, hogyan ítélik meg az említett csoportok magát a tanirodát, mint andragógiai módszert, illetve milyen továbbfejlesztési lehetőségeket fogalmaznak meg. Előadásomban nagy hangsúlyt szeretnék fektetni magának a tanirodában zajló műhelymunka folyamatának a bemutatásra!

Témavezető: dr. Farkas Éva egyetemi docens

Tompa Zsófia

IV. évf., egészségtan tanár-magyar

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Egészség a falakon innen és túl Szükség van-e egészségtan tanárra, egészségfejlesztő szakemberre a Magyarországi büntetés-végrehajtási intézetekben?

2007 decemberében kaptam a Magyar Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokától engedélyt Magyarország négy büntetés-végrehajtási intézetében való kutatásra. A Sopronkőhidai Fegyház és Börtön, a Szegedi Fegyház és Börtön, a Fiataloké Büntetés-végrehajtási Intézete (Tököl), valamint a Kalocsai Fegyház és Börtön elítélteinek egészségmagatartását kezdtem el vizsgálni. A négy intézet közül a Kalocsai Fegyház és Börtönben sajnos mégsem végezhettem el a tervezett kutatást. Az intézetekben terepmunkát illetve interjúkat, valamint strukturált interjúkat készítettem. A kutatási kérdéseim, valamint az ezekre vonatkozó hipotéziseim egy egészségtan tanár vagy egészségfejlesztő szakember tevékenységének lehetőségét célozták meg a büntetés-végrehajtási intézetekben. A dolgozatomban fontosnak találtam a deviancia szociológia büntetés-végrehajtás szempontjából való fontosabb elméleteinek tárgyalását, valamint a kutatás eredményeinek közlését.

A kutatás során több alkalommal jártam különböző büntetés-végrehajtási intézetekben, ismerkedtem velük, próbáltam megérteni ezt a kicsit más világot. A kérdőívek, az interjúk, a börtönben történő terepmunka sok információhoz juttatott a fogvatartottakról. Az általam vizsgált intézetek különböznek földrajzi helyükben, jellegükben, ám sok mindenben mégis hasonlítanak egymásra. Azon túl, hogy Magyarország talán legszigorúbb intézetei, a legnagyobb hasonlóság a három büntetés-végrehajtási intézetben maga a fogvatartás. A fogvatartottak szabadulásukat követően újra a társadalom részei kell, hogy legyenek, épp úgy meg kell felelniük az elvárásoknak a mindennapi/társadalmi élet, a munkaerőpiac, vagy akár a szociális kapcsolataik terén, mint nekünk, akik most is itt „kint” élünk. Ha nem adjuk meg számukra a lehetőséget, a segítséget ahhoz, hogy ezt véghez tudják vinni, ugyanazt az életet folytatják majd, amiért börtönbe zárták őket. Egy egészségtan tanár vagy egészségfejlesztő szakember koordinálná és megvalósíthatná az elítéltek munkán illetve iskolán kívüli foglalkozásait. Emellett szakköröket szervezhet, vagy nevelőként elhelyezkedhet a magyarországi büntetés-végrehajtási intézetekben. Segíthet az elítélteknek fejlődni, a változó világhoz igazodni, alkalmazkodni.

**Témavezető: dr. Benkő Zsuzsanna főiskolai tanár;
dr. Tarkó Klára főiskolai docens**

Tóth Erika

V. évf., humánszervező

Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

A demográfiai és gazdasági folyamatok hatása az oktatás hatékonyságára

Dolgozotomban a magyarországi régiók gazdasági fejlettségének és az iskolázottsági színvonalának összefüggéseit vizsgálom a rendszerváltás utáni időszakban. Kiindulópontként a demográfiai folyamatokat tekintem át, mivel az oktatási rendszert érintő átalakulások elemzése során megkerülhetetlen a demográfiai folyamatok következményeinek vizsgálata, hiszen a tanulólétszám változása az oktatásra közvetlenül ható demográfiai tényező.

Amennyiben elfogadjuk azt az álláspontot, hogy az emberi erőforrás minőségi fejlesztése együtt jár a gazdasági növekedéssel, akkor azt állítjuk, hogy az egyes régiókban az iskolázottsági szint növelése együtt jár a gazdasági fejlődés ütemének növekedésével.

Dolgozatom hipotézise a fenti állítással ellentétes, azt állítom, hogy az iskolázottsági szint dinamikus növekedése nem jár együtt a gazdasági fejlődés ütemének növekedésével. Kutatásomban arra keresem a választ, hogy milyen okai vannak annak, hogy a tanulás nem egyenes arányban vezet a tudás mennyiségének növekedéséhez.

Dolgozatomat 7 fejezetre tagoltam. Először megvizsgálom Magyarország hét régiójában a demográfiai folyamatokat, hiszen a születések halálozások száma határozza meg azt, hogy hány ember kerül be az oktatási rendszerbe. Ez az a népesség, akinek iskolázottsági szintjét magyarországi és regionális szinten mutatom be. Az ember iskolázottsága gyarapítja a humán tőkét, vagyis saját magát építi az ember, mely átalakul szellemi tőkévé, és végső soron a gazdaság fejlődését kell, hogy szolgálja. Írásom következő részében az egyes régiók fejlődését mutatom be. A gazdaság teljesítményét különféle mutatószámokkal lehet mérni, én a legelfogadottabb SNA rendszert használom. A 4. fejezetben igazolom a hipotézisemet, és keresem a választ az okokra. A területi adottságok mellett véleményem szerint a problémát más tényező is okozhatja, melyek az oktatási rendszerben keresendők.

Az emberi erőforrásba történő beruházással kapcsolatos közgazdasági nézeteket követően a beruházási formák közül a felnőttképzést vizsgálom részletesen. A felnőttképzés egyre inkább felértékelődik a humán erőforrás fejlesztésben melynek történelmi és globális, határokon átívelő okai is vannak. Bemutatom a felnőttképzés társadalmi-gazdasági környezetét, jogszabályi, finanszírozási rendszerét.

A témaválasztást indokolja, hogy mindeddig viszonylag kevesen vizsgálták a regionális szintű iskolázottsági és gazdasági növekedési adatok közti összefüggéseket, azok kapcsolatát. A fejezetekben pontosan azért szükséges a fenti tartalmak részletes, együttes szerepeltetése, mert ennek a témának a vizsgálata rendkívül összetett kérdés, és a végkövetkeztetéshez ez a nagyon sokféle, szerteágazó ismeret szükséges. Ezen folyamatok együttes hatása és azok következménye arra hívják fel a figyelmet, hogy a jövőben az oktatás minőségi fejlesztését kell a középpontba helyezni a mennyiségi fejlesztés helyett.

A dolgozat zárásaként javaslatokat fogalmazok meg a képzés felnőttképzés minőségének, tartalmának fejlesztésére.

Témavezető: dr. Farkas Éva egyetemi docens

Tóth-Mózer Szilvia*V. évf., pszichológia**Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar***Pedagógusok az innovációról és a változásokról**

A közoktatás a közelmúltban számos változáson ment át, amik már az elmúlt évtizedekben kezdődtek, de igazán nagy fordulatok csak a rendszerváltás után következtek. Az iskolának lépest kellett, lépést kell tartania a haladó világgal, a kulturális, tudományos és technikai fejlődéssel, alkalmazkodnia kell a megváltozott körülményekhez, igényekhez. Az iskolák nagyobb szabadságot kaptak, azonban meg kell felelniük a mai világ elvárásainak.

Kutatásom középpontjában a pedagógusok állnak, mert bármiféle változtatáshoz a közoktatásban szükség van arra, hogy a reformok tulajdonképpeni végrehajtói, a pedagógusok ezeket elfogadják, aktívan közre is működjenek, hiszen anélkül, hogy ők mellette lennének, nem változik semmi. Vizsgálom, hogy a pedagógusok milyen változásokat tartanak számon azóta, hogy a pályán vannak, és hogyan értékelik, élük meg ezeket. A közoktatásban megjelenő változásokat öt nagy jelenség által mutatom be, amelyek innovatív folyamatokat indíthatnak el az iskolában. Ezek az Országos Kompetenciamérés, a minőségbiztosítás, a pedagógus-továbbképzések, az iskolapszichológusok és az információs és kommunikációs technika oktatásban való alkalmazása. A pedagógusok ezen területekkel kapcsolatos attitűdjeit, nézeteit, gondolkodását és tudását tanulmányozom a témában előzetesen felvett interjúk alapján összeállított kérdőívek segítségével.

Számos ellenérzés van a pedagógusokban az oktatási reformokkal kapcsolatban. A változásoknak és újításoknak ellenálló tábor a népesebb, mint a támogatóké. Mi állhat annak háttérében, hogy egyes pedagógusok üdvözlik az innovációt, mások pedig elzárkóznak? A változás egyszerre jelent fájdalmat és lehetőséget. Kutatásomban elsősorban azt vizsgálom, milyen szerepet játszanak a személy pszichológiai jellemzői, mint a tapasztalatokra való nyitottsága, a lezárás iránti igénye, a kockázatvállalása, a kontrollhely és a kiegészítés abban, hogyan vélekednek a pedagógusok az őket illetve intézményüket érintő változásokról. Azok a pedagógusok, akik nem nyitottak, a lezárás iránti igényük nagy, nem vállalják a kockázatot és belefáradtak a munkájukkal járó nehézségekbe, kilátástalannak tartják a közoktatás helyzetét, és nem bizakodnak már pozitív változásokban, nem tudnak lelkesedni az innovációért sem.

Témavezető: dr. Ollé János egyetemi adjunktus

Tózsér Zoltán

V évf., pedagógia

Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

A pragmatista nevelésfilozófia és iskolakritika visszhangja az 1960-as évek nevelési gondolkodásában

A dolgozatban megkíséreltem feltárni azokat a közös érvrendszereket, amelyek egyrészt a pragmatista iskolakoncepcióban illetve iskolakritikában, másrészt az 1960-as években és az 1970-es évek elején megjelent iskolakritikai írásokban megjelentek.

A kutatás során alapvetően a kvalitatív kutatás módszerei kerültek alkalmazásra.

Az alapvetően három nagyobb szerkezeti egységre osztható dolgozat első részében a klasszikus pragmatizmus képviselőinek (*Peirce, James, Dewey*) filozófiai illetve nevelésfilozófiai nézetei kerültek bemutatásra. A második nagyobb szerkezeti egységben, pedig az 1960-as évek nevelési gondolkodását (a történeti – társadalmi és oktatáspolitikai előzményeket, az iskolakritika irányzatait, főbb tételeit és *Ivan Illich* utópikus elméletét) tárgyaltam, majd az iskolakritika tanulságait vontam le. A harmadik szerkezeti egységben, pedig feltártam az irányzatok közös érvrendszerét.

Az eredmények azt mutatják, hogy számos ponton (például az iskola konzervativizmusa elleni támadás és az enciklopédikus tudás túlbujánzása ellen való fellépés mentén stb.) lehet közös érveket találni, amelyek a vizsgált irányzatokba fellelhetőek. Azonban a teljes képhez hozzátartozik, hogy bár az érvrendszerek azonosak, de sok esetben a tartalmuk más, hiszen eltérő társadalmi – politikai kontextusban születtek meg.

Összességében elmondható, hogy a kutatás elérte célkitűzését, vagyis feltárta a vizsgált irányzatok közös érvrendszerét. Azonban mindenképpen hangsúlyozni kell, hogy a kutatás korántsem tekinthető lezártnak, hiszen az alapját képezheti egy későbbi – döntően hermeneutikai munkán alapuló – terjedelmesebb munka megírásának.

Témavezető: Fenyő Imre egyetemi tanársegéd

Trencsán Ágnes

IV. évf., szociálpedagógia szak

Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar

Anonim alkoholisták és a csoportfüggőség

Kutatásomat abból a célból kezdtem meg- látva a napi sajtót és médiát – hogy a figyelmet, az alkoholbetegek különböző kezeléseinek lehetőségeire fordítsam.

Kutatásommal szeretném bemutatni az Anonim Alkoholisták csoportját, mely során nem az a célom, hogy megtámadjam vagy dicsérjem ezen csoportok létezését, csupán azért kezdtem bele ezen munkába, hogy amennyire lehetséges vizsgálatot végezzek a csoportba járó tagok és a csoporthoz fűződő viszonyuk jellemzőinek feltárására. Nem célom továbbá vitatni, hogy az alkoholfüggőség esetleges felcserélése a csoport-függésre jónak vagy rossznak nevezhető, hiszen ez nem az én kompetenciám körébe tartozik, csak a mélyebb megismerésre törekedtem.

Úgy gondoltam, a hitelesség érdekében interjúkészítéssel tárom fel, az engem érdeklő területeket, melyet a nyitott ülések megfigyelésével eredményesebbé tehetek. Interjúm során 4 dimenzió mentén haladtam. Az interjúk során nagyon sok hasonlóságot véltem felfedezni az adatközlők között, például az alkohollal való első találkozás idejét tekintve, vagy a szülők alkoholizmusát konstatálva, valamint a csoportról és a jövőről való gondolkodásukban.

Hipotézisem igazolódni látszanak, miszerint minden tagra jellemző, hogy a szabadidejük nagy részét csoportba járással töltik, pszichológiai függésüket az interjúk alátámasztják. Kapcsolataik a csoporttagokra redukálódnak. Feszültségoldást, megnyugvást éreznek az ülések ideje alatt. Sokszor telefonon keresik fel egymást. Szponzorral sűrűn tartják a kapcsolatot. A csoport mindenhatóságát hangoztatják. Vallják, hogy életük végéig jární szeretnének.

Kutatásomat azon szakembereknek ajánlom, akik szenvedélybetegekkel foglalkoznak. Úgy gondolom, hogy a drogfogyasztókkal foglalkozó szakemberek talán beépíthetőnek ítélik a tevékenységükbe a tanulmány tapasztalatait. Ajánlásomat arra alapozom, hogy ők azok, akik segíthetnek az alkoholistának eljutni ilyen csoportba, illetve nyomon követni a csoport túlzott dominanciáját. Úgy vélem, hogy a csoport jó és hasznos, de tudva azt, hogy a függőségben szenvedők személyisége gyengébb, illetve kell az életükben valamiféle ragaszkodás, elképzelhetőnek tartom, hogy hétköznapjaikat túlzottan befolyásolja a csoporthoz tartozás erős élménye, ragaszkodása. Lehetséges, hogy a csoportból való leválás módszertanát is ki lehet dolgozni a gyógyulás bizonyos fázisában.

**Témavezető: dr. Ludányi Ágnes főiskolai tanár,
Hadnagy József főiskolai adjunktus**

Tuba Judit Krisztina

tanító szak, 2008-ban végzett hallgató

Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar

Márai Sándor és a hazaszeretetre nevelés

Hipotézisem, hogy a mai modern világban is szükség van a hazaszeretetre nevelésre. Új tartalmat szeretnék adni e fogalomnak, mely számomra jelenti: a hazához való ragaszkodást, egy művelt polgári életvitelt. Gondolataim alapjául egy széles látókörű íróat választottam, Márai Sándort. Átala mutattam be, mit is jelent a hazaszeretet.

Kérdőíves vizsgálatot is végeztem három témakörben, amelyet két iskola 6.osztályos (egy általános iskola és egy nyolcosztályos gimnázium) tanulóival és az őket tanító magyar nyelv és irodalom szakos tanárokkal készítettem.

Az első témakörben a gyerekek olvasottságát mértem: nem elégséges a diákok irodalmi érdeklődése, általában csak a törzsanyagban szereplő írókat, és költőket ismerik.

A hon- és népismeret tárgyat nem tanítják az általános iskola 6. osztályában. A válasszok elemzése igazolta a témakör külön tantárgyként való oktatásának szükségét. A gyerekek országunkról kialakult véleménye sajnos tükrözi a mai közvéleményt: az elégedetlenséget, és a haza elhagyását egy jobb élet reményében. Szeretném megértetni a fiatalokkal, hogy a haza szeretete nem azt jelenti, hogy ragaszkodunk egy földhöz, melyet határok ölelnek át, hanem egy örök feladat: őrizzük elődeink műveltségét, a kultúrát, melynek részesei vagyunk.

A harmadik témakör a magyar néprajzhoz kapcsolódott: a tanulóknak magyar népszokásokat, és népi kismesterségeket kellett felsorolniuk. Mindkét hatodik osztály tanuló érdeklődők hagyományaink iránt. Tévedéseik azonban azt sejtetik, hogy nem kapnak elegendő, és biztos ismeretet.

A pedagógusoknak készített kérdőívekből megtudtam, miként valósítják meg a tanítási órákon és azokon kívül a hazaszeretetre nevelést. A gyerekek véleményét elemezve, mégis úgy gondolom, erőfeszítéseik nem hozták a várt eredményt.

Dolgozatomban javaslatot tettem a probléma megoldására. Az általam olvasott Márai művek alapján felállítottam egy rendszert, melynek alapvető szempontjai: az egyéniség és a tömegember; magyarnak lenni; európainak lenni; keresztény Európában élni. Céloom e rendszerrel az európai és a magyar kultúrának megfelelő értékrend és igényérzet kialakítása, azáltal, hogy meghatározom helyünket a többi nemzet között.

Hogyan lehet hazaszeretetre nevelni? Minőségi népneveléssel; hiszen „eldől mindekelőtt a tanyai és falusi, a városi népiskolákban, ahol először érti meg egy zsenge lélek, mi a magyar és mi az európai műveltség, s e kettő összjátékának végzetszerű összefonódása minden magyart mire kötelez.” (Röpirat a nemzetnevelés ügyében)

Témavezető: Kovátsné dr. Németh Mária főiskolai tanár

Tupi Zsófia*II. évf., szociálpedagógia**Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar***Paradigmatikus változások a gyermeklétben a 3. évezred küszöbén**

A gyermek a jövő záloga. Meghatározó mindenki számára ez a szerep. A gyermekkor a fejlődés és a szocializálódás szempontjából elengedhetetlen. A gyermekkor- történet áttekintése során egyértelműen kiderül, hogy minden kornak meg volt a maga gyermek- képe, felfogása és értelmezése. Több évszázadnyi kutatás támasztja alá ezen állításokat.

Az ókortól kiindulva a XXI. századig a gyermekről szóló paradigmák eltérnek egymás- tól. Figyelemmel lehet kísérni, hogyan változott meg a család funkciója és milyen módon változott meg a szülői szerep a gyermeknevelésben. A csúcspont a XX. századra tehető, amikor is a globalizáció hatására komoly tudományos, gazdasági és társadalmi változások következtek be. Ennek hatására a felnőttkor és a gyermekkor között húzóó határ elmo- sódni látszott és a szülő-gyermek kapcsolat eltorzult. A mai rohanó világba nem fér bele a teljes gyermekkor. A védettség korának vége. Többé nincsenek tabuk a gyermekek előtt. Sajnos ma már sok olyan dogot is tudnak, amit csak a felnőtteknek kellene, így nincs semmi rejtve. Ezt sugallja szülő, a fogyasztói társadalom és a világ is. Ennek követ- kezménye, hogy „miniatűr” felnőttek alakulnak át az egykor önfeledten játszó, boldog gyerekek. PARADIGMATIKUS VÁLTOZÁSOK A GYERMEKLÉTBEN A 3. ÉVEZRED KÜSZÖBÉN dolgozat feltárja azokat az eseményeket, okokat és változásokat, melyek során a gyer- meklét ismételten átalakult a 3. évezredben. Egy fontos kérdésre is keresi a választ: mi vezetett el odáig, hogy a gyermekkor hiányáról beszél a világ? Empirikus jelleggel mutat- ja be a kialakult állapotot. Szociológiai kutatásokkal, pszichológiai magyarázatokkal, szakirodalmakkal kiegészülve vizsgálja meg azt a tényt, hogy miért siettetik és hagyják túl korán felnőni a gyermeket. A dolgozat külön- külön vizsgálja meg azokat az összetett tényezőket, amelyek hatással vannak-e jelenségre. Különös hangsúlyt fektetve a család- ban, az iskolában bekövetkező változásokra és a média befolyásoló szerepére. A gyerme- kek túlterheltek, hiszen lassan ugyanolyan élethelyzetekben kell helyt állniuk, mint a felnőtteknek. Hiányzik az a hosszantartó fejlődési folyamat, amely felkészíti őket az önál- ló felnőtt életre.

A dolgozat célja, hogy felhívja a szülőket, pedagógusokat és minden felnőtt ember fi- gyelmét arra, hogy ha a gyermek gyermekkor nélkül nő föl, akkor annak beláthatatlan következményei lesznek. Talán ha a felnőtt emberek figyelembe vennék, hogy ezek a „miniatűr” felnőttek álarca mögé bújt, magányos és védtelen gyermekek, akik arra várnak, hogy végre figyeljenek rájuk és törődjenek velük, akkor megakadályozhatnánk együttesen azt, hogy ne túl korán, hanem egészséges fejlődés során jussanak abba a korba, amit úgy hívnak: boldog, kiegyensúlyozott felnőttkor. A világnak végre fel kell ébrednie és azt kell mondania: „Nem engedjük ki őket az Édenkertből!”

Témavezető: dr. Varga László egyetemi docens

Ujhelyi Anna

3. évf., kulturális antropológia

Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Hátrányos helyzetű diákokat támogató programok hatékonyságának vizsgálata egy miskolci középiskolában

A kutatás célja a napjainkban egyre elterjedtebb hátrányos helyzetűeket támogatni hivatott – általában hosszú távú – programok hatékonyságának vizsgálata egy miskolci középiskola szakiskolai és szakközépiskolai tagozatain keresztül. Lényeges szempont a különböző programok tanulmányozása abból az aspektusból is, hogy a diákok és szüleik mennyire érzik, tapasztalják a programok gyakorlati hasznosságát a mindennapokban. Valamint fontos az iskola tanárainak informáltsága: milyen szinten tudnak közreműködni abban, hogy diákjaik részesüljenek a támogatások különböző formáiból. Magyarországon az oktatáspolitikában a rendszerváltás és főleg az Európai Unióhoz történő csatlakozás óta fontos szerepet kaptak az ún. esélyegyenlőségi és mentor programok, amelyek célja az, hogy az oktatásköteles korú diákokat ne érje szociális, etnikai, vagy egyéb helyzetük miatt negatív diszkrimináció. A kutatás a témához kapcsolódó szakirodalom feldolgozása, valamint a már említett középiskolában felvételre kerülő interjúk, és kérdőívek adatainak alapján kíván képet alkotni a programok működésével kapcsolatban. A kapott eredmények lehetővé tennék, hogy megvizsgálhatóvá váljanak a különböző programok előnyei és hátrányai, valamint az, hogy mennyire használják ki az általuk nyújtott lehetőségeket egy több száz fős középiskolában a diákok, és a tanárok hogyan működnek közre ebben. A vizsgálat hosszú távú kutatást igényel, amelynek elvégzése folyamatosan zajlik.

Témavezető: Török Zsuzsanna egyetemi tanársegéd

Vámos Gabriella*V. évf., pedagógia szak**Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pedagógiai és Pszichológiai Kar***Általános iskolás diszlexiás tanulók pszichés és magatartási problémáinak kezelési lehetőségei osztálytermi keretek között**

A diszlexiával kapcsolatos kutatások főként a kognitív és a tanulási diszfunkciókra fókuszálnak. Ugyanakkor a diszlexia másodtüneteként gyakran kialakuló, valamint a hátrányos szociális helyzetből következő *pszichés- és magatartászavarok* jelenléte, a kognitív diszfunkciókhoz hasonlóan gátolta a csoport tanulóit a hatékony osztálytermi működésben, tanulásban – esetünkben a tanulók sikeres idegennyelv tanulásában.

A kutatásom célja a gyakorlat fejlesztése volt. A 2006/2007. tanévben 6. évfolyamos, budapesti általános iskolás diszlexiás tanulókkal végzett osztálytermi kutatás során folyamatos monitorozással és (ön)reflexióval vizsgáltam azoknak a pedagógiai módszereknek a gyakorlati alkalmazhatóságát, amelyek az említett, természetüknél fogva megszüntethetetlen nehézségek enyhítésére, az ismeretek könnyebb elsajátítására, és a tanulás-hoz direkt és indirekt módon nélkülözhetetlen képességek, készségek és kompetenciák fejlesztésére irányultak.

Az osztálytermi kutatás széleskörű mérés-metodológiai eszközök bevonását teszi lehetővé. A kutatásba integrált módszerek a tanítási portfólió, a kutatási napló, dokumentumelemzés, résztvevő és nem-résztvevő megfigyelés, a kérdőív módszere, valamint félig-strukturált interjúk és rövid informális csoportos interjúk a tanulókkal.

A kutatás természete miatt a tanulmányozott szakirodalom egyaránt tartozott az oktatáselmélet és a neveléselmélet témakörébe. A tanulásra és a gyerekre vonatkozó nézetek átgondolása, valamint a tanulási folyamatok összerendezése annak érdekében történt, hogy a tanulók tanulása eredményesebb legyen, az adott tantárgytól függetlenül. Ezzel párhuzamosan a személyiségfejlesztés és a gyerek, mint személyiség a csoportban és individuálisan mindvégig jelen volt. Ezáltal a nevelés az oktatás keretében valósulhatott meg.

A kutatás eredményeiből arra következtethetünk, hogy a diszlexiával és a hátrányos helyzettel összekapcsolható pszichés- és magatartászavarok enyhítése és hosszú távon megszüntetése megteremti a lehetőséget a sikeres tanuláshoz. Az ilyen jellegű kutatás haszna abban rejlik, hogy a pedagógus a gyakorlaton keresztül egészen a tanítási-tanulási folyamat mélyére ásva tudja megvizsgálni annak különböző aspektusait, felkutatni a problémák konkrét okait azért, hogy direkt vagy indirekt módon azokra reagáljon.

Témavezető: dr. Falus Iván egyetemi tanár

Varga Mátyás Károly

II. évf., emberi erőforrások
Zsigmond Király Főiskola

A karrier centrumok helye, szerepe a felsőoktatásban (különös tekintettel a kompetenciákra és fejlesztésükre)

Egy olyan kísérletet mutatunk be dolgozatunkban, amelynek immár számtalan eredménye van, ugyanakkor még rengeteg feladattal jár a jövőben is: felsőoktatási intézményünk karrier centrumának „történetét”, a kialakulása körülményeit elemezzük. Ami különösen tanulságos lehet ebben a történetben (és sok szempontból eltér a szokványostól), az irodánk sorsának és tevékenységének szoros összefonódása a kutatómunkával, a tudományos vizsgálati eredményekkel. Ez a kapcsolat a kezdeti pillanatoktól jól megfigyelhető, hiszen karrier centrumunk kialakulása egy nagyszabású pályázathoz kötődik, amelyben kiemelt szerepet kaptak a vizsgálatok.

A dolgozatunkban részletesen ismertetjük a készségfejlesztési projektünk elméleti modelljét: felfogásunk szerint a karrier centrumok elsődleges célja a hallgatók és a potenciális munkahelyek összekapcsolása, melynek eredményeképpen minél többen helyezkednek el sikeresen, egy számukra megfelelő munkahelyen. Elképzeléseink szerint az „összehangolás közös nyelve” a kompetencia.

A Zsigmond Király Főiskolán a Karrier Centrum kialakítása és eddigi működése során hathatósan támaszkodott azokra a kompetencia-kutatásokra, amelyek a végzett és a mostani hallgatói körében készültek. Felmértük a legszükségesebb fejlesztési lehetőségeket, összehangoltuk a hallgatóink igényeivel, a kialakított kompetencia-fejlesztő tréningek rendszerét beépítettük oktatási hálóterveinkbe. Tanulmányunkban részletesen elemezzük a kompetencia fogalmát, bemutatjuk empirikus kutatási eredményeinket, és szót ejtünk a továbblépés lehetséges irányairól is.

**Témavezető: dr. Szabó Szilvia főiskolai docens
dr. Kabai Imre főiskolai tanár**

Varga Patrik Tibor

III: évf., andragógia
Zsigmond Király Főiskola

A világnézeti igény és az erkölcsi kompetencia kialakításának problémája napjainkban

Igaz-e az, hogy az ifjúság világnézeti és erkölcsi attitűdje napjainkra oly mértékben tér el a negyvenes és afölötti korosztály szemléletétől és életgyakorlatától, hogy e különbség – egyre inkább elmélyítve a két generáció közötti kommunikációs szakadékot – a hagyományos nevelési színterek, illetve a tényleges pedagógiai hatások ellehetetlenüléséhez vezet? Igaz-e az, hogy radikális átalakulás megy végbe a meggyőződések, értékek keresésében, azaz a mai fiatalság alapvetően más pozícióból indul és más szempontok szerint kérdez rá önmagára, környezetére s magára a világra? A gyökeres változást a rendszerváltást követően mind a neveléstudományi, mind az ifjúságszociológiai szakirodalom folyamatosan nyomon követi – és mindkét eszmecsere inkább pesszimista, de mindenképpen elbizonytalanító képet sugall az ifjúság jövőjéről, az értékközvetítés újfajta lehetőségeiről.

E szerteágazó problémakörbe kapcsolódva a dolgozat írója arra tesz kísérletet, hogy rendszerezze a jelenségre reflektáló szakirodalom motívumait, majd megszólaltatva a másik oldal, azaz a 18-29 éves korosztály képviselőit feltérképezze a valós helyzetet: milyen „hétköznapi filozófia” és erkölcs szerint él az adott generáció a mindennapokban s milyen forrásokból származtatja ezeket az elveket. A dolgozatban dokumentált feltáró (nem hipotetikus) kutatás a kvalitatív metodológia eljárásaira, ezen belül a tartalom-elemzés módszerére épül, s az adatgenerálást követően mind a látens, mind a manifeszt szöveginformációk elemzésére kiterjed.

A vizsgálat eredményeként rögzített – és a szakirodalom téziseivel szembesített – összefüggések természetesen csak egy kis részét érintik e problémakörnek, de a kutatás több irányban folytatható. A mintavétel kiterjesztése révén és az empirikus-kvantitatív metodológia alkalmazásával – a komparatív szempont érvényesítésének lehetőségét is magában foglaló – reprezentatívabb kép alakulhatna ki az ifjúság helyzetéről. A kutatás tovább bővíthető a vizsgált korosztálynál szélesebb életkori sávban történő adatfelvétellel, illetve a szülő- és pedagógusgeneráció megkérdezésével is. Végezetül a mélyinterjú és a fókuszcsoportos interjú módszereire épülő életmódkutatás adhatna pontosabb képet arról, hogy az ifjúság milyen konkrét világnézeti-etikai elvek szerint él a mindennapokban.

Témavezető: dr. Molnár Krisztina főiskolai adjunktus

Zádori Erika*IV évf., építészmérnök-mérnökstanár**Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar***Tankönyvelemzés motivációs szempontból**

Mindannyian tapasztalhatjuk, hogy manapság az információ korát érezzük. Számos kommunikációs csatornán érnek bennünket a különféle információk. Ezek között a csatornák között kell megküzdeniük a könyveknek és a tankönyveknek a tanulók figyelméért és érdeklődéséért.

Elemzésem során a tankönyvek motivációs szerepére szeretném felhívni a figyelmet. A kutatás eredményeivel segítséget nyújthatok a tankönyvszerzőknek, hogy a motivációs lehetőségeket hatékonyabban használják ki; valamint a tanároknak, hogy megfelelő tankönyvet válasszanak ki a szakközépiskolás tanulók oktatására.

Vizsgálatom során a tankönyvanalízis módszerét használtam. Építőipari szaktan-
könyveket hasonlítottam össze motivációs szempontból. Megfigyeltem az illusztrációk mennyiségét, a mondathosszúságot, a tartalmi telítettséget, valamint azt, hogy milyen mértékben vannak a tankönyvekben érdekes, problémabemutató és gondolkodásra ösztönző kérdések és feladatok.

A kutatás eredményeiből arra a következtetésre jutottam, hogy mindhárom vizsgált tankönyv kiemelkedik bizonyos szempontból, de összességében véve a szerzők egyiknél sem használták ki teljes mértékben a motivációs lehetőségeket. Ebből kiténik, hogy a motivációs eszközök megfelelő felhasználásával létre lehet hozni olyan tankönyvet, amely egyaránt megfelel a tanároknak és a tanulóknak is.

Kutatásomat ajánlom tankönyvek szerzőinek, hiszen ez útmutatóként szolgálhat a további tankönyvek szerkesztésénél, továbbá mérnökstanároknak és szakoktatóknak, akik számára támpontokat adhat a legmegfelelőbb tankönyv kiválasztásához oktatómunkájuk során.

Témavezető: Gocsál Ákos egyetemi adjunktus

Ružena Žarnovičanová

*2008., Constantine the Philosopher University,
Faculty of Education, Department of Pedagogy*

Psychoeducation and its application at category of children social and emotional disorders

In the submitted contribution the terminological comparison, and analysis is provided. Special attention is paid to concepts that indicate the clients included in the care of education of behaviorally and emotionally disturbed individuals. We define this category of population and provide the differentiation of the particularities of their living and behavior. We explicitly mediate the review of current classification systems of emotional and behavioral disorders that are typical for childhood. We present the conceptual and theoretical starting points from the area of psychoeducation. On the ground of summarized knowledge we introduce this reeducational and therapeutically approach to children and youth with emotional and social disorders. The numbers of socially disintegrated individuals is dynamically increasing in the human population. On this basis we anticipate that actual trend will have an expanding tendency. We elaborate the basic concepts and pay attention to concept variability; we also introduce short history and the most important representatives of proclaimed conception. We analyze concrete psychoeducational approaches and its particularities and the potential of method entitled skillstreaming – the practice of social skills and its application at difcilited individuals – is emphasized.

Tímea Zafková

*2008, Constantine the Philosopher University,
Faculty of Education, Department of Pedagogy*

Teaching methods evaluation

Theme of our study is evaluation of teaching methods. This work deals with questions of teaching process evaluation with the emphasis on teaching methods. The ideas emphasized in the study are coming mainly from the rich educational theory and our experiences. Our aim was to emphasize the possibilities available in this area, to explain several questions connected with the methods and their use in practice. We also focused at the relation between educators' teaching styles and pupils' learning styles to methods of instruction.

The starting point for all changes in education is teacher and his methodical work. Methods are the fundamental determinant, which influences the quality of pupil's learning. Teaching methods evaluation in educational practice allows selecting the most appropriate tools that can help to improve the quality of teaching process.

The study is divided into three main chapters. The first one deals with teaching methods and their definition, explains the questions connected with their choice and efficacy in education and also deals with theme of modernization of teaching methods in the contemporary education.

The following chapter explains the questions of teaching and learning styles in relation to methods. These questions are also important to take into consideration in the process of evaluation of teaching and teaching methods.

The last chapter explains several possibilities of teaching methods evaluation, gives brief sight at methods and tools of evaluation and suggests some possible ways of teaching methods evaluation.

Conclusion of the study includes some suggestions for the teaching process improvement with regard on evaluation of teaching methods.

Nowadays demands on teaching process are continually increasing according to the state of development in educational sciences and the needs of the society. There is existing need of innovations in education and these changes in educational work of schools have to be based on the research and the permanent teaching process evaluation. Therefore, this process should be flexible and open to new ideas with the focus on the quality and effectiveness of education.

Counselor: prof. PhD Erich Petlák, CSc.

PSZICHOLÓGIAI ALSZEKCIÓ

Pszichológai alszekció

Abonyi Zsuzsa

*óvodapedagógus szak, 2008-ban végzett hallgató
Apor Vilmos Katolikus Főiskola*

Óvodáskorú állami gondozott és családban élő gyermekek összehasonlító vizsgálata

A dolgozat célja a gyermekotthonos és a napközi otthonos óvodák iskolába készülő gyermekeinek összehasonlító vizsgálata fejlődéslélektani szempontok szerint.

A szakirodalom tanulmányozását követően a helyzet- és játékfigyelés, gyermekrajz-elemzés, szociometriai felmérés és egyéni beszélgetés módszerét alkalmazva hasonlítottam össze egymással a két jelentősen eltérő csoport aktuális fejlettségi szintjét. Az óvodai csoportok életében összesen 6 héten keresztül vettem részt.

A két csoportban tapasztaltak alátámasztják, hogy a környezeti tényezők nagymértékben hatással vannak a gyermekek fejlődésére, mely a nagycsoportosok eltérő fejlettségi szintjében tetten érhető. A napközi otthonos óvodások figyelmének fejlettsége megfelel az életkori elvárásoknak, míg a gyermekotthonos gyerekek közül többnek nehézséget okoz egy dologra kitartóan összpontosítani. Ezt megfigyelhettem játéktevékenységükben is, szétszórt figyelmük akadályozza a hosszantartó játék kialakulását, az adott tevékenységre való koncentrációt. Ezzel szemben a családban élő gyermekek játéka elmélyült, gazdag fantáziára épül, megnyilvánulnak benne a kezdeményező és befogadó társas kapcsolatok is. A felnőtthez vagy az egymáshoz való zökkenőmentes alkalmazkodás sokkal kevésbé jellemző a gyermekotthonban élő óvodásokra, társas viszonyaikban gyakran kerülnek konfliktushelyzetbe. A gyermekrajzok alapján világosan megmutatkozik a családi háttér nyújtotta biztonságérzet, érzelmi fejlettség, illetve a kötődéshiány, bizonytalanság.

Fontosnak tartom az eltérő szociális háttérű gyermekek fejlettségi szintjének vizsgálatát a nevelés hatékonyságának fokozása érdekében. Összesen két óvodai nagycsoportban végeztem a megfigyeléseimet, melynek korlátaival tisztában vagyok. Általános érvényű következtetéseket ezek alapján nem vonok le, azonban egy esettanulmányhoz hasonlóan rendszerezett tapasztalataim hozzájárulnak a főiskolán tanultak, a szakirodalomban olvasottak alátámasztására, igazolására, a mélyebb összefüggések megláttatására.

Témavezető: dr. Rostás Rita főiskolai tanár

Almássy Zsuzsanna Katalin

V. évf., pszichológia

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Az eredményes megküzdésben szerepet játszó tényezők vizsgálata rheumatoid arthritisben szenvedő betegeknél

A vizsgálat célja, hogy feltárja azokat a pszichológiai tényezőket, amelyek egy progresszív, autoimmun betegségben, a rheumatoid arthritisben (RA) szenvedő betegre jellemzőek. A krónikus betegség nagy terhet jelent az egyén számára. Hogyan tudnak ezzel a nagy teherrel a betegek megbirkózni?

A vizsgált személyek diagnosztizált RA-s betegek. Három fő betegség- kategóriába sorolhatók be a betegség lefolyása alapján. A három kategória: a benignus, progresszív és az átlagos RA. A három betegcsoport eredményeit egymással, illetve az egészséges standarddal hasonlítottam össze.

A vizsgálat során kérdőíveket alkalmaztam. A vizsgálati személyek a pszichológiai immunkompetencia kérdőívet (PIK), a megküzdési mód preferencia kérdőívet, a Paykel-féle életeseemény kérdőívet, és az MPSS (elégedettség a társas támasszal) kérdőívet töltötték ki.

A vizsgálat eredményei szerint a RA-ban szenvedő betegek több dimenzióban is különböznek az átlag populációtól és egymástól is. Többek között öntisztelet, és pozitív gondolkodás dimenziókban magasabb értéket értek el, mint az egészségesek. Ez a jelenleg hasznos is lehet a betegséggel való megküzdés során, de ugyanakkor torzíthatja is a valóság percepcióját.

A betegségben eltöltött évek számának növekedésével a betegek megküzdési stratégiái változnak: a problémacentrikus megoldási módok, és az önbüntetés aránya csökken. Ezt magyarázhatja az a tény, hogy a krónikus betegséget, mint nehézséget, az egyén nem tudja leküzdni, így a stressz csökkentésének egy másik módját alkalmazza, s emellett jellemző a belenyugvás, a betegség elfogadása is.

Tény, hogy az immunrendszer és az idegrendszer kapcsolatban van egymással. A kóros immunfunkciókat a pszichés tényezők pozitív és negatív irányban is befolyásolhatják. Vagyis a betegre nagy feladat hárul. Viselkedése, életvezetése, személyiségének jellemzői hatással lehetnek a betegségére: pozitív vagy negatív irányba befolyásolhatják annak lefolyását. Cél feltérképezni a betegségükkel optimálisan együtt élni képes betegeket, s edukációs programok segítségével átadni a tudást, a betegségükkel nehezen megküzdő betegeknél; emellett a speciális betegklubok kialakításában is hasznos lehet ismerni a betegség jellemzőit.

Témavezető: dr. Pék Győző egyetemi docens

**Bakó Anikó—Obonyová Hajnalka—
Szilágyi Orsolya—Várhelyi Klára**

III. évf. pszichológia

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Aktiváció és monitorozás – Mit is mérünk a DRM-listával

Kísérletünkben a hangulat hatását vizsgáltuk Deese, Roediger és McDermott memória-feladattal kapcsolatban, ahol olyan szavak listáját mutatták személyeknek, és minden szó egy jelen nem lévő csalihoz asszociálódott. Amikor a kísérleti személyekkel leírták azokat a szavakat, amelyekre úgy emlékeznek, hogy látták, akkor ez a jelen nem levő csali-szó is megjelent. Az eredményt az aktivációs-monitorozó kerettel magyarázták, mely szerint a csali megjelenése függ a bekódolási stratégiától (egyáltalán aktiválódik-e a csali) és egy utólagos monitorozó funkció hatékonyságától is (azokat a szavakat hivatott kiszűrni, amelyek aktív állapotban vannak ugyan, de ténylegesen nem jelentek meg). Mi azt kutattuk, hogy miként működhet együtt ez a két folyamat. Azt találtuk, hogy több lista egymás utáni bemutatása esetén a monitorozó funkció túlterhelt állapotba kerülhet, így nem tudja hatékonyan ellátni a feladatát, és ez a csali megjelenésének valószínűségét növeli a bekódolástól függetlenül. Azt is vizsgáltuk, hogy milyen hatása van a hangulatnak erre a két folyamatra, és a kapott eredmények arra mutatnak, hogy korábbi elméletekkel ellentétben nem csak a bekódolási stratégia más, de a pozitív/negatív hangulat a monitorozásra is kifejti hatását.

**Témavezető: dr. Lábadi Beatrix egyetemi adjunktus;
Deák Anita egyetemi tanársegéd**

Balogh Virág—Fazekas Márta

V.-III. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

**Egy újabb darab az autizmus kirakójátékából:
autizmus és implicit tanulás**

A kutatás az autizmussal élő gyermekek implicit tanulási képességét vizsgálta a Howard & Howard által 1997-ben kidolgozott ASRT módszer segítségével. Számos adat utal arra, hogy autizmusban a frontostriális rendszer és a cerebellum működése sérült, ugyanakkor mai tudásunk szerint az ASRT feladat megoldása is éppen ezeket a rendszereket veszi igénybe. Kutatásunkban autizmussal élő és egészséges kontroll gyermekek vettek részt. Eredményeink szerint az autizmussal élők az egészséges kontroll szintjének megfelelő, ép implicit tanulásra képesek, ami a korábbi adatoknak ellentmondóan arra enged következtetni, hogy striatális rendszerük ép, vagy közel ép módon működhet. Eredményeink a jövőben az autizmussal élők fejlesztését segítheti, ha figyelembe vesszük azt, hogy implicit módon egészséges tanulásra képesek, és így fejlesztésük során több implicit tanulási technikát alkalmazunk.

Témavezető: dr. Németh Dezső egyetemi adjunktus

Bársony Katalin — Nagy Annamária

IV. évf., pszichológia

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Tanárok elleni agresszióval kapcsolatos attitűdök felmérése általános- és középiskolai tanárok között

A dolgozat témájának kiválasztására a médiában felbukkanó egyre megdöbbentőbb tanárok elleni agressziót közlő hírek sarkalltak minket. Lehetőségeinkhez képest fel szeretnénk volna mérni, valójában mennyire lehet mindennapos a pedagógusok által elszenvedett abúzus.

Az érzékeny témát a Kohlberg-i dilemmák mintájára kidolgozott történet segítségével vizsgáltuk. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a kitöltő volt-e már hasonló helyzetben, mit tett volna a történetben szereplő pedagógus helyében, akit a diákja megfenyeget, mit várna el az iskola vezetőségétől ebben a szituációban és milyen végkifejletet tudna elképzelni.

Hipotéziseink egy részét egy brit pedagógusokat tömörítő szakszervezet által végzett kutatás eredményeire alapozva alkottuk, azt feltételezve, hogy például az érintett tanárok aránya hasonló lesz a magyarországi mintában is. Ez a feltevésünk beigazolódott. A pedagógusok által elszenvedett zaklatásnak az általunk vizsgált személyek körében kisebb hányada fizikai illetve telefonos/internetes bántalmazás, túlnyomó részt verbális abúzusról számoltak be.

Előzetes elképzeléseink közül több is pesszimistának bizonyult. Azt feltételeztük, hogy az elcsigázott tanárok nem látnak más megoldást a konfliktus megoldására, mint a problémás gyerek eltávolítását az iskolából. Ez egyáltalán nem igazolódott, számos pedagógus egyszerű megoldásokat javasolt.

Nagy örömünkre szolgálna, ha a vizsgálatunk kapcsán elindulna egyfajta szélesebb körű vita, amely nem felelősök keresésével foglalkozna, hanem fórumot biztosítana a leginkább érintett szakemberek, a tanárok számára. Itt megoszthatnák egymással tapasztalataikat, és használható konfliktus-megoldó módszereiket, amelyek közül párat mi is megismerhetünk.

Természetesen ahhoz, hogy pontosabb képet alkothassunk a problémáról, és ne alaktalan fenyegetésként nehezedjen a tanárok vállára, szükség lenne nagyobb mintán végzett kutatásra, és az fokozottan érintett területeken megfelelő segítő háló kiépítésére.

Témavezető: Boross Ottilia egyetemi adjunktus

Belcsik Andrea

gyógypedagógiai tanár, 2008-ban végzett hallgató
Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar

Diszlexiás és jól olvasó kisiskolás tanulók képességprofiljának összehasonlítása a neurodys kutatás alapján

Dolgozatom célja, hogy segítséget nyújtson a diszlexiások képességprofiljának feltárásában, amelyet az ún. MTA Pszichológiai Kutatóintézetének Fejlődés-pszichofiziológiai Csoportjában nemzetközi együttműködés keretében folyó „Neurodys” kutatás keretében, a WISC-IV (Weschler Intelligence Scale For Children) 4 részpróbája és a 3DM (Dyslexia Differential Diagnosis, Maastricht) számítógépes program, mint új vizsgálati módszerek alapján próbáltunk jellemezni

Ezek a hazai gyakorlatban mindeddig ismeretlen eljárások segítséget nyújthatnak abban, hogy a közeljövőben hatékonyabb legyen a diagnosztikai és terápiás munka. Feltételezhető ugyanis, hogy a diszlexiás tanulók képességprofiljának ismeretében az olvasási nehézségek leküzdéséhez hatékonyabb módszertani segítséget lehet nyújtani.

A kutatás fő célkitűzése, hogy a diszlexiás és a jól olvasók kognitív- és intellektuális képességei alapján feltárja a diszlexia kognitív pszichológiai hátterét, valamint azokat a képességterületeket, ahol markáns eltérések találhatók a két csoport között. (A kutatás kérdésfelvetése szempontjából tisztázást igényelt továbbá az a másirányú megközelítés, hogy az ún. gyengén olvasók kognitív teljesítményei milyen képességterületeken térnek el a diszlexiások teljesítményeitől (Ehhez ld. Erős Dóra: Gyengén olvasó és diszlexiás tanulók képességprofiljának összehasonlítása a Neurodys kutatás alapján. TDK, 2008.)

Vizsgálati mintánk összeállításakor az álszóolvasási pontosság értékeit vettük alapul, mivel nemzetközi kutatások alapján kitűnik, (Gathercole és Baddeley 1993. , Snowling és munkatársai 1986), hogy ebben ragadhatók meg leginkább a diszlexiások hiányosságai.

Az eredmények a WISC-IV intelligenciateszt alapján azt mutatják, hogy a vizsgált csoportok intellektuális összteljesítményében nincs különbség. A Neurodys (jelenleg kísérleti felhasználású) vizsgálóeljárás alapján a diszlexiára utaló olvasási teljesítményt leginkább:

- a fonológiai tudatosság,
- a munkaemlékezet,
- a gyors szeriális megnevezés és
- a graféma-fonéma megfeleltetés területén mutatott hiányosságok jelzik.

Az eredmények a mennyiségi eltérések mellett a képességek minőségi különbségére is felhívják a figyelmet.

Vizsgálataink egybeesnek a diszlexiások kognitív képességzavarait hangsúlyozó nemzetközi felfogással és újabb szakirodalmi adatokkal, s lehetőséget kínálnak a diszlexia újszerű diagnosztikájához.

Témavezető: dr. Gereben Ferencné főiskolai tanár

Bényi Rita*4. évf., pszichológia**Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar***Az iróniaértés fejlődésének utolsó szakasza**

A mindennapi kommunikáció során gyakran fordulnak elő ironikus kijelentések, ami már önmagában is jó ok arra, hogy vizsgáljuk az iróniaértés fejlődését. A kognitív pszichológia szempontjából azonban ennél fontosabb, hogy az irónia a nem szó szerinti nyelvhasználat egy speciális esete, aminek megértéshez másodfokú mentalizációra van szükség. Azonban míg a fent említett képesség már nyolcéves korra kifejlődik, addig az iróniaértés tizenkét éves korig javul. Jelen kutatás alapvető célja annak magyarázata, hogy miért ilyen hosszas ez a fejlődés.

A dolgozatban áttekintem a nem szó szerinti nyelvhasználat pragmatikai és pszichológiai elméleteit, valamint ismertetek ezek igazolására szolgáló korábbi kutatásokat.

A téma fő kérdésének korábbi magyarázatai egyrészt a neurális fejlődésre, másrészt a szociális tanulásra alapoznak.

Az én feltételezésem szerint az iróniaértés fejlődésének utolsó szakasza azzal magyarázható, hogy a nyolcévesek még nem minden esetben képesek tudatelméletükre támaszkodni az irónia megértése során, ehelyett olyan kompenzációs stratégiát alkalmaznak, aminek használata nagyobb mentális erőfeszítést igényel, kevésbé rugalmas és lassabb is. A tizenkét évesek viszont már teljes egészében tudnak alapozni ToM mechanizmusukra, így nem élnek az előbb említett alternatív módszerrel.

Ennek vizsgálatára egy olyan tetszet alkalmaztam, amelyet direkt egy ilyen kompenzációs stratégia kimutathatósága érdekében fejlesztettek ki. Ez a hamis irónia teszt.

Vizsgálatomban 25 nyolc-kilenc és 25 tizenegy-tizenkét éves gyermek iróniaértését teszteltem, melynek eredményei azonban nem támasztják alá hipotézisemet.

Ennek ellenére kutatásom nem bizonyult sikertelennek, mert felhívja a figyelmet legalább egy olyan pontra, amelyet a további kutatások során mindenképpen figyelembe kell venni.

Témavezető: dr. Győri Miklós egyetemi docens

Bíró Zsolt

IV évf., pszichológia

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar

„Kapj még egy gólt és fogd rá a bíróra!” – győzelmet és vereséget követő oksági attribúciók vizsgálata a pekingi olimpiai nyilatkozatokban

Dolgozatomban az oksági attribúciók megoszlását vizsgáltam a sikeresség, nem, és a csapattagság szempontjából.

A pekingi olimpián szereplő magyar és egyesült államokbeli olimpiai válogatott tagjai által adott 97 db interjú tartalomelemzését végeztem el. A kapott adatokat Weiner sport-attribúciós modelljéhez igazítva négy kategóriába osztottam, amik a következők voltak: stabil belső, instabil belső, stabil külső és instabil külső okok.

Az adatok elemzéséből kiderült, hogy az önattribúció lényegesen nagyobb mértékű siker, mint kudarc esetén. A magyar és az amerikai csapat attribúciós stílusa nem különbözött jelentősen és összességében mindkettő funkcionálisnak tekinthető a jövőbeni eredmények elvárása szempontjából. A nemnek nem volt szignifikáns hatása az önattribúcióra, de a férfiak nyilatkozatai nagyobb önbizalmat sugároztak. Az amerikai csapatversenyzőkről mondható el, hogy nyilatkozataik alapján nekik vannak a legfunkcionálisabb attribúcióik és a leginkább képesek megküzdeni a kudarcral. Siker után a legmagabiztosabban az amerikai egyéni és a magyar csapatversenyzők, míg a legkevésbé a magyar egyéni versenyzők nyilatkoztak.

Az eredmények megmutatják, hogy mind a magyar, mind az amerikai csapat attribúciós mintái megfelelnek a szakirodalomban leírtaknak. Az újabb kutatásokhoz igazodva azonban, amelyek a stabilitás alapján megkülönböztetnek funkcionális és diszfunkcionális attribúciókat is, leginkább az egyéni és a női versenyzőknél figyelhetünk meg diszfunkcionális tendenciákat, amik leginkább a stabil okok említését jelentik kudarcot követően. Ezek pedig a jövőbeni sikerrel kapcsolatos elvárások, motiváció és kitartás csökkenését vetítik előre, amennyiben a saját diszfunkcionális oksági attribúciókat nem írják felül a környezettől kapott funkcionális oksági attribúciók.

Témavezető: Fejes Enikő egyetemi tanársegéd

Czimmerman Edit

*pszichológia, 2008-ban végzett hallgató
Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar*

Két szerelem között szabadon a „szingliség” jelensége Magyarországon

Dolgozatom témáját korunk egyik új jelensége, a „szingliség” ihlette. Kutatásomban a szinglikkel kapcsolatos sztereotípiákat szeretném megvizsgálni. Vizsgálatom újszerűsége, hogy nemcsak egyedülálló embereket vizsgálok, hanem a párkapcsolatban élők véleményét is feltérképezem.

Témám intim jellege miatt az interjú módszerét választottam, amely lehetőséget adott a vizsgálati személyeknek arra, hogy nyugodt körülmények között kifejthessék gondolataikat, nehezen kimondható érzelmeiket. A kapott válaszokat tartalomelemeztem, és az eredményeket az SPSS statisztikai programcsomag megfelelő eljárásaival elemeztem.

Kutatásom eredményei leginkább azt mutatják, hogy a szingliség Magyarországon nem azonos a nyugaton megfigyelhető trenddel, annak ellenére, hogy a sztereotípiák Magyarországra is eljutottak. Az egyedülállók sztereotíp válaszai azt jelezhetik, hogy elhatárolják magukat a szingliségtől, nem tartják a szingli életformát magukra jellemzőnek. Az eredmények azt jelzik, hogy a szingliség a magyar szingliknél inkább egy átmeneti és kényszerűen választott periódus az egyén életében, amely nagyrészt a társadalom, a társadalmi értékpreferenciák változása miatt alakul ki.

Statisztikai adatok szerint az egyedülálló emberek száma egyre nő hazánkban és a világban is, ennek ellenére még keveset tudunk a szingli jelenségről, ezért érdemes foglalkozni azzal a kérdéssel, hogy ezek az emberek miért maradnak tartósan társ nélkül. A téma egészségpszichológiai vonatkozása is figyelemreméltó. A vizsgálatok szerint az egyedülállók esetleges boldogtalansága és magánya az egészségi állapotukra is rányomhatja a bélyegét: hajlamosabbak lehetnek bizonyos betegségekre, illetve várható élettartamuk is alacsonyabb azokénál, akik párkapcsolatban élnek.

A szinglikkel folytatott beszélgetések, a személyes találkozások is azt erősítették meg bennem, hogy szükséges foglalkozni a szingliség témájával. Úgy vélem, érdemes lenne vizsgálni az egyedülálló emberek helyzetét akár egészségpszichológiai, akár személyiségpszichológia vonalon, hogy jobban megérthessük ezt a sokakat érintő, és érdeklő témát.

Témavezető tanár: dr. Pék Győző egyetemi docens

Csanádi András—Lantos Nóra Anna

V. – II. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Döntéseink nyomában

Társas megismerésünk motivált jellege mellett kapacitásában is korlátozott. Mind a megismerési hajlandóságon (Webster és Kruglanski, 1994) mind a megismerésre fordítható kognitív kapacitáson (Barrett, Tugade és Engle, 2004) belül egyéni különbségek mutathatók ki. Kutatásunkban arra kerestük a választ, hogy a megismerési motiváció, a nyílt/zárt gondolkodás és a kapacitásbeli készségek egymással kapcsolatban állnak-e, és ha igen, milyen természetű ez a kapcsolat. Vizsgálatunkban a Webster és Kruglanski által kidolgozott (Webster és Kruglanski, 1994) és általunk magyarra fordított Lezárási Igény Kérdőívet valamint az egyes munkamemória-alrendszerek kapacitását mérő tesztek (Számterjedelem, Fordított Számterjedelem, Hallási Mondatterjedelem, Corsi és Stroop tesztek) alkalmaztuk. Eredményeink egyértelműen alátámasztják feltételezésünket, miszerint akik jobb munkamemória-kapacitással bírnak, motiváltabbak lehetnek az új, alternatív, egymásnak olykor ellentmondó információk feldolgozására, véleményük árnyaltabb kialakítására. Vizsgálatunk eredményei a zárt gondolkodás elképzelésének alaposabb megértéséhez járulnak hozzá. Ezen túl a képességbeli és motivációs egyéni különbségek közötti összefüggés kimutatása mind a pedagógiai mind a klinikai pszichológiai munka számára egyaránt időszerű és releváns kérdésfelvetés, mely a gyakorlati alkalmazhatóság és további vizsgálatok lehetőségét hordozza.

**Témavezető: Harsányi Szabolcs Gergő egyetemi tanársegéd
dr. Németh Dezső egyetemi adjunktus**

Cserepes Réka Eszter

V. évf., pszichológia

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Asszonysors – özvegyors

**A nőiséghez való viszony és a szubjektív jóllét vizsgálata
középkorú és idős, özvegy és házas asszonyok csoportjaiban**

Dolgozatomban azt tekintetem át, hogy az özvegyasszonyok életében milyen változás jelenik meg férjük halálát követően: milyen lelki állapotban érzik magukat és a hogyan alakul saját nőiségük megélése. Célkitűzésem volt, hogy a középkorú és az idős özvegyasszonyok viszonyulását megvizsgáljam a női szerepekkel, a tipikus női külső és belső tulajdonságokkal, a nőiség értékelésével, és a társ elvesztésének következtében megjelenő özvegyszereppel kapcsolatban. Továbbá kíváncsi voltam arra, hogy hogyan alakul az özvegyasszonyok önértékelése, az élettel való elégedettsége, az élet értelmébe vetett hite, és visszatekintve, a házasságukkal való elégedettsége.

Az összehasonlítás nem csak a középkorú és idős megözvegyült nők között történt, hanem az özvegyasszonyok értékeinek, attitűdjeinek alakulását középkorú és idős házas asszonykéval is összehasonlítottam.

Az eredmények értelmében megállapítható, hogy a középkorú özvegyasszonyok szubjektív jólléte alacsonyabb házas kortársaikénál, és több esetben az idős özvegyekéhez képest is. Az özvegyek nőiséghez való viszonya változást mutat, és míg maga a nőiség megítélése pozitívabb, a női szerepek és a nőiesség fontossága elhalványult számukra. Mindemellett megjelenik az ún. özvegy szerep, mely a férj hiányával és a férfi által képviselt értékek beépítésével jár együtt.

Már számos magyar tanulmány látott napvilágot az özvegyek szubjektív jóllétével kapcsolatban, melyek eredményeihez vizsgálatom tapasztalatai is jól illeszkednek. A nőiség kérdésében viszont úgy vélem, érdemes lenne több kutatást végezni.

Témavezető: dr. Pék Győző egyetemi docens

Csibri Péter

III. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Az inferotemporális kéreg szerepe illuzórikus kontúrok feldolgozásában

A vizuális ingerek elemzésekor egyik legalapvetőbb feladat a különböző ingercsoportok szegregációja alakra és háttérre. A feladat ellátásához különböző komponensek közti határvonalak elkülönítésére és csoportosítására van szükség. A mindennapi környezetben a határoló kontúrok detektálása egyáltalán nem egyszerű feladat, árnyékok, különböző megvilágítások, egymást takaró felületek nehezítik a felismerést. Az előbb említett problémákat segíthetnek áthidalni az illuzórikus kontúrok (IC). A feladat fontosságának megfelelően az élővilág evolúciósan távol elhelyezkedő fajai (emlősök, madarak, rovarok) mutatnak képességet az IC-k felismerésére. Ez egy, a látásban általánosan előforduló vizuális problémára adott adaptív válaszként értelmezhető.

Az hogy hogyan képes megoldani a látórendszer ezt a problémát azonban még mindig kérdés. Pszichofizikai és fiziológiai tanulmányok támasztják alá a V1 és V2 szerepét az IC percepciójában, a magasabb kérgi területek szerepére azonban csak utalások vannak, főleg léziós vizsgálatokból. A tanulmányban egysejt felvétellel megvizsgáltuk az inferotemporális kéreg (IT) szerepét az ICK feldolgozásában Kanizsa ábrák felhasználásával.

A vizsgálat során makákó majmok IT-jéből vezettünk el egysejt kiváltott válaszokat. A stimulus készlet négy féle stimulust tartalmazott, „pacman” inducerek által alakítottuk ki a Kanizsa illúziókat (KIC), az előbbi stimulusba vonalakkal berajzolt formák adták a vonalas rajzokat (LD) az iducerek által körülvárt területek homogén szürke feltöltésével kaptuk a sziluettet (SIL), kontrollként az elforgatott inducereket használtuk (CTR).

Sikerült az IT-ből KIC-re szignifikánsan válaszoló sejteket regisztrálni. A KIC-re adott válaszok alak-szelektívnek bizonyultak, a SIL-re adott válaszokkal jól korreláltak. Továbbá, a KIC ábrákra adott válaszok latenciája minden esetben szignifikánsan nagyobbak bizonyult a valós kontúrral megjelölt ábráknál.

Eredményeinkkel alátámasztottuk az IT szerepét a formalításban, kiterjesztettük az illuzórikus kontúrok által megalkotott formákra.

Az eredményekből arra következtethetünk, hogy Kanizsa illúziók a különböző felületek elkülönítésével segíthetnek a határoló kontúrok azonosításában. A válaszlatencia szignifikáns növekedése arra enged következtetni, hogy az illuzórikus kontúrok feldolgozása a környezet ingereiből kikövetkeztetett egyfajta végeredmény, tehát komputáció igényesebb.

Témavezető: dr. Sáry Gyula egyetemi docens

Csúry Angéla

IV. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

**Amikor fájnak a szavak...
Szülői érzelmi bántalmazás lélektani háttere és kapcsolata
a gyermekek játékával és CAT-ban adott válaszaival**

Kutatásunkban azt a célt tűztük ki, hogy a klinikailag nem diagnosztizált, az átlagnál nagyobb mértékben verbális agressziót használó szülők óvodáskorú gyerekeinek szabad játékát megfigyelve meghatározzuk azokat a viselkedésformákat, amelyekben a negatív szülői attitűd tetten érhető. Szakirodalmi adatok szerint a súlyosan bántalmazott gyerekek a bántalmazás minőségétől függetlenül a kortársi kapcsolatban agressziót vagy visszahúzó magatartást mutatnak. Ez alapján azt feltételeztük, hogy a bántalmazásnak nem minősülő, de a szigorúnak, keménynek számító szülői nevelésnek eltérő hatását látjuk a gyerekek társas viselkedésében (játékában). Hipotézisünk, hogy a verbális agressziót tapasztaló gyerekek visszahúzó magatartást mutatnak játékukban, ők ugyanis így próbálják elkerülni a társas világ észlelt/vélt fenyegetését. További célunk volt, hogy ugyanezen gyerekek CAT jegyzőkönyveit meghatározott szempontok mentén elemezve, az érzelmi bántalmazó szülői attitűd és a mesék egyes jellemzői közötti összefüggést bemutassuk.

A vizsgált minta: szegedi óvodák nagcsoportos korosztálya (54 fő), valamint szüleik. A szülőkkel – anyával és apával – az Adolescent, Adult Parenting Inventory-t (AAPI) töltöttük ki, amelyet kiegészített egy olyan nyolc kérdésből álló itemsorozat, amelynek tételei az érzelmi bántalmazásra vonatkoztak. A gyerekekkel a Children Apperception Test-et (CAT) vettük fel. Végül a gyerekek szabad játékát a Behavior Observation Record (BOR) által meghatározott szempontok mentén vizsgáltuk.

Vizsgálatunkban a nemek közötti különbségek és a transzgenerációs hatások kimutatására külön figyelmet fordítottunk.

Eredményeink alapján elmondhatjuk, hogy a gyermekek játéktevékenysége továbbá meséik és az érzelmi bántalmazás egyes típusai között összefüggés van. Legfontosabb eredményeink közé tartozik, hogy az érzelmi bántalmazás bármely típusában való érintettség a gyermekek kortársaktól való elszigetelődéséhez vezethet, a negatív szülői attitűdök a gyermekek meséiben a mesék érzelmi töltetével állnak kapcsolatban.

Kutatásunkkal a gyermekek érzelmi bántalmazásának jelenlétére kívánjuk felhívni a figyelmet, továbbá eredményeinkkel segítséget kívánunk nyújtani a gyermekek meséiben és játékában jelenlévő olyan jellemzők felismeréséhez, amelyek az érzelmi bántalmazással kapcsolatos szülői diszfunkcionális attitűdök jelenlétét valószínűsítik. Mindezzel a gyermekklinikai prevenció munkát kívánjuk támogatni.

Vizsgálatunkkal az érzelmi bántalmazás CAT-ban való diagnosztizálása felé tett első lépéseket mutatjuk be.

**Témavezető: dr. Jámbori Szilvia egyetemi adjunktus
dr. Kőrössy Judit egyetemi docens**

Djuroska Krisztina

pszichológia, 2008-ban végzett hallgató

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Az anorexia lélektana az anya-gyerek kapcsolat tükrében

Figyelemre méltó, hogy az evés alkalmával egy szépen terített asztal, egy kedves szóval tálalt, családi környezetben elfogyasztott étel milyen kellemes élményt jelent az emberek számára. Mindenki tapasztalta már saját bőrén, hogy nemcsak a táplálék elkészítésének formája nyújtja ezt az élvezetet. Az anorexia olyan mentális zavar, mely során az étel (be)fogadásához társuló pozitív élmények kifejezett kerülése jelenik meg.

Ezen gondolat sor alakította érdeklődésemet, és azt a szemléletmódot, amivel a témához közelítettem, így a következő kérdések merültek fel bennem: vajon a táplálkozási zavarban szenvedő gyerek és édesanyja között milyen kapcsolat mutatkozik meg? Elképzelhető-e, hogy az anorexiás gyerekek súlyvesztésével párhuzamosan a család „teste” is sérül?

Vizsgálatom célja tehát az volt, hogy képet kapjak az anorexia nervosában szenvedő gyermekek kötődéséről, az anyjukkal való kapcsolatokról, és ezzel kapcsolatban a családi szerkezet jellegzetességeiről.

A kötődési kapcsolatok vizsgálatához az anyák esetében mind kérdőíves, mind projektív tesztek igénybe vettem, míg a gyermekek vizsgálata során a kötődési reprezentációt feltérképező rajzvizsgálati módszert használtam.

Az eredmények rávilágítanak a kötődési és a családi kapcsolatok jellegzetességeire: az anorexiás gyerek édesanyja számára a külvilág „veszélyes”, lélektanilag riasztó hely. Így az anorexiás gyerekek családjában a kapcsolatoktól való félelem, a valós érzelmek kifejezése elől való visszahúzódás, a táplálás szimbolikus hiányát teremt meg, aminek következtében a családi egység egyensúlya éppúgy megbomlik, ahogy a beteg gyermek fizikai állapotának egyensúlya.

A kutatás jelentősége, hogy az anyák vizsgálata hozzásegíthet a betegség pontosabb megismeréséhez, a fejlődés során bekövetkezett jellemző pszichológiai sérülésekhez, melyek ismeretében a terápiák beavatkozási lehetőségei bővíthetnek.

Témavezető: dr. Hámosi Eszter egyetemi docens

Dombi Annamária*III. évf., pszichológia**Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar***Határon túli és határon belüli magyarok nemzeti identitásának vizsgálata az államnemzeti-kultúrnemzeti nemzetfelfogás, és az etnocentrizmus tükrében**

Dolgozatom témája a szemináriumi csoportom által készített nemzeti identitással kapcsolatos kérdőív kiemelt skáláinak feldolgozása. Az államnemzeti- kultúrnemzeti nemzetfelfogásra, magyarsággal kapcsolatos identitásra, etnocentrizmusra helyeztem a hangsúlyt. Mintámat határon túli és határon belüli magyar válaszadók képezték, az adatfelvétel Interneten keresztül történt. A határon túliság adta a kiemelt kérdések vizsgálatának kontextusát.

Vajon a magyarságot, mint társadalmi csoportot a határon túli és határon belüli magyarok is ugyanolyan identitásképzőnek gondolják, vagy különbségek figyelhetők meg? Hogyan válaszolnak arra a kérdésre, hogy mennyire fontos számukra a magyarság?

Etnocentrizmus tekintetében mennyire hasonlít egymáshoz a két csoport? Van-e különbség a két csoport között a tekintetben, hogy az államnemzeti vagy kultúrnemzeti kategóriát tartják-e fontosabbnak? Ez a két nemzeti felfogás, hogy viszonyul egymáshoz? Az etnocentrizmus vagy a nemzeti identitás határozza-e meg, hogy az egyes nemzetfelfogások mennyire elfogadottak?

Mintámban azonban a magyarság mindkét csoportnak csaknem ugyanolyan fontos volt. A kultúrnemzetet mindkét csoport csaknem azonos mértékben fogadta el. Az államnemzeti nemzetfelfogás tekintetében azonban már szignifikáns különbség mutatkozott a két csoportnál. A határon belüli magyarok összehasonlítva a határon túli magyarokkal jobban elfogadják az államnemzeti kategóriát.

Kiderült, hogy a kultúrnemzet elfogadását az etnocentrizmus befolyásolja az identitás erősségének, és a kettő interakciójának nem volt nagyobb a magyarázó ereje. Az államnemzet elfogadását pedig csak a határon túli lét befolyásolta a varianciaanalízis alapján.

Az egész mintát figyelembe véve a két nemzetfelfogás korrelált egymással, ez szintén azt a feltevést erősíti, hogy a két nemzetfelfogás nem kezelhető egymással szembenálló kategóriaként. Az eredmények értelmezésében fontos szerepet játszik a határon túliság kontextusa, amely kisebbségi létet jelent a szomszédos országokban. Tagjai az államnemzeti dimenzióval összefüggő politikai jogokban nem részesülnek, így számukra a kultúrnemzeti dimenziót meghatározó jellemzők válnak kiugróvá.

Témavezető: dr. Kiss Paszkál egyetemi docens

Domonkos Katinka — Kovács György

III. évf., tanító

Nyugat-Magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ

Az erények a nézettség tükrében Magyarországon A főhősök erősségeinek alakulása Bud Spencertől Elijah Woodig

Dolgozatunk mérése egy összehasonlító elemzés, mely 1985, 1992. és 2003. év öt legnézettebb filmjére terjed ki. A vizsgálatot egy 8 fős mérőcsoport végezte előzetes felkészítéssel. A mérés a Martin Seligman – Cristpoher Peterson által kidolgozott VIA tesztjének rövidített 48 kérdéses változatát vette alapul és a hozzá tartozó definíciókat.

A méréssel azt szeretnénk volna kimutatni, hogy van-e változás az évek legnézettebb filmjeiben szereplő főhősök erényeiben és a háttérben meglévő emberi erősségekben. Az eredmények azt igazolták, hogy a főhősök erősségei közt az idő előrehaladtával kiugróan emelkedik például a spiritualitás. Meglepő módon azonban arányaiban visszaesik a bátorság erénye. Összességében azonban elmondható, hogy az erényesség nagyobb számban van jelen a későbbi években.

Arra gondoltunk, hogy valószínűleg a piac változása okozza a jelenséget, mert az értéktelenedett, haszonelvű társadalomban élők a moziban szeretnék megélni az erényeket, erősségeket.

Hasonló mérés – ami médiaterméket vizsgált erényesség szempontjából – tudomásunk szerint még nem született, ezért rengeteg nyitott kérdést hagy maga után. Ha következtetéseink helyesek, a kutatómunka folytatásával erényesség mérő piackutatás dolgozható ki.

Témavezető: dr. Gáspár Mihály főiskolai tanár

Erős Dóra*gyógypedagógus, 2008-ban végzett hallgató**Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar***Gyengén olvasó és diszlexiás tanulók kognitív képességprofiljának összehasonlítása a neurodys kutatás alapján**

Az olvasás nélkülözhetetlen ismeretközlő és informáló szerepe kultúránknak és munkánknak. Tanításának jelentősége túlszárnyalja bármely más tantárgyat általában. Az olvasás elsajátítása erősen befolyásolja a gyermek későbbi iskolai teljesítményét a többi tantárgyakban. A mindennapi életben az információ áramlása olyan mértékű, hogy azt csak magas szintű olvasási készséggel lehet nyomon követni.

Kutatásom célja az volt, hogy a diszlexiás ill. a gyengén olvasó kisiskolás tanulók olvasási képességének megítéléséhez olyan új típusú vizsgálóeljárások eredményeinek felhasználásával járuljak hozzá, amelyek eddig nem álltak rendelkezésre; továbbá az, hogy elemezzem a két csoport intellektuális és kognitív képességeinek összefüggéseit.

A kutatásban való részvételemmel a Magyar Tudományos Akadémia Pszichológiai Kutatóintézet Fejlődés-pszichofiziológiai Csoportjának egy európai együttműködésben, Csépe Valéria vezetésével végzett vizsgálatsorozatához csatlakoztam. A NEURODYS projekt keretében tíz európai tagállam 14 kutatócsoportja multidiszciplináris megközelítésben kutatja a diszlexia biológiai alapjait, és egységes, sztandardizált pszichológiai vizsgálóeljárást kíván a gyakorlatba bevezetni.

A kutatás közel 300 fős minta adatainak elemzésére épül, a vizsgálatai módszert a WISC-IV intelligenciatesztből kiemelt részpróbák, valamint a Dyslexia Differential Diagnosis, Maastricht (3DM) olvasási teljesítményre és a háttérképességek mérésére irányuló számítógépes vizsgálat jelentette.

Arra a kérdésre, hogy eltérnek-e a kognitív struktúrák a vizsgált csoportoknál, a vizsgálat az egyértelmű különbséget támasztja alá. Az átlagos intelligenciaszintet mutató csoportoknál a munkamemóriát vizsgáló részpróbában mutatkozik jelentős eltérés. Megerősítést nyertek ugyanakkor azok a korábbi szakirodalmi adatokat, miszerint a diszlexiások fogalomalkotása, a rész-egész viszony meglátása, a közös jelentés alkotása gyengén olvasó társaikkal azonos teljesítményt mutat.

A gyengén olvasó és a diszlexiás gyermekek olvasási teljesítményének összehasonlításánál azt láthatjuk, hogy az olvasás, a helyesírás, a graféma-fonéma megfeleltetés, a fonológiai tudatosság, valamint a gyors szeriális megnevezés feladataiban a diszlexiások gyengébbek, mint gyengén olvasó társaik. Meglepő volt, hogy a reakcióidőt mérő feladatban nem tapasztaltunk lényegi eltérést a csoportok között, ugyanakkor a diszlexiások esetében a más feladatoknál mért reakcióidő lényegesen lassabb ütemű reakciómódra utalt.

Kutatásunk felhívja a figyelmet arra, hogy a diagnosztikus gyakorlatban nagy szükség van olyan vizsgáló eljárásokra, amelyekkel a speciális olvasási zavar kritériumai az eddigieknél jobban körülhatárolhatók, s ezáltal várhatóan a terápiás hatékonyság is növelhető.

Témavezető: Gereben Ferencné főiskolai tanár

Esperger Zsófia

III. évf., pszichológia

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Ka

A fókusz a másik elmén: spontán mentalizáció és machiavellizmus

Elmeteóriás képességünk, melynek segítségével másoknak a magunkétól eltérő mentális állapotokat tulajdonítunk, hétköznapi viselkedésmagyarázataink alapját képezi. Kutatásunkban a felnőttkori elmeteóriát az eddigi érdeklődéstől eltérően más szemszögből közelítjük meg. A képesség szintű felfogás mellett bevezetünk egy sajátos motivációs tényezőt arra vonatkozóan, hogy mennyire érzünk késztettséget mások mentális állapotainak minél részletesebb feltérképezésére. Ezen késztetésünkre az általunk kialakított *spontán mentalizáció* fogalmát használjuk. Vizsgálatunk célja, hogy újabb eredményekkel járjunk hozzá az elmeteória és a machiavellizmus eddig elhanyagolt kapcsolatának megértéséhez. Paál és Bereczkei (2006) hipotézisével ellentétben a machiavellizmussal nem az elmeteóriás képesség fejlettségét párosítjuk össze, hanem a *spontán mentalizációt*. Elképzeléseink szerint a machiavellisták kifejezettebb mentalizációs fókusszal rendelkeznek mások pszichológiai állapotaira vonatkozóan, ezáltal teszik sikeresebbé manipulatív viselkedési stratégiájukat. A spontán mentalizáció felmérésére saját eszközt alakítottunk ki. Egy 12 képből álló dia sorozatot vetítettünk le kísérleti személyeinknek, melyre szabadon reagálhattak írásos formában. Ennek köszönhetően lehetőségük volt elmeteóriás képességük spontán használatára. Az így nyert szövegeken számítógéppel támogatott pszichológiai tartalomelemzést végeztünk, kiszűrve a másik mentális állapotaira fókuszáló *spontán mentalizációs* elemeket. A machiavellizmus felmérésére a Mach IV kérdőívet alkalmaztuk. Eredményeink alapján közepes pozitív korreláció mutatkozott a *spontán mentalizáció* és a machiavellizmus kapcsolatára. Parciális korrelációval kiszűrtük a további rendelkezésünkre álló változó hatását, ám az összefüggés így is fennmaradt. Fő hipotézisünket tehát a *spontán mentalizáció* és a machiavellizmus pozitív összefüggésére alátámasztottnak tekintjük. Ez alapján úgy gondoljuk, hogy a magasan machiavellista személyek a hétköznapi társas szituációk során is erős késztettséggel rendelkezhetnek mások pszichológiai állapotainak feltérképezésére, ezáltal pszichológiai síkon mindig egy lépéssel előtűnk járhatnak. Eredményeink részletes magyarázatát kognitív elméleti keretben fejtjük ki felhasználva az elmeteória kognitív és érzelmi aspektusainak különválasztását. Végül rámutatunk a *spontán mentalizáció* kapcsán felvetődő további kérdésekre, melyek megválaszolására újabb kutatások megvalósítását szorgalmazzuk.

Témavezető: dr. Bereczkei Tamás egyetemi tanár
dr. Bernáth László főiskolai docens

Fábricz Katalin

III. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

**Sikeresség diploma nélkül?
Felsőfokú végzettséggel nem rendelkező emberek képe
a sikerről és a sikeres emberről**

A siker, sikeresség minden ember életében fontos tényező. Az, hogy miként vélekedik a siker elérésének lehetőségeiről, feltételeiről meghatározhatja a sikeres emberekhez való viszonyát éppúgy, mint saját céljait és életvitelét. A sikerfelfogást hazánkban eddig elsősorban értelmiségi csoportokon vizsgálták (Váriné, 1999, Szabó és Váriné, 2007, Szabó, 2007). Kutatásom során arra kérdésre kerestem a választ, hogy a diplomával nem rendelkezők csoportja hogyan vélekedik erről a fogalomról, milyen vonásokat tartanak meghatározónak a sikeressé válás szempontjából? Inkább külső tényezőkkel magyarázzák a sikerességet vagy a személy saját belső tulajdonságaival?

Vizsgálatomban kérdőíves módszert alkalmaztam, a kérdőív kialakításánál elsősorban Szabó Éva és Váriné Szilágyi Ibolya munkáira támaszkodtam (Szabó és Váriné, 2007, Szabó, 2007). A vizsgálati mintában 120 felsőfokú végzettséggel nem rendelkező személy vett részt. A kutatás főbb eredményei részben megerősítik a korábbi értelmiségi mintán kapott eredményeket, néhány ponton azonban eltérést mutatnak. A vizsgálati személyek számára a sikeresség és a siker elsősorban anyagi gondtalanságot és vagyonbirtoklás jelenti, ami alátámasztja a korábbi kutatások hasonló eredményeit (Szabó és Váriné, 2007). A megkérdezett felsőfokú végzettséggel nem rendelkezők szociális reprezentációjában az általános értelemben vett sikerember jellemzése nagyon hasonlít az ismerős sikerember képéhez, annyi különbséggel, hogy az ismerős sikeres ember segítőkészebb, becsületesebb és barátságosabb, ami szintén egybevág a korábbi kutatások eredményeivel. Az egyes tényezők sikerességhez való hozzájárulását illetően a vizsgálatban résztvevők döntően belső tényezőket – személyes tulajdonságokat és törekvést – tartanak fontosabbnak, ami ellentmond a korábbi vizsgálati eredményeknek. Jobban hisznek a kemény munka szerepében, mint a korábban vizsgált értelmiségi csoportok, ami figyelemre méltó eredmény. Kutatásom újszerűségét a sikerfelfogás vizsgálatának korábbiaktól eltérő társadalmi csoportokra való kiterjesztése jelenti. Az első eredmények indokolják ennek szükségességét, hogy minél pontosabb képet kapjunk a közvélekedésről ezen a területen.

Témavezető: dr. Szabó Éva egyetemi docens

Fazekas Kata—Németh Kornél—Csibri Péter

III. évf., pszichológia szak

Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

**A nyelvi proceduralizáció
A procedurális emlékezeti rendszer és
a munkamemória változó szerepe a mondatmegértésben**

Kutatásunk a nyelvi és emlékezeti rendszerek fejlődési sajátosságaira, valamint a fejlődés folyamán ezek kapcsolódási pontjainak tisztázására irányult. Legfőbb kérdésünk, hogy a munkamemória és a procedurális emlékezeti rendszer nyelvi működésbeli involváltsága a különböző életkorokban milyen arányú.

Ennek tisztázásához három korcsoportban (9-11, 14-15 és 18-26 év) megvizsgáltuk a munkamemóriát, a procedurális emlékezeti rendszer tanulási hatékonyságát és a mondatmegértési teljesítményt. A munkamemóriát Számterjedelem és Hallási mondatterjedelem teszttel mértük, ASRT feladatot alkalmaztunk a procedurális rendszer tesztelésére (Howard és Howard, 1997), valamint önütemezett olvasási sebességmérést használtunk a mondatmegértés vizsgálatához. Utóbbival az on-line és – ellenőrző kérdéseket alkalmazva – az off-line mondatfeldolgozást egyszerre teszteltük. Az adatelemzés során a rendszerek önálló fejlődését és összefüggéseiket is feltérképeztük.

A rendszerek önálló fejlődésével kapcsolatos eredményeink megfelelnek a szakirodalomban leírtaknak, minden rendszer esetén az életkor előrehaladtával egyre jobb teljesítményt mértünk, míg a procedurális rendszert illetően inverz fejlődését tapasztaltuk. Az emlékezeti rendszerek és a nyelv összefüggésére vonatkozó fő hipotézisünk – mely szerint a fejlődés során a nyelvi készség proceduralizálódik, és abban a munkamemória szerepe fokozatosan csökken – megerősítést nyert.

Eredményeink alapján arra következtettünk, hogy a nyelv proceduralizációjának hátterében nem egy egyre jobban tanuló, hanem egy elsajátított nyelvi készséget egyre jobban használó procedurális rendszer áll.

Témavezető: dr. Németh Dezső egyetemi adjunktus

Fekete Regina—Filep Orsolya—Gyüre Tamás—Ujvári Katalin

II. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A munkamemória fejlődésének vizsgálata: új magyar nyelvű sztenderdizált mérőeljárások

Munkánkban két új neuropszichológiai mérőeljárást mutatunk be, melyek alkalmasak a munkamemória életkori változásainak és fejlődésének feltérképezésére. A számlálási terjedelem (Counting Span) és a műveleti terjedelem (Operation Span) teszt hazai sztenderdjének felállítása nagy jelentőséggel bír a fejlődéslélektanban valamint a neuropszichológiai gyakorlatban, hiszen ezzel egy újabb módszer nyílik az emlékezeti fejlődés és bizonyos patológiák, például a szkizofrénia vagy az Alzheimer-féle demencia természetének feltérképezésére.

A tesztek magyar nyelvű változata mellett egyéb tesztek (számterjedelem, olvasási terjedelem és hallási mondatterjedelem teszt) is felvettünk a vizsgálati személyekkel, hogy felderítsük a tesztek korrelációját a már széles körben alkalmazott diagnosztikai eljárásokkal. A validálási folyamat során sikerült felállítani az egyes korcsoportok normatív adatait, melyet részletesen bemutatunk tanulmányukban. Erős összefüggés mutatkozott az életkorral, valamint egyéb szocioökonómiai adatokkal. Munkánkban a komplex munkamemória fejlődésével kapcsolatos összefüggésekre helyeztük a hangsúlyt, a kapott eredmények függvényében tanulmányoztuk a munkamemória kapacitásának változását gyermekkortól egészen idős korig. A számlálási terjedelem teszt előnye, hogy a műveleti terjedelem teszthez képest korábbi életkorban is felvehető, mivel nem kötődik magasabb szintű matematikai képességekhez, ezáltal az alkalmazhatósági köre is tágabb, viszont nem differenciál a vizsgálati személy iskolázottsága szerint.

A műveleti terjedelem teszt összetettebb képességeket mér, ezért magasabb iskolázottságú csoportoknál jól alkalmazható. Mindkét eljárás fontos szerepet tölthet be az emlékezeti patológiák diagnosztizálásában. Tanulmányunkban bemutatjuk a két új teszt hazai változatát, valamint közzétesszük a normatív adatokat és rávilágítunk az alapvető összefüggésekre, melyek befolyásolják a munkamemória-teljesítményt és annak fejlődését. Munkánk hiánypótló a fejlődéslélektan területén, mivel gyermekkortól idős korig vizsgálja a munkamemória rendszerek fejlődését.

Témavezető: dr. Németh Dezső egyetemi adjunktus

Ferentzi Eszter

IV évf., pszichológia

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pedagógiai és Pszichológiai Kar

A szkizofrénia és a tudatosság: empiria és elmélet összevetése

Ezen elméleti munka célja annak vizsgálata, hogy milyen módon viszonyulnak a szkizofréniairól eddig rendelkezésünkre álló neuropatológiai eredmények a tudatosság neurobiológiai alapjait illető elméleti konstrukcióhoz. Ennek alapja a neuropatológiai és diszkonnekciós eredmények illetve a tudatosság neurális alapjait érintő megfontolások összevetése.

A szkizofrénia kutatástörténete során számos agyi régió rendellenességére sikerült rámutatni, a zavar bonyolult tünetrendszerére azonban ezek önmagukban nem szolgáltatnak elegendő magyarázatot. A szkizofrénia diszkonnekciós hipotézise ezeket a különböző helyi sérüléseket feltáró kutatási eredményeket közös elméleti keretbe illeszti. A hipotézis modern formájának alapja az a feltételezés, hogy a szkizofrénia patofiziológiai háttere a bizonyos agyterületek közti sérült funkcionális kapcsolat. A hipotézist ért kritikák és az eredmények sokfélesége átfogóbb elméletek kidolgozását ösztökélte. Ezek közül egy arra a régi keletű gondolatra épül, hogy a tudatosság abnormális működése áll a szkizofrénia hátterében.

Ha a szkizofrénia a tudatosság egyfajta sérülése, akkor mind a szkizofrénia, mind a tudatosság megértéséhez közelebb juthatunk annak vizsgálatával, hogyan illeszkednek a tudatosság neurológiai elméleteihez az eddig rendelkezésünkre álló szkizofréniaival kapcsolatos empirikus neurológiai adatok.

Ez nem csupán a hátterét illetően máig rejtélyes szkizofréniaát állítja új és gyümölcsöző megvilágításba, de a tudatos tapasztalat természetének vizsgálatán keresztül a testlélek probléma nem kevésbé rejtélyes talányát is.

Témavezető: dr. Janka Zoltán egyetemi tanár

Firtelmeiszter Beáta

V. évf., kulturális antropológia

Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar

A testkép vizsgálata serdülők körében

Napjainkban a kor és a kultúra hatásának köszönhetően egyre gyakrabban találkozunk különböző evés-, illetve testképzavarokkal. Okkal feltételezhető, hogy ezek kialakulásában kiemelt szerepet tölt be az adott társadalom szépségideálja, az optimális testfelépítésre vonatkozó közfelfogás. Dolgozatomban elsősorban azt kívánom bemutatni, hogy két Borsod-Abaúj-Zemplén megyei intézmény (a miskolci Szemere Bertalan Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium és a tiszaujvárosi Eötvös József Gimnázium, Szakképzőiskola és Kollégium) tanulói hogyan vélekednek saját testükről. A témaválasztásban különös figyelmet fordítottam arra, hogy egy aktuális problémát dolgozzak fel. Úgy gondolom, hogy ez a téma időszerű, mivel napjaink karcsúságideálja óriási kulturális nyomást jelent a nőkre. Ez az ideál alacsony testsúlyt ír elő a lányokra, amely mind biológiailag, mind genetikai adottságaik következtében irreális számukra. Mindez ugyanígy értelmezhető a serdülőkre, hiszen a testképnek meghatározó szerepe van az identitás kialakulásában és a testképhez való viszonyulás jelentősen befolyásolja a serdülők önértékelését. Az eredmény saját kutatáson alapul; 2008. szeptembertől decemberig végeztem kérdőíves felméréseket a fent említett iskolák diákjai körében. A tanulmányban a nemi különbségek figyelembe vételével tártam fel a tanulók étkezési szokásait, a testképükről kialakult véleményüket, az önértékelésüket és a média befolyásoló hatásait.

Témavezető: dr. Vajda Zsuzsanna egyetemi tanár

Geiger Gábor

IV. évf., német

Pannon Egyetem Tanárképző Központ

A válás hatásának vizsgálata serdülőkorúak körében

A Tudományos Diákköri Dolgozat a szülők válásának lélektani folyamatairól szól, fókuszálva a gyermekekre gyakorolt negatív pszichológiai hatásokra. A közel két éves kutatás alapjául, az elvált szülőkkel élő középiskolások körében végzett kérdőíves vizsgálat szolgált.

A vizsgálati mintát középiskolás fiatalok alkották 21 fiú illetve 19 lány. A kérdőívben 11 kérdés szerepelt, amelyek a válás élményét, körülményeit, és a válás utáni élethelyzetet vizsgálták. Így a serdülők viszonyulása abból a szempontból is elemezhető, hogy milyen a beállítódásuk a megváltozott új családszerkezethez. Az eredmények azt mutatják, hogy a gyerekek viszonylag keveset tudnak szüleik válásáról, vagy ha valamennyi ismeretük van, hogy az nem a teljes igazság. Amennyiben a bíróság figyelembe veszi az ítélethozatalnál a gyermek elhelyezésre vonatkozó kívánságát, az a szülővel való kapcsolatra pozitív hatással van. A váláshoz való alkalmazkodás sikerét vagy kudarcát ugyanazok a tényezők határozzák meg mindkét nem számára. Nevezetesen: a mindkét szülővel fenntartott kapcsolat minősége, a válás utáni család életének rendezettség, valamint az, hogy a válás a felnőttek számára mennyire teljesítette be azokat a reményeket, amelyeket a válástól, mint megoldástól vártak.

A kutatás pedagógiai szempontból fontos, mert a válás okozta traumával foglalkozik, melynek következtében a személyiségfejlődés elakadhat, ill. zavarokhoz vezethet. A kutatás célja a pedagógusok és szülők figyelmének felhívása azokra a szempontokra, melyek a válás élményének feldolgozását segíthetik, s a prevenciót szolgálják.

Témavezető: Szélesné dr. Ferencz Edit egyetemi adjunktus

Geszvein Erika

IV.-V. évf., pszichológia szak

Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar

A színmegvonás pszichológiája

Munkám során színpszichológiai kutatást végeztem, a színmegvonás pszichológiai hatását tanulmányoztam. A színek hangulatmódosító hatásairól már számos tanulmány született, a színek megvonásakor jelentkező hatások azonban még ismeretlenek.

Alacsony nyomású nátriumgőz-lámpa segítségével monokromatikus közeget hoztam létre, és az így kialakuló pszichológiai változásokat követtem a színmegvonás monokromatikus közegében és utána, az újra kromatikus környezetben. Kérdőíveket használtam a kezdeti állapotfelmérésre, az akromatikus, majd kromatikus közegben a hangulatban és énfókuszban tapasztalható változások követésére, illetve e két állapotot interjúk segítségével tartalomelemzéssel is megvizsgáltam.

A színmegvonásos környezet negatív hangulati állapotot indukált, elégedetlenséghez vezetett, magas szintű gondolkodást hívott elő (önreferencia, érzelmek), az énfókusz megváltozott, a figyelem befelé irányult, megnőtt önkifejezés igény, a belső folyamatok (testi, fizikai ingerek, hangulat, motívumok, önértékelés érzelmi töltése) felerősödve, könnyebben észlelhetőekké váltak. A színek visszatérése után a kromatikus állapotok visszaállításaival a negatív hangulat javult, az elégedetlenség csökkent.

A hatás érdemes lehet terápiás alkalmazásra, hiszen az énfókusz ilyen irányú változása, azaz a figyelem befelé fordítása megsegítheti az önreflexív pszichoterápiás munkát.

Témavezető: dr. Dúll Andrea egyetemi docens

Gubasóczy Marianna

*V. évf., közgazdaságtudományi
Budapesti Corvinus Egyetem*

**Tanulási motiváció és teljesítmény a Budapesti Corvinus Egyetem
pesti campusának hallgatói körében
Összehasonlítás az osztott és osztatlan képzések között**

A dolgozat célja, hogy a Bologna folyamat kapcsán a Budapesti Corvinus Egyetemen is bevezetésre kerülő osztott képzés hallgatói motivációs szerkezetére és teljesítményre gyakorolt hatását vizsgálja.

Jelenleg a magyar felsőoktatás dinamikusan változó rendszer, átalakulóban van a felvételi eljárás, illetve a hagyományos 5 éves képzést és a 7 féléves főiskolai képzést a szakterületek többségén felváltja a 3+2 éves osztott képzés. Ez egyrészt támogatja a hallgatók mobilitását, másrészt a mesterképzést megelőzi újabb felvételi bizonytalanabbá teszi a hallgatók pályáját, hiszen ezekre a képzésekre az alapképzésben részt vett hallgatók mindössze 30-35%-a kerülhet be. A hallgatók intézmények közötti mobilitásának árnyoldala lehet, hogy a hallgatóknak szembe kell nézniük a más intézmények hallgatóinak versenyével. Ugyanakkor a Bologna folyamat kiteljesedésével új távlatok nyílnak a hallgatók előtt.

Napjaink hallgatóinak ebben az átalakuló-félben levő oktatási rendszerben kell megtalálniuk érvényesülésük módját. Ez azonban csak akkor lehetséges legteljesebb módon, ha megfelelő motivációs struktúrák elsajátítása mellett az oktatói gárda is figyelembe veszi pedagógiai programja során a megváltozott helyzetet.

Feltételezéseink szerint az MA/MSc-képzést megelőzi újabb felvételi eljárás jelentette nyomás miatt a hallgatók motivációs szerkezete eltolódott, így már nem a megfelelő képességek és készségek elsajátítására, hanem azok meglétének demonstrálására törek-szenek. Mivel azonban a demonstráció-orientáció alacsonyabb teljesítménnyel párosul, az osztott képzés bevezetése nyomán a hallgatók tanulmányi eredményeinek enyhe romlására számíthatunk.

A hallgatók eltolódott motivációs szerkezetét az alapképzés oktatóknak is figyelem-be kell venniük munkájuk során. A csoportos feladatok kiadásával lehetőség nyílik a demonstráció-orientált hallgatók teljesítményének növelésére is.

Témavezető: dr. Sass Judit egyetemi docens

Gyuricza Gergely

III. évf., pszichológia

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A mobiltelefon mint a vetélkedés eszköze

Az emberi természet jobban megérthető, és tovább árnyalható, ha figyelembe vesszük evolúciótörténeti múltunkat. A vizsgálatom tárgya a vetélkedés, mint tipikusan adaptív eszköz, evolúciós algoritmus. Kíváncsi voltam arra hogy történetileg előhuzalozott viselkedéses mintáink még mindig aktívan működnek-e, vajon a férfiak még mindig inkább vetélkednek, mint a nők, vagy pedig a kulturális evolúció, mely fényekkel gyorsabban halad a biológiaiainál felülírta ezeket a szociális viselkedésmintákat. Kutatásom a gyakorlatban a mobiltelefon használatával foglalkozik, vizsgálja annak a költségessége nyomán fellépő presztízs-tárgy jellegét, azt hogy milyen társadalmi-jelző funkcióval bírhat még ez a készülék.

A vizsgálatban, egy saját készítésű kérdőívet vettem fel tavaly száz fővel, melyet aztán sztandardizáltam, és faktoranalízis alapján számoltam ki az információs kategóriáit, melyet képes bemutatni. Ezt a kérdőívet idén 227 személlyel ismét felvettem, és ez képezi a kutatásom gerincét, melyet az evolúciós pszichológia témakörében írtam. A statisztikai elemzések után érdekes kapcsolatokat találtam, amelyek a jól beleillenek az evolúciós pszichológiai elméleti keretbe.

Témavezető: dr. Bereczkei Tamás egyetemi tanár

Halas Kitti—Leipold Annamária

V. évf., pszichológia

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A becsapás, mint mentális állapottulajdonításon alapuló interperszonális forgatókönyv vizsgálata

Kutatásunk célja a becsapás, mint egy speciális interperszonális forgatókönyv vizsgálata volt. Vizsgálatunk alapján igazolhatónak tűnik azon feltevésünk, mely szerint a becsapás egy létező forgatókönyv, amely mentalizáción alapul, és a fejlődés menetében is meghatározott szerepet tölt be. Bebizonyosodott, hogy a gyerekek óvodás korban is ismerik a becsapás fogalmát, melyet történeteik is igazoltak, de a válaszaik konkrét forgatókönyvi elemekre való lebontása nehéz volt. Ezért felnőttek válaszait használtuk fel a pontos forgatókönyvi elemek sorrendjének felállításához, valamint szintén egy felnőtt mintán történt a forgatókönyv létezésének igazolása. Végül arra próbáltunk meg rávilágítani, hogy ezen forgatókönyv a gyermeki fejlődés során korábban jelenik meg, mint a mentális állapottulajdonítási képesség. Ezt alátámasztják azon eredmények, melyeket a hamis vélekedés feladat megoldásaiból kaptunk. Azoknál a gyerekeknél, akik önmagában a klasszikus hamis-vélekedés feladatot nem tudták megoldani, a feladat becsapásba, mint mentális állapottulajdonításon alapuló interperszonális forgatókönyvbe illesztve, jelentősen elősegítette a helyes megoldások megjelenését. Így a vélekedés-tulajdonítás képessége a gyerekeknél – az irodalmi adatoktól eltérően – már korábban megjelenik, ha egy ismert forgatókönyvi kontextusban találkoznak vele.

Témavezető: Vincze Orsolya egyetemi tanársegéd

Hári Péter*III. évf., pszichológia**Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar***A pozitív verbális visszajelzés hatása a teljesítményre**

Jelen kutatás célja kísérleti módszerrel megvizsgálni, hogy egy olyan explicit jelenségnek, mint a dicséret, van-e hatása egy implicit jellegű procedurális feladatra. A szakirodalom az implicit jellegű procedurális tanulást úgy jellemzi, mint a tudatos figyelmi folyamatoktól független rendszer működését (Vidoni & Boyd, 2007). A procedurális rendszer figyelmi aktivitástól független működését empirikus adatok is alátámasztják (Curran & Keele, 1993).

A dicséret és más teljesítményt értékelő visszajelzések hatása az önértékelő folyamatokon keresztül az erőfeszítésben, a kontrollált figyelmi működés növelésében nyilvánulnak meg (Bandura, 1983). Azonban a dicséret esetében többről van szó, mint a teljesítményre vonatkozó adatok visszajelzéséről: a dicséretnek van egy jutalmazó funkciója is, amely a striatális dopaminerg pályák aktivációját váltja ki (Kirsch et al, 2003). A striatális dopaminerg pályák az emocionális-kognitív funkción kívül, egy másik rendszer működéséért is felelősek: ez a procedurális rendszer (Seger, 2006).

Jelen vizsgálat kiinduló hipotézisei, hogy a teljesítmény-visszajelzések – melyek a figyelmi erőfeszítéssel állnak összefüggésben – nincsenek hatással a procedurális tanulásban mutatott teljesítményre. Azonban a dicséret – amely jutalmazó funkcióján keresztül a procedurális rendszerhez kapcsolható agyterületek aktivációját is kiváltja – pozitív hatással lesz a procedurális feladatban nyújtott teljesítményre.

Az eredmények azt mutatják, hogy azok a vizsgálati személyek, akik a procedurális tanulás közben dicséretben részesültek, szignifikánsan jobban teljesítettek, mint azok, akik csak egy adat visszajelzést kaptak a feladatban nyújtott teljesítményről. Vagyis a procedurális rendszer működése nem független az explicit dicséret hatásától.

Témavezető: Kemény Ferenc tudományos segédmunkatárs

Hartung István

III. évf., pszichológia szak

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Homogámia és szexuális imprinting a párválasztásban

Tanulmányomban a szexuális imprinting hatására bekövetkező hosszú távú partnerválasztást vizsgáltam. 30 pár arcképének hasonlóságát ítéltetem meg Likert-skálán a barát, ill. a barátnő szüleinek arcképével. A leghasonlóbbnak ítélt tablósorozatokat arc-részletekre bontottam, és a pár arcképeit hasonlítottam össze – az egyes arc-részletek vonatkozásában – a vizsgálati személyekkel. Az eredmények alátámasztották, hogy az ellentétes nemű szülőről veszünk mintát, és ez alapján választunk partnert. A homogám választások szignifikanciája megerősítette hipotézisemet. Kulcsszavak: homogámia, szexuális imprinting, arc-részletek, szocializáció, másodlagos azonosulás

Témavezető: dr. Bereczkei Tamás egyetemi tanár

Hodován Zsófia

III évf., pszichológia szak

Kézdi Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar

**Bőrre varrt identitás
A tetováltatást készíttetők
motivációja, személyisége és megküzdési stratégiái**

Kutatás célja. Jelen kutatás célja, hogy az archaikus gyökerekkel rendelkező tetováltatás mögött álló motivációs bázist és a tetováltatás háttérében álló egyéb (nem motivációs jellegű) pszichológiai tényezőket feltérképezzük. A vizsgálat során a tetováltatást készíttetők személyiségét, a megküzdési képességeiket valamint a test- és énképüket vetjük szemügyre.

Vizsgálati minta. Kutatásunk két részből állt: egy előkísérteti és egy fő kísérleti szakaszból. A minta összesen 62 éppen tetováltatást készíttető személyből tevődött össze. (átlagéletkor: 27,5). A tetováltatást készíttetők között megkülönböztettük az első és sokadik testdíszüket készíttetőket. Külön kezeltük a tetováltatást megelőzően három hónapban élethelyzeti konfliktuson átesett személyeket is. A teljes minta vizsgálati személyeit 4 budapesti és 1 vidéki tetováló szalon vendégei közül állítottuk össze.

Vizsgálati módszer. Vizsgálatunk gerincét egy általunk készített strukturált interjú adta. Ezt egészítette ki a Caprara- féle személyiségteszt (BFQ), az Oláh- féle Pszichológiai Immunrendszer Kérdőív és a Tennessee-féle test- és énképet vizsgáló teszt, amelyeket a vizsgálati személyek kitöltöttek.

Kutatási eredmények. Eredményeink szerint a tetováltatást készíttetők leggyakoribb motivációja az Önkifejezés volt. Testképüket a tetoválás ténye erősen befolyásolta Személyiségükre a kiforratlanság, megküzdési stílusukra pedig alapvetően az érzelemvezéreltség volt jellemző. Az eredményeinkben jelentős különbségek mutatkoztak a krízisen átesett személyek esetében. Az eredmények alapján úgy tűnik, a tetováltatás folyamata a nehéz élethelyzetekkel való megküzdés alternatív útját jelentheti.

Témavezető: Benczúr Lilla egyetemi tanársegéd

Holovits Zsuzsanna*V. évf., pszichológia**Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar***Családon belüli gyerekkori szexuális, érzelmi és fizikai bántalmazás összefüggése a későbbi szerhasználattal**

A családon belüli bántalmazásnak súlyos következményei lehetnek, melyek közül egyik legfontosabb a drogfogyasztás, mivel számos fizikai és pszichológiai probléma előfordulását segítheti elő. Célom a családon belüli szexuális, érzelmi, fizikai bántalmazás és drogfüggőség összefüggéseit felkutatni.

A kutatások eredményei alapján a korai években elszenvedett trauma fontos kockázati tényező a pszichiátriai betegségek szempontjából felnőttkorban, egy tanulmány 178 szerfüggő páciens 84%-ánál talált gyerekkori bántalmazást és elhanyagolást (Gutierrez és mtsai). A nők inkább számoltak be szexuális bántalmazásról, mint a férfiak 2198 intravénás szerhasználó vizsgálata alapján (41,4% vs. 6,9%), a férfiak viszont szignifikánsan fiatalabbak voltak az első gyerekkori szexuális bántalmazáskor (12,6 vs. 14,6 év)(Ompad és mtsai). Bohn szignifikáns kapcsolatot talált a bántalmazások növekvő száma és a szerrel való visszaélés között, csakúgy, mint a pszichiátriai problémák között.

Az Addiktológiai Kutató Intézet komorbiditás kutatásának keretein belül folytattam a vizsgálatomat. Mérőeszközöm a Serdülőkorú Problémák Értékelő Interjúja, az EuroADAD, mely egy félig strukturált interjú, hét nagyobb problématerületet vizsgál: egészségi állapot, munka/nevelés, társas kapcsolatok, család, pszichológiai állapot, jogi helyzet, alkohol- és drogfogyasztás.

A vizsgálati populációt az illegális drogot fogyasztó, ambulánsan kezelt, diagnosztizált függő páciensek alkották.

A minta 46%-ánál fordult elő testi bántalmazás (92 fő), 5,5%-nál (11 fő) volt jelen szexuális bántalmazás, érzelmi bántalmazásról pedig a minta 59%-a (117 fő) számolt be. A férfiaknál 5,91 a drogfogyasztás súlyosságának átlaga, a nőknél pedig 6,61, a két nem közötti eltérés szignifikáns ($p=0,034$), a nőknek súlyosabb mértékű a drogfogyasztása.

Összességében elmondható az eredmények alapján, hogy súlyosabb a függősége azoknak, akik átéltek bántalmazást, mint akik nem éltek át, valamint súlyosabbak a pszichológiai problémái a bántalmazott szerfüggőknek (testi bántalmazott: 15,96 vs. 7,97; szexuális: 18,10 vs. 11,30; érzelmi: 14,13 vs. 8,07 a pszichológiai problémák súlyosságának átlaga).

A szerhasználatnak súlyosabb a lefolyása azok körében, akik elszenvedtek valamilyen bántalmazást, mint akik nem, a szerhasználat és bántalmazás együttes jelenléte pedig súlyosabb pszichológiai problémákhoz vezethet, magasabb az öngyilkossági kísérletek száma és a súlyos depresszív epizód előfordulási aránya a bántalmazottaknál, melyek depresszió kialakulásához vezethetnek, ezért a kezelés szempontjában fontos tényező a bántalmazás jelenléte.

Témavezető: dr. Gerevich József intézetvezető

Horváth Diána Ágnes*V. évf. pszichológia**Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar***A közös figyelem funkciója 9 és 12 hónapos korban**

Kilenc és tizenkét hónapos kor körül jelentős változás figyelhető meg a gyermekek interakcióit, kapcsolatait valamint kognitív képességeit illetően. Ebben az időszakban számos új viselkedésformát mutatnak, melyek arra utalnak, hogy a csecsemő egyre jobban érti a világot, valamint a körülötte zajló eseményeket. Fontos változás, hogy az addigi diadikus viszonyulás triadikussá válik, melyben az emberekkel és a tárgyakkal folytatott interakciók fokozatosan összehangolódnak, ennek eredményeképpen pedig egy referenciális háromszög alakul ki a gyermek, a felnőtt és az általuk közösen megfigyelt tárgy között.

Több részből álló vizsgálatunkban a közös figyelem funkcióját kutattuk a sokat vitatott 9-12 hónapos korban. Arra a kérdésre kerestük a választ, hogy vajon a gyermekek már 9 hónapos korban megértik-e a tekintet referenciális sajátosságait, képesek-e a tekintet követésére, valamint a tanítói szándék felismerésére. Úgy gondoljuk, hogy a közlés, illetve a közös figyelem funkciójának megértését támasztja alá, ha adott esetben maga a gyermek kezdeményezi a közös figyelmi interakciót a felnőttel. Hipotézisünk szerint a 9-12 hónapos csecsemők a közös figyelmi képességek segítségével megértik a felnőtt tanítói szándékát, ezáltal pedig olyan feladatok megoldására is képessé válnak, melyekre más helyzetben nagy valószínűséggel ebben az életkorban még nem.

Álláspontunk szerint adott helyzetben, mint például a korábban említett A nem B hiba, a felnőtt irányából érkező osztrénv jelzések nem vezetnek félre a gyermeket, hanem sokkal inkább a helyes megoldás megtalálásában segítik őt. Mivel a korábbi vizsgálatokban több utalást találunk a téri elrendezés jelentőségére vonatkozóan, kíváncsiak voltunk rá, hogy a horizontális illetve vertikális tekintetkövetést vizsgáló feltételekben milyen eltéréseket találunk

Eredményeinket röviden összefoglalva elmondható, hogy sikerült alátámasztanunk azt a feltevést, mely szerint már a 9 hónapos csecsemők is rendelkeznek a közös figyelmi interakciók elengedhetetlen feltételének számító tekintetkövetés képességével. Követik a felnőtt tekintetét, megértik a feléjük irányuló osztrénv jelzéseket, melyek felhasználásával bonyolult feladatok megoldására is képessé válnak. Egy új helyzetben ugyanakkor még nem kezdeményezik önállóan a közös figyelmi interakciót. A két csoportot összehasonlítva a 12 hónapos csecsemők eredményei arra utalnak, hogy a gyermekek a közös figyelem szándékközlő funkciójának használatára, vagyis a megfelelő viselkedési stratégia reprodukálására, csak egy későbbi fejlődési szinten válnak képessé. A gyermekek tehát megfelelő jelzések mellett már korábban, 9-12 hónapos korban képessé a szándékok megértésére, de az annak megfelelő viselkedési stratégia reprodukálására, csak egy későbbi életkorban válnak képessé.

Témavezető: dr. Lábadi Beatrix egyetemi adjunktus

Horváth Erika

IV. évf. szociálpedagógia

Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar

„Több volt a verésből, mint a kenyérből”

Dolgozatomban nyíregyházi anyaotthonokban vizsgáltam: Milyen okok miatt kerültek be az asszonyok? Hány százalékuk bántalmazott? Mi a bántalmazás oka? Milyen szerepe van az alkoholfogyasztásnak a bántalmazó magatartásban? Milyen hatással van az agresszió az anyákra és gyerekeikre? Miért és meddig túrik a brutalitást? Mi az oka, hogy elbagatellizálják a traumák saját életükre, gyerekeik sorsára gyakorolt hatását?

Feltételezem: 1. Az agresszív fellépés és az alkoholfogyasztás összefügg. 2. A bántalmazás után hamar anyaotthonba menekülnek az áldozatok. 3. A segítők támogatásával új életet kezd a család a bántalmazó nélkül. 4. A gyerekek fizikai, pszichés, szexuális abúzusnak vannak kitéve és ezt az anyák is tudják.

Módszereim: a.) Interjú az anyaotthonok vezetőivel, b.) Kérdőív és c.) Exploráció az anyákkal, d.) Genogram elemzés a transzgenerációs minta átadás igazolására, e.) Bábjáték elemzés a gyerekekre gyakorolt hatás feltárására.

Az anyák nagyrészt bántalmazás miatt kerültek be az anyaotthonokba. A bántalmazás és az alkoholfogyasztás valóban összefügg. Az anyák nem tulajdonítanak nagy jelentőséget az őket ért bántalmazás gyermekre gyakorolt hatásának. A bagatellizálás oka saját gyerekkorukra vezethető vissza: szüleik hasonló életstílusát, anyjuk sorsát folytatják. Ezt a mintát adják tovább gyermekeiknek. A bántalmazást átlagosan 9 évig túrték. Gyakori, hogy rövid idő elteltével visszatérnek bántalmazóikhoz, vagy választanak egy másik, hasonlóan brutális férfit. A vizsgált mintában a gyerekek bántalmazására csak néhány esetben került sor. Ez derül ki az explorációból és a gyerekek bábjátékából is. Az anyák nem ismernek problémamegoldó stratégiákat helyzetük jobbítására. A tanult tehetetlenség állapotában élnek. Nem mennek pszichoterápiára, mert félnek, partnerük ellenük fordítja ezt és elvesztik gyermekeiket.

Eredményeim összhangban állnak a szakirodalomban olvasottakkal. Kutatásom rávilágít: 1. Az anyák és gyerekeik pszichés támogatásának szükségességére, a traumák feldolgozása, a transzgenerációs minták átadásának megakadályozása és új problémamegoldó stratégiák tanítása miatt. 2. A távoltartási technika általános bevezetésének fontosságára. 3. A bántalmazók pszichoterápiás kezelésének bevezetésére – a büntetés végrehajtás intézeteiben.

Témavezető: Balogh Éva főiskolai adjunktus

Horváth Jolán

német, 2008-ban végzett hallgató

Pannon Egyetem Bölcsészettudományi Kar

„Hova tovább?”

**Állami gondozott gyermekek önértékelésének és
tanulási attitűdjének vizsgálata**

Számos korábbi vizsgálat foglalkozott már a nevelőotthonok, csecsemőotthonok káros hatásaival, melynek hatására a gyermekek többsége a hospitalizáció tüneteit mutatták, azaz súlyos depresszióba estek, a nevelőotthonból való kikerülés után elkallódtak, többségük bűnöző lett. Jellemző volt, hogy ezek a gyermekek nem tanultak tovább, és általános iskolai eredményeik is elszomorító képet mutattak. Mindezek a tények a gyermekvédelmi rendszer átalakítását követelték, melynek szabályozására az 1997. évi új gyermekvédelmi törvény által került sor. A mai gyermekvédelmi rendszer igyekszik családias környezetben megteremteni a gyermekek számára mindent, amire szükségük van. A változások hatásait azonban csak kevés tanulmány tárta fel, és egyetlen tanulmányt sem készítettek a tanulási attitűdre és önértékelésre vonatkozóan a gyermekvédelmi rendszer átalakulása óta.

Vizsgálatomban egy összehasonlító elemzéssel szeretnék arra választ kapni, hogyan állnak a kis létszámú, családias légkörben nevelkedett gyermekek a tanuláshoz, milyenek a motivációik, hogyan viszonyulnak önmagukhoz, képességeikhez, értékeikhez a családban élő gyermekekhez képest. Javult-e a gyermekvédelem átalakításával a gondozottak tanuláshoz való hozzáállása?

A vizsgálat eredményeképpen átfogó képet kaphatunk a serdülők tanulási attitűdjéről, hogyan viszonyulnak, értelmezik a tanulás jelentőségét, milyen mögöttes motivációk húzódnak meg az iskolai tanulás és iskolai együttlét mögött, hogyan viszonyulnak önmagukhoz, saját képességeikhez, értékeikhez. Mindezek az eredmények segítik a már a pályán lévő és leendő pedagógusok munkáját.

Témavezető: Bencze Emőke egyetemi tanársegéd

Iusli Bettina

III. évf., pszichológia

Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Pszichológia és Neveléstudományok Kar

A szakértelem hatása az arc és tárgyfelismerő modulokra

Kutatásunk során a szakértelem hatását vizsgáltuk az arc illetve tárgyfelismerő modulokra. Feltételeztük, hogy bár mindkettő módosítható, a szakértelem szintjének elérését követően a tárgyak felismerésében minőségi változás következik be, ami abban áll, hogy már nem alap, hanem alárendelt szinten fogjuk őket kategorizálni, ugyanúgy, mint az arcokat. Az azonos kategorizációs szint, pedig azt eredményezi, hogy a tárgyak felismerésében történő változás egyenesen arányos lesz az arcokéval. Egy további feltételezésünk, hogy az arcok felismerése során, nem kizárólagosan a konfigurális információra, vagy a részek reprezentációjára támaszkodunk, hanem e kettő segítségével hozzuk létre az arcot, mint integrált egészet. Hipotéziseink vizsgálata részben általunk készített számítógépes program segítségével történt, 76 résztvevő bevonásával. Az eredmények értelmezésekor szignifikáns különbséget találtunk az arc és tárgyfelismerés között, ez utóbbi jelentősen rövidebb idő alatt ment végbe. Bebizonyosodott továbbá, hogy a felnőttek az arcok felismerésekor mind a részek reprezentációját, mind a konfigurális információt felhasználják, reakcióidejük ezért ott volt a legrövidebb, ahol mindkét típusú információt módosítottuk.

Témavezető: dr. Szamosközi István professzor
dr. Péter Eszter doktorandus

Janacsek Karolina

V. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Az öregedés hatása az implicit készségtanulásra

Az implicit tanulásnak jelentős szerepe van olyan alapvető, mindennapi készségek elsajátításában, mint például az anyanyelv elsajátítása, idegen nyelv tanulás, biciklizés, autóvezetés, stb. E készségek elsajátítása nem csak a gyakorlás közben, „online” zajlik, hanem a gyakorlások közötti, „offline” periódusokban is. A gyakorlás közbeni tanulási funkciók időskorban csak kis mértékben csökkennek (J. H. Howard Jr. & Howard, 1997; Bennett, Howard & Howard, 2007), viszont az öregedés során bekövetkező offline teljesítményváltozásokat ezidáig még nem vizsgálták. Kutatásomban idős személyek implicit készségtanulását vizsgálom a szeriális reakcióidő-feladat egy módosított változatával. Ez a feladat az a SRT (J. H. Howard Jr. & Howard, 1997), amellyel a korábbi változatoknál precízebben tudjuk mérni a tanulás idői dimenzióit már a gyakorlás kezdetétől, valamint el tudjuk különíteni az általános motoros tanulást a szekvencia-specifikus tanulástól. Az idős személyek az általános motoros tanulásban a fiatal kontrollcsoport szintjén teljesítettek, viszont a szekvencia-tanulásban több gyakorlásra volt szükségük, az online tanulási mutatókkal mérve. A motoros funkciókban csak az alvás hatásával mutattunk ki offline teljesítményjavulást az idős korcsoportban, míg a fiatal korcsoportban az alvásnak nem volt szerepe. A készségtanulás öregedéssel járó egészséges változásainak feltérképezése segítséget nyújthat az időskori demencia vizsgálatában, korai felismerésében.

Témavezető: dr. Németh Dezső egyetemi adjunktus

Janacsek Karolina —Turi Zsolt

IV- V. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A munkamemória, a szógyakoriság és a kontextus szerepe a lexikális kétértelműség feldolgozásában

Vizsgálatunkban a kétértelmű szavak feldolgozását befolyásoló faktorok szerepét kívántuk tisztázni. A korábbi kutatások egyértelműen kimutatták a gyakoriság (lásd például Zempléni és mtsai, 2007), a kontextus (pl. Pléh és Gergely, 1995) és a munkamemóriában jelentkező egyéni különbségek (pl. Mason és Just, 2007) szerepét a lexikális kétértelműség feldolgozásában. Ezidáig azonban egyetlen kutatás sem tesztelte e faktorok relatív dominanciáját egy olyan komplex vizsgálatban, mely figyelembe veszi a gyakoriságot, a kontextust és a munkamemória-különbségeket is. Jelen vizsgálatban mindhárom faktor együttes figyelembevételével alakítottuk ki a hipotéziseket, a korábbi elméletek előrejelzéseit ütköztetve. Kísérletünkben intermodális priminghelyzetben szó-nem szó lexikális döntési feladatot alkalmaztunk. A kétértelmű szavak három típusú mondatkörnyezetben kerültek bemutatásra: (1) a gyakoribb jelentést korán előfeszítő mondatkontextusban, (2) a ritkább jelentést korán előfeszítő mondatkörnyezetben, (3) és semleges (gyakoribb illetve ritkább jelentést későn előfeszítő) mondatkontextusban. Minden feltételben egyaránt alkalmaztunk a gyakoribb és a ritkább jelentést előfeszítő, illetve kontroll célingereket. Az eredmények azt mutatják, hogy a kétértelmű szavak különböző jelentéseinek gyakorisága és a kontextus párhuzamosan ható tényező a feldolgozás során, relatív dominanciájuk meghatározásához azonban további vizsgálatok szükségesek. A nagy munkamemóriájú személyeknél a kétértelmű szavak mindkét jelentése elérhető, mivel elegendő erőforrásuk van ahhoz, hogy mindkét jelentést aktívan tartsák. Ezzel szemben a kis munkamemóriájú személyeknél elsődlegesen a gyakoribb jelentés áll rendelkezésre (összhangban Mason és Just, 2007 eredményeivel).

Témavezető: dr. Németh Dezső egyetemi adjunktus

Kampis Dóra*IV. évf., pszichológia**Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar***Az igazságos világba vetett hit új megközelítésben:
„melyik” világra vonatkozik?**

Az igazságos világba vetett hit fogalmában (Lerner, 1980) a „hitnek” nincs köze transzcendens létezőhöz, a szó a hagyományos jelentésében szerepel: vélekedést, egy eszmével, nézettel való egyetértést jelent. Számos kutatás vizsgálta a vallásos érzület és az igazságos világba vetett hit közti összefüggést, feltételezve, hogy a mögöttük álló motiváció közös: a világ kiszámíthatósága, befolyásolhatósága iránti vágy. Azonban a „vallásosság” nem egyértelmű tulajdonság, lévén, hogy a vallásos hitnek eltérő formái lehetnek, valamint számos különböző vallás létezik. Továbbá, bizonyos vallási nézetek szerint az igazságosság forrásának vagy érvényesülésének helye nem feltétlenül „evilági” – így az igazságos világba vetett hit fogalma is finomításra szorul. Az említett nézetek szerint az emberek világa lehet akár igazságtalan is, de később igazságot tesz valamilyen, ember- vagy természetfeletti erő. Kutatásomban kérdőíves módszerrel vizsgáltam az általam feltételezett, a korábbi kutatásokban (pl. Dalbert, 1999) tárgyaltaktól független, evilági-túlvilági igazságosság faktort és annak esetleges korrelációit más, kapcsolódó mutatókkal. A kérdőíveket katolikus, református illetve vallástalan válaszadók töltötték ki. Az adatokon végzett faktoranalízis alapján három faktort láttam indokoltnak elkülöníteni: (1) személyes evilági igazságosság, (2) túlvilági igazságosság, (3) általános evilági igazságosság. A kapott faktorok eltérő együtt járást mutattak a vallásossággal, illetve a rendszerigazolás, morális felháborodás és szubjektív jóllét skálákkal, így igazolható volt a faktorok validitása. Az eredmények értelmében az igazságos világba vetett hitről alkotott kép árnyalódni látszik, ami az elmélet gyakorlati implikációit is érintheti, így többek között a sztereotípiakutatások, szociális intézkedések társadalmi megítélése, illetve a morális attitűdök hatásainak kérdésében lehet a jövőben hasznos figyelembe venni.

Témavezető: Berkics Mihály egyetemi tanársegéd

Kóbor Andrea—Szabolcs Zsuzsanna*V. évf., pszichológia**Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar***A választói magatartás háttérében álló
pszichológiai és szociodemográfiai tényezők**

A politikai és közvélemény-kutatások alapvető célja a pártválasztást bejósoló megfelelő *prediktív modellek* felállítása. A pártpreferencia mögött meghúzódó, a szociológiai megközelítések nagy része által szinte kizárólagosan hangsúlyozott *objektív, társadalmi-demográfiai* mutatók mellett az egyéni *szubjektív, pszichológiai* tényezők szerepe is egyre határozottabb teret nyer. Ez utóbbi törekvések közül kiemelkedik a Schwartz-féle univerzálisnak vélt *értékek rendszere*, valamint a Jost nevéhez fűződő *konzervatívizmus-koncepció*, amelyek szerepét a pártválasztás bejósolását tekintve hazai viszonylatokban mindeddig kevésbé vizsgálták. Célunk nem az egyes elméleti keretek és az azok tényezőiből felépíthető prediktív modellek ütköztetése, hanem egy integratív modell létrehozása, amely megjeleníti a választó döntésének belső indítékát.

Vizsgálatunk során a *European Social Survey* harmadik, 2006-os adatfelvételéből származó magyar minta adatait használtuk. Az ESS egy, a nemzetközi összehasonlítások során alkalmazott kérdőív, amely főként szociológiai és politikatudományi orientáltságú, de pszichológiai jellegű változóiban is bővelkedik.

A prediktív modellek megalkotása több lépésben és többváltozós statisztikai módszerek alkalmazásával történt. Korábbi modelljeinkben a pártválasztás bejósolásakor a demográfiai változók relatív túlsúlya mutatkozott a Schwartz-féle értékváltozókkal szemben. Ezt követően egy tágabb *attitűd- és értékalapú változókészlet* révén a választói preferencia egy olyan bővített modelljét hoztuk létre, amelyben a *személyre vonatkozott pszichológiai* változók, a *politikai-társadalmi kérdésekre vonatkozó attitűdök* és a *demográfiai változók* sikeresebb együttes kezelésére nyílt lehetőség.

Következtetéseink közül kiemeljük a *bal-jobb ideológiai címke* mentén történő *önbesorolás* és az ahhoz kapcsolódó markáns *társadalmi vonatkozású* attitűdváltozók (közállapotokkal való elégedettség és intézményi bizalom) pártpreferencia által meghatározott lehetséges *kimeneti* szerepét. Lényegesnek tartjuk az érték- és ideológiai *konfúzióval jellemezhető válaszadók* típusának elkülönítését, amin keresztül a választói magatartás egyik lehetséges sajátosságára is rámutatunk.

Úgy véljük, a prediktív modellek gyakorlati alkalmazhatósága többértékű. Egyrészt a pártválasztásukat fel nem táró szavazókkal kapcsolatban a prediktorok alapján bejósolások tehetőek, másrészt a közvélemény-kutatók módszertanában integrált mérőeszközök kialakítására nyílnak módok.

Témavezető: dr. Kiss Paszkál egyetemi docens

Komlós Judit—Lukács Bence

IV. évf., pszichológia

Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Pedagógiai és Pszichológiai Kar

(Ne) hallgass az eszedre!

Előnyös-e a döntéshozatalban a nemtudatos gondolkodás?

Vizsgálatunk központi kérdése az a szakirodalomban jelenleg is vitát kavarázó állítás, miszerint komplex döntéseinket jobb a tudattalanunkra hagyni az analitikus elemzés helyett. A felvetés szerint a tudatos gondolkodás korlátai miatt (például korlátozott kapacitás), a nem-tudatos folyamatok hatékonyabb döntéshez vezetnek azokban az esetekben, amikor sok információt kell számításba vennünk. Jelen vizsgálatban a fenti állítás mellett érvelő „Tudattalan Gondolkodás Elméletet” (Dijksterhuis & Nordgren, 2006), illetve ezen elméletet ért kritikákat ellenőriztük.

Vizsgálatunk első felében egy – a fenti elméletet megalapozó- kísérletet replikáltunk arra törekedve, hogy a lehető legpontosabb megismétlése legyen az eredeti vizsgálatnak (Dijksterhuis, 2004). Vizsgálatunk első felében, a kísérleti személyeknek korábban bemutatott információk alapján kellett fiktív szobatársakat értékelnie aszerint, hogy mennyire szívesen választanák saját lakótársuknak. Három csoportot hoztunk létre: tudatosan gondolkodó, elterelt figyelmű (nincs lehetőségük tudatosan gondolkodásra), illetve kontroll csoportként egy azonnal döntő csoportot, és a különböző gondolkodási feltételek mellett meghozott döntések objektív és szubjektív hatékonyságát vizsgáltuk.

Kísérletünk második felében az előzővel megegyező módszerrel és kísérleti feltételekkel, azonban eltérő ingeranyaggal vizsgáldtunk. Ebben a részben egyesével bemutatott számsorozatok (piros és kék számsorozat) számtani átlagát kellett megbecsülniük a személyeknek. Az utóbbi feladat feltételezésünk szerint az elsőhöz hasonló mechanizmussal működik, azonban a szubjektivitás jelenléte nélkül.

Eredményeink nem igazolják a Tudattalan Gondolkodás Elméletét és a nem-tudatos gondolkodás előnyét, illetve több szempontból is megkérdőjelezzük az elméletet megalapozó vizsgálatok módszertanát, így az azt korábban alátámasztó eredményeket is.

Ezek alapján a döntéshozók számára továbbra is javasolt a kérdések alapos mérlegelése komplex döntések esetén is. A vizsgálat többek között rávilágít az ezzel ellentétes állítást hangoztató vizsgálatok korlátaira. Nem állítjuk azonban, hogy egyáltalán nem érdemes ösztönös megérzéseinkre hagyatkoznunk, azonban ez a terület még számos további vizsgálati kérdést rejt magában.

Témavezető: dr. Mérő László egyetemi tanár;

Aczél Balázs PhD-hallgató

Kótyuk Eszter

III. évf., pszichológia

Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Öngyógyítás dohányzással?! Dopaminerg rizikógenek a nikotinfüggőségben

A dohányzás népegészségügyi világprobléma, melyben Magyarország különösen érintett. Kurrens szakirodalmi eredmények a dohányzás kialakulásának társadalmi okai mellett genetikai rizikófaktorokat is megjelölnek. A dohányzás örökletessége jelentős (56-67%), azonban keveset tudunk az önálló génhatásokról. Pályamunkám célja a dohányzással összefüggésbe hozható kandidáns génváltozatok szerepének vizsgálata.

A nikotin addikció összefügg a neurotranszmitter rendszer egyensúlyával, melynek megbomlása depressziót okozhat. Markou öngyógyítás elmélete alapján a dohányzás a depresszió által okozott egyensúlyhiány ellenszere lehet, ugyanakkor a dohányzás miatt felborult egyensúly is okozhat depressziót. A pszichiátriai betegek fokozott dohányzása ismert jelenség, mely jól illeszkedik az öngyógyítási elmülethez: Ennek értelmében a depressziós betegek inkább válhatnak nikotin-függővé, melynek feltételezésem szerint a dopamin-serotonin rendszerrel kapcsolatos genetikai háttértényezői is lehetnek.

TDK munkám egy egyetemistákat és klinikai depressziós felnőtteket vizsgáló pszichogenetikai kutatáshoz kapcsolódik, elemzéseimben a kandidáns génváltozatok alapján csoportosított minták összehasonlításának módszerét alkalmaztam. A DRD4 gén legfontosabb funkciója a dopamin neurotranszmitter megkötése az agyban. Munkámban ennek a génnek két polimorf régióját vizsgáltam. A legfontosabb kérdés az volt, hogy van-e különbség a különböző génváltozatokat hordozó személyek nikotin-addikciójának mértékében. Szintén célom volt megvizsgálni, hogy ezek a pszichogenetikai összefüggések hogyan alakulnak a klinikai depressziós, illetve egészséges személyeknél.

Az elemzések alapján a nikotin-addikció mértéke összefügg a DRD4 -521CT polimorfizmussal. A TT homozigóta genotípus szignifikánsan magasabb nikotin-addikció pontszámot hajlamosít klinikai depressziós személyeknél, azonban ez az asszociáció nem jelenik meg egészséges egyetemistáknál.

Az eredmények alapján a dopamin rendszer egyik kandidáns génjének fontos szerepe van a depressziós személyek függőségében. A pszichogenetikai asszociáció nem jelenik meg az egészséges személyeknél, melynek egyik oka lehet, hogy az egészséges minta résztvevői fiatalok voltak. A jövőben tervezem a kutatás kibővítését egészséges, de idősebb mintára, akiknél a már kialakult nikotinfüggés genetikai háttértényezői tanulmányozhatók.

Kutatásom eredményei fontosak lehetnek a dohányzás, a nikotin-addikció, illetve az öngyógyítás folyamatának mélyebb megértésében.

Témavezető: dr. Veres-Székely Anna egyetemi adjunktus

Kovács Ágnes

II. évf., pszichológia

Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Pedagógiai és Pszichológiai Kar

A fizikai aktivitás szerepe a serdülőkori dohányzásban

1. Hipotézisek: Első hipotézisem szerint a rendszeres fizikai aktivitás védőfaktora a serdülőkori dohányzásnak. Második hipotézisem szerint az inaktív tevékenységekkel töltött idő (tévésés, számítógépes játékok, Internet) a fizikai aktivitásra szánt időből vesz el. Harmadik hipotézisem szerint a magas szenzoros élménykereséssel jellemezhető fiatalok magasabb arányban próbálják ki a cigarettát, és válnak dohányosokká, mint alacsony szenzoros élménykereséssel jellemezhető társaik.

2. Alkalmazott módszerek: Vizsgálatomban a BASS-kérdőív egyes tétéleit használtam fel, amely egy serdülőkori egészségmagatartással foglalkozó vizsgálat adatfelvételének eszköze. Az adatokat 31 budapesti középiskolában vettük fel, a vizsgálati személyek 9. osztályos diákok voltak (N=886). Az kutatás során különös gondot fordítottunk az adatok bizalmas kezelésére. Az alkalmazott eljárások között szerepel a variancia-analízis a faktoranalízis (főkomponens-elemzés), az esélyhányadosok elemzése és a bináris logisztikus regresszió elemzés.

3. Eredmények és kitekintés: A 9. osztályosoknak 60%-a próbálta már ki a cigarettát és 11% naponta dohányzik. A fizikai aktivitást tekintve a fiúk 43%-a, a lányoknak 41%-a a mérsékelt aktivitású kategóriába tartozik, valamint a sportversenyeken való részvétel korrelált a dohányzás alacsonyabb mértékével.

A hipotéziseket többváltozós elemzéssel teszteltem, mely során az első hipotézisünket igazolni tudtam. A sport védőhatás a cigaretta kipróbálására és a dohányzás fennmaradásra nézve is érvényesül, mindkét nem esetében.

A második hipotézis nem igazolódott be. Aki rendszeresen sportol, ettől függetlenül tölthet sok időt inaktív tevékenységgel, azaz aktivitás-inaktivitás nem egy kontinuum mentén helyezkedik el. Azonban az is kiderült, hogy a rendszeres dohányosok szignifikánsan több időt töltenek inaktív tevékenységekkel, a lányoknál monoton módon nő az inaktivitás a dohányzás mértékével. A végső modellben a rendszeres fizikai aktivitás csökkenti a szenzoros élménykeresés pedig növeli a dohányzás esélyét a mintánkban. Ezzel a harmadik hipotézist igazoltam.

Álláspontomat úgy összegezném, hogy a rendszeres sportolás egészségmutatókra és egészségmagatartásra gyakorolt jótékony hatása miatt javasolom a fizikailag aktív életmód minél szélesebb körben való elterjesztését, különös tekintettel a serdülőkre.

Témavezető: dr. Urbán Róbert egyetemi docens

Kővágó Pál Lajos

III évf., pszichológia

Kézdi Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Az „online” és „offline” személyiség összehasonlítása

Kutatás célja: A jelen kutatás célja felmérni a különbségeket a rendszeres internetes fórumhasználók interneten megjelenő személyisége és a hétköznapi, interneten kívüli személyiségük között. A vizsgálat az esetleges különbségek felsorolásán kívül a különbségek jellegéből következtetve értelmezési javaslatokat ad az internetes személyiségmegjelenítés motivációs hátterére és sajátosságaira.

Vizsgálati minta: A vizsgálati mintát 200 rendszeresen fórumozó magyar személy képezte (átlagos életkor 23,74 év). Az internethasználat fő motivációját 85%-uk részére a közösségi tevékenységek jelentették. A résztvevő személyek toborzása két, magas napi látogatottsággal bíró közösségi honlapon történt.

Vizsgálati módszer: A vizsgálati módszer kérdőíves személyiségmérés volt. A felhasznált mérőeszköz általános kérdéseket fogalmazott meg az internethasználatra vonatkozóan. Huszonhat vizuális analóg skála segítségével a kitöltők internetes és hétköznapi személyiségükről alkotott szubjektív képüket értékelték. A vizuális analóg skálák körülbelül felének megítélési szempontjai (melléknevek) a Big Five személyiségjegyekhez igazodtak. A vizuális-analóg skálák mellett a személyiség mérését BFI személyiségteszt útján, egy objektívebb mutatót nyerve is elvégeztük. Az adatgyűjtés az Interneten történt.

Kutatási eredmények: A vizuális-analóg skálák útján nyert két személyiségmegjelenítés között szignifikáns különbségek mutatkoztak, melyeket McKenna és mtsai (2002) kompenzatorikus elmélete keretében magyaráztunk. A rendszeresen fórumozók „online” személyiségükben olyan kompetenciákat, sikereket élhetnek meg a világhálón, melyek elérésére a hétköznapi életben nincs lehetőségük.

Témavezető: dr. Mirnics Zsuzsanna egyetemi docens

László Ágnes

pszichológia, 2008-ban végzett hallgató
Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Az átmeneti tárgy az anya-gyerek kötődés és a családi kapcsolatok hálójában

Mivel a mi kultúránkban gyakori jelenség, hogy az alig totyogó gyerek magával cipel mindenhová egy kis takarót, puha rongydarabot vagy kedvenc macit, amit önmaga megnyugtatósára, vigasztalására használ, ezért izgalmas témának tartom e jelenség vizsgálatát.

A dolgozatom első részében bemutatom a témával foglalkozó irodalmat. Az elméletek mellett fontosnak tartom a kiemelni a kötődéselméletek és a rendszerszemlélt kapcsolódási pontjait, végül áttekintem az átmeneti tárggyal foglalkozó irodalmat és ezzel kapcsolatos legújabb hazai és külföldi kutatási eredményeket. Mivel az általam áttekintett irodalomban nem találtam olyan kutatást, ami az átmeneti tárgy és az anya kötődési reprezentációjának, vagy a családi határok kapcsolatát vizsgálta volna ezért a vizsgálatomban az anya-gyerek kapcsolat szemszögéből kutatom az átmeneti tárggyhoz való kötődés jelenségét.

Tehát a kutatásom célja az anyával készített félig strukturált interjú alapján rálátást nyerni, az átmeneti tárggyhoz való ragaszkodás történetére, használati módjára, funkciójára, az anya tárggyhoz való viszonyulására. További célom összefüggéseket keresni az átmeneti tárgy használata és a gyermek és anyja kötődési reprezentációja, az anyai szeparációs szorongás és a családi struktúra jellegzetességei között. Vizsgálatommal szeretném bővíteni a témához kapcsolódó eddig ismereteket az anya-gyerek kötődési munkamodell és családi kapcsolatok dimenziójával.

A vizsgálati eredmények arra utalnak, hogy az átmeneti tárggyhoz kapcsolódó irodalom kiegészíthető az anya-gyerek kapcsolati dimenzióval. Összefüggéseket találtam az átmeneti tárgy használata és az anyai valamint a gyermeki kötődési reprezentáció között. Továbbá vannak eredmények, melyek arra utalnak, hogy a szeparáció-individáció folyamatában szerepet játszó anyai szeparációs szorongás és a gyermek függetlenedési törekvéseit befolyásoló anyai kontroll is befolyással van az átmeneti tárgy használatára. A rendszerszemléleti és kötődéselméleti elgondolások alapján sikerült rámutatnom arra is, hogy a családi környezet kapcsolatba hozható az átmeneti tárggyhoz való kötődéssel. Továbbá az elsődleges és a másodlagos átmeneti tárggyhoz kötődő gyerekek megkülönböztetése fontos kapcsolati jellegzetességekre hívja fel a figyelmet. Az eredményeket összefoglalva feltételezhető, hogy a tárggyhoz való korai ragaszkodás mögött az anyai kontrolláló és túlvédő kapcsolati munkamodell, az erős szeparációs szorongás és a bizonytalan kötődési reprezentáció egy olyan kapcsolati mintát alakít ki anya és gyermeke között, amelyben a gyermek sikeresebben alkalmazkodik környezetéhez egy átmeneti tárgy segítségével. Ezek alapján további kutatások témája lehet ezeknél a gyerekeknél a családi környezet mélyebb, részletesebb megismerése.

Témavezető: dr. Hámori Eszter egyetemi docens

Látos Melinda

V. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

**Az empátia a gyógyító folyamatban
– pszichológus- és orvostanhallgatók
empátiás készségeinek összehasonlítása**

Az empirikus kutatások eddig viszonylag keveset foglalkoztak a gyógyító szakemberek empátiás készségével, melynek oka lehetett az empátia nehezen operacionalizálható fogalma, illetve a megbízható mérőeszközök hiánya. Tanulmányunkban pszichológus- és orvostanhallgatók, valamint laikusok gyógyító interakciókkal kapcsolatos empátiás viszonyulásainak és készségeinek összehasonlítását mutatjuk be. Kutatásunkat a Jefferson Orvosi Empátia Skála diák verziója (JSPE-S), az Interperszonális Reaktivitás Index (IRI), és egy gyógyító-beteg interakciót bemutató sztenderdizált filmjelenetre épülő projektív technika segítségével végeztük. Kiemelt célkitűzésünk volt, hogy megvizsgáljuk az orvostanhallgatók empátiás viszonyulásának mérésére kifejlesztett Jefferson-skála (JSPE-S) felhasználásának lehetőségeit pszichológushallgatók számára is. A kutatásban 58 orvostanhallgató, 60 pszichológushallgató és 60 laikus vett részt.

Az eredmények alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy a JSPE egy ígéretes mérőeszköz, melyet a gyógyító és segítő hivatásra készülő hallgatók, így a pszichológusok empátiás viszonyulásának mérésére tudunk alkalmazni. Az eredmények értékelésekor a pszichológushallgatók és az orvostanhallgatók között több hasonlóságot, mint különbséget találtunk: mindkét csoport JSPE-S átlag értéke nagyon magas, a maximális 140 pontból 110 pont felett van. Ugyanakkor a skála segítségével nem sikerült szignifikáns különbséget kimutatni a segítő csoportok és a kontrollcsoport között, ami némileg megkérdőjelezni látszik a skála differenciáló jellegét. Az IRI és a projektív technika segítségével viszont sikerült minőségi különbségeket kimutatnunk a csoportok tagjainak empátiás attitűdjei és készségei között. A pszichológus- és orvostanhallgatók némileg eltérő módon észlelték a filmrészletben látott orvos és a páciens érzelmi állapotát, és a pszichológushallgatók adekvátabb megküzdéses válaszokat tulajdonítottak a betegnek. E mérőeszközök lehetőséget biztosítanak, hogy a jövőben számos fontos változó – a nemi különbségek, az életkor és az oktatás – empátiára gyakorolt hatását vizsgálat tárgyává tegyük.

Témavezető: dr. Csabai Márta egyetemi docens

Linnert Szilvia

IV. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

**Pirosabb-e a Ferrari a papagájnál?
A színek hatásának vizsgálata
vizuális kategorizációban a kiváltott potenciálokra**

A szín fontos szereplője vizuális világunknak, de nem tűnik elengedhetetlennek a körülöttünk előforduló tárgyak felismeréséhez. Látórendszerünk úgy tűnik, a felismeréshez szükséges alak- és felszíni információkat ugyanazon a pályán dolgozza fel, mint a színinformációt, azaz a ventrális vizuális kérgi pályarendszeren. Az irodalomban ellentmondásos adatokat találunk azzal kapcsolatban, hogy alak és szín feldolgozása együtt vagy elkülönülve történik a magasabb kérgi területeken. Vizsgálatunkban humán alanyokon végeztünk elektrofiziológiai méréseket a kérdés megközelítésére. Egyetemünk Vizuális Laboratóriumában folytatott nem-humán főemlős vizsgálatokhoz kapcsolódik kísérletünk. Ezek a makákó ventrális vizuális pályája utolsó unimodális területén robosztus színfüggetlen alakfeldolgozást mutattak ki. Mi a szín kivonásának hatását vizsgáltuk, humán alanyainkon, összetett vizuális ingerekkel, kategorizációs feladatban, miközben vizuális eseményfüggő potenciálokot regisztráltunk. A makákó inferotemporális kérgi (IT) területének megfelelő humán oldalsó tarkólebenyi komplexum (lateral occipital complex (LOC)) fölül elvezetett vizuális kiváltott potenciálokot (N170-es komponens) hasonlítottuk össze színes és akromatikus vizuális ingerekre két kategóriában (autó és madár), valamint felismerhetlen kontrollkondícióban. Eredményeink megerősítették a makákók esetében tapasztaltakat, azaz a vizsgált területen az N170-es kiváltott potenciálra az inger színessége nem volt hatással, a felismerhető képek esetében. Kontrollkondícióban, amikor a képek felismerhetetlenek voltak, ám színességük megmaradt, az N170 amplitúdójában különbség mutatkozott a színes és az akromatikus változatok között, a tesztkondícióval összehasonlítva. Emellett kimutattunk erőteljes kategóriahatást a kiváltott potenciálokra, valamint megmutattuk a féltékék feldolgozási sebességének különbségét. Eredményeink alapján tehát elmondhatjuk, hogy úgy tűnik, jól felismerhető ingerek esetén a szín nem befolyásolja sem a felismerést, sem pedig a perceptuális kategorizációhoz köthető elektrofiziológiai jelenségeket a tárgyfelismerésért felelős területek fölött. Ha azonban a felismeréshez nem áll elegendő formai információ rendelkezésre, akkor a szín hatása mérhető.

**Témavezető: dr. Tompa Tamás egyetemi adjunktus;
dr. Csifcsák Gábor egyetemi tanársegéd**

Lukács Zsuzsanna

*tanító-kommunikáció, 2008-ban végzett hallgató
Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola*

Az elvont fogalmak képi megjelenítésének fejlődése

Az általános iskolákban nagy súlyt fektetnek a verbalitás fejlesztésére, viszont a vizuális fejlesztés gyakran háttérbe szorul. Dolgozatomban arra kerestem a választ, hogy az általános iskolás gyermekek az absztrakt fogalmakat rajzban hogyan tudják megjeleníteni.

Irányított szabadrajzteszt módszerrel 97 fő, 6–14 éves korú gyermeket vizsgáltam. Az volt a feladatuk, hogy rajzolják le, mi jelent számukra a „szeretet”, a „félelem” és a „bölcesség”.

Az elkészült rajzokat tartalmilag, a téma megjelenítésének elvontsága szempontjából elemeztem, összegyűjtöttem az adott életkori szakaszra jellemző témaválasztást és ábrázolásmódokat, és összevettem Piaget gondolkodás-fejlődési modelljével.

Az általam vizsgált gyerekek a Piaget által elkülönített négy gondolkodásfejlődési szakasz közül háromba tartoztak életkorukat tekintve. A művelet előtti szakaszra (2 – 7 év) jellemző túlzott tevékenységhez kapcsolódás jelent, több ebben a fejlődési szakaszban készített rajz is egy cselekvésen keresztül jeleníti meg a vizsgált fogalmakat.

A konkrét műveleti szakasz (7–14) esetében is bebizonyosodott a szakaszra jellemző gondolkodás. Még ebben az életkorban sem tudnak elvont fogalmakat kifejezni. Itt jelennek meg legnagyobb gyakorisággal a sematikus ábrázolások, általánosan elterjedt jelképek (pl. szív, mint a szeretet, kígyó, mint a félelem, bagoly, mint a bölcesség jelképe). A formális műveletek szakaszában (14–felnőtt korig) szintén megfigyelhető volt az erre a szakaszra jellemző gondolkodás, miszerint a gondolkodás képes leválni a tárgyról, elvonttá válik. Ebben a szakaszban már képes a gyerek absztrakt-logikai gondolkodásra és absztrakt módon megjeleníteni elvont fogalmakat vizuálisan is.

A kutatási eredményeket a mindennapi tanítási gyakorlatban, elsősorban az anyanyelv oktatásában jól lehetne hasznosítani, például szövegfeldolgozásnál, szómagyarázatoknál, rajzos ötletbörzék készítésénél. Ez a kreativitás és kifejezőkészség sokoldalú fejlesztését, és a tantárgyi koncentrációt segíthetné elő. Integrált oktatásban, vagy a verbális kifejezőkészség területén nehézségekkel küzdő gyermekek esetében ez a módszer fejlesztő hatású, és sikerélményt biztosító lenne.

Témavezető: Kathyné Mogyoróssy Anita főiskolai adjunktus

Magyar Edit—Lévai Edit

*pszichológia III. évf., 2008-ban végzett hallgató
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar*

**Egy összetett érzélem empirikus vizsgálata
avagy a féltékenység, mint a mindenkit megigéző „zöldszemű szörny”**

Az elmúlt évtizedekben egyre nagyobb figyelmet szántak az olyan összetett érzelmek megismerésére, mint a féltékenység. A dolgozat alappillére két versengő elképzelés, amelyek adaptív, túlélésünket segítő érzelmeknek tartják a féltékenységet. Viszont az evolúciós megközelítés (Buss) a nemek közötti különbségeket hangsúlyozza, az érzelmek szociális elmélete (DeSteno) pedig a szociális kiértékelés eredményének tekinti a féltékenység megjelenését.

Az első vizsgálatban DeSteno és munkatársai (2006) vizsgálata lett módosítva, amelyben 24 személy vett részt (egyedülálló és párok). Egy beavatott személy féltékenység érzését indukálta a kísérleti személyekben egy az addigi módszertantól eltérő kísérleti helyzetben – figyelembe véve az eredeti kísérletből hiányzó változókat: a férfi kísérleti személyeket és a párkapcsolat meglétét -. A második vizsgálatban 55 kísérleti személy olvasta el az első kísérlet történetbe foglalt változatát, amit kérdőíves módszer segítségével értékelték. A harmadik vizsgálat során egy féltékenységi történet két változatát, egy szexuális- illetve egy érzelmi hűtlenségről szólót olvasott el a 67 résztvevő. Feladatuk az volt, hogy beleképzeltek magukat a történet egy szereplőjének helyébe, ezután kétféle módon válaszoltak a kényszerítő- és folyamatos kérdéssel feltett kérdésekre, utóbbi során 19 érzelmhez tartozó Likert-skálán jelölték aktuális érzelmi állapotukat.

A vizsgálatban kapott eredmények szerint mind a nem, mind a párkapcsolat megléte befolyásolja a szituációban átélt érzelmeket. Eszerint a nők és a férfiak eltérő intenzitással reagálnak a féltékenységet indukáló helyzetekre, azonban érdekesség, hogy a féltékenység történetek szexuális-, és érzelmi hűtlenségi jelenete nem váltott ki jelentősen eltérő reakciót a nemek között. Úgy tűnik, a nők érzékenyebbek a hűtlenség, elsősorban az érzelmi félrelépés jeleire, mindemellett a kísérletben párjukkal résztvevő személyek is fenyegetőbbnek ítélték a szituációt, aminek háttérében feltehetőleg a kötődési rendszer aktivációja állt.

A kísérlet során DeSteno hipotézise nem igazolódott be. Ha helyes lenne az elmélete az önértékelésről, mint a féltékenység közvetítőfolyamatáról, akkor nemtől függetlenül meg kéne jelennie a féltékenységnek. Viszont a vizsgálat szerint egyaránt jelentős hatása van a nemnek és a kapcsolat minőségének arra, hogyan reagálunk egy féltékenységet kiváltó szituációra.

Témavezető: dr. Lábadi Beatrix egyetemi adjunktus

Maráz Anikó

III. évf., pszichológia szak

Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A hipnózis iránti fogékonyság és a párkapcsolati kötődés összefüggései

Vajon mennyire visszük át az egyik interperszonális helyzetben átélt érzelmeinket, attitűdjeinket a másik interperszonális helyzetre? Ha a partnerünkben megbízunk, akkor vajon a hipnotizőr szavát is jobban elhisszük?

Kutatásom hiánypótlónak tekinthető abból a szempontból, hogy a hipnózis iránti fogékonyság és a párkapcsolati kötődési jellegzetességek összefüggéseit a szakirodalomban elsőként kísérel meg feltárni.

Am ez nem azt jelenti, hogy a kérdésselvetés vizsgálati előzmények nélkül történne. Pszichológiai, szociális-szocializációs és biológiai kutatási eredmények mutatnak ugyanabba az irányba, és saját eredményeim is megerősítik ezt a tendenciát. Két, a tanszékünkön folyt kutatás keretén belül hipnózisban részt vett személyek csoportját kerestem meg, és kértem fel az ECR párkapcsolati kérdőív kitöltésére. A csoporthipnózisban részt vett, WSGC-vel bemért személyek almintájában (N=60) a Félemtelien kötődők a Biztonságosan kötődőknél hipnábilisabbak. A diádikus hipnózishelyzetben részt vett, Stanford A eszközzel bemért vizsgálati személyek almintájában (N=21) pedig a Nem Biztonságosan kötődők bizonyultak szignifikánsan fogékonyabbnak a hipnózis iránt, mint Biztonságosan kötődő társaik. Az eredmények a másodfajta hiba próbáját is kiállják.

Összefüggés mutatkozik a férfiaknál az Egybeolvadás kapcsolati dimenziója és a hipnózis iránti fogékonyság ($r=0,663$), ill. a Partner közelségétől való kényelmetlenség-érzése és a hipnábilitás ($r=0,525$) között. A nők ezzel szemben inkább az Életkor-regresszió hipnotikus tesztszugesztiójába hozzák be a kapcsolati jellemzőket. Vizsgálatom kitér a párkapcsolat egyéb jellegzetességei és a különböző tesztszugesztiók végrehajtásának néhány további együttjárására, valamint ennek lehetséges okaira is.

A vizsgálati eredmények adalékot jelenhetnek a hipnózis iránti fogékonyság mélyebb megértéséhez és feltárásához.

Témavezető: dr. Bányai Éva egyetemi tanár

Márkus Julianna—Márton Anna—Csanádi András

IV.-IV.-V. pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Lezárási igény és konformitás

A mindennapok során döntéseinket gyakran csoportosan vagy külső szociális ráhatás nyomán hozzuk meg (pl. család, iskola, munkahely, igazságszolgáltatás stb.). Ezért tartotuk fontosnak, hogy a döntéshozás belső és külső tényezőinek kölcsönhatását tudományosan vizsgáljuk. Dolgozatunkban kísérletet tettünk a diszpozícionális lezárási igény és a konformitás összefüggésének viselkedéses kimutatására. A lezárási iránti igényt definiálhatjuk a bizonytalanság elkerülésére és egy meghatározott válasz adására irányuló késztetésként. Kruglanski (1993) vizsgálata során megállapította, hogy a magas lezárási igénnyel rendelkezőknek nagyobb igényük van a konszenzusra az alacsony lezárási igénnyel rendelkező személyekkel szemben. De Garda és munkatársai (1999) kérdőíves felmérés alapján azt az eredményt kapták, hogy a magas lezárási igényűeknél nagyobb a konformitás irányába ható nyomás. Kruglanski, Webster és Klem (1993), illetve Kruglanski és Webster (1996) vizsgálatai alapján a magas lezárási igényű személyek annak függvényében mozdulnak el a konszenzuseresés irányába, ha nem rendelkeznek kezdeti stabil állásponttal, véleménnyel egy kérdés kapcsán. Amennyiben azonban rendelkeznek ilyen válasszal, úgy azt a választukat befagyasztva, kitartanak amellett.

Dolgozatunkban ezekre a következtetésekre alapozva szerettük volna vizsgálni a lezárási igény és a konformitás kapcsolatát. Hipotézisünk szerint a magasabb lezárási igénnyel rendelkezők, mivel rendelkeznek kezdeti véleménnyel, nonkonform módon viselkednek egy csoportos döntési helyzetben, hiszen ők kezdeti vélekedéseik befagyasztására motiváltak.

Hogy teszteljük ezen feltevésünket, először kérdőíven felmértük a vizsgálati személyek ($n=38$, de később ki kellett zárni 6 embert, így $n=32$) lezárási igényét, majd egy egyéni döntést kellett hozniuk egy dilemma kapcsán. Ezt követett egy videóra rögzített 5 fős csoportos megvitatás, ahol 4 beépített ember igyekezett meggyőzni a vizsgálati személyt előzetes döntése ellenkezőjéről a konszenzus érdekében. Végül ismét egyéni döntéshozás következett, és a véleményváltozás függvényében mértük a konformitást. Eredményeink alátámasztják hipotézisünket; eszerint a magasabb lezárási igénnyel rendelkezők szignifikánsan hajlamosabbak a nonkonform viselkedésre csoportos döntéshelyzet esetében, mivel az előzetes döntésük befagyasztására erőteljesebb nyomást éreznek, mint a csoportkonszenzusra. Ez a lezárási igény definícióját megerősíti, azonban viselkedéses szinten nem igazolják az attitűdinális szakirodalmi feljegyzéseket. A hipotézis beigazolódása mellett érdekes a nyilvános konformitás teljes hiánya is. Eredményeink felhívhatják a figyelmet a csoportos döntéshozás során fellépő személyes és szociális tényezők sajátos kölcsönhatására, és hozzájárulhatnak a döntési folyamat jobb megértéséhez és javításához.

Témavezető: Harsányi Szabolcs Gergő egyetemi tanársegéd

Matuszka Balázs*V. évf., pszichológia**Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar***A drogfüggőség és a pszichotikus tünetek komorbiditása**

Háttér: A szkizofrénia prevalencia- és komorbiditás felmérései során a különböző vizsgálatokban kimutatták, hogy a krónikus betegek több mint 50%-a használ rendszeresen alkoholt, vagy más egyéb pszichoaktív szert (Ágoston, 2000). Újabb követéses vizsgálatok tanulságai alapján is azt mondhatjuk, hogy a komorbid szerhasználat a legelterjedtebb zavar a DSM-IV Első Tengelyén található zavarok közül mind az egész életutat, mind pedig az aktuális diagnózist tekintve a szkizofréniában szenvedő betegek körében (Farely és mtsai, 2007). Az önmedikalizációs hipotézis keretében tehát jól magyarázhatók ezek az adatok, azonban a kérdést tovább árnyalja a különböző szerek által indukált pszichózisok kérdése (Barnett és mtsai, 2007, Kessler, 2004). Hazánkban eddig a drogfüggők populációjában nem került sor a szerfüggőség pszichiátriai komorbiditásának felmérésére. Az Addiktológiai Kutató Intézet munkacsoportja 2007-ben végzett hézagpótló komorbiditás-kutatást. Vizsgálatom e kutatás keretében vizsgálta meg a pszichotikus tünetek és a drogfüggőség kapcsolatának kérdését.

Módszer: A vizsgálati populációt a korábban már addiktológus, illetve pszichiáter szakorvos által diagnosztizált drogfüggő betegek alkották az ország tíz nagy forgalmú drogambulanciáján. A minta elemszáma 200 fős volt, ám az adatok hiányosságai miatt összesen 194 személy adatait dolgoztam fel. A vizsgált személyekkel felvételre került egy tesztbatteria, melyből a következő mérőeszközök eredményeit használtam fel: az SCL90R pszichiátriai kérdőívet, valamint az EuroADAD strukturált interjút is. Ezekon kívül kitöltésre került egy adatlap, melyen a betegek diagnosztikai és beavatkozási BNO kódjai szerepeltek. A kérdezés teljes mértékben anonim volt.

Eredmények: A tesztek és az interjú adatai alapján a következő kérdések állnak kapcsolatban a különböző pszichotikus állapotokkal: Hallucinációk („látni és hallani olyan dolgokat, melyek nem léteznek”), derealizációs állapotok észlelése, különböző kognitív zavarok észlelése. Az SCL90R kérdőív pszichoticizmus alszájában eredményei alapján a pszichoticizmus mértéke az alkohol-, a kokain-, a kannabisz- és a heroin fogyasztók körében volt a legmagasabb, ám a tünetek mértéke csak kevés esetben ütötte meg a klinikai értelemben releváns pszichózis mértékét.

Témavezető: dr. Gerevich József intézetvezető

Medvés Dóra—Pántya József

*pszichológia, 2008-ban végzett hallgató
Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar*

A társas értékorientáció és az egyéni hozzájárulás észlelt jelentőségének szerepe a környezettudatos viselkedésben

Az utóbbi évtizedekben egyre nagyobb figyelem irányul a globális környezeti problémákra. Mivel ezekhez a problémákhoz az emberi tevékenységek hatásai vezetnek, a környezetkárosító szokások megváltoztatásában a társadalom- és viselkedéstudományoknak is szerepet kell vállalniuk. Kutatásunk témája ezért a környezettudatos magatartás bizonyos pszichológiai meghatározóinak vizsgálata volt.

Vizsgálatainkban azt kívántuk feltárni, hogy a környezettudatosság iránti hajlandóságra hogyan hat a társas értékorientáció, illetve a személyek hozzájárulásának észlelt jelentősége. Első vizsgálatunk környezetvédelem problematikáját szimuláló kétfordulós társas dilemmahelyzetében a döntések első fordulóbeli jelentőségéről szóló visszajelzés az együttműködő személyek döntését nem befolyásolta a második körben. Ezzel szemben a nem együttműködők a visszajelzésnek megfelelően változtattak viselkedésükön: együttműködési hajlandóságuk növekedett (csökkent), döntéseik észlelt jelentőségének növekedésével (csökkenésével).

Második, kérdőíves vizsgálatunkban szelektív hulladékgyűjtési helyzetben hoztak döntést a kitöltők. Eredményeink megerősítették első vizsgálatunk eredményét. Az individualista értékorientációjú személyek reagáltak az egyéni hozzájárulás észlelt jelentőségének mértékére, míg ez az együttműködőket nem befolyásolta jelentősen. A szelektív hulladékgyűjtésre vonatkozó szemantikus differenciálskálák elemzése szerint a jelentés-tartalmak szerveződése eltér az együttműködők és individualisták esetében: utóbbiak a hulladékgyűjtés praktikus, míg az együttműködők annak normatív oldalát tartják hangsúlyosnak. Az individualisták esetében az azonosított három faktor (normatív, praktikus, eredményesség feletti aggodalom) egymástól független, míg az együttműködőknél mindhárom faktor korrelál egymással, ami magyarázatot adhat az észlelt jelentőség eltérő hatásaira a két csoportnál.

Eredményeink hozzájárulhatnak ahhoz, hogy fokozzuk az egyéni hozzájárulások észlelt jelentőségét és az eltérő társas értékorientációjú személyeket hatékonyabban szólítsuk meg a környezettudatosság témájában.

Témavezető: Molnárné dr. Kovács Judit egyetemi adjunktus

Megellai Gábor

V. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A szemmozgás idői eloszlásának összefüggése a kanyar tulajdonságaival és a tapasztalattal autóvezetés alatt

A az autóvezetés vizuális kontrollján végzett évtizedeken át zajlott kutatások ellenére a szemmozgás és a vezetés összefüggése nem világos. Az eddigi kutatások egyszerű kanyarokra vagy egyenes útszakaszokra koncentráltak, s nem vették figyelembe az egyes személy tanulási folyamatait. A jelen vizsgálat az autóvezetők szemmozgását összetett kanyarkombinációban vizsgálta a szemmozgás idői eloszlását a tapasztalat függvényében. Az eredmények, miszerint a kanyar nagyobb felülete, a külső ív lesz egyre dominánsabb a kanyar bevétele alatt, arra mutat, hogy a vizuális kontroll a kanyar bevétele közben is az optikai áramlásra egyes formáira épül.

A kutatás elsősorban a szemmozgás regiszter eredményeire épül, s a vizsgálat során az út egyes elemeinek fontosságát, s az autóvezetők ezzel összefüggő vezetési stratégiáját vizsgálta. Ezek az eredmények fontos információt adnak az aktuális kutatásoknak, s jól hasznosíthatóak a vezetésbiztonság területén is.

Témavezető: dr. Kádár Erik Endre

Merza Katalin—Rády Eszter Andrea

III.-V. évf., pszichológia

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar

**Körbe-körbe karikába
avagy a bizalom és az elköteleződés kapcsolatának sajátossága
a magyar politikai viszonyok között**

Dolgozatunk az elköteleződés és a bizalom kapcsolatáról szól, fókuszálva a magyar politikai életre. Témaválasztásunkat az aktuális hazai viszonyok, a politikai válsághangulat, valamint az a kíváncsiság vezérelte, mely a kormánypárt szavazóbázisának attitűdjére keresi a megoldást. Feltételezéseink szerint a választói bizalom és elköteleződés természetét leginkább egy körfolyamattal lehet leírni. Az általunk felállított modell számba veszi a politikai tevékenységet, mely magában foglalja a politikusok és politikai intézmények működését és megbízhatóságot bocsát ki a választók felé, mely nem közvetlen úton, hanem a média szűrő hatásán keresztül érkezik meg. A választó kiértékelését tovább torzítják az elköteleződés háttérét meghatározó különböző tényezők, mint a társas környezet, a család, a szimpátia, az ideológiák, az érdekek, valamint a történelem és a múlt. Ezen komponensek motiválják és kialakítják a politikai intézmények, illetve személyek iránti elköteleződést, mely mentén megjelenik a bizalom. A modellben a minél inkább, annál inkább elv uralkodik, a szavazó minél többször teszi le voksát az adott párt mellett, annál inkább megerősödik az elköteleződése és bizalma iránta. Ez a tény a választó fejében lejátszódó folyamatokkal magyarázható, melynek során egy speciális formában összekapcsolódik az elköteleződés és a bizalom, a személy konzisztenciára törekszik, mely kihat az önértékelésére, így ennek fenntartása érdekében egyetlen lehetősége van, továbbra is bízni, amely maga után vonja az elköteleződés ismételt megerősítését.

Dolgozatunk során részletesen kifejtjük a modellünkben szereplő két fő objektum, a politikai tevékenység és a választó működését, valamint a körfolyamatot uraló két jelenség az elköteleződés és a bizalom természetét. Témánk vizsgálatához kérdőíves módszert használtunk, amelyhez a szükséges mintát az MSZP szavazóbázisa jelentette. Mintánkat két csoportra bontottuk az először-többször szavazott tengely mentén, majd ennek a felosztásnak megfelelően tettük fel fő kutatási kérdéseinket. Vizsgáltuk a következő voksolási szándék és az előző választások összefüggését, a bizalmi szintek alakulását, a bizalom és az elköteleződés esetleges korrelációját, valamint az elköteleződési komponensek alakulását.

A kiértékelés után kapott eredményeink szignifikánsak, és egybehangzanak az általunk felállított modell működési elvével, vagyis igazolják számunkra azt a tényt, hogy a szavazás megismétlése az elköteleződés és a bizalom körforgás szerű megerősödéséhez vezet.

Témavezető: Molnárné dr. Kovács Judit egyetemi adjunktus

Mihalik Katalin

IV. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Transzparens és nem transzparens összetett szavak vizsgálata priming kísérletben

Jelen vizsgálat arra a régóta vitatott tudományos problémára kereste a választ, hogy hogyan tárolódnak az összetett szavak a mentális lexikonban. Célja az volt, hogy a témához kapcsolódó átfogó keretet biztosító, gyakran egymásnak ellentmondó elméleti és empirikus kutatási anyagot alapul véve a szemantikailag transzparens és nem transzparens összetett szavak kiolvasási idejét vizsgálja priming helyzetben, lexikális döntési feladat során.

A kutatás különlegessége abban áll, hogy kéttagú magyar főnévi, szemantikailag transzparens és nem transzparens összetett szavakat szétbontva mutat be úgy a vizsgálati személyek számára, hogy az első alkotóelem prime ingerként jelenik meg, a második célszóként. 38 célszó szerepelt három (kontroll, transzparens és nem transzparens) feltételben. A vizsgálatban összesen 30, 19-26 év közötti egyetemista vett részt (15 nő és 15 férfi).

A három hipotézis mindegyike megerősítést nyert. Nem volt szignifikáns különbség a célszavak [pl. *tej*] kiolvasási ideje között akkor, ha kontroll szó [pl. *barát*] előzi meg őket, vagy ha olyan szó, mellyel transzparens összetett szót képeznek [pl. *tehén*]. Nem transzparens összetett szavas feltételben [pl. prime: *madár*, célszó: *tej*], szignifikánsan gyorsabb volt a kiolvasás, mint kontroll feltételben [pl. prime: *barát*, célszó: *tej*]. Emellett szignifikáns különbség volt a nem transzparens [pl. prime: *madár*, célszó: *tej*], és a transzparens feltétel között is [pl. prime: *tehén*, célszó: *tej*].

Az eredmények egybevágóan az összetett szavak neurofiziológiai korrelátumairól szóló vizsgálatok beszámolóival (Koester, Gunter, Wagner, 2007), és a kétutas modellel (Chialant, Caramazza, 1995); emellett támogatják a rohanó interaktív feldolgozás modelljét is (Hauk, Davis, Ford, Pulvermüller, Marslen-Wilson, 2006).

A vizsgálat eredményei segítséget nyújtanak a mentális lexikonban való tárolás és feldolgozás kölcsönhatásának megértésében. A dolgozat a vizsgálat részletes leírása, illetve az összetett szavak szakirodalmának bemutatása mellett szót ejt a különböző nyelvi patológiákról, és az összetett szavak neuropszichológiájáról szóló kutatások eredményeiről is.

Témavezető: dr. Németh Dezső egyetemi adjunktus

Miseta Zsuzsanna

II. évf., informatikus könyvtáros BA

Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar

József Attila Csongrád megyei évei A feszültség, mint a költészet forrása

A dolgozatom célja, hogy rávilágítson József Attila Csongrád megyében töltött időszakára, annak különlegességeire, a költészetére ható, befolyásoló tényezőire.

Kutatásomat legfőképpen a makói József Attila Városi Könyvtárban végeztem. A témát számos szakértő tanulmányozta behatóan pl.: dr. Péter László, dr. Tóth Ferenc, Lengyel András és Szabolcsi Miklós.

A feszültség igen fontos szerepet töltött be a költő életében. A kérdés: melyek voltak és honnan eredtek ezek? József Attilát a nevezett térségben töltött éveiben érték olyan impulzusok, amelyek leginkább segíttek neki költői pályáján elindulni.

Elgondolkodtató, hogy József Attila miért is élt olyan életet, ami adatott neki. Olyan ember volt, aki az események sodrását elfogadta, vagy olyan, aki szándékosan próbálta azokat előidézni? Úgy gondolom, hogy az utóbbi. Természetesen olyan dolgok is történtek vele, melyeket nem ő idézett elő, azonban számtalan eset volt arra, hogy valójában a stresszhelyzeteket ő indukálta. Ez volt életművének alapja. Ez volt az, ami motiválta. Az őt támogatók már kisiskolás korában elhitették vele, hogy ő nagy költő lesz, és ezért mindent ennek rendelt alá, pedig akkor még valószínűleg a tudatosságnak csupán szikrája volt meg a költőben. Az alkotás „ópiumát” kereste, olyan tényezőket, ami a versírásra ösztönözte. A költészetben tudta kisírni, kiírni magából sanyarú sorsát. Volt benne valami büszkeség, vad egyszerűség. Legimpozánsabb verseiben azt fogalmazta meg, amit ő valóban átélt, és ez az, amivel hatni tudott. Vajon ki tud igazán az éhezéstről beszélni? Az, aki valóban éhezett.

Dolgozatomban végigvezetem az életében bekövetkező direkt és indirekt problémákat, mint a magányt, gyámjához fűződő rossz kapcsolatát, Juhász Gyulához fűződő viszonyát, szerelmi csalódásokat, éhezést, halál gondolatát, a Tiszta szívvel című vers kettős fogadtatását és az el nem ismertség érzését. Alaptézis a feszültség, amely ezektől függően alakult, és amely a verseket táplálta.

Témavezető: dr. Verók Attila adjunktus

Nagygyörgy Katalin—Mihalik Árpád—Fodor Ádám

IV évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

**Virtuális világba zárkózott fiatalok
Magyar MMORPG-játékosok motivációjának és
személyiségvonásainak vizsgálata**

Napjainkban futótűzként terjed a számítógépes játékok legújabb típusa az MMORPG (Massively Multiplayer Online Role-Playing Game – Sok Szereplős Online Szerepjáték). A felhasználóknak olyan virtuális világot kínálnak, ahol a játékos az általa készített karakterrel képviselteti magát. Ezeknek, a digitális környezeteknek a népszerűsége folyamatosan nő, naponta több ezren csatlakoznak a cyber társadalmakhoz, a legkülönbébbb korosztályokból és kultúrákból. A legnépszerűbb MMORPG a World of Warcraft, 2008-ban elérte a 11 millió fizető felhasználót. A játék elterjedése új típusú problémákat hozott magával, Magyarországon még nem vizsgálták, pedig a külföldön tapasztalt jelenségek egyre inkább megfigyelhetők hazánkban is. Célunk az volt, hogy feltárjuk a kapcsolatot a játékosok kora, motivációja és személyiségjegyei között. Az adatokat egy online kérdőívvel gyűjtöttük, ami magában foglalt egy motivációs kérdőívet (ezt Nick Yee motivációs komponensei alapján állítottuk össze), a Big Five Questionnaire-t és három általános kérdést (nem, kor, heti játszott óra). A statisztikai elemzést 1669 alany adataival végeztük, létrehoztunk három csoportot életkor alapján (1. csoport: 13-18, 2. csoport: 19-26, 3. csoport: 27-51). A statisztikai analízist követően szignifikáns különbséget találtunk a három csoport között, a teljesítménnyel kapcsolatos motivációs komponensek, az eszképzizmus, és a nyitottság BFQ személyiség faktor átlagaiban. Eredményeinkből azt a következtetést vontuk le, hogy a fiatalabb korosztály, kevésbé nyitott, jobban motivált a teljesítményorientált viselkedésre és erőteljesebben eszképzál, mint az idősebb korosztályok tagjai. Ezek a hatások számukra annyira kívánatosá tehetik a virtuális környezetet, hogy a szociális tevékenységeiket szívesebben gyakorolják a játékon belül, mint a valóságban. Ezért a virtuális tér náluk

Témavezető: Harsányi Szabolcs Gergő egyetemi tanársegéd

Német Orsolya—Sándor Piroska

pszichológia 2008-ban végzett hallgató - V. évf.

Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar

A cloningeri temperamentum – és karakterdimenziók, az IQ, és az alvási orsózás mintázatainak összevetése

Az agyhullámok és az alvási EEG pszichológiai vonatkozásairól ma még keveset tudunk. Néhány izgalmas, úttörő kutatás eredményeként állíthatjuk, hogy az alvási EEG alvási orsó nevű komponensei tükrözik a szenzomotoros fejlődés, az intelligencia és egyéb kognitív jellemzők állapotát, ugyanakkor stabil, ujjenyomatszerűen egyedi topográfiát mutatnak (Bódizs, 2006). Ezen eredmények arra a feltételezésre vezettek minket, hogy egyéb pszichológiai jellemzőket, így személyiségvonásokat is kapcsolatba hozhatunk spektrális ujjenyomatunkkal, az alvási orsózással.

Bódizs és mtsi. kutatásaikban (2006) már bebizonyították, hogy az intelligencia korrelál az alvási orsózással, jelen vizsgálatunkban ennek alapján feltételezzük, hogy a Cloningeri temperamentum- illetve karakterdimenziók, az intelligencia és az alvási orsózás között összefüggéseket tárhatunk fel.

Vizsgálatunkban 40, 18 év feletti személy vett részt, akik 2 éjszakát töltöttek az alváslaboratóriumban polyszomnográfias megfigyelés alatt, és akik átlagos vagy átlag feletti intelligenciával bírnak. Mindannyian kitöltötték a Raven intelligencia – és a TCI személyiség tesztet.

A nyers EEG feldolgozása és az alvási orsók elemzése, Bódizs és mtsi. immár nemzetközileg is elfogadott elemzési módszerével történt, amelynek lényege, hogy az egyénre jellemző alvási orsók frekvenciahatárait egyénileg állapítják meg (Bódizs, 2008).

Eredményeinkben beigazolódtak feltevéseink, miszerint megállapítható összefüggés az alvási orsózás és a TCI tesztben elért pontszámok között. Értelmezési lehetőségeinkre azonban rányomja a bélyegét az a tény, hogy témánk még egyedülálló a szakirodalomban. Az intelligencia a személyiségjellemzők közül egyedül a kitartás dimenzióval korrelál, ami utal ezen temperamentumdimenzió kognitív jellegére.

Alap kutatás lévén, eredményeink felhasználhatóságát csak hosszabb távon jósolhatjuk meg, tekintettel azonban az egyedi jellegre, azonosítás, pszichiátriai diagnosztika, korai egyéni kockázatfelmérés területén igen hasznosnak ígérkezik ez a terület, ám addig még számos további kutatás szükséges.

**Témavezető: dr. Bódizs Róbert tudományos főmunkatárs;
dr. Mirnics Zsuzsanna egyetemi tanár**

Németh Enikő—Tóth Sarolta Éva

II. évf., pszichológia

Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

A hipnózis történetfelidézési részének szófaji preferenciái

Kutatásunkban arra szerettünk volna választ kapni, hogy hipnózisban, illetve éber állapotban létezik-e eltérés a vizsgálati alanyok szófaji használatában, és erre milyen lehetséges magyarázatok adhatók. Az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok kutatási pályázatán, 2006-2008 időszakban folytatott kísérletek kutatásunkat érintő részének vizsgálatára vállalkoztunk.

Az OTKA pályázat témája Affektív prozódia éber és hipnózisban: összehasonlító vizsgálatok. Kutatásvezető: Gősiné dr. Greguss Anna (Kísérleti Általános Pszichológiai Tanszék ELTE)

Negyven, a *Gudjonsson Szuggesztibilitás Skála* (Gudjonsson, 1997) szerint eltérő mértékben fogékony vizsgálati személyek, két – egy hipnózisos és egy éber – kísérleti ülésen vettek részt. A vizsgált személyek felénél a tanulási szakaszt hipnotizőr kontrollálta, míg a csoport másik felénél a hipnotizőrt a tanulási feladat kezdeténél felváltotta egy kísérletvezető.

A tanulási szakaszban a személyek egy-egy rövid történetet hallgattak meg, amit a lehető legpontosabban kellett visszamondaniuk.

Vizsgálatunk célja kísérleti személyek aktivitásának megfigyelése, éber és hipnózisos állapotban az igék és névszók arányának függvényében. Feltételezésünk szerint, a kísérleti személy aktívabbnak bizonyul, ha beszédében az igék és névszók aránya az átlaghoz képest az igék javára tolódik el. Ezt a feltevésünket *Síklaki István: A meggyőzés pszichológiája* tanulmányára alapoztuk.

Feltevéseinkkel ellentétben az éber és hipnotizált csoportok aktivitási értékeire vonatkozó szignifikáns p-érték azt mutatta, hogy kísérleti személyeink aktívabbnak a hipnózisos ülések alkalmával, mint az éber feltételekben. Tehát az átlaghoz képest lényegesen több igét használnak hipnotizáltként, mint éber résztvevőként.

Megfigyeléseink sokrétűek lehetnek, továbbá számos lehetséges értelmezés létezhet ezeknek a történetfelidézéseknek a milyenségére, erre keressük a válaszokat.

Témavezető: Gősiné dr. Greguss Anna Csilla egyetemi adjunktus

Németh Kornél

III. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Utak és kerülők emlékeinkhez

Hozzáférhetőség vs. rendelkezésre állás irányított felejtés után

Képesek vagyunk-e szándékosan kiszorítani emlékeinket memóriánkból? Az irányított felejtési kísérlet irodalma szerint igen. Ebben a paradigmában a kísérleti személy explicit instrukciót kap egy korábban tanult emlékezeti anyag elfelejtésére. A sokszor reprodukált általános eredmény szerint az instrukció következtében az elfelejtési szándékozott emlékeket később valóban nehezen tudja előhívni. A jelenség domináns magyarázatai szerint ezek az emlékek gátlás alá kerültek, vagyis az előhívási folyamatok számára átmenetileg nem állnak rendelkezésre. Egy újabb elképzelés szerint azonban a gátlás nem a célemléket, hanem annak tanulási epizódját érinti, így ezek az emlékek rendelkezésre állnak, csak epizodikus hívóingerekkel el nem érhetőek. (Racsmány & Conway, 2006). Az itt bemutatott két kísérletben e két megközelítést ütköztettük. Mindkét kísérletben listás irányított felejtési paradigmát alkalmaztunk (a személyek a tanult lista után kapták az instrukciót). A kísérleti anyagot azonban speciálisan állítottuk össze Tulving és Pearlstone (1966) klasszikus kísérletének megfelelően a kísérleti szavak meghatározott kategóriákba tartoztak (7 kategória/14elem), bár erről a tanulás során a kísérleti személyeket nem informáltuk.

Első kísérletünkben három felidézési helyzetet alkalmaztunk (első szabad felidézés – az implicit kategóriacímkével segített hívóingeres felidézés – második szabad felidézés). Az irányított felejtési instrukciót kapott csoport eredménye mindkét szabad felidézésben gyengébb volt az emlékezési instrukciót kapottnál, míg a hívóingeres felidézésben nem volt különbség a két csoport teljesítménye között. Leglényegesebb eredményünk szerint a hívóingerek hiányában végzett újabb (második szabad felidézés) tesztben már csak a felejtési instrukciót kapott csoport teljesítménye volt gyengébb a kategória-hívóingereshez képest, az emlékezési instrukciót kaptak esetében nem csökkent a teljesítmény.

A második kísérletben csak két felidézési fázist (hívóingeres felidézés – második szabad felidézés) használtunk. E kísérletben sikerült reprodukálni az első kísérlet eredményeit, amelyek összhangban vannak Racsmány és Conway 2006-os elméletével – az irányított felejtési instrukció hatására létrejövő epizodikus gátlás hozzáférési zavart okoz, de a gátlás nem érinti az emlék reprezentációját.

Témavezető: dr. Racsmány Mihály egyetemi docens

Németh Zoltán—Égeni Nikolett*IV. évf., pszichológia– II. évf., jogász**Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar***Igaza volt-e Vicarynak, avagy félnünk kell-e
a szubliminális reklámoktól? Pszichológiai és jogi megközelítés**

VICARY híres beszámolóját követően számos ország betiltotta a szubliminális reklámozás használatát. A módszer hatékonyságát ellenőrző kutatások túlnyomó részt nem támasztották alá a küszöb alatti ingerekkel történő viselkedésbefolyásolást, ezek az adatok ugyanakkor nehezen összeegyeztethetők az immár több évtizedre visszanyúló szubliminális percepció kutatás eredményeivel.

Dolgozatunkban a terület jogi szabályozásának bemutatása után, az egymásnak ellentmondó kutatási eredmények feloldása végett új szempontból vizsgáltuk meg a szubliminális reklámozást. A korábbi gyakorlattal ellentétben nem egy termék nevét vagy vásárlásra buzdító üzenetet villantottunk fel a kísérleti személyeknek, hanem egy általunk készített reklám során a *kontextusra* kívántunk küszöb alatti ingerekkel hatni. Hipotézisünk szerint a szubliminális módon kellemesebbé tett kontextus pozitívabb attitűdöt alakít ki a reklámmal szemben, ami a reklámozott termékre is áttérjedve annak nagyobb mértékű választásához vezethet.

Két kísérlet során – internetes válaszadás (N=123) és személyes adatfelvétel (N=131) – három reklámfilmvet vetítettünk le a kísérleti személyeknek. A „tényszerű” reklámfilmvet megtekintő csoport a filmben csupán a reklámozandó terméket látta. A „szubliminális” reklámfilmvet megnézők ugyanezt a filmet látták, azonban három helyen 40 milliszekundum ideig egy mosolygó női arc is felvillant a számukra. A „csinos nőt alkalmazó” reklámfilmben a terméket mindvégig egy csinos hölgy társaságában mutattuk. Mindkét kísérletben a „tényszerű” reklámfilmvet megtekintő csoport eredményeihez képest, a férfi kísérleti személyeknél mind a szubliminális ingerlés, mind a csinos hölgy látványa növelte a reklámfilm tetszésének mértékét – amelyek között nem volt szignifikáns különbség –, ugyanakkor egyik módszer sem ösztönzött jobban egy hipotetikus helyzetben a termék megvásárlására.

Az eredmények a reklámozás során történő szubliminális ingerlés bizonyos fokú hatékonyságát támasztják alá, ugyanakkor felhívják a figyelmet, hogy a jogilag engedélyezett kellemes ingertársítást alkalmazó reklámmódszerekkel szemben éppolyan nehéz tudatosan védekezni. Dolgozatunkat pszichológiai és jogi megfontolásokkal zárjuk.

Témavezető: dr. Varga Katalin egyetemi docens

Pálinkás Edit—Szabó Ágnes

III. évf., pszichológia BA

Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

A „férfi megézés”

Evolúciós pszichológiai kutatás: A férfiak féltékenysége a nők menstruációs ciklusának függvényében

Evolúciós pszichológiai kutatásunk célja az, hogy feltárjuk a férfiak féltékenysége és a nők menstruációs ciklusa közötti kapcsolatot. A féltékenység a társadalom által elítélt érzelem, ezzel szemben arra szeretnénk felhívni a figyelmet, hogy e jelenség az evolúciós történelem során kialakult adaptív válasz, melynek funkciója a kapcsolat fenntartása.

A féltékenység érzelmek, motivációk és értékelési folyamatok komplexe, amelyet a partner lehetséges vagy valós elvesztése kelt, a veszteség pedig egy harmadik személynek köszönhető, aki magára vonja a partner figyelmét. A férfiak féltékenységét a rivális észlelt dominanciája hívja elő legnagyobb mértékben, mivel a nők azt a férfit tartják kívánatosnak, aki képes önmagát, társát és utódait fenntartani. A nők viselkedése a peteérési ciklusban jelentős változásokon megy keresztül, kihívóbbak, szexuális aktivitásuk megnövekszik, partnerüktől több érzelmi és szexuális figyelmet igényelnek. A férfi partnerekre az ovuláció időszakában jellemzőbb a féltékenység, a birtoklás, mivel ekkor nagy a teherbeesés valószínűsége.

Vizsgálatunkban 30 év alatti és feletti párok férfi tagjainak féltékenységgel kapcsolatos érzelmeit vizsgáljuk párjuk ovulációjának időpontjában, és a menstruációs ciklus egy másik pontján. Szcenárió jellegű kísérletet terveztünk, amelyben a férfiak vonzó és nem vonzó riválisok arcképét, valamint bemutatkozását látják. A vonzó rivális esetén a bemutatkozás szociális dominanciára utaló jegyeket tartalmaz. Egy történet elolvasása után, meg kell ítélniük 11 érzelméről, hogy milyen mértékben élnék át, ha a szituáció valóban megtörténne. Az ovulációval kapcsolatos adatokhoz a nők által kitöltött testkép tesztek-ből jutottunk hozzá. Kutatásunkban sikerült igazolnunk, hogy a 30 év feletti férfiak fokozott mértékű féltékenységet és azzal kapcsolatos érzelmet élnek át a vonzó riválissal szemben a nő ovulációjának idején, míg az ovuláción kívüli időszakban ezek az érzelmek lecsökkennek. A 30 év alatti és két évnél rövidebb ideje párkapcsolatban élő férfiak esetén a negatív érzelmek megélése független az ovulációtól, ám fokozott a vonzó rivális esetén. A két évnél rövidebb ideje tartó párkapcsolatok esetén a nem vonzó rivális is hasonló mértékű féltékenységet vált ki.

Témavezető: Berkics Mihály egyetemi tanársegéd

Pápai Márta Szabina—Bodor Bernadett

III. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Együttélés irracionális babonáinkkal

Vizsgálatunk célja a babonás viselkedés elemzésén keresztül pontosabb képet kapni a jóslásmechanizmus motivációs összetevőiről. Jóslásról akkor beszélünk, és ez a babonahasználatra is igaz, ha egy esemény megtörténtéből vagy viselkedésünktől egy másik esemény bekövetkeztét várjuk. Mivel a babonákkal kapcsolatos következtetéseink annak ellenére, hogy tévesek mégis igen gyakoriak, egy olyan erős motiváció állhat a háttérben, ami még akkor is képes befolyásolni gondolatainkat és cselekedeteinket, mikor tudatában vagyunk az irracionálisnak.

Kutatásunk első felében egy kérdőíves vizsgálat, második felében pedig interjúk segítségével próbáltuk megtudni, hogy milyen gyakran, mikor és milyen helyzetekben jelenik meg a jóslási mechanizmus, illetve, hogy mit kezdünk az ellentmondás problémájával. Eredményeink alátámasztották, hogy gyakori jelenségről van szó, amely automatikusan megjelenik és, hogy ez a motiváció a jövőbelátás igényét elégíti ki, amely a jóslás egyéb megjelenési formáinál is fontos szerepet játszik. Az ellentmondás kezelésével kapcsolatban azt mondhatjuk, hogy életünk kiszámíthatóságának növelése, azaz a jövőbelátás igényének érdekében képesek vagyunk ezen ellentmondásokat félretenni, feloldani.

Témavezető: dr. Krajcsi Attila egyetemi adjunktus

Papp Zsuzsanna

II. évf., pszichológia

Eötvös Loránd Tudományegyetem – Pedagógiai és Pszichológia Kar

Gátlás és irónia – a végrehajtó működések szerepe a nem-szószerinti nyelvhasználat fejlődésében

A végrehajtó funkciók és a pragmatika összefüggésének vizsgálata érdekes és még nem teljesen tisztázott kérdés. A rendelkezésre álló adatok némiképp hiányosak, ellentmondásosak. Spekulatív fogalmi elemzések és empirikus adatok egyaránt azt sugallják, hogy a nem szó szerinti jelentés megértéséhez a végrehajtó funkciókra is szükség van. Munkámmal az irónia megértése és a végrehajtó funkciók kapcsolatát kívántam felderíteni fejlődési szempontból.

Az adatokat tipikusan fejlődő gyermekekkel vettem fel a stroop teszt, a hanoi torony és a hamis irónia feladatokkal. A 45 fős mintában három korcsoportot vizsgáltam: 8, 10 és 12 éveseket.

Eredményeim alapján elmondható, hogy a mérőeszközök relevánsak, mert a fejlődési hatást jól mérik. A végrehajtó funkciók és irónia megértése között a 8 éves korcsoporton belül találtam együttjárást, idősebbeknél nem. Ez azzal a feltevéssel magyarázható, hogy a nem szó szerinti jelentés megértése akkor terheli erősen a végrehajtó rendszert, amikor a készség még kialakulóban van, hiszen elképzelhető, hogy az irónia megértése idővel rutinná válik.

Témavezető: dr. Győri Miklós egyetemi docens

Pásztor Attila

V. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A tanulás hatásai az autóvezetés vizuális kontrolljában

Megelőző tanulmányok eredményei szoros összefüggést mutatnak a szemmozgás és az autóvezetési tapasztalat között (Mourant, R. R., & Rockwell, T. H., 1972; Treffner, P., Barrett, R., & Peresen, A., 2002; Rogers, S., Kadar, E. E. & Costall, A., 2005a). Ezek a kutatások egyenes úton, fékezés vagy kanyarodás közbeni vezetésen alapulnak, bonyolultabb vezetési helyzetekben ilyen jellegű kutatásokat még nem folytattak. A jelen tanulmány célja a szemmozgás és a sebesség kapcsolatának és a tanulás hatásának vizsgálata szimulált autóvezetési helyzetben. A vizsgálatban részt vevő 8 vizsgálati személynek egy 3 kanyart tartalmazó pályán kellett vezetniük egy távirányítós játékautót az autóra szerelt kamera által közvetített kép segítségével. A szemmozgást egy szemmozgás-regisztráló berendezéssel regisztráltuk. A kísérletet két szakaszra osztottuk a sebesség és a szemmozgásban bekövetkező tanulási hatások vizsgálata érdekében. A résztvevők sebessége magasabb volt a kísérlet második szakaszában. Emellett a szemmozgás horizontálisan korlátoltabb lett, továbbá a résztvevők előre néztek az autó elejétől a kísérlet második szakaszában, bár az eredmények egyéni különbségeket is mutatnak. Eredményeink megerősítik a korábbi eredményeket (Hyde, 2005; Mourant és Rockwell, 1972) és úgy tűnik jobban magyarázhatók az optikai áramlás elméleti kereteiben.

Témavezető: dr. Endre Kadar senior lecturer

Petrovics Ildikó

III. évf., pszichológia

Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Az önértékelés és az önértékelés stabilitásának hatása a másiktól alkotott ítéletek bizonyosságára

Jelen kutatásban az önértékelés szintjének és stabilitásának hatását vizsgáltam az ítélet magabiztosságra. Az önértékelés mérésére a Rosenberg-féle kérdőívet használtam fel. Feltételezésem szerint a magasabb önértékelés az ítéletek nagyobb fokú magabiztosságával jár együtt. Az emberek általában túlságosan is magabiztosak döntéseikben, miközben választásuk koránt sem annyira pontos. A kutatás célja volt még annak vizsgálata, hogy összefügg-e az ítélet magabiztossága annak pontosságával. Továbbá, hogy a túlzott magabiztosság valóban csak a helytelen mérési módszer eredménye-e. Az önértékelés stabilitását egy hamis visszajelzéssel befolyásoltam, egy héttel az első vizsgálat után, miszerint a vizsgált személy rosszabbul teljesített egy anagramma feladatban, mint az átlag. A hamis visszajelzés után ismét a Rosenberg-tesztet kellett kitölteniük a vizsgálati személyeknek. Valójában az anagramma feladat megoldhatatlan volt. Az ítéletek magabiztosságát a személypercepció területén vizsgáltam, melyhez egy az interneten, a BBC oldalán szereplő tesztet használtam fel, melyben a hamis és valódi mosoly diszkriminálása a feladat. Az ötödik hipotézisem szerint a túlzottan magabiztos embereknek magasabb szintű az önértékelésük, mint azoknak, akik az ítéleteik helyességét pontosabban mérik fel, vagy alulbecsülik azt.

A magabiztosság mind az önértékeléssel, mind az ítélet pontosságával abban az esetben függött össze, ha relatív gyakoriságokat kérdeztem a vizsgálati személyektől, azaz nem tételenként, hanem a feladat legvégén ítéltetem meg velük, hogy érzésük szerint mennyire teljesítettek jól. Igazolódni látszott az a feltevésem, mely szerint a túlzott magabiztosság a helytelen mérési módszerből adódik, és eltűnik, ha relatív gyakoriságokat és nem valószínűségeket kérünk a személyektől. A két mérőszám között szignifikáns különbség volt. Azt a hipotézist nem sikerült alátámasztani, miszerint a stabil önértékelésű emberek biztosabbak döntéseikben, mint az instabil önértékelésűek. Ezt okozhatta a viszonylag kisszámú minta, illetve a befolyásolás csekély hatása. Az adatok alapján elmondható, hogy a magasabb önértékelésű emberek nem hajlamosabbak szignifikánsabban a felülkalibrálásra.

Az eredmények szerint tehát magabiztosságunkat befolyásolja önértékelésünk mértéke. Valamint ha megfelelő mérő módszert használunk, kimutatható, hogy annál magabiztosabbak vagyunk ítéleteinkben, minél pontosabban ítélünk.

Témavezető: dr. Faragó Klára egyetemi tanár

Polgár Szilvia

III. évf., pszichológia szak
Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A reklámszlogenek előfeszítő hatása

Jelen kutatás célja a szemantikai előfeszítés – más néven priming – hatásának kimutatása volt reklámszlogenek esetében, melyhez hasonló vizsgálatot ez idáig nem végeztek. Feltételezésünk szerint a közismert reklámszlogenek előhangolják a reklámozott termékkel kapcsolatos szavakat, míg ez a hatás nem mutatható ki a reklámhoz nem kapcsolódó szavak esetében. A résztvevők reklámszlogeneket láthattak előhangoló ingerként, ezt minden próba esetében rövid időre felvillanó maszkinger követte, végül a célinger. Utóbbi három kategóriába tartozhatott: a reklámozott termékkel szoros szemantikai kapcsolatban álló szavak csoportjába, az adott termékhez nem kapcsolódó szavak csoportjába, valamint az álszavak csoportjába. A résztvevők feladata annak eldöntése volt, hogy a célinger értelmes, magyar szó-e vagy sem. Választásukat gombnyomással jelezték, a reakcióidőket rögzítettük.

Az eredmények alapján elmondható, hogy a szlogenek felgyorsították a reklámhoz kapcsolódó szavakról való döntést a reklámhoz nem kapcsolódó szavakhoz képest, vagyis előfeszítették a termékhez kapcsolódó szemantikus hálózatot. Ez az eredmény jelentős egyrészt emlékezeti szempontból, mivel kevés az arra vonatkozó szakirodalom, hogy vajon komplex nyelvi kifejezések is képesek-e az előhangolásra.

Kutatásunkban viszont kimutattuk, hogy ezek az összetett kifejezések előfeszítették az adott termékkel kapcsolatos fogalmi csomópontokat. Másrészt viszont jelentős az eredmény a reklámpszichológia gyakorlati szempontjából is, mivel a kutatás kiváló alapot nyújt olyan vizsgálatoknak, melyek célja a reklámszlogenek hatékonyságáról előzetesen információt adó módszer kidolgozása. Eddig ugyanis a szlogenek hatékonyságát csupán a népszerűsítő kampány végeztével lehetett megállapítani. A jövőben a reklámozók számára hatékony segítséget nyújthatunk egy új szlogen kiválasztásában, valamint a meglévő tesztelésében is.

Témavezető: dr. Krajcsi Attila egyetemi adjunktus

Sáfrány Eszter*pszichológia, 2008-ban végzett hallgató**Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar***Egyetemi csoportok vizsgálata a szcénikus elemzés módszerével**

Dolgozatomban a Károli Gáspár Ref. Egyetem csoportdinamikai kurzusának megörökítését kíséreltem meg az oktatási keretben történő csoportozás módszertani leírásával, majd az egyetemi csoportok jegyzőkönyveinek felhasználásával egy egyedi csoportvizsgálat kialakítását és elvégzését mutatom be. A csoportdinamika egyetemi oktatását Prof. Dr. Erdélyi Ildikó, egyetemünk Interkulturális és Szociálpszichológiai Tanszékének vezetője dolgozta ki és valósította meg 2003-ban, amely azóta is az egyetem pszichológus képzésének részét képezi.

Az egyetemen kialakított oktatási és kutatási modell keretében kétheti gyakoriságban a csoportanalízis munkamódjával dolgozunk párhuzamosan működő csoportokban. Nem beszélhetünk ugyan terápiás vagy önismereti csoportokról, a szabad asszociációval való munkamód mégis olyan dinamikát eredményez, amely leginkább csoportanalitikus fogalmakkal ragadható meg.

Tanulmányom célja, hogy az oktatási keretben az analitikus munkamóddal dolgozó csoportok működés módjának dinamikai sajátosságait feltárjam. A vizsgálati adatokat három vizsgált csoportban készült jegyzőkönyvek szolgáltatták. Mivel jegyzőkönyvek anyagában az asszociációk mentén születő jelenetképzés különösen érdekesnek ígérkezett, a verbálisan közölt fantázia-jeleneteket szcénáknak neveztünk el, és kidolgoztuk a csoportvezetőkkel a szcénikus tartomelemzés módszerét. A szcénák osztályozásával jöttek létre a szcénakategóriák és a vizsgált csoportok szcénáinak besorolásával a csoportok összehasonlíthatókká váltak a szcénák alkalmazása szempontjából. A kategóriák kvantitatív elemzése matematikai statisztikai eljárásokkal történt, a kvalitatív elemzés a kategóriák tartalmi elemzésével született. A dinamika elsőrendű megjelenítőinek az egészes szcénák manifeszt- és látens tartalmi bizonyultak, amelyekhez hozzacsatlakoztak a részleges szcénák. Az egészes szcénák a csoportintimitás mutatójává váltak, a részleges szcénák közül az utalásos szcénával a csoportkultúra kialakításának folyamata, illetve a csoportnormák megszilárdulása vált követhetővé. A csoportokban az egészes- és utalásos szcénákban építkezés növekvő tendenciát mutatott, az érzelmi bevonódás az utolsó előtti ülésen érte el a tetőpontot. A feszültség leülepitése a záró üléseken párbeszédekben és utalások útján történt.

Témavezető: Erdélyi Ildikó professzor emeritus

Sipka Tünde Csenge—Márton Anna

IV. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Szinesztézia: előny vagy hátrány?

Vizsgálatunk célkitűzése a szinesztéziás személyek munkamemóriájának és központi végrehajtó rendszerének összehasonlítása a normál kontroll személyek munkamemóriájával, és az esetleges eltérések feltárása a két csoport között annak érdekében, hogy pontosabb képet kapjunk arról, hogy befolyásolja-e – és ha igen, akkor miként – e fenti rendszereket a szinesztézia.

Kontroll feltételtervet alkalmaztunk, 4 szám-szín szinesztéziás nő alkotta a szinesztéziás csoportot és 11 nem szinesztéziás, nembeli, korban és iskolázottságban illesztett személy alkotta a kontroll csoportot.

Alap feltevéseink közé tartozott, hogy a szinesztéziás személyek a munkamemória tesztek közül a számokkal operálóknál jobb teljesítményt nyújtanak majd (H1). Továbbá a fekete és kongruens számsorozatok esetében jobb, míg az inkongruens számsorozatok felidézésében rosszabb teljesítményt nyújtanak a normál kontroll személyekhez képest (H2). Feltételeztük továbbá, hogy a szinesztéziások markánsan jobb emlékezeti teljesítményt nyújtanak a számok színeire vonatkozóan (H3), illetve hogy a központi végrehajtó rendszer gátló funkciói kevésbé jók a szinesztéziás személyeknél (H4), mely beleilleszkedik a diszinhíbiós szinesztézia elméletekbe.

A mintában négy személy volt a 40-45 év közötti korosztályból, és 11 a 22 éves korcsoportból. A személyekkel egyenként vettünk fel összesen 12 különböző memóriatesztet, sorrendjüket váltogatva, illetőleg két késleltetett felidézési helyzetben a számok színeit. Az eredményeket független mintájú páros T-próbával elemeztük.

Az eredmények értelmezése után megtartottuk az első, a második és a harmadik hipotézist. Elvetettük a harmadik hipotézist, melynek pont az ellenkezője igaz: a szinesztéziások gyorsabb gátlásra képesek bizonyos helyzetekben.

Témavezető: dr. Németh Dezső egyetemi adjunktus

Sváner Anita

V. évf., ügyvitel-kommunikáció

Nyíregyházi Főiskola Bölcsészettudományi és Művészeti Főiskolai Kar

Az együttműködő vezetési stílus vizsgálata

Az együttműködésről, az együttműködő magatartás fontosságáról nap mint nap hallani. A különböző cégek, vállalatok sorra szervezik a csapatépítő jellegű együttműködő tréningeket, ahol az alapvető cél a csoport hatékonyságának fejlesztése, az együttműködő és a versengő magatartás jellemzőinek felismerésével, elsajátításával.

A versengő és az együttműködő magatartás tulajdonképpen összekapcsolódó fogalmak, mindkettő fontos szociális magatartásforma, amely az élet elkerülhetetlen velejárója. Jelen van az iskolában és az oktatási rendszerben, az üzleti és politikai életben, a sportban és a mindennapi kapcsolatokban. Az emberek együttműködnek és versengenek egymással a szeretetért, a hatalomért, a pozícióért, a barátságért, a pénzért, az elismerésért, az iskolai jegyekért, és még folytathatnák a sort a végtelenségig. Tehát megállapítható, hogy mindkét fogalom olyan magatartásforma, amelynek mikéntje meghatározó lehet az egyes emberek életének alakulása szempontjából.

Tudományos diákköri dolgozatomban bemutatom, hogy:

- az üzleti életben kik és hogyan, milyen módon működnek együtt,
- milyen típusú konfliktusok megjelenése a jellemző,
- ezek a létrejövő konfliktusok hogyan kezelhetők,
- lehet-e fejleszteni az együttműködő készséget.

Egy nyíregyházi vezetőkkel kitöltetett kérdőív csatolásával és értékelésével támasztom alá, hogy az összes emberi tevékenységben, beleértve az üzleti életet is, az együttműködésnek jóval nagyobb szerepe van, mint a versengésnek.

Témavezető: Gerliczkiné Schéder Veronika főiskolai adjunktus

Szabó Gergely

IV.évf., pszichológia

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar

A zenék specifikus hatásai az imagináció során átéltekre

Tudjuk, hogy minden ember másképp reagál a zenékre, az egyiket szereti, a másikat nem. Továbbá az is nyilvánvaló, hogy az imagináció alatt mindenki különböző élményeket él át. A dolgozat szakirodalmi áttekintésében bemutatjuk az eddigi, téma szempontjából releváns eredményeket a zene hatásairól.

Az elővizsgálatban megállapítottuk, hat zeneszám közül melyek azok, amelyek valószínűsíthetően nagy élménybeli módosulást okoznak a zene nélküli helyzethez képest, továbbá szempont volt a legjobban különböző számok differenciálása. A vizsgálatban 15 egyetemi hallgató vett részt és a szemantikus differenciál kérdőív segítségével adtak szubjektív értékelést a zenék különböző tulajdonságairól. A fővizsgálatban beigazolódtak az előkísérelt eredményei. Habár volt némi átfedés a zenék által okozott változásban, mégis egyedi mintázatot mutattak az élményfeltáró kérdőívek elemzésekor.

A fővizsgálatban 35 egyetemi hallgató részvételével három zeneszám imaginációra gyakorolt hatását vizsgáltuk. A résztvevőket három csoportba soroltuk és mindegyik csoportban volt egy zene nélküli és egy zenés helyzet. A személyeknek a Leuner katahym imaginációban egy rét képét kellett vizualizálniuk, ezután értékelni kellett a PCI élményfeltáró kérdőíven az élményeiket és kitöltötték a „rét” képzeleti képre a szemantikus differenciál kérdőívet. Az adatokat elemeztük a zenés és nem zenés helyzet változásaiban és megvizsgáltuk a zenék szerinti csoportonként is. Az eredmények tanulsága szerint a zenék jelentősen befolyásolják a relaxáció alatt átélteket, mégpedig specifikusan, tehát a különböző zenék különböző változásokat okoznak. A legjelentősebb változás a képzeleti képek előfordulásának gyakoriságában és a képek élénkségének mintázatában volt regisztrálható.

Témavezető: dr. Szabó Csaba egyetemi docens

Szabó Renáta Anna

III. évf., tanító

Nyugat-Magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ

A kamaszok erényeit befolyásoló tényezők két eltérő iskolatípusban

A mai társadalmak alapvetően haszonelvűek. Ebből egyértelműen következik, hogy a felnővekvő generációnak is ezt a példát szolgáltatják. Ráadásul a haszonelvűség nem tette boldogabbá, egészségesebbé az embereket. Kérdés, hogy az iskolák az alapvető funkciójuknak megfelelően milyen értékeket és milyen hatékonysággal közvetítenek?

Dolgozatomban elsősorban, erre keresem a választ. Egy egyházi és egy hagyományos állami gimnázium 10. osztályos tanulói körében végeztem a felmérést. A cél érdekében Martin Seligman és Christopher Peterson (2008) által kidolgozott VIA kérdőív rövidített változatát adaptáltam. A tanulók önmagukra, osztályfőnökökre, szüleikre, kortársaikra és általában az emberekre vonatkozóan is kitöltötték a kérdőívet. A két iskolában, 3-3 osztályban összesen 196 tanuló vett részt a felmérésben.

Vizsgálódásom legfőbb eredménye, hogy valóban megmutatkozik különbség a két iskolatípus közt. Az adatok elemzése után az állami gimnázium értékei voltak a magasabbak. Ez az eltérés első hallásra meglepőnek tűnhet. De magyarázható azzal, hogy az egyházi iskola tanulói az erények megítélésében kritikusabbak mind önmaguk, mind kortársaik, mind a felnőttek értékelésében. Érdekes volt még az is, hogy az életkori sajátosságtól eltérően az önértékelés nem a kortársak, hanem a szülők értékeléséhez állt legközelebb.

Témavezető: dr. Gáspár Mihály főiskolai tanár

Szabó Tamás—Tóth Ádám*II. évf., pszichológia (BA)**Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar***Csalás az iskolában**

Pályamunkánkban a teljesítménymotiváció és az igény szint fogalmi körét érintő irodalomból kiindulva, az iskolákban megmutatkozó csalás és a nem megengedett módszerek használatára vonatkozó egyéb kérdésekre keressük a választ. Elsődlegesen a teljesítménymotiváció, a szabálykövetés, az eredményesség összefüggéseit keressük a csalással; a diákok teljesítményéhez, elvárásokhoz, segítségnyújtáshoz, szabálykövetéshez és becsületességhez való viszonyát. Pályamunkánk másik célja egy, a korábbi előtanulmány során is felhasznált, általunk összeállított kérdőív validálása és összevetése más mérőeszközökkel. Szeretnénk, ha eredményeink egybecsengenének az e területet érintő egyéb munkákkal. Jelen pályamunkánkhoz elkészítettük a kérdőív újabb és kibővített változatát. Már a korábbi kutatás során is abból indultunk ki, hogy *Atkinson* elméleti alapvetésében, magasabban teljesítménymotivált ember hajlamosabb a kudarc-siker valószínűségrelációban a kiélezettebb (50-50%) helyzetet választani, míg a kevésbé teljesítménymotivált ember a sikert maximalizálni, a kudarcot minimalizálni igyekszik, és kudarcckerüléssel jellemezhető. Úgy véltük, hogy az iskolai világban nem megengedett segédeszközöket használó diákok esetében hasonló minimalizáló-maximalizáló mechanizmus működik, így visszakövetkeztetve feltételeztük, hogy ők alacsonyabban teljesítménymotiváltak. Ezt sikerült kimutatni az előkutatásunkkal, amelyet 158 középiskolás és egyetemista diák töltött ki.

Mivel a magasabban teljesítménymotivált ember a kiélezett, kockázatosabb helyzetet preferálja, így ebből számos hozzáadódó sajátosságot előlegeztünk meg, amelyekre az első kutatással némi bizonyítékot nyertünk, majd ezek jelentős részét igazolta a második kutatásunk is. Így a kiélezett helyzet-preferencia valóban sejteti, hogy az adott személy hajlamosabb követni a szabályokat és az elvárásokat, nagyobb fokú becsületességgel jellemezhető. Igazoltuk, hogy: a., az iskolai környezetben nem megengedett segédeszközöket használó diákok alacsonyabban teljesítménymotivációval, és nagyobb fokú kudarcckerüléssel jellemezhetőek, a szabályokat pedig hajlamosabbak megszegni; b., míg a magasabb teljesítménymotivált társaik szabálykövetők, teljesítménymotiváltak, becsületesebbek, kisebb a kudarcckerülésük. A korábbi eredményeink egybecsengtek az evolúciós pszichológiából ismert nemi eltérésekkel, azaz a nők inkább szabálykövetők, míg a férfiak vállalkozóbbak, versengőbbek – elvárásunknak megfelelően – a második változat is igazolta ezt.

Igazoldódott, hogy a nagyobb fokú teljesítménykényszer hajlamosít a nem megengedett segédeszközök használatára, azaz növeli a csalási hajlamot, és megemeli az elvárt és a tényleges eredmények becsült értékét.

Módszerünket tekintve a papíralapú tesztfelvétel mellett elkészítettük a kérdőív online változatát is.

Témavezető: Rózsa Sándor tudományos munkatárs

Szalai Gerda

IV. évf., pszichológia

Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

A saját képi reprezentáció létrehozásának hatása a szimbólumok természetének megértésére

A szimbólumok létrehozásának, használatának és alkotásának képessége az ember megkülönböztető kognitív képessége. A képek nélkülözhetetlen kommunikációs forrásokká váltak a modern társadalomban. A képi szimbólumok megértésének alapvető feltétele, azok kettős természetének felfogása, vagyis annak belátása, hogy egy kép, egyrészt egy konkrét tárgy, ugyanakkor egy reprezentáció is, ami valami rajta kívül állóra utal.

DeLoache (DeLoache & Marzolf, 1992, DeLoache & Burns, 1994, DeLoache és mtsai., 1999, Marzolf és mtsai., 1999, DeLoache, 2000, 2004, Troseth és mtsai., 2007) újszerű paradigmájában vizsgálta a folyamatot, melynek során a gyerek képes lesz a képek kettős természetének belátására, és az általuk hordozott információ hasznosítására. A kutatók arra utalnak, hogy az intencionalitás fejlődésének ebben döntő szerepe van. A gyermek fejlődése során nagyon korán maga is létrehoz szimbólumokat, rajzol. Amint elkezd címet adni a rajzainak, bizonyítja, hogy érti, a kép nem más, mint egy alkotói szándék kifejeződése (Preissler & Bloom, 2008).

A tanulmány arra a kérdésre keresi a választ, lehet-e képi reprezentációk természetének belátását facilitálni azzal, ha expliciten hozzáférhetővé tesszük a gyerek számára a szimbólumok és azok létrehozásának intencionális természetét. Hipotézisünk alapján, azok a gyerekek, akik reprezentációalkotás közben monitorozhatják a szimbólumalkotó szándékát, és maguk is részt vehetnek szimbólumalkotó tevékenységben, könnyebben találnak meg kép alapján egy elrejtett tárgyat. 22 2-3 év közötti kisgyermek vizsgálata során azt találtuk, az a csoport, aki aktív résztvevője volt a szimbólumlétrehozó tevékenységnek, valóban szignifikánsan könnyebben tudta a képi reprezentáció hordozta információt hasznosítani. Ez arra utal, fejleszthető a reprezentációk természetének belátása korai gyermekkorban, vagyis a gyerekek korán megtaníthatók, hogyan hasznosítsák a képi reprezentációkban rejlő megannyi információt.

Témavezető: dr. Egyed Katalin egyetemi adjunktus

Szanka Szilvia—Lovassy Noémi—Gaszó Dorottya

IV. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A deklaratív/ procedurális modell pszicholingvisztikai vizsgálata magyar főnevek többes szám képzése és magyar igék múlt idő képzése esetén

A nyelv deklaratív/procedurális modellje feltételezi, hogy a lexikon és a nyelvtan közötti különbség két eltérő memória rendszer működésének eredménye. A deklaratív, más szóval explicit memória említésekor tudatos előhívást megalapozó emlékezeti folyamatról van szó, amely elősegíti a tényekkel és eseményekkel kapcsolatos általános tudás elsajátítását, valamint felelős a szótövek, a ragok és komplex alakok tárolásáért. A procedurális (implicit) emlékezet támogatja a motoros és kognitív készségek elsajátítását és kifejezését, és a nyelvi folyamatokban a szabályvezérelt konstrukciók létrehozásában segít (mentális nyelvtan).

Kutatásunk fő célja egy olyan magyar nyelvű mérőeljárás kidolgozása a morfológia produkciós vizsgálatára, mely nemcsak a hibázásokat veszi alapul, hanem a reakcióidőt is méri, melyre korábbi pszicholingvisztikai mérőeljárásokban nem került sor. Vizsgálatunkban arra a kérdésre kerestük a választ, hogy a pontosságot illetve a reakcióidőt tekintve eltér-e egymástól a szabályos és rendhagyó alakok produkciója a múlt idő és többes szám képzési feladatokban.

Vizsgálati eredményeink azt mutatják, hogy mind reakcióidő mind pontosság alapján eltér a szabályos és rendhagyó alakok képzése. A rendhagyó alakok produkciója többes szám és múlt idő képzési feladat esetén egyaránt gyakorisági hatásokat mutat, tehát ezen formák képzése elsősorban a deklaratív memóriarendszer segítségével történik. A deklaratív/ procedurális modell jóslatának megfelelően a szabályos alakok képzése nem mutat gyakorisági hatásokat, tehát ezen reprezentációk mentális szabályok által konstruáltak, valamint a produkció elsősorban a procedurális memóriarendszerre támaszkodik. Kutatásunk eredményei alapján a szabályos és rendhagyó alakok képzése reakcióidő tekintetében is eltérő: a szabályos formák produkciója gyorsabb a rendhagyó alakok produkciójánál.

Kutatásunk erőssége, hogy új módszert használtunk a ragozás vizsgálatára, így nemcsak a pontosságot tudtuk megvizsgálni, hanem reakcióidő mérésére is lehetőségünk nyílt. Ez a módszer alkalmas a magyar morfológia pszicholingvisztikai tanulmányozására, és hasznosítható a különböző nyelvi zavarral együttjáró idegrendszeri károsodások mélyrehatóbb vizsgálatában is. A vizsgálatokon túl, pedig diagnosztikus szerepe is lehet ezen körképekben.

Témavezető: dr. Németh Dezső egyetemi adjunktus

Szantner Judit

V. évf., pszichológia

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar

A kenguruzás hatása a koraszülöttek kórházi fejlődésére

Háttér. Az orvostudomány fejlődésével egyre több és egyre kisebb súlyú koraszülöttet tudunk életben tartani. A kenguru módszer (Kangaroo Mother Care, KMC) 30 éve indult el Bogotából. A módszer, koraszülöttek számára kifejlesztett eljárás, mely során az anya csecsemőjével bőr- bőr kapcsolatot létesít. Hatásos és könnyen használható, segíti a koraszülöttek jóllétét és fejlődését. Külföldi vizsgálatok eredményei szerint a módszer csökkenti a koraszülött halálozást, számos jótékony hatásának köszönhetően. Segít stabilizálni a koraszülött állapotát, csökkenti kórházban töltött napjainak számát, elősegíti a szopás megjelenését. Magyarországon a módszer alkalmazásának kezdetében és módjában eltéréseket találunk.

Módszer. A kórházat már elhagyó aktívan kenguruzó (N=22) vagy egyáltalán nem kenguruzó (N=21) koraszülöttek kórlapjai és zárójelentései kerültek feldolgozásra. A mintát igen kis súlyú csecsemők alkották, akik a 23.-33. gesztációs hét során 490 gramm-1480 gramm születési súllyal jöttek világra.

Eredmények. A csecsemők átlagos napi súlygyarapodás és a kórházban töltött napok számában nem mutatkozik eltérés, azonban a kenguruzók esetében nagyobb valószínűséggel tanultak meg szopni a kórházból való távozás idejére.

Konklúzió. A magyarországi alkalmazás sajátosságai miatt a módszer jótékony hatása kevésbé érvényesül. Érdemes volna aktívabban és kiterjedtebben használni, hogy szopás-támogató hatása mindinkább érvényesülhessen.

Témavezető: dr. Hámori Eszter egyetemi docens

Szertics Péter

V. évf., pszichológia

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Mikor jó az anyós?

Mivel az anyósokról számos vicc született, valamint erős negatív sztereotípa él velük szemben, a kutatás célja az volt, hogy megvizsgálja, vajon van-e alapja ennek a jelenségnek, vagyis hogy az anyós vajon valóban különleges helyzetben van-e a családi szerkezetben, és ez a helyzet valóban negatívabb-e a többinél.

A kutatás három kérdésre kereste a választ:

1. Az „anyós” szónak van-e önmagában sztereotípa-aktiváló hatása?
2. Rosszabb-e az emberek kapcsolata az anyósukkal, mint egyéb rokonaikkal?
3. Mely változók befolyásolják a meny/vő kapcsolatát az anyóssal?

A jelenséget kérdőívvel vizsgáltuk, amely a különböző rokonokkal (anyós, após, sógor, anya, apa, testvér) való kapcsolatot igyekezett feltérképezni, valamint bizonyos tényezők potenciális hatását az anyóssal való kapcsolatra. A kutatás néhány fontosabb eredménye a teljesség igénye nélkül:

– Az emberek anyósukkal való kapcsolata szignifikánsan rosszabb, mint anyjukkal, apjukkal vagy testvérükkel, de nem szignifikánsan rosszabb, mint apósukkal ill. házastársuk testvérével.

– Pozitívan befolyásolja a meny/vej anyóssal való kapcsolatát az, ha az anyósnak van legalább egy olyan barátja/barátnője, akivel minimum heti rendszerességgel szokott beszélgetni.

– Minél több házon kívüli közös programban vesz részt a meny/sógor az anyóssal, annál jobban fogja kedvelni.

– A kutatás során megvizsgált számos tényező nem befolyásolja szignifikánsan a meny/vő anyóssal való kapcsolatát. Így többek között nincs hatása annak, hogy milyen messze lakik a meny/vő az anyóstól, vagy hogy mennyi a korkülönbség az anyós és a meny/vő között.

A kutatás haszna, hogy számos közkeletű vélekedést vizsgál meg, amelyek közül nem egy tévhitnek bizonyult az adatok elemzése alapján. Ezen kívül pozitív hozadéka lehet a rokoni kapcsolatok és a családszerkezet feltérképezése egy új aspektusból, amely megkönnyítheti a menyek/vők vagy akár az anyósok számára az ilyen jellegű kapcsolatokban jelentkező problémák kezelését.

Magyarországon ennek a témának még nincsenek meg az úttörői, sőt, nemzetközileg is igen csekély az ezzel a kérdéssel foglalkozó szakirodalom. Mivel a dolgozat néhány válasz mellett számos új kérdést is szült, ez remélhetőleg újabb kutatások alapjául fog szolgálni a témában.

Témavezető: dr. Pék Győző egyetemi docens

Szóllósi Ágnes*IV. évf., pszichológia szak**Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar***Az emlékek élménytartalmának elkülönítése
önéletrajzi interjú alapján**

Az önéletrajzi emlékezet kísérleti és vizsgálati eljárásai fokozott hangsúlyt fektetnek az egyedi, specifikus emlékek természetére és előhívhatóságára (Rubin, 2004). A klinikai eljárások tekintetében Levine (2004; Levine, Svoboda, Hay, Winocur és Moscovitch, 2002) olyan félig strukturált *Önéletrajzi Interjú* (Autobiographical Interview, AI) eljárást fejlesztett ki, amely alapján elkülöníthető az elbeszél emlékek eseményhez szorosan kötődő – esemény-specifikus – és eseményen kívüli tartalma. Vizsgálatomban a fenti módszert alkalmaztam annak összehasonlítására, hogy a fiatalabb (20-30 év, 14 fő) és idősebb (45-55 év, 14 fő) korosztály milyen mértékben tér el személyes életeseményeik felidőzésében, milyen különbségek mutatkoznak emlékeik epizodikus gazdagságában.

A felidézett emlékeket kvantitatív és kvalitatív értékelésnek vetettem alá. Az eredmények alapján az idősebb korosztály a felidőzés során több a kiválasztott eseményhez szorosan nem kapcsolódó, illetve szemantikus tartalmú információval szolgált, míg a fiatalabbak az emlékezés során gazdagabb epizodikus részletességgel számoltak be a fő eseményről, a felidézett emlékekről gazdagabb idői, téri és perceptuális leírást adtak. Az életkori különbség a legfrissebb emlékek tekintetében is fennmaradt, az emlékek kora eszerint önmagában nem ad magyarázatot az emlék rekollektív minőségére.

Az *Önéletrajzi Interjú* módszer jelen kipróbálása rámutatott az eljárás vizsgálati céllal történő alkalmazási lehetőségére egészséges személyeknél. A módszerbe illesztett tartalomelemzés további, az önéletrajzi elbeszélés irányába történő kiterjesztést is lehetővé tesz, amely azért fontos, mert az emlékezet ismereti formáit átvezeti az elbeszél emlék felé. A Levine nyomán alkalmazott elemzés amellett, hogy a deklaratív emlékezet két formájának megkülönböztetésén alapul, ezen túlmutat: kvantitatív oldala az emlék élménytermészetét ragadja meg, a kvalitatív elemzés pedig a tartalomra irányul. Emellett olyan klinikai módszer, mely diagnosztikai segítséget nyújthat amnéziás és egyéb betegcsoportoknál előforduló emlékezeti deficitek súlyosságának és jellegének feltárásában.

Témavezető: dr. Kónya Anikó egyetemi docens

Szucsáki Melinda

IV. évf., pszichológia

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Elsőbűntényesek és visszaeső bűnelkövetők megküzdési módja a börtönben

Már évek óta érdeklődésem tárgyát képezi a büntetés-végrehajtási intézet, valamint az ott élők életmódja, helyzete, pszichés státusza. Egy-egy börtönben tett látogatásom alkalmával számos kérdés merült fel bennem: Vajon milyen hatásokkal jár az, ha egy civil ember bekerül a totális intézménybe, a börtön falai közé? Milyen megküzdési stratégiákat alakítanak ki a bűnelkövetők a börtönbeli hatások enyhítésére? Kíváncsi voltam továbbá arra, hogy vajon azok, akik életükben először kerülnek a börtön falai közé, a felmerülő- nem kevés stresszel járó- problémákat hogyan oldják meg. Ezen kérdéseimre keresem a választ a kutatásomban.

Vizsgálatom során a szorongást mérő STAI kérdőívet, valamint a Megküzdési MódoK Kérdőívet alkalmaztam. Hipotéziseim egy részét korábbi vizsgálatok eredményére alapoztam, kíváncsi voltam arra, hogy a magyarországi elsőbűntényes és visszaeső fogvatartottak milyen megküzdési módokat használnak. Feltételeztem, hogy az előzetes börtöntapasztalat enyhíti a feszültséget, tehát különbséget fogok találni a visszaeső bűnelkövetők szorongás pontszámaiban. Érdekelt továbbá, hogy milyen megküzdési módokat részesítenek előnyben a vizsgált fogvatartottak. Előzetes elképzeléseimmel ellentétben a vizsgált mintában a kognitív megküzdési módokat gyakrabban választották a fogvatartottak, az érzelmi indíttatású viselkedéses stratégiákkal ellentétben.

Véleményem szerint a börtönben használt megküzdési stratégiákat érdemes lenne nagyobb börtönpopuláción is vizsgálni, hiszen az így kapott eredmények a büntetés-végrehajtási alkalmazottak számára is segítséget nyújthatnak a fogvatartottakkal történő hatékonyabb bánásmód kialakításában, valamint a csoport- és terápiás foglalkozások kidolgozásában.

Témavezető: dr. Boros János egyetemi docens

Szvoboda Gábor

III. évf., pszichológia

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A mondatmegértés és az implicit rendszer kapcsolata

A tanulmány témája a mondatmegértés, a nyelv és az implicit rendszerek kapcsolatát vizsgálja kísérleti módszerekkel. Korábbi évtizedek kutatásaira és elméleteire építve alkottuk meg ezt a kutatást, amiben kettősterheléses implicit tanulást mérő eljárással az ASRT tesztekét folytattunk le egyetemi hallgatókkal, melynek során a reakcióidők statisztikai összehasonlításával az implicit tanulás mértékét határoztuk meg különböző kutatási feltételek mellett. Az eredmények elemzése arra enged következtetni, hogy beszédmegértés és a nyelvelsajátítás nagyban függ a procedurális/implicit rendszerektől. Ehhez hasonló eredményt már korábbi kutatások is hoztak, viszont azok esetében nem volt megfelelően kiküszöbölve a motoros implicit tanulás. Vizsgálatunkban egy új módszer segítségével mutattuk ki, hogy a mondatmegértés és mentális nyelvtan kapcsolatban van a procedurális rendszerrel.

Témavezető: dr. Németh Dezső egyetemi adjunktus

Takács Hilda

III. évf., pszichológia

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

**Az önhatékonyság hatása a matematikával kapcsolatos
továbbtanulásra végzős középiskolásoknál**

Ismert tény, hogy a magyar diákok a matematikatanulás terén rendkívül alacsony képességbe vetett hittel (azaz *önhatékonysággal*) rendelkeznek. Az, hogy ennek szintje milyen befolyást gyakorol a matematikával kapcsolatos pályaválasztásra azonban mind-
eddig hazánkban nem vizsgált terület. Vizsgálatomban ennek elemzésére vállalkoztam: az önhatékonyság szerepét mértem fel a matematikával kapcsolatos továbbtanulásban.

Hipotéziseim a következők voltak: az önhatékonyság nagyobb mértékben van hatás-
sal a pályaválasztásra, mint a korábbi matematika tantárgyból szerzett érdemjegy; meg-
határozóak a nemi különbségek ebben a kérdésben: a lányok alacsonyabb matematikai
önhatékonysággal rendelkeznek, mint a fiúk s ez a matematikával kapcsolatos továbbta-
nulásukra is kihat. Hipotéziseim alátámasztása céljából 77 középiskolás diákkal vettem
fel kérdőívet. A kérdőív két részből állt: első részében a vizsgált személy demográfiai
adataira kérdeztem rá, valamint iskolai eredményeire és érdeklődési körére, a második
rész pedig a Matematikai Önhatékonyság Kérdőív volt (Deepa Marat 2005-ben összeállí-
tott Matematikai Önhatékonyság Kérdőívét alapján).

A kapott eredmények megfeleltek feltételezéseimnek: az önhatékonyság nagyobb
mértékben volt hatással a pályaválasztásra, mint a korábban szerzett matematika jegy, s
emellett szignifikáns nemi különbségek is fennálltak, ami abban nyilvánult meg, hogy a
lányok alacsonyabb önhatékonysággal rendelkeztek és mindemiatt szignifikánsan kisebb
mértékben szerettek volna matematikával továbbtanulni.

Témavezető: dr. Lábadi Beatrix egyetemi adjunktus

Tanyi Zsuzsanna

V. évf., pszichológia

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar

„Fiam! Te beteg vagy!”

Egészséges óvodás gyermekek betegség-reprezentációja

Habár a gyermeki betegség-reprezentáció vizsgálata hazánkban még feltáratlan terület, külföldön már jókora hagyománnyal rendelkezik. A szakirodalom szerint a gyermekek betegségfogalma az életkorral együtt érik, azért minél idősebbek, annál komplexebb és annál valósabb képük van a betegségekről. Több kutató jutott arra a következtetésre, hogy amikor a gyermekek egy adott betegségről nem rendelkeznek ismerettel, a már meglévő betegség-tapasztalataikat és hiedelmeiket használják fel az ismeretlen betegség jellemzésére.

Dolgozatom témájául az egészséges óvodás gyermekek betegség-reprezentációjának feltárását választottam. Összesen 60 óvodás vett részt a vizsgálatomban. Kétféle betegség-reprezentációt vizsgáltam: az általános, mindennapos betegségekről alkotott reprezentációt és a szívbetegség reprezentációját. Egy mesét kellett befejezniük a gyerekeknek, amelyben vagy egy felnőtt, vagy egy gyermek „megbetegedett”/„szívbeteg lett”. Ezután a történet egy szabadon választott részét rajzolták le, majd a történet szereplőjével és annak betegségével kapcsolatban kérdéseket tettem fel nekik (interjú).

A kétféle reprezentáció összehasonlításának a célja az volt, hogy megvizsgálja azt az elképzelést, mely szerint a gyermekek egy olyan „*prototipikus betegség-reprezentációval*” rendelkeznek, amelyet kiterjesztenek az ismeretlen betegségekre is, jelen esetben a szívbetegségekre. Két hipotézisben is feltételeztem hogy nincs jelentős különbség a szív- és általános betegség reprezentációja között, továbbá azt is feltételeztem, hogy a gyermekek nem tesznek különbséget az általános gyermek- és felnőttbetegség között.

Az eredményeim azt mutatták, hogy a gyermekek szívbetegségről alkotott reprezentációja jelentős mértékben megegyezik az általános, mindennapi betegségről alkotottal, más szóval az óvodások sok tekintetben hasonlóan látják a két betegséget. Ugyanakkor meglepő eredmények is születtek, amelyek szerint ezek a kisgyermekek már bizonyos tekintetben tisztában vannak azzal, hogy a szívbetegség egy súlyosabb és komplexebb betegség, mint például egy megfázás. Az általános felnőtt- és gyermekbetegség között nem találtam lényegi különbséget, amit részben az óvodásokra jellemző gyermeki egocentrizmusnak tulajdonítottam, ami ebben az esetben úgy jelenik meg, hogy a gyermekek a saját gyermekbetegségről szerzett tapasztalataikat érvényesnek vélik a felnőttbetegségekre is.

A vizsgálat során kapott eredmények felhasználhatóak a gyermekek célzott egészségnevelése során, hiszen segítenek megérteni a gyermekek fejében lévő „betegségképet”, és így hatékonyabb oktatást eredményezhetnek.

Témavezető: dr. Szabó-Bartha Anett egyetemi tanársegéd

Telepóczki Gábor

IV. évf., szociálpedagógia

Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti Kar

Daganatos és cukorbeteg gyermekek betegség-reprezentációja és életminősége

Dolgozatom témája, a krónikus betegségben szenvedő gyerekek betegség-reprezentációjának és észlelt életminőségének vizsgálata. Vizsgálatomban két nagy betegségcsoportot, a diabéteszt és az onkológiát teszem a kutatás tárgyává.

Magyarországon az onkológiai betegséggel kapcsolatban 1000-1100 megbetegedésre lehet számítani, a 15 év alatti korosztályban pedig 2000-2300 diabéteszes gyermeket kezelnek, ezért fontosnak tartom ennek a témának a vizsgálatát. Az onkológiai betegség csoportban számos kutatás foglalkozik a betegség pszichés hatásaival, mind Magyarországon, mind külföldön, ezzel szemben a diabéteszes betegségcsoportban inkább csak külföldi kutatásokról lehet beszámolni. Magyarországon jelenleg hiányterületnek számít a krónikus betegségek pszichés hatásainak alapjait vizsgáló kutatás. Ilyen alapterületnek számíthat a betegek saját betegségükről kialakított reprezentációja, amely befolyásolhatja például a megküzdési stratégiák alakulását, a gyermek észlelt életminőségét és egyéb sokat vizsgált pszichés hatást.

Dolgozatomban szeretném körbejárni ezt a területet, azzal hogy a krónikus beteg gyermekek betegség-reprezentációját és annak hatását vizsgálom a gyermek életminőségére vonatkozóan.

Leventhal (2002) önszabályozási modellje alapján kimondható, hogy minden krónikusan beteg egyén rendelkezik egy a betegségére vonatkozó reprezentációval, amely a betegséghez kapcsolódó stresszorokkal való megküzdést is szabályozza, így feltételezésem szerint a beteg gyermek észlelt életminőségére is kihat.

Ennek megfelelően vizsgálatomban a Leventhal önszabályozási modelljére épülő IPQ-R kérdőívet (amely a betegség észlelését vizsgálja), illetve az észlelt életminőséget mérő Kidscreen kérdőívet használok. 30 onkológiai megbetegedésben szenvedő, és 35 diabéteszes gyermek adatait dolgoztam fel.

A vizsgálatot a későbbiekben kiterjeszteném a betegség-reprezentációt esetlegesen módosító tényezők hatásának vizsgálatára, mivel feltételezésem szerint a betegség-reprezentáció módosítható, ezáltal lehet segíteni a betegséggel való megküzdést, javítani az életminőséget, és számos pozitív hatást elérni. Reményeim szerint a kutatásnak hosszútávon a fentiek alapján nagyon fontos gyakorlatban is hasznosítható eredménye lehet.

Témavezető: dr. Tóth Edit főiskolai docens
Bokrétás Ildikó pszichológus

Tombor Ildikó

V. évf., pszichológia

Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

A nikotinfüggés három megközelítésének integrációja felé tett lépések

A vizsgálatom elsődleges célja Piper és munkatársainak (2004), a nikotinfüggést motivációs bázison nyugvó, multidimenzionális konstruktként leképező mérőeszközének, a Wisconsin Inventory of Smoking Dependence Motives (WISDM-68) kérdőívnek a konfirmációs faktorelemzése volt.

A mintát, legalább heti rendszerességgel dohányzó, magyar felsőoktatási intézményekben tanuló hallgatók alkották (N= 243; 81% nő, 19% férfi; életkori átlag: 24,4 év, szórás: 6,86). Az adatgyűjtés módja: a dohányzó személyeket egyetemi évfolyam-előadások alkalmával kértem fel a vizsgálatban való részvételre.

Mivel a 13 faktoros elméleti faktorstruktúra az elvártnál rosszabb illeszkedést mutatott, elvégeztem a WISDM-68 explorátoros faktorelemzését. Elemeztem továbbá az így létrejött 8 faktoros struktúra kapcsolatát a nikotinfüggés fizikai aspektusát mérő Fagerstrom Nikotindependencia Teszttel (FTND), valamint a depresszív tünetekkel (Center for Epidemiological Studies-Depression: CES-D).

A WISDM és az FTND mérsékelten korrelálnak egymással. A többváltozós lineáris regressziós modellben az FTND pontszámot a WISDM skálák közül a Tolerancia és az Automatizmus határozta meg. A Tolerancia skála a kilélegzett levegő CO szintjét is magyarázza. A depresszív tünetekkel a WISDM Dohányzás, mint megküzdés skálája mérsékelten korrelál. Szignifikáns összefüggés van a WISDM skálákon elért pontszám és a dohányzói státusz között.

A függőség multidimenzionalitásának feltérképezésével, nem csak magát a krónikus használatot áll módunkban vizsgálni, hanem azokat a motivációs háttér folyamatokat is, melyek ezt meghatározzák, alakítják. Ennek gyakorlati szempontból is igen nagy a relevanciája. Ha ismerjük a dohányzás fenntartása mögött meghúzódó motivációs tényezőket, lehetőség nyílik sokkal inkább egyénre szabott intervenciós módszerek kidolgozására.

Témavezető: dr. Urbán Róbert egyetemi docens

Tóth Annamária

II. évf., pszichológia BA

Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Hallási láncok stabilitása

A környezetünkben általában egyszerre több hangforrás működik és mi kiválasztjuk közülük a számunkra érdekeset. Hallórendszerünk hallási láncokra bontja a beérkező hangjeleket. A környezet megbízható szervezésének feltétele pedig a hangláncok stabilitása.

Újabb vizsgálatok eredményei szerint a hangláncok szétválasztásának első fázisa lényegesen különbözik a többitől. Ekkor kerül meghatározásra az összes lehetséges szervezés, melyek – a klasszikus elképzeléssel ellentétben – folyamatosan versenyeznek egymással. Cusack eredményei szerint a kezdeti fázisban elhelyezett szünetek hatására a hangláncok felépítése előlről kezdődik.

A dolgozatomban bemutatott kísérlet kérdése, hogy hosszabb – 4 perces – hangsoroknál, a hangláncra bontás későbbi fázisaiban, hogyan hat a szünetek hossza, a láncra bontásra.

Eredmény: 200 ms, és ennél hosszabb szünet szignifikánsan növelte az integráció valószínűségét, míg 150 ms és ez alatt nem volt szignifikáns hatása. Ez a 150-200 ms-os idői ablak más jelenségek, például a hangosság szummáció és felismerési maszkolás esetén is kritikusnak bizonyult. Eredményünket ezért az idői integráció elmélete keretében értelmezzük.

Témavezető: dr. Winkler István tudományos tanácsadó

Tóth Brigitta—Láncos Kata*V. évf., pszichológia, V. évf., építészmérnök**Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar,**Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Kar***Eszköz az aranymetszésen túl:
arány és érzelmi dimenzió az építészeti térben**

Az építészet, tudomány, technika és művészet is egyben, azonban míg más művészetek által létrehozott tér csak virtuálisan létezik, addig az építészeti tér a valóságos fizikai környezet részévé válik, ezért elengedhetetlen, hogy az építészet, mint a valós emberi életter átalakítója integrálja a pszichológia emberi téri megismeréssel kapcsolatos tudását. A személy környezet interakcióban fontos szerepet töltenek be az környezet affektív minőségei, amelyek közvetett módon akár jobban befolyásolják viselkedésünket, mint annak objektív tulajdonságai. Tehát a kérdésre, hogy van-e az építésznek elég eszköze bejósolni a létrehozott tér emberekre gyakorolt hatását valószínűleg a nem elégség választ adhatjuk. Ennél fogva a kutatási kérdésként azt fogalmazzuk, hogy a tér bizonyos jellemzői, azaz téaránya milyen érzelmi reprezentációval asszociálódik. Szemantikus differenciál skálán 9 virtuális teret ítéltünk meg a vizsgálati személyekkel, amelyek a téarány dimenzióját fedik le a kis téaránytól a nagyig. Az eredmények szerint az eltérő téarányú terek különböző érzelmi jelentéssel bírnak, sőt az érzelmi jelentés is olyan skálát képez, mint a téarány dimenziója, tehát a matematikai tér bizonyos jellemzőiből következtethetünk a megélt tér érzelmi jelentésére. A téarányhoz kötődő jelentés a faktoranalízis alapján három dimenzió mentén azonosítható: koherencia, barátságosság és karakteresség, amelyek mentén bármely egyén érzelmi tapasztalata jellemezhetővé válik. Eredményeinkkel Canter (1969) által azonosított faktorokat támasztjuk alá ismételtén. A téarány növelésével a pozitív érzelmi jelentés mértéke is nőtt, valamint a leginkább pozitív jelentésű terek horizontálisan szélső arányértékűek, míg a legkevésbé pozitív jelentésű terek vertikálisan szélső arányértékűek. Tehát a nagy magasság arány barátságtalansággal, alacsony koherenciával és bizonytalanság érzéssel asszociálódik, míg a nagyobb arányérték mely horizontálisan határozza meg a teret pozitív reprezentációt von maga után, a horizontális kiterjedés valószínűleg, mert lehetővé teszi a térben való explorációt. Valójában minden környezeti mentális reprezentáció rekonstruálja és átservezi a fizikai környezetet a személyes jelentés alapján, ezért ez az egyén személyes identitásérzésének ad alapot, hozzásegít az egyén biztonságérzetének kialakulásához, tehát ha ismerjük az érzelmi reprezentációt, akkor az a tervezés adott feladataiban is felhasználható tudássá válhat.

Témavezető: dr. Dúll Andrea egyetemi docens

Tóth Dalma Veronika

II. évf., informatikus könyvtáros BA
Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar

Nőalakok Sütő András drámáiban

A Sütő András által megformált női alakoknak a szerző életében betöltött szerepével még senki sem foglalkozott. Több szakirodalom is megemlíti, de konkrétan egyik sem tárgyalja. Ilyen például Péter Orsolya *Csillagok a máglyán* című műve, amely néhol megemlíti a női szereplők jelentőségét, valamint Földes Anna *A megtartó család dicsérete* című művében is olvashatunk a női szerepek jelentőségéről.

Sütő András műveiből jól kivehető, hogy véleménye szerint minden lényeges esemény irányítói valójában a nők, ez a szemlélet azonban nem túl gyakori az irodalomban, és az életben. A drámaíró által megteremtett nőalakok rendkívül különlegesek, mivel kizárólag pozitív tulajdonságokkal rendelkeznek. Én csak a legismertebb műveire térek ki: *Káin és Ábel*, *Csillag a máglyán*, *Egy lócsiszár virágvasárnapja*, *Vidám sirató egy bolyongó porszemért*, *Advent a Hargitán*, *Pompás Gedeon élete, halála és feltámadása*. Ahogy megvizsgáljuk a kialakult női szerepköröket, úgy megállapítható, hogy az író nőalakjai mely női szerepköröket jelenítik meg (madonna, anya típus), és hogy kiről mintázta meg ezeket a nőalakokat. Erre a kérdésre a választ az *Anyám könnyű álmot ígér* című műben találhatjuk meg, amely ugyan egy naplóregény, a drámák szálai mégis itt futnak össze, és alkotnak egy egységes egészet. Lényegesek még bizonyos motívumok, melyek szorosan kapcsolódnak a nőalakokhoz, ilyen motívum a hatalom és egyén viszonya, a felejtés és az erkölcsösség kérdése.

Összehasonlítottam a Sütő András drámáiban szereplő hősnőket egy másik jelentős erdélyi drámaíró, Tamási Áron nőalakjaival. A nőtípusok megformálása nagyon hasonló vagy szinte ugyanaz, mint például Lenke (*Vidám sirató egy bolyongó porszemért*) Magdolna (*Énekes madár*) esetében. De van egy nagy különbség: Sütő Andrásnál nincsenek negatív nőalakok, míg Tamási Áronnál többet is találunk (Regina, Eszter). Mindez felvetett bennem egy kérdést, miért csupán pozitív nőalakokat alkotott meg Sütő András? Erre a kérdésre pedig dolgozatomban – reményeim szerint – megtaláltam a lehetséges választ.

Témavezető: dr. Verók Attila adjunktus

Tóth Dániel—Smohai Máté*IV. évf., pszichológia**Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar***A számítógépes játékokkal játszóké lélektana**

Kutatásunk célja az volt, hogy meghatározzuk: a különböző számítógépes játékokat különböző mértékben használó tizenévesek „pszichológiai profilja” milyen jellegzetességeket mutat: Milyen szerepe van a játékban megélhető flow élménynek, mely játékok eredményeznek erős bevonódást, esetleg a valóságtól való eltávolodást (érzelmi és időráfordítás tekintetében), továbbá mely játékok milyen „pszichológiai profillal” rendelkező diákoknál népszerűek. Módszerünk internetes kérdőívkitöltés volt, középiskolai informatikatanárok segítőként való bevonásával. A 3077 db kitöltött kérdőív személyiségre, megküzdésre, valamint különböző kontextusokban megélt flow élményre vonatkozó kérdéseket tartalmazott (BFI, MMPK, Flow kérdőív). A statisztikai elemzés t-próbák és korrelációs számítás útján történt.

A naponta legalább két órán át számítógépes játékokkal játszóknál megfigyeltük, hogy kevésbé találják a helyüket az iskolában és otthon (különösen az MMORPG-ket kedvelők), azonban lényeges flow élményhez jutnak és coping tekintetében jóval ügyesebbek a reális helyzetekhez képest a játszás folyamán. A játék vélhetően olyan dolgot pótolhat számukra, melyet nem találnak meg a realitásban. E csoport Big Five személyiségjegyei éretlenebbnek bizonyultak (Barátságosság, Lelkiismeretesség, Neuroticizmus, Nyitottság). Hétköznapi életükben hajlamosabbak acting out reakciókra (különösképp a Counter Strike akciójátékot preferálók). Leghosszabb játékidővel az MMORPG, a sport és az akció játékok társulnak, megköcköztatható, hogy ezek akár természetüknél fogva „addiktívek” lehetnek.

Az eddig leírt megállapítások alól az ügyességi és kvíz játékokat kedvelők kivételt képeznek, az ezeket játszó fiatalok játékidője rövidebb, időbeosztásukat lényegesebben nem befolyásolja a játék tevékenység, sőt, jobb iskolai eredménnyel jár együtt, vélhetően lehet fejlesztő hatása is (műveltség, koncentráció). Mindeközben azonban a játékból nyerhető flow élmény e csoportokban alacsonyabb. A kvízzjátékokat preferálók az iskolai és az otthoni közegben egyaránt jobb közérzettel jellemezhetők, mint az MMORPG és akciójátékok kedvelői.

Vizsgálati eredményeink összességében megerősítik azokat a szakirodalmi megállapításokat, melyek szerint a számítógépes játékok mind káros, mind pedig előnyös hatásokkal járhatnak. Kutatásunk tanulságai a serdülőkkel folytatott terápiás munkában is hasznosíthatók, azáltal, hogy megmutatják a flow élmény szerepét az intenzív játszás fennmaradásában. A flow-képesség a hétköznapiak során való erősítése, és a számítógépes játékban megélt hatékony coping reális megküzdésbe való átfordítása jó intervenciók cél lehet a virtuális világba „rögzült” serdülőkkel végzett terápiás munkában.

Témavezető: dr. Mirnics Zsuzsanna egyetemi docens

Tóth Mónika Ditta

IV. évf., pszichológia

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar

**Tényleg sírva vigad a magyar?
Optimizmus, pesszimizmus és szubjektív jóllét vizsgálata
magyar és külföldi diákok egy-egy csoportján**

Kutatásomban a Debreceni Egyetemen tanuló magyar és külföldi diákok egy – egy csoportját hasonlítottam össze az optimizmus – pesszimizmus személyiségdimenziójának tekintetében. Előzetes hipotézisem szerint a külföldi hallgatók nagyobb mértékű optimizmussal, pozitív attitűddel rendelkeznek. A kérdés vizsgálatára kérdőíves módszert alkalmaztam, melynek első része általam szerkesztett, félig nyertes situációkat tartalmazott. A helyzetek értékelése alapján meghatároztam a vizsgált személyek optimizmusának mértékét. A második rész a Grob-féle szubjektív jóllétet mérő kérdőívet tartalmazta, mely alapján az egyének aktuális jóllétének szintjét lehetett meghatározni. A kérdőív utolsó része alapján láthatjuk, hogy a vizsgált személyek milyen okokat feltételeznek a magyarokra jellemző pesszimizmus hátterében.

A kitöltött kérdőívek kiértékelése során szignifikánsan nagyobb mértékű optimizmus mutatkozott a külföldi mintában. Ezen kívül a szubjektív jóllét pozitív attitűdöt mérő faktora szignifikánsan összefüggött a kérdőív első része alapján meghatározott optimizmus mértékével, tehát a történetek valóban alkalmasak voltak az optimizmus-pesszimizmus mérésére.

Előzetes hipotézisemnek megfelelően a vizsgált magyar minta a pesszimizmus hátterében a politikai rendszer bizonytalanságát illetve történelmi okokat említett a leggyakrabban.

A vizsgálatom alapján a magyarokra jellemző nagymértékű pesszimizmus létező, kulturális sajátosság. Hátterében a társadalmunkra jellemző anómiás, értékvesztett állapot állhat, melynek hatására bizonytalanság, bizalmatlanság uralkodik hazánkban. A depresszió hátterében is kimutatható a pesszimista gondolkodásmód, ezek alapján érthető, hogy Magyarország miért van a világsők között a depressziós statisztikákban. Véleményem szerint a pesszimista gondolkodásmód optimistább irányba fordításával akár a depresszió előfordulási gyakorisága is csökkenthető lenne hazánkban.

Témavezető: Molnárné dr. Kovács Judit egyetemi adjunktus

Tóth Dóra—Angyal Mónika—Erdélyi Zsuzsanna—
Gégöl Júlia—Szabó Anna

III. évf., pszichológia

Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Csináljunk tesztet!

„Mi lenne, ha növény lenne?” – egy új projektív teszt

TDK munkánk célja egy új, a nem-tudatos önértékelést mérő projektív teszt kialakítása volt. Úgy gondoltuk, hogy az önbecsüléssel kapcsolatban felmerülő homályos kérdések megválaszolásához egy új, a papír-ceruza tesztek és a projektív eljárásokat ötvöző teszt kialakítására lenne szükség.

Az újfajta mérésre a „Mi lenne, ha növény lenne” kérdést használtuk fel. Az új teszt (32 növény kép) én-azonosként és én-ideálként választott képeinek 124 fős mintán nyert, 20 tételes szemantikus differenciál kérdőívvel mért *önértékelési jellemzőit* vetettük össze a leginkább preferált (vulger válasznak tekinthető) tesztképeknek az *önértékeléstől független* megítéléséből származó (ugyanazon szemantikus differenciál kérdőívvel mért) *jellemzőivel*. Az utóbbi méréshez az előző személyektől független, új 110 fős mintát használtunk. Adataink statisztikai elemzéséhez t-próbát végeztünk, és megrajzoltuk a vulger tesztképek standardként hasznosítható profiljait, ami később a vsz. implicit önértékelés mutatója meg pusztán a növény-választásából.

A kapott eredmények szerint az aktuális évre vonatkoztatott értékek a semlegesnek tekintett értékekhez képest három esetben térnek el szignifikánsan, az ideális évre vonatkoztatott értékeknél viszont mind a húsz esetben szignifikáns az eltérés. Minden esetben jóval pozitívabb tulajdonságúnak látták az ideális-énjük alapján kiválasztott növényeket a vsz.-ek. Az utólagos tesztelésnél minden esetben szignifikáns eltérést találtunk ($p < 0,001$). Ha a személyek a növényt önmaguk szimbólumaként értékelik, akkor magasabb pontokat adnak.

Tesztünk alkalmas lehet az implicit, nem tudatos önértékelés mérésére, mellyel hiánypótló szerepet tölthet be. Alkalmas a rejtett, nem tudatos önértékelés mérésére, felvétele egyszerű, játékos, szórakoztató. Használható egyéni ülésekben és gyors, első szintű szűrésre is csoportos felvételnél, valamint mélyebb, személyre szóló értékelésre, és nincs benne teljesítmény-mozzanat. Eredményei könnyen értelmezhetőek, jól összehasonlíthatóak.

Ezzel tesztünk lehetővé teszi, hogy az önértékelés kutatási kérdéseire választ találjunk, és segítséget nyújt a pszichológiai praxisban az önértékelési problémák diagnosztizálásában is.

Témavezető: dr. V. Komlói Annamária egyetemi docens

Vajda Dóra Beáta

III. évf., pszichológia

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

**Hasonlók és különbözőek
A párkapcsolati elégedettség diádikus vizsgálata
az egyéni coping stratégiák tükrében**

Mivel a stressz mindennapi életünk része, házasságunkban, párkapcsolatunkban is döntő tényezőként van jelen. A problémákkal való hatékony megküzdés teszi lehetővé, hogy a stressz ne akadályozó, hanem előmozdító szerepet töltsön be. Kérdőíves módszerrel végzett vizsgálatunkban arra keressük a választ, hogy házaspárok ill. élettársi kapcsolatban élők férfi és nő tagjainak azonos vs. különböző megbirkózási stratégiája milyen hatást gyakorol kapcsolatuk elégedettségére. A vizsgálatban 52 pár vett részt, három kérdőív kitöltését kértük a párok mindkét tagjától: megküzdési mód (CISS-48) és két kapcsolat elégedettség skála (DAS; RAS). Az eredmények szignifikáns különbséget mutatnak a két csoport között az elégedettség tekintetében, tehát az azonos megküzdési módot preferáló párok elégedettebbnek ítélik kapcsolatukat. Bizonyos akadályok közösen és egyetértésben való leküzdése közelebb hozza egymáshoz a párok tagjait, ami egy stabil, elégedett kapcsolat kulcsmotívuma. Adaptív megküzdési stratégia alkalmazása teszi lehetővé, hogy a problémákkal szemben konstruktívan lépünk fel.

Eredményeink figyelemreméltóak lehetnek a párterápiák hatékonyság vizsgálatának szempontjából is.

Témavezető: Deák Anita egyetemi tanársegéd

Valkó Lili*V. évf., pszichológia**Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Pedagógiai és Pszichológiai Kar***Elemi különbségek az egyetemi szakok között?**

Baron-Cohen (2006) *Elemi különbség* című könyvében kísérletet tesz arra, hogy a különböző területeken talált nemek közötti különbségeket egy elméletbe integrálja. Modelljének két központi konstruktuma van, az empátia és a rendszerezés, amelyek alapján megkülönbözteti a „férfi-” és a „női agyat”. Kutatásomban azt vizsgáltam, hogy hogyan illeszthető ez az elmélet az egyetemi szakok hallgatóira. A műegyetemista és bölcsész-hallgatókból álló minták összehasonlításával arra kívántam választ kapni, hogy az alapvető nemi különbségek hogyan mutatkoznak meg, amikor valamelyik nemre jellemző gondolkodásmód van előtérben egy területen belül, annak ellenére, hogy a területen mindkét nem képviselői tevékenykednek.

Baron-Cohen elméletéhez kialakított empátia- és rendszerezési hányadost mérő önbeszámoló kérdőívét vettem fel 115 személlyel, 57 műegyetemi és 58 bölcsészhallgatóval. A kapott eredményeket kétmintás t-próbával és kétszemponos varianciaanalízissel vizsgáltam. A nemi különbségek egyértelműen igazolódtak, s az is elmondható, hogy a két skála alapján a műegyetemistáknak férfiasabb a működés módjuk, míg a bölcsészeknek nőiesebb. A két egyetemi csoport között a rendszerezésben egyértelműen a műegyetemisták értek el magasabb pontszámot, de az empátia tekintetében már nem volt ennyire elemi a különbség.

Sok kérdés is felvetődik azzal kapcsolatban, hogy valóban ilyen egyszerűen meg lehet-e magyarázni a nemi különbségeket, valóban elég lenne-e két konstruktum mindehhez. A dolgozatomban külön részt szentelek az elmélet kritikáinak áttekintésére, s a kapott eredményeket is több szempontból vizsgálom meg. Akár Baron-Cohen elméletének alátámasztásához, akár a cáfolatához járul hozzá a jelen kutatás, a nemi különbségek területén hasznosíthatóak lesznek az eredmények.

Témavezető: dr. Gyóri Miklós egyetemi docens

Varga Gábor*V. évf., pszichológia**Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar***Szerotonin hiányában fejfel a falnak?
Az impulzivitás genetikai háttértényezői**

Az impulzivitás szélsőséges értékei számos pszichiátriai kórkép meghatározói. Szakirodalmi eredmények alapján az impulzivitás környezeti tényezői mellett genetikai faktorok szerepe is felmerül, melyet különböző idegrendszeri folyamatok közvetítenek. Az impulzivitást befolyásoló konkrét gének szerepét azonban még csak napjainkban kezdik feltárni. TDK kutatásaim egy interdiszciplináris vizsgálatsorozathoz kapcsolódnak, a jelen pályamunka célja az impulzivitással kapcsolatba hozható három kandidáns gén vizsgálata volt.

Az impulzivitás összefüggést mutat a biogén amin rendszerhez tartozó neurotranszmitterek funkciójával. Evenden, valamint Carver és Miller összefoglalói alapján az impulzivitás személyek közötti variabilitása a szerotonin neurotranszmitter rendszerrel van összefüggésben: az alacsony szerotonin szint magas impulzivitással, jár együtt. Érdemes tehát az impulzivitás és a szerotonin neurotranszmitter rendszer génjeinek kapcsolatát vizsgálni. Pályamunkámban fiatal egyetemisták egészséges mintáján a kandidáns polimorfizmusok alapján csoportosított minták összehasonlításának módszerét alkalmaztam. A szerotonerg rendszerhez tartozó idegrendszeri komponensek közül egy szerotonin receptor, egy transzporter fehérje, és egy bontóenzim génváltozatainak az impulzivitásra gyakorolt hatását vizsgáltam.

Eredményeim alapján az impulzivitás értéke összefüggést mutat a vizsgált bontó enzim, a receptor és a transzporter fehérjék polimorfizmusaival egyaránt. Az 5HTTLPR transzporter gén hosszú változata magasabb impulzivitás értékeket eredményez, mint a rövid változat. Az 5HTR1A receptor gén homozigóta GG változata magasabb impulzivitás értéket mutat, valamint a MAO-A bontóenzim 3-as allél hiányában szintén magasabb az impulzivitás.

A komplex genetikai hatásokat interakciós modellben is megvizsgáltam. Az 5HTTLPR és az 5HTR1A genotípusok között interakció van: az 5HTR1A C alléljának jelenlétében csak akkor magas az impulzivitás, ha a személyek az 5HTTLPR hosszú allélját is hordozzák. Valamint a MAO-A és az 5HTTLPR genotípusok is interakcióban vannak: itt a 5HTTLPR 16-os allél hiányában csak akkor magas az impulzivitás, ha a személyek nem hordozzák a MAO-A gén 3-as allélját.

Eredményeim hozzájárulhatnak a pszichológiai egyéni különbségek farmakológiai hátterének megértéséhez: A szerotonerg rendszerhez kapcsolódó bontóenzim, receptorfehérje és transzporterfehérje polimorfizmusaival végzett elemzéseim fontos genhatások illetve gén-gén interakciókat tártak fel.

Témavezető: dr. Veres-Székely Anna egyetemi adjunktus

Vargay Adrienn*V. évf., pszichológia**Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar***Az érintés jelentősége emlődaganatos betegeknél**

Napjainkban Magyarország az európai átlagot tekintve vezető helyen szerepel a daganatos betegségekkel kapcsolatos megbetegedési és halálozási statisztikákban. E jelenség háttérében ma már nem kétséges, hogy komplex biológiai, szociológiai és pszichológiai tényezők állnak. Számos tanulmány igazolja a szoros személyközi kapcsolatok jótékony hatását a daganatos betegségekkel való megküzdésben. A kapcsolatteremtésre, a kötődés, az intimitás és a jelenlét kifejezésére a testi érintés kínál lehetőséget. Számos vizsgálat igazolja a fizikai érintés fejlődésben, egészségmegővésben és a fájdalomcsillapításban játszott különös szerepét, illetve az érintés hiányának megbetegítő következményeit. TDK dolgozatomban a daganatos betegek számára jelentős interperszonális kapcsolatokban megjelenő fizikai kontaktusok mintázatát vizsgálom. Feltételezem, hogy a daganatos betegek kapcsolataiban megjelenő érintés mennyisége nem megfelelő.

A daganatos betegségek pszichoszociális háttérének feltárása érdekében félig strukturált mély interjúkat vettünk fel emlődaganatos betegekkal. Az interjúk részét képezte a beteg számára legfontosabb első három interperszonális kapcsolat jellemzése, ezen belül az interjú részletesen foglalkozik a három legfontosabb személyhez kötődő fizikai kapcsolat mennyiségi és minőségi jellemzőivel.

Az interjú fizikai kapcsolatokkal foglalkozó részeit tartalomelemzés alá vetve, a fizikai kapcsolatok minőségét jellemző kategória-rendszer kidolgozására került sor. A kategória-rendszer kidolgozása lehetőséget nyújtott, a beteg csoport és a jelenleg is folyamatban levő illesztett egészséges kontroll személyek interjúi alapján a fizikai kapcsolat mintázatának összehasonlítására. Az eredmények alapján az igazi eltérés nem a mennyiségbeli különbségben, hanem a szabályozás képességében mutatkozott. Mindez egybecseng a szakirodalomban megjelenő személyiségtényezőbeli eltérésekben. Az eredmény terápiás felhasználhatósága jelentős.

Témavezető: dr. Bányai Éva egyetemi tanár

Várhelyi Klára

III. évf., pszichológia

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Archasonlóság – Miért látunk két arcot egymáshoz hasonlóknak?

Vizsgálatomban a belső arcrészek két arc hasonlóságában betöltött szerepét kutattam. Eredményeim alapján felállítható egy általános fontossági sorrend, amely alapján az arcrészek egymástól jól elkülönülten, a következő növekvő sorrend alapján vesznek részt két arc a hasonlóságának létrehozásában: áll, szemöldök, orr, száj és attól nem szignifikánsan fontosabban a szem. Ez a sorrend két hatásból tevődik össze: a megfigyelt arcok egyéni jellemzőiből, és a megfigyelők egyéni preferenciájából, ahol mindkettő hatás tendenciájában illeszkedik az általános fontossági sorrendhez.

Témavezető: dr. Révész György egyetemi docens

Várhelyi Klára

III. évf., pszichológia

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

**Érzelempalástolás és felismerése
El tudjuk rejteni valós érzéseinket?**

Kísérletem az érzelempalástolás Ekman és O'Sullivan által végzett vizsgálatának alternatívája. A főbb eltérést az adja, a pozitív hangulat mellett a negatív hangulattal kapcsolatban is vizsgálom a palástolás és felismerésének képességét.

Eredményül azt kaptam, hogy ha a palástolás mellett az érzelem felismerése is feladattá válik, az eddigi vizsgálatokban kapott 60-64%-os pontosság leromlik a véletlenszerű találati arány szintje alá. Emellett, dichotóm csaló/nem csaló pontozás helyett egy százfokú folyamatos skálát használok, mely lehetővé teszi az eddig fel nem ismert összefüggések feltárását. Míg az őszinteséget nagy pontossággal ismerjük fel, a csalóknak csak relatív előnyt biztosít érzelmek elpalástolása.

A hazugok valójában nem tudják elhítni velünk teljesen a színlelt érzelmet. Az érzelempalástolás előnye abban van, hogy a csalás a pontosságunkat a véletlen találgatás szintjére csökkenti.

Témavezető: dr. Bereczkei Tamás egyetemi tanár

